

eul_wid: sne-cl

Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός · Gregory of Nazianzus

Letters on Friendship and Duty

Period: Ὀψιμαρχαία Late Antique

Domain: Θεολογία Theology

Format: Ἐπιστολή Epistle

- ¹ ^T ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ Ἐψευσάμην, ὁμολογῶ, τὴν ὑπόσχεσιν συνέσεσθαί σοι καὶ συμφιλοσοφῆσιν καθομολογήσας ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἔτι καὶ τῆς ἐκεῖσε φιλίας καὶ συμφυΐας· οὐ γὰρ ἔχω τι τούτων εἰπεῖν οἰκειότερον.
- ^{1.2} Ἐψευσάμην δὲ οὐκ ἐκῶν, ἀλλὰ νόμου νόμον νικήσαντος, τοῦ θεραπεύειν κελεύοντος τοὺς γεννήτορας τὸν τῆς ἐταιρείας καὶ συνηθείας. Οὐ μὴν παντάπασι ψεύσομαι, ἂν τοῦτο αὐτὸς καταδέξῃ· τὰ μὲν γὰρ ἡμεῖς σοι συνεσόμεθα, τὰ δὲ αὐτὸς ἡμῖν θέλησον, ἵν' ἢ τὰ πάντα κοινὰ καὶ τὸ τῆς φιλίας ὁμότιμον.
- ^{1.3} Οὕτω γὰρ ὑπάρξει καὶ τὸ τούτους μὴ λυπεῖν καὶ τὸ σοῦ τυγχάνειν. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Οὐ φέρω τὴν Τιβερινὴν ἐγκαλούμενος καὶ τοὺς ἐνταῦθα πηλοὺς καὶ χειμῶνας, ὧς λίαν ἄπηλε σὺ καὶ ἀκρόβαμον καὶ τὰς πλάκας κατακροαίνων, ἢ ὑπόπτερε σὺ καὶ μετάρσιε καὶ τῷ Ἀβάριδος οἷστῳ συμφερόμενε, ἵνα καὶ Καππαδόκης ὦν φεύγῃς τὰ Καππαδοκίας.
- ^{2.2} Ἡ ἀδικοῦμεν ὅτι ὑμεῖς μὲν ὠχρίατε καὶ στενὸν ἀναπνεῖτε καὶ μετρεῖσθε τὸν ἥλιον· ἡμεῖς δὲ λιπῶμεν καὶ κορεννύμεθα καὶ οὐ περιγεγράμμαθα; Ἀλλ' οὐ ταῦτα ὑμῖν ἐστι. Τρυφᾶτε δὲ καὶ πλουτεῖτε καὶ ἀγοράζετε· τοῦτο οὐκ ἐπαινῶ.
- ^{2.3} Ἡ τοίνυν παῦσαι τοὺς πηλοὺς ὀνειδίζων ἡμῖν (οὔτε γὰρ τὴν πόλιν σὺ δεδημιούργηκας, οὔτε τοὺς χειμῶνας ἡμεῖς)· ἢ καὶ ἡμεῖς σοι προσοίσομεν ἀντὶ τῶν πηλῶν τοὺς καπηλοὺς καὶ ὅσα αἱ πόλεις μοχθηρὰ φέρουσιν. ΕΥΑΓΓΡΙΩΙ Ἡσθὴν ἐπαινούμενος.
- ^{3.1} Τὸ γὰρ τὸν υἱὸν ἡμῶν Εὐάγριον εὐδοκιμεῖν, ἡμᾶς ἐστὶν εὐδοκιμεῖν· τέκνων γὰρ ἀρετὴ δόξα πατέρων. Ἡμεῖς δέ, εἰς λόγους μὲν, οὐδὲν ἢ μικρὸν ἴσως σύνισμεν ἡμῖν αὐτοῖς ὠφελήσασιν τὸν σὸν υἱόν, οὐδὲ γὰρ μέγα ἡμῖν τὸ τῶν λόγων· ἐν δὲ ἀντὶ πάντων αὐτῷ καὶ μέγιστον συνεισηνέγκαμεν, οὐκ ἀρνήσομαι, τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον καὶ τὸ πεῖσαι τῶν παρόντων καταφρονεῖν.
- ^{3.3} Ἐκεῖνῳ μὲν οὖν τὰ κάλλιστα συνηυξάμεθ' αὐτῷ καὶ συνευχόμεθα, ἵν' ἂς ἔλαβε παρ' ἡμῶν ἀρχὰς τελέως καρποφορήσῃ καὶ τινα τῆς σπουδῆς καρπὸν ἐνεγκώμεθα. Τῇ δὲ σῇ τιμιότητι πᾶσα χάρις, ὅτι καὶ μεμνησθαι ἡμῶν ἀξιοῖς καὶ τοῖς ὑπομνήμασι τιμᾶν τῆς φιλίας· ἅπερ οὐ μικρὰ ὄντα μειζόνως ὑπεδεξάμεθα.
- ⁴ ^T ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ Σὺ μὲν σκῶπτε καὶ διάσυρε τὰ ἡμέτερα, εἴτε παίζων, εἴτε σπουδάζων, οὐδὲν τοῦτο πρᾶγμα· μειδία μόνον καὶ τῆς παιδεύσεως ἐμφοροῦ καὶ τῆς φιλίας ἡμῶν ἀπόλαυε· πάντα χρηστὰ ἡμῖν τὰ παρὰ σοῦ, ὅποιά ποτ' ἂν ἢ καὶ ὅπως ἂν ἔχη.
- ^{4.2}

Καὶ γάρ μοι καὶ τὰ ἐνταῦθα σκώπτειν δοκεῖς οὐκ ἵνα σκώψῃς, ἀλλ' ἵνα πρὸς ἑαυτὸν ἐλκύσῃς, εἴ τί γε ἐγὼ σου συνίημι, ὥσπερ οἱ τὰ ρεύματα φράσσοντες, ἵν' ἀλλαχοῦ μεθελκύσωσι. Τοιαῦτα ἡμῖν αἰεὶ τὰ σά. Ἐγὼ δέ σου τὸν Πόντον θαυμάσομαι καὶ τὴν ποντικὴν ξουφηρίαν καὶ τὴν φυγῆς ἀξίαν μονήν, τοὺς τε ὑπὲρ κεφαλῆς λόφους καὶ θήρας, οἱ τὴν πίστιν ὑμῶν δοκιμάζουσι, καὶ τὴν ὑποκειμένην ἐσχατίαν, εἴτ' οὖν μυωξίαν μετὰ τῶν σεμνῶν ὀνομάτων τοῦ φροντιστηρίου τε καὶ τοῦ μοναστηρίου καὶ τῆς σχολῆς, λόχμας τε ἀγρίων φυτῶν καὶ βαθυκρήμνων ὀρῶν στέφανον ὑφ' ὧν μὴ στεφανοῦσθε, ἀλλὰ συγκλείεσθε, τὸν τε μετρούμενον ἀέρα καὶ τὸν ποθοῦμενον ἥλιον, ὃν ὡς διὰ κάπνης αὐγάξεσθε, ὧ ποντικοὶ Κιμμέριοι καὶ ἀνήλιοι καὶ οὐ τὴν ἐξάμηνον νύκτα μόνον κατακριθέντες, ὃ δὴ τινες λέγονται, ἀλλ' οὐδὲ ἐν μέρος τῆς ζωῆς ἄσκιον ἔχοντες, μίαν δὲ νύκτα μακρὰν τὸν ἅπαντα βίον καὶ ὄντως σκιὰν θάνατο υ, ἵν' εἴπω τὸ τῆς Γραφῆς.

- 4.5 Ἐπαινῶ καὶ τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην ὁδὸν, —οὐκ οἶδα εἴτε εἰς βασιλείαν εἴτε εἰς Ἄιδου φέρουσιν, σοὺ δὲ ἔνεκεν εἰς βασιλείαν φερέτω, —καὶ τὴν ἐν μέσῳ, τί βούλει, πότερον Ἐδὲμ ὀνομάσω ψευδόμενος καὶ τὴν εἰς τέσσαρας ἀρχὰς μεριζομένην πηγὴν ἐξ ἧς ἡ οἰκουμένη ποτίζεται, ἢ τὴν ξηρὰν καὶ ἄνυδρον ἐρημίαν, ἣν τις ἡμερώσει Μωσῆς ῥάβδῳ πέτρᾳ πηγάσας; Ἔστι γὰρ ὅσον μὲν διαπέφευγε τὰς πέτρας, χαραδρῶν ὅσον δὲ τὰς χαράδρας, ἀκανθεῶν ὅσον δὲ ὑπὲρ τὰς ἀκάνθας, κρημνός· καὶ ἡ ὑπὲρ τοῦτον ὁδὸς ἐπὶ κρημνός τε καὶ ἀμφιτάλαντος τῶν ὁδευόντων τὸν νοῦν συνάγουσα καὶ γυμνάζουσα πρὸς ἀσφάλειαν.
- 4.7 Ποταμός δὲ κάτω ῥοχθεῖ, οὗτος δ' Ἀμφιπολίτης σοι Στρυμῶν καὶ ἡσύχιος· καὶ οὐκ ἰχθυοφόρος μᾶλλον ἢ λιθοφόρος, οὐδὲ εἰς λιμνὴν ἀναχεόμενος, ἀλλ' εἰς βάθη κατασυρόμενος, ὧ λίαν ὑψηλόγορε σὺ καὶ ποιητὰ καινῶν ὀνομάτων. Ἔστι γὰρ μέγας καὶ φοβερός καὶ ὑπερηγῶν τῶν ἄνω τὰς ψαλμωδίας.
- 4.8 Οὐδὲν πρὸς τοῦτον οἱ Καταράκται καὶ οἱ Κατάδουποι· τοσοῦτον ὑμῶν καταβοᾶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας. Τραχὺς μὲν ὢν, ἄπορος δέ· καὶ θολερὸς μὲν, ἄποτος δέ· οὗ τοῦτο μόνον φιλάνθρωπον ὅτι μὴ παρασυρεῖ τὴν μονήν ὑμῶν, ὅταν αὐτὸν αἱ χαράδραι καὶ οἱ χειμῶνες ἐκμαίνωσιν.
- 4.10 Ἄ μὲν οὖν ἡμεῖς ταῖς τῶν Μακάρων νήσοις ταύταις εἴτ' οὖν τῶν μακαρίων ὑμῶν, ταῦτά ἐστι. Σὺ δέ μοι θαύμαζε τοὺς μνηοειδεῖς ἀγκῶνας τὰ βάσιμα τῆς ὑπωρείας ὑμῶν ἀπαγχονίζοντας μᾶλλον ἢ ἀποτειχίζοντας, καὶ τὸν κορυφῆς ὑπερτέλλοντα τένοντα, ὃς Ταντάλειον ὑμῖν ποιεῖ τὴν ζωὴν, τὰς τε διαρρεούσας αὔρας καὶ τῆς γῆς ἀναπνοάς, αἱ λιποθυμοῦντας ὑμᾶς ἀναψύχουσι, τοὺς τε ὠδικοὺς ὄρνιθας, ἄδοντας μὲν, ἀλλὰ τὸν λιμόν, καὶ ὑπεριπταμένους μὲν, ἀλλὰ τὴν ἐρημίαν.
- 4.12 Ἐπιδημεῖ δὲ οὐδεὶς ὅτι μὴ κατὰ θήραν, λέγεις πρόσθες, καὶ ὥστε νεκροὺς ὑμᾶς ἐπισκέπτεσθαι. Ταῦτα μακρότερα μὲν ἴσως ἢ κατ' ἐπιστολήν, ἐλάττω δὲ κωμωδίας.
- 4.13 Σὺ δὲ εἰ μὲν οἴσεις μετρίως τὴν παιδιάν, ὀρθῶς ποιήσεις· εἰ δὲ μή, καὶ πλείω προσθήσομεν. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἐπειδὴ φέρεις μετρίως τὴν παιδιάν, καὶ τὰ ἐξῆς προσθήσομεν.
- 5.1 Ἐξ Ὀμήρου δὲ τὸ προοίμιον· Ἀλλ' ἄγε δὴ μετάβηθι καὶ τὸν ἔσο κόσμον ἄεισον, τὴν ἄστεγον σκέπην καὶ ἄθυρον, τὴν ἄπυρον ἐστίαν καὶ ἄκαπνον, τοὺς πυρὶ ξηραινομένους τοίχους, ἵνα μὴ ταῖς τοῦ πηλοῦ ῥάνισι βαλλώμεθα, Ταντάλειοί τινες καὶ κατάκριτοι, διψῶντες ἐν ὕδασι, — τὴν ἐλεεινὴν ἐκείνην καὶ ἄτροφον πανδαισίαν ἐφ' ἣν ἀπὸ Καππαδοκίας ἐκλήθημεν, οὐχ ὡς Λωτοφάγων πενίαν ἀλλ' ὡς Ἀλκινόου τράπεζαν, ἡμεῖς οἱ νέοι ναυαγοὶ τε καὶ τλήμονες.
- 5.3 Μέννημαι γὰρ τῶν ἄρτων ἐκείνων καὶ τῶν ζωμῶν (οὕτω γὰρ ὠνομάζοντο), ἀλλὰ καὶ μεμνήσομαι καὶ τῶν περιολισθαιόντων τοῖς βλωμοῖς ὀδόντων, εἴτα ἐνισχομένων καὶ ἀνελκομένων ὥσπερ ἐκ τέλματος. Αὐτὸς ταῦτα τραγωδήσεις ὑψηλότερον, ἐκ τῶν οἰκείων παθῶν ἔχων τὸ μεγαλόφωνον· ὧν εἰ μὴ ταχέως ἡμᾶς ἡ μεγάλη καὶ πτωχοτρόφος ὄντως

ἐρρύσατο, τὴν σὴν λέγω μητέρα, ὥσπερ λιμὴν ἐν καιρῷ φανεῖσα χειμαζόμενοις, πάλαι ἂν ἤμεν νεκροί, πίστεως ποντικῆς οὐκ ἐπαινούμενοι μᾶλλον ἢ ἐλεούμενοι.

- 5.5 Πῶς παρέλθω τοὺς ἀκήπους κήπους ἐκείνους καὶ ἀλαχάνους, καὶ τὴν Αὐγείου κόπρον ἐκ τῆς οἰκίας ἐκκαθαίρομένην, ἥ τούτους ἀνεπληρώσαμεν, ἥνίκα τὴν γεωφόρον ἄμαξαν εἵλκομεν, ἐγὼ τε ὁ βοτρυών καὶ ὁ λαμυρὸς σύ, τοῖς αὐχέσι τούτοις καὶ ταῖς χερσὶ ταύταις, αἱ τῶν πόνων ἔτι τὰ ἴχνη φέρουσιν, — ὧ γῆ καὶ ἥλιε καὶ ἀήρ καὶ ἀρετή, τραγωδήσω γάρ τι μικρόν, — οὐχ ἵνα τὸν Ἑλλησποντον ζεύξωμεν, ἀλλ' ἵνα τὸν κρημνὸν ὁμαλίσωμεν. Τούτοις εἰ μὲν οὐδὲν ἀχθεσθήσῃ λεγομένοις, πάντως οὐδ' ἡμεῖς εἰ δὲ ἀχθεσθήσῃ, πόσον γενομένοις ἡμεῖς καὶ τὰ πλείω παρήσομεν, αἰδοῖ τῶν ἄλλων, ὧν πολλῶν ἀπελαύομεν.
- 6.1 ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἄ μὲν πρότερον ἐπεστέλλομεν περὶ τῆς ποντικῆς διατριβῆς παιζόντων ἦν, οὐ σπουδαζόντων· ἃ δὲ νῦν γράφω, καὶ λίαν σπουδαζόντων.
- 6.2 Τίς ἂν με θεΐη κατὰ μῆνα ἡμερῶν τῶν ἔμπροσθεν ἐκείνῳ ν, ἐν αἷς συνετρύφων σοι τῷ κακοπαθεῖν; ἐπειδὴ τὸ ἐκούσιον λυπηρὸν τοῦ ἀκουσίου τερπνοῦ τιμιώτερον. Τίς δώσει τὰς ψαλμωδίας ἐκείνας καὶ τὰς ἀγρυπνίας καὶ τὰς δι' εὐχῆς πρὸς Θεὸν ἐκδημίας καὶ τὴν οἶονεῖ ἄῤυλον ζωὴν καὶ ἀσώματον;
- 6.3 Τίς ἀδελφῶν συμφυΐαν καὶ συμψυχίαν τῶν ὑπὸ σοῦ θεουμένων καὶ ὑψουμένων; Τίς ἄμιλλαν ἀρετῆς καὶ παράθηξιν, ἦν ὅροις γραπτοῖς καὶ κανόσιν ἡσφαλισάμεθα;
- 6.4 Τίς θεῶν λογίων φιλοπονίαν καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς φῶς εὕρισκόμενον σὺν ὁδηγίᾳ τοῦ Πνεύματος; Ἥ, ἵνα τὰ μικρότερα λέγω καὶ εὐτελέστερα, τίς ἐφημερίας καὶ αὐτουργίας;
- 6.5 τίς ξυληγίας καὶ λατομίας; τίς δὲ φυτοκομίας καὶ ὀχετηγίας; τίς δὲ τὴν πλάτανον τὴν χρυσοῦν καὶ τῆς Ξέρξου τιμιωτέραν, ὑφ' ἥ μὴ βασιλεὺς ἐκαθέζετο τεθρυμμένος, ἀλλὰ μοναστὴς τετρυχωμένος, ἦν ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἡ σὴ τιμιότης, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἠΐξησεν εἰς τιμὴν ἡμετέραν, ἵνα ὑπόμνημα σφύζηται παρ' ὑμῖν τῆς ἡμετέρας φιλοπονίας, ὥσπερ ἐν τῇ κιβωτῷ λέγεται καὶ πιστεύεται ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα.
- 6.7 Ταῦτα εὐξασθαι μὲν ῥάστον, λαβεῖν δὲ οὐ ῥάδιον. Ἀλλά μοι καὶ πάρεσο καὶ σύμπνει καὶ συνεργάζου τὴν ἀρετήν, καὶ ἦν ποτε συνελέξαμεν ὠφέλειαν συντήρει διὰ τῶν προσευχῶν, ἵνα μὴ κατὰ μικρὸν ὥσπερ σκιά λυθῶμεν, κλινούσης ἡμέρας. Ὡς ἔγωγέ σε πνέω μᾶλλον ἢ τὸν ἀέρα· καὶ τοῦτο ζῶ μόνον, ὃ μετὰ σοῦ γίνομαι, ἢ παρών, ἢ ἄπὼν τοῖς ἰνδάλασι.
- 7.1 ΚΑΙΣΑΡΙΩΙ Ἰκανῶς ἡρυθριάσαμεν ἐπὶ σοί· τὸ γὰρ ὅτι καὶ ἐλυπήθημεν, τί χρὴ γράφειν τῷ γε πάντων μάλιστα πεπεισμένῳ;
- 7.2 Ἵνα γὰρ μὴ τὰ ἡμέτερα λέγωμεν, μηδὲ ὅσης ἀθυμίας ἐνέπλησεν ἡμᾶς ἢ περὶ σὲ φήμη, δὸς δὲ εἰπεῖν καὶ δέους, ἐβουλόμην, εἴ πως οἶόν τε ἦν, παρεῖναι σε τοῖς τῶν ἄλλων λόγοις, οἰκείων τε ὁμοίως καὶ ξένων, τῶν ὁπωσοῦν γνωρίμων ἡμῖν, ἀλλ' οὖν Χριστιανῶν, οὓς περὶ σοῦ τε καὶ ἡμῶν λέγουσιν, οὐχ ὁ μὲν, ὁ δ' οὐ, ἀλλὰ πάντες ἐξῆς ὁμοίως, ἐπειδὴ καὶ προθυμότερον ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις ἢ τοῖς οἰκείοις φιλοσοφοῦσιν ἄνθρωποι. Ὡσπερ γὰρ ἄλλη τις μελέτη γέγονεν αὐτοῖς ταῦτα τὰ ῥήματα.
- 7.3 Νῦν μὲν υἱὸν ἐπισκόπου στρατεύεσθαι, νῦν δὲ ὀρέγεσθαι τῆς ἔξωθεν δυναστείας καὶ δόξης, νῦν δὲ ἡττᾶσθαι χρημάτων (ὅποτε κοινὸν ἀνῆπται πῦρ καὶ τὸν περὶ ψυχῆς δρόμον τρέχουσιν ἄνθρωποι)· ἀλλ' οὐχὶ μίαν ἡγεῖσθαι καὶ δόξαν καὶ ἀσφάλειαν καὶ εὐπορίαν τὸ γενναίως ἴστασθαι πρὸς τὸν καιρὸν καὶ ὅτι πορρωτάτω ποιεῖν ἑαυτὸν παντὸς ἄγους τε καὶ μιάσματος. Πῶς δ' ἂν ἄλλον νοουετήσειεν ὁ ἐπίσκοπος μὴ παρασυρῆναι τῷ καιρῷ μηδὲ τοῖς εἰδώλοις συναναφύρεσθαι;
- 7.4

Πῶς δ' ἂν τοῖς ἄλλο τι πλημμελοῦσιν ἐπιτιμήσειεν, αὐτὸς ἐφ' ἐστίας παρρησίαν οὐκ ἔχων; Ταῦτα καθ' ἐκάστην ἀκούοντες ἡμᾶς τὴν ἡμέραν καὶ ἔτι πλείω τούτων καὶ χαλεπώτερα, τῶν μὲν διὰ φιλίαν λεγόντων ἴσως, τῶν δὲ καὶ διὰ δυσμένειαν ἐπιτιθεμένων, πῶς οἶει διακεῖσθαι καὶ τίνας ἔχειν ψυχὰς ἀνθρώπους τῷ Θεῷ προθεμένους δουλεύειν καὶ πρὸς τὰς μελλούσας ὁρᾶν ἐλπίδας μόνον ἀγαθὸν κρίνοντας;

- 7.6 Τὸν μὲν οὖν κύριον τὸν πατέρα ἡμῶν πάνυ δυσφοροῦντα πρὸς τὴν ἀκοὴν καὶ πρὸς τὸν βίον αὐτὸν ἀπαγορεύοντα, ὅπως οὖν αὐτὸς παραμυθοῦμαι καὶ ψυχαγωγῶ τὴν σὴν ἐγγυῶμενος γνώμην καὶ πείθων ὅτι οὐχ ὑπομενεῖς ἔτι πλεῖον λυπεῖν ἡμᾶς. Τὴν δὲ κυρίαν τὴν μητέρα, εἰ πύθοιτό τι τῶν κατὰ σὲ (μέχρι γὰρ τοῦ νῦν τέως ἀπεκρυσάμεθα πολλαῖς ἐπινοίαις), οἷου καὶ παντελῶς ἀπαραμύθητον ἔξιν τὸ πάθος, ὡς γυναικὰ τε οὔσαν μικρόψυχον καὶ ἄλλως διὰ τὸ λίαν εὐλαβὲς περὶ τὰ τοιαῦτα μετριάζειν οὐ δυναμένην.
- 7.8 Εἰ μὲν οὖν τινα καὶ σεαυτοῦ καὶ ἡμῶν ποιῇ λόγον, βούλευσαί τι βέλτιον καὶ ἀσφαλέστερον. Πάντως γὰρ καὶ τὰ ἐνταῦθα πρὸς ἐλευθέριον διαγωγὴν αὐτάρκη, τῷ γε μὴ λίαν ἀπλήστῳ μὴδ' ἀμέτρῳ περὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πλείονος ἀλλὰ καὶ τοῦ καταστάσεώς σε τυχεῖν οὐχ ὁρῶ τίνα καιρὸν ἀναμενοῦμεν, τὸν νῦν ἐάσαντες. Εἰ δὲ τῆς αὐτῆς ἔχῃ γνώμης καὶ μικρὰ πάντα σοι πρὸς τὴν ἰδίαν ὁρμήν, ἄλλο μὲν εἰπεῖν οὐδὲν βούλομαι δυσχερές· τοσοῦτον δὲ προλέγω καὶ διαμαρτύρομαι, ὅτι δυοῖν ἀνάγκη θάτερον, ἢ γνήσιον μένοντα Χριστιανὸν τὴν ἀτιμοτάτην αὐτοῦ τετάχθαι καὶ πράττειν ἀναξίως καὶ σεαυτοῦ καὶ τῶν ἐλπίδων· ἢ τῆς τιμῆς ἐφιέμενον περὶ τὰ καιριώτερα βλάπτεσθαι, τοῦ καπνοῦ γε μετέχοντα, εἰ καὶ μὴ τοῦ πυρός.

8 T ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ Ἐπαινῶ σου τῆς ἐπιστολῆς τὸ προοίμιον.

- 8.1 Τί δὲ τῶν σῶν οὐκ ἐπαινετόν; Καὶ σὺ ἐάλως ὥσπερ καὶ ἡμεῖς γεγραφότες, ἐπειδὴ γε εἰς τὸν πρεσβυτέρου βαθμὸν ἐβιάσθημεν. Καίτοι γε οὐ τοῦτο ἡμῖν ἐσπουδάζετε· ἀλλήλοις γὰρ ἔσμεν, εἴπερ ἄλλοι τινές, ἀξιόπιστοι μάρτυρες τοῦ τὴν πεζὴν στέργειν φιλοσοφίαν καὶ κάτω μένουσαν.

- 8.3 Ἀλλὰ τοῦτο μὴ γενέσθαι μὲν ἴσως ἄμεινον ἦν· ἢ οὐκ οἶδ' ὅ τι καὶ φῶ, ἕως ἂν ἀγνοῶ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Πνεύματος. Ἐπεὶ δὲ ἐγένετο, φέρειν ἀνάγκη, ὥς γοῦν ἐμοὶ καταφαίνεται, καὶ μάλιστα διὰ τὸν καιρὸν πολλὰς ἡμῖν αἰρετικῶν ἐπεισάγοντα γλώσσας καὶ μὴ καταισχύνειν μήτε τὸν ἡμέτερον βίον μήτε τὰς τῶν πεπιστευκότων ἐλπίδας.

- 9 T ΑΜΦΙΛΟΧΙΩΙ Χρυσέας ὑπόστησον εὐτειχεῖ θαλάμῳ κίονα ς, κατὰ Πίνδαρον, καὶ ἀπὸ δεξιᾶς ἡμῖν γνωρίσθητι τῆς ἀρχῆς ἐν τῇ παρούσῃ φροντίδι, ὥς ἂν καὶ θεητὸν πῆξαις μέγαρον, εὐδόκιμος ἐν αὐτῇ φανείς.

- 9.2 Γνωρίσεις δὲ πῶς; Θεὸν καὶ τὰ θεῖα τιμῶν· οὗ τί σοι μεῖζον καὶ ὑψηλότερον; Τιμήσεις δὲ πῶς καὶ τίσιν; Ἐνὶ τούτῳ, τῷ κήδεσθαι τῶν παρισταμένων Θεῷ καὶ λειτουργούντων τοῦ βήματος. Τούτων εἷς ἐστὶ καὶ ὁ συνδιάκονος ἡμῶν Εὐθάλιος, ὃν, οὐκ οἶδ' ὅπως, εἰς μεῖζω τάξιν μεταχωρήσαντα διαγράφειν ἐπιχειροῦσι χρυσὸν οἱ τῆς ἡγεμονικῆς τάξεως.

- 9.4 Τοῦτο μὴ ἀνεκτὸν φανήτω σοι· καὶ χεῖρα ὄρεξον τῷ τε διακόνῳ καὶ τῷ κλήρῳ παντί, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἡμῖν, ὧν σοι μέλει· ἢ δεινότερα ἂν πάθοι μόνος ἀνθρώπων, μὴ τυγχάνων τῆς τῶν καιρῶν φιλανθρωπίας καὶ τῆς δεδομένης τοῖς ἱερατικοῖς παρὰ τῶν βασιλέων τιμῆς, ἀλλ' ὑβριζόμενος καὶ ζημιούμενος ἴσως διὰ τὴν ἡμετέραν εὐτέλειαν. Ὅ σοι καλῶς ἔχει μὴ συγχωρεῖν, κἂν μὴ καλῶς ἄλλοι βούλωνται.

10 T ΚΑΝΔΙΔΙΑΝΩΙ Ποῦ νῦν οἱ σοφισταί;

- 10.1 Τί σιωπῶσιν οἱ περὶ τὴν ποίησιν; Τίνας λόγους ἀμείνους ἐπιζητοῦσιν ἢ τίνα λαμπροτέραν ὑπόθεσιν; Νῦν ἔδει πᾶσαν μὲν ἐπὶ σοὶ κινηθῆναι γλῶσσαν μουσικὴν τε καὶ ἐναρμόνιον, πᾶσαν δ' ὑψηλόν τι καὶ διαπρύσιον ἠχῆσαι ῥητορικὴν, οὐ ταύτη μόνον ὅτι χρέος ἀπάντων χρεῶν

δικαιοτάτην ἄρχοντα δεξιὸν ἀνυμνεῖσθαι τοῖς λόγοις, ἀλλ' ὅτι καὶ τὸν ἐν ἀμφοτέροις ἄκρον ἀμφοτέροις κοσμεῖν οἰκειότατον. Καὶ εἰ μὴ πρὸ καιροῦ τοὺς λόγους ἀνέπαυσα (νῦν γὰρ δὴ νῦν τοῦτο αἰσθάνομαι), καὶ ἐβουλευσάμην, ἔφη τις, ταχύτερα ἢ σοφώτερα, τὸ μὴ πανηγυρίζειν μηδὲ φοιτᾶν εἰς μέσους φιλοσοφήσας, ὡς τάχα ἂν καὶ τὰς τυρρηνικὰς ὑπερεφώνησα σάλπιγγας (ἐρῶ γὰρ μηδὲν τὸν τραχὺν τοῦ Μώμου λίθον εὐλαβηθεῖς, κατὰ Πίνδαρον), εἰ μὴ τῆς σιωπῆς ἁωρίαν κατεψηφισάμην.

- 10.3 Νυνὶ δὲ ὃ πέπονθα ἐπὶ σοί, ὁποῖόν τι τοῦμὸν χρῆμα, τάχα ἂν γνοίης ἀπ' εἰκόνοσιν τινός· κόπτω μὲν οἶον τοῦδαφος τοῖς ποσὶ, κατὰ τοὺς θερμοτάτους τῶν ἵππων, καὶ διεσθίω τὰ χαλινὰ καὶ τὸ οὖς διανίστημι, πνέω τε θυμὸν ἐκ μυκτῆρων καὶ βλέπω δριμύ καὶ ἀφρῶ βάλλομαι, μένω δ' ὅμως εἴσω κιγκλίδος, οὐκ ἐφίεντος μοι τοῦ νόμου τὸν δρόμον. Τί οὖν;
- 10.4 Ἐπειδὴ ταῦτα δοκεῖ, τί δράσομεν; Ἡ παντάπασιν καταβαλοῦμεν τοὺς λόγους καὶ σιωπῇ τὰ σὰ θαυμασόμεθα, παρέντες ἑτέροις τὴν εὐφημίαν; Οὐ μὲν οὖν. Ἀλλ' ἄλλοι μὲν ἄλλα τῶν σῶν εὐφημούντων, ὅ τι ἂν ἕκαστος βούληται τε καὶ δύνηται. Πάντως δὲ πολλοῖς ἀρκέσεις λόγοις καὶ πανηγύρεσιν, ἔαν μέρος ἕκαστος τῶν σῶν ἀπολαβὼν εὐφημῇ· οἱ μὲν, τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν καὶ τὸ ἐν τούτοις εὐσύνετόν τε ὁμοῦ καὶ φιλόπονον (τίς γὰρ ἢ εὐρετὴς τοῦ δέοντος ποριμώτερος ἢ ἐπιτελέσαι τὸ εὐρεθὲν ἐνεργέστερος;
- 10.5)· οἱ δὲ τῆς δίκης τὰ τάλαντα καὶ ὡς ὑπὸ λαμπρῷ τῷ φωτὶ διακρίνεις τὰς ἔριδας, ὑψηλὸς ὑψηλῶς ἐμπομπεύων τῇ θέμιδι.
- 10.7 Τὸ δέ σοι ξίφος φοβερόν μὲν, ὡς πληξὼν· ὡς δὲ οὐ πλησσόν, ἀνάθημα. Κρατεῖς γὰρ οὐ τῷ κολάζειν ἀμαρτάνοντας, ἀλλὰ τῷ σπουδάζειν ὅπως οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἀμαρτήσονται καὶ τῷ πάντας ἡττᾶσθαι τῆς σῆς διανοίας πλέον ἢ τῆς τῶν ἄλλων δυναστείας, ὣν ἡ θρασύτης τὸ ἔννομον. Ἄλλοι θαυμάζετωσαν τοῦ λόγου τὸ κράτος· εἰ δὲ βούλει, λόγου πᾶν εἶδος, ὅσον τε εἰς κρίσιν ἥκει τῶν λεγομένων καὶ ὅσον εἰς τὴν τοῦ λέγειν δύναμιν.
- 10.8 Ὁ γὰρ αὐτὸς κρίνειν τε ἱκανὸς λόγον καὶ εἰπεῖν δυνατώτερος· ὡς τὸ μὲν αὐτὸ καὶ τὴν χρυσοῦν εἰκάζεσθαι ψῆφον ἢ τὴν Ὀμηρικὴν στάθμην ἐκείνην, ὅφ' ἢ κρίνεσθαι συμβαίνει τὴν τῶν Εὐμηλείων ἵππων ἰσότητα, τὸ δὲ ὑπὲρ τὰς χειμερίους εἶναι νιφάδας, —ἀγωνοθετοῦντά τε ὁμοίως νῦν καὶ ἀγωνιζόμενον πρότερον. Ἄλλοι τὸ στερρόν ἐπαινέτωσαν τῷ πρῶτῳ συγκεκραμένον καὶ τὸ ἐν τῷ μειλιχίῳ μὴ συμπεπτωκός, οἷα τὰ τῶν λεόντων σκιρτήματα.
- 10.9 Ἄλλοι τὸν εὐρυσθενῆ χρυσὸν καὶ τιμήντα, μετὰ τῶν σεμνῶν ὀνομάτων ἀτιμασθέντα καὶ προτροπάδην εἷξαντα δίκη τῇ σῇ· πρᾶγμα μόνον δὴ πάντων καὶ ἀκοῆς καὶ πίστεως ὑψηλότερον. Ποιητικὸς δὲ τις ἀνὴρ καὶ τὴν τέχνην ἄφετος καὶ αὐτόνομος καὶ μέλος ἀγροικὸν προσάδτω σοι, γηπόνων χορὸν στησάμενος, καὶ ἀμηςάμενος στάχυν ὠραῖον πλεκέτω στέφανον ὅτι ἡδιστον, ἡμερίδας τε περὶ κεφαλῆς ἐγειρέτω κισσῷ διαπλόκους καὶ βότρυσι.
- 10.11 Γεωργίας ταῦτα θαλύσια, διὰ σοῦ πάλιν ἀνθρώποις ἐπανελθούσης πέτραι τε γάλα ναόντων καὶ μέλι κρῆναι, καὶ φυτὸν ἅπαν ἅμα ἡρέμοις κομάτω καρποῖς, σύντροφόν τε ὁμοίως καὶ ὄρειον, οἷα τὰ τῶν ποιητῶν πλάσματα, ὅταν τινὶ ποιῶσι χαριζομένην τὴν γῆν. Ταῦτα μὲν, ὅπερ ἔφη, λεγόντων τε καὶ πλαττόντων ἕτεροι· τὸ γὰρ οἰκεῖον ἅπαν οὐ πιέζει μόνον, ὡς τῇ λύρᾳ δοκεῖ, ἀλλὰ καὶ εὐφραίνειν μάλιστα πέφυκεν.
- 10.12 Ἐγὼ δὲ ὃ διαφερόντως τῶν σῶν ἄγαμαί τε καὶ ἀσπάζομαι, τοῦτο ἐρῶ· ὅτι τῆς τοῦ καιροῦ δυσκολίας κρεῖττονα σεαυτὸν παρέχεις. Ἑλλήν μὲν ὦν τὴν θρησκευίαν καὶ τῷ παρόντι κράτει τὰ τοῦ κράτους ὑπηρετούμενος· ὑπηρετούμενος δέ, οὐχ ὅσα οἱ τοῦ καιροῦ κόλακες, ἀλλ' ὅσα οἱ τοῦ καλοῦ φίλοι καὶ μεγαλόφρονες· καὶ τῶν μὲν τὴν θεραπείαν ἀφοσιούμενος, τηρῶν δὲ τῇ πατρίδι τὴν εὐνοίαν καὶ ἀθάνατον ἐν θνητῷ πράγματι τὴν δόξαν καρπούμενος.

10.14

Κάκεϊνο δέ σου τῶν ἐπαινετῶν, ὅτι καὶ φιλίᾳ τι νέμεις αἰδοῦς ἐν τοσοῦτῳ τῆς ἀρχῆς ὄγκῳ· καὶ σχολὴν ἄγεις ἀπὸ τοσοῦτων ὧν πράττεεις, μὴ μεμνησθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τιμᾶν διὰ γραμμάτων τοὺς φίλους καὶ τὸν πόθον ὁμολογεῖν καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἔλκειν ἀπόντας. Ἄνθ' ὧν ἐπεύχομαί σοι, τῶν μὲν εἰς εὐδοξίαν μεῖζον οὐδὲν (κἂν γὰρ προσθήκην ἡ ἀρχὴ λάβῃ, τὴν γε ἀρετὴν λαβεῖν οὐκ ἔνεστιν), ἐν δὲ ἀντὶ πάντων καὶ μέγιστον, γενέσθαι μεθ' ἡμῶν ποτε καὶ Θεοῦ, καὶ τῆς διωκομένων εἶναι μερίδος, μὴ τῶν διωκόντων· ἐπειδὴ τὸ μὲν καιροῦ φορᾷ παρασύρεται, τὸ δὲ ἀθάνατον ἔχει τὴν σωτηρίαν.

11.1 ^t ΓΡΗΓΟΡΙΩΙ Ἔχω τι δεξιὸν ἐν τῇ φύσει (μεγαλαυχήσομαι γὰρ ἐν τι τῶν πολλῶν καὶ αὐτός)· ὁμοίως ἐμαυτῷ τε δυσχεραίνω βουλευομένῳ κακῶς καὶ τοῖς φίλοις.

11.2 Ἐπειδὴ τοίνυν φίλοι πάντες ἀλλήλων καὶ συγγενεῖς οἱ κατὰ Θεὸν ζῶντες καὶ τῷ αὐτῷ Εὐαγγελίῳ στοιχοῦντες, τί οὐκ ἀκούσῃ παρ' ἡμῶν μετὰ παρρησίας ἃ πάντες ὑποτονθορύζουσιν; Οὐκ ἐπαινοῦσί σου τὴν ἄδοξον εὐδοξίαν, ἵν' εἴπω τι καγὼ καθ' ὑμᾶς, καὶ τὴν κατὰ μικρὸν ἐπὶ τὰ χεῖρῳ ῥοπήν, καὶ τὴν κακίστην δαιμονίῳ ν, ἣ φησιν Εὐριπίδης, φιλοτιμίᾳ ν.

11.4 Τί γὰρ παθῶν, ὦ σοφώτατε, ἢ τί σεαυτοῦ καταγνούς, τὰς μὲν ἱεράς καὶ ποτίμους βίβλους ἀπέρριψας, ἃς ὑпанεγίνωσκές ποτε τῷ λαῷ (μὴ γὰρ αἰσχυνηθῆς ἀκούων) ἢ ὑπὲρ καπνοῦ τέθεικας, ὥς τὰ πηδάλια χειμῶνος ὥρα καὶ σκαπάνας, τὰς δ' ἄλμυράς καὶ ἀπότους μετεχειρίσω, καὶ ῥήτωρ ἀκούειν μᾶλλον ἢ χριστιανὸς ἠθέλησας; Ἡμεῖς δὲ τοῦτο μᾶλλον ἢ περ ἐκεῖνο, καὶ πᾶσα τῷ Θεῷ χάρις.

11.5 Μὴ σύ γ', ὦ ἄριστε, μὴ ἐπὶ πολὺ τοῦτο πάθῃς, ἀλλ' ἔκνηψον ὁψὲ γοῦν, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐπάνελθε, καὶ ἀπολόγησαι μὲν πιστοῖς, ἀπολόγησαι δὲ Θεῷ καὶ θυσιαστηρίοις καὶ μυστηρίοις, ἀφ' ὧν ἐμάκρυνας. Καὶ μή μοι τὰ κομψὰ ταῦτα καὶ ῥητορικά ῥήματα· «Τί δαί;

11.6 Οὐκ ἐχριστιάνιζον ῥητορεύων, οὐδὲ ἤμην πιστὸς ἐν τοῖς μειρακίσκοις στρεφόμενος;» καὶ ἴσως ἐπιμαρτυρῇ Θεόν. —Οὐδαμῶς, ὦ θαυμάσιε, οὐκουν ὅσον εἰκός, εἰ καὶ μέρος τι δοίμεν. Ποῦ δὲ τὸ πλησσειν ἄλλους ἐξ ὧν νῦν πράττεεις, φυσικῶς πρὸς τὸ κακὸν ὄντας ἐτοιμοτέρους, καὶ τὰ χεῖρῳ διδόναι περὶ σοῦ καὶ ὑπονοεῖν καὶ λέγειν;

11.7 Ἔστω ψεῦδος· ἀλλὰ τίς ἡ ἀνάγκη; Οὐ γὰρ ἑαυτῷ μόνον ζῆ τις, ἀλλὰ καὶ τῷ πλησίον· οὐδ' ἄρκεῖ τὸ πείθειν ἑαυτόν, εἰ μὴ καὶ τοὺς ἄλλους. Ἦ καὶ πυκτεύων σύ γ' ἐν τῷ κοινῷ, ἢ καὶ παιόμενος ἐπὶ κόρρης καὶ παίων ἐν τοῖς θεάτροις, ἢ καὶ τὰ αἰσχρὰ λυγιζόμενος καὶ καμπτόμενος εἶπες ἂν ὥς κατὰ ψυχὴν ἐσωφρόνεις;

11.8 Οὐ σωφρονοῦντος ὁ λογισμὸς κοῦφον τὸ ταῦτα δέχεσθαι. «Εἰ μὲν οὖν μεταβάλοιό, ἀλλὰ νῦν χαρήσομαι» —τῶν Πυθαγορικῶν ἔφη τις φιλοσόφων, ἐταῖρον ἐκπεπτωκότα θρηνῶν, —«εἰ δὲ μή, —ἐκεῖνος μὲν ἔγραψε, —τέθνηκάς μοι»· ἐγὼ δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἐρῶ σὴν χάριν ἔτι· φίλος γὰρ ἐχθρὸς ἐγένετ' , ἀλλ' ὅμως φίλος, ἢ τραγῳδία φησίν.

11.10 Ἀνιάσομαι δέ, τοῦτο γὰρ εἰπεῖν μέτριον, εἰ μήτ' αὐτὸς συνορᾷς τὸ δέον, ὃ τῆς πρώτης ἐστὶ τῶν ἐπαινετῶν μερίδος, μήτ' ἄλλω εὖ εἰπόντι κατακολουθήσεις, ὃ τῆς δευτέρας. Τοσαῦτα τὰ τῆς παραινέσεως.

11.11 Καὶ μοι σύγγνωθι διὰ φιλίαν ἀλγοῦντι, καὶ ὁμοίως ὑπὲρ τε σοῦ καὶ παντὸς τοῦ ἱερατικοῦ τάγματος φλεγομένῳ, προσθήσω δ' ὅτι καὶ πάντων Χριστιανῶν. Εἰ δὲ δεῖ καὶ συνεύξασθαι σοι ἢ ὑπερεύξασθαι, Θεὸς βοηθήσαι σου τῇ ἀσθενείᾳ, ὃ καὶ τεθνηκότας ζωοποιῶν.

12.1 ^T ΝΙΚΟΒΟΥΛΩΙ Σκώπτεις τὴν Ἀλυπιανὴν ἡμῖν, ὥς μικρὰν καὶ τῆς σῆς μεγαλειότητος ἀναξίαν, ὦ γιγαντιαῖε σὺ καὶ ἀμύθητε καὶ πελώριε τότ' εἶδος καὶ τὴν ἀλκὴν.

12.2

Νῦν γὰρ ἔγνω· ὅτι ψυχὴ μετρεῖται καὶ ἀρετὴ ταλαντεύεται καὶ τιμιώτεροι τῶν μαργάρων αἱ πέτραι καὶ κόρακες ἀηδόνων αἰδεσιμώτεροι. Σὺ μὲν οὖν ἀπόλαυε τοῦ μεγέθους καὶ τῶν πηχῶν καὶ μηδὲν λείπου τῶν Ἀλωάδων ἐκείνων.

- 12.3 Ἴππον γὰρ ἄγεις καὶ τινάσσεις αἰχμὴν καὶ θῆρές σοι μέλουσι. Τῇ δ' οὐδὲν ἔργον, οὐδὲ πολλῆς τῆς ἰσχύος κερκίδα φέρειν καὶ ἡλακάτην μεταχειρίζεσθαι καὶ ἰστῶ προσκαθέζεσθαι· τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ γυναικῶν.
- 12.5 Εἰ δὲ καὶ τοῦτο προσθείης, ὅτι τῇ γῇ προσπέφυκε δι' εὐχὴν καὶ Θεῷ σύνεστιν αἰετὶ τοῖς μεγάλοις τοῦ νοῦ κινήμασι, τί σοι ἐνταῦθα τὸ ὕψος ἢ τὰ μέτρα τοῦ σώματος; Ἴδὲ καίριον σιωπῇν, φθεγγομένης ἄκουσον, τὸ ἀκαλλώπιστον κατανόησον, τὸ ὡς γυναιξὶν ἀνδρικόν, τὴν οἰκωφελίαν, τὴν φιλανδρίαν· καὶ τότε φήσεις τὸ τοῦ Λάκωνος· «Ὅντως οὐ μετρεῖται ψυχὴ καὶ δεῖ τὸν ἐκτὸς ἔοντα πρὸς τὸν ἐντὸς βλέπειν ἄνθρωπον».
- 12.7 Ἄν οὕτω ταῦτα σκοπῇς, παύσῃ τοῦ παίζειν καὶ καταπαίζειν αὐτῆς ὡς μικρᾶς, καὶ σαυτοῦ μακαρίσεις τὴν συζυγίαν. ΑΜΦΙΛΟΧΙΩΙ Ἐπαινῶ τὸ Θεόγνιδος, ὃς τὴν μέχρι πότων καὶ τοῦ ἡδέος φιλίαν οὐκ ἐπαινῶν, ἐπαινεῖ τὴν ἐπὶ τῶν πραγμάτων· τί γράφων;
- 13.1 Πολλοὶ πὰρ κρητῆρι φίλοι γίνονται ἐταῖροι, ἐν δὲ σπουδαίῳ πρήγματι, παυρότεροι. Ἡμεῖς τοίνυν κρατήρων μὲν ἀλλήλοις οὐ κεκοινωνήκαμεν, οὐδὲ γὰρ πολλὰ συγγεγόναμεν ἀλλήλοις (καίτοι χρὴν παντὸς μᾶλλον, καὶ δι' ἡμᾶς αὐτούς, καὶ διὰ τὴν ἐκ πατέρων φιλίαν), τὴν ἐπὶ τῶν ἔργων δ' ἀπαιτοῦμεν εὐνοίαν.
- 13.3 Ἐγγὺς ἀγών, καὶ ἀγώνων ὁ μέγιστος· ὁ γὰρ υἱὸς ἡμῶν Νικόβουλος ἐν ταραχαῖς ἀδοκῆτοις, παρ' ὧν ἤκιστ' ἂν ᾤθη τις ἔχων πράγματα. Διὰ τοῦτ' ἀξιοῦμέν σε παρεῖναι καὶ βοηθεῖν ἡμῖν ὡς τάχιστα, καὶ συνδικάσοντα καὶ συνηγορήσοντα, εἰ εὖροις ἀδικουμένους· εἰ δ' οὖν, μὴ προληφθῆναι τῷ ἐναντίῳ μέρει κέρδους μικροῦ τὴν ἐλευθερίαν ἀποδόμενον, ἦν αἰεὶ σοὶ μαρτυρηθεῖσαν παρὰ πάντων γινώσκομεν.
- 14 Τ ΚΑΙΣΑΡΙΩΙ Εὐεργέτησόν τι καὶ σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς, οἷον οὐ πολλάκις εὐεργετήσεις, ὅτι μηδὲ πολλάκις παραπίπτουσιν εὐεργεσίας τοιαύτης καιροί.
- 14.2 Τῶν κυρίων μου τῶν ἀνεψιῶν πρόσθητι προστασίαν δικαιοτάτην, καμνόντων ἱκανῶς ἐπὶ κτήματι, ὅπερ ὠνήσαντο μὲν ὡς καὶ πρὸς ἀναχώρησιν ἐπιτήδειον καὶ τινα τοῦ βίου παρέχειν αὐτοῖς ἀποτροφὴν δυνάμενον· ἐπεὶ δ' ὠνήσαντο, πλείοσι περιπεπτώκασι δυσχερεῖαις, τὰ μὲν τῶν πεπρακότων ἀγνωμόνων πειρώμενοι, τὰ δ' ὑπὸ τῶν γειτονούντων περικοπτόμενοι καὶ πορθούμενοι, ὥστε κέρδος εἶναι αὐτοῖς, τὸ τίμημα ὃ δεδώκασι κομισαμένοις, μεθ' ὧν προσαναλώκασιν, ὄντων οὐκ ὀλίγων, ἀπηλλαγῆναι τῆς κτήσεως.
- 14.4 Εἰ μὲν οὖν σοὶ φίλον εἰς σεαυτὸν περιστῆσαι τὴν πραγματείαν, ὅπως ἂν κάλλιστα καὶ ἀσφαλέστατα ἔχῃ σοὶ τὸ συνάλλαγμα διασκεψαμένῳ, τοῦτο δὴ καὶ αὐτοῖς καὶ ἡμῖν ἥδιον. Εἰ δὲ μή, τό γε δεύτερον, τῇ περιεργίᾳ καὶ ἀγνωμοσύνῃ τοῦ ἀνδρὸς ἀντίθετος σεαυτόν, ἵνα μὴ πάντως ἔν γε τι διὰ τὴν ἀπραγμοσύνην αὐτῶν ἔχῃ πλέον, ἢ κατέχοντας ἀδικῶν, ἢ ζημιῶν ἀπαλλαττομένους.
- 14.6 Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ ἡρυθρίασα περὶ τούτων ἐπιστέλλων. Ἐπειδὴ γ' ὁμοίως αὐτοῖς ὀφειλόμεθα, καὶ διὰ τὸ γένος, καὶ διὰ τὴν τοῦ βίου προαίρεσιν (τίνος γὰρ ἂν τις κήδοιτο μᾶλλον ἢ τῶν τοιούτων; ἐπὶ τῷ δ' ἂν αἰσχύνοιτο πλέον ἢ τὰ τοιαῦτα εὐεργετεῖν οὐ προθυμούμενος;), σὺ δ' ἢ διὰ σεαυτόν, ἢ δι' ἡμᾶς, ἢ διὰ τοὺς ἄνδρας αὐτούς, ἢ διὰ πάντα ταῦτα ὁμοῦ, ἀλλὰ πάντως γ' αὐτοὺς εὐεργέτησον. ΛΟΛΛΙΑΝΩΙ Εὖ γ' ὅτι ἐπανήκεις ἡμῖν, διὰ μακροῦ μὲν, ἀλλ' ὅμως (καὶ ὁ τούτου κρεῖττον), ὅτι κατὰ νοῦν πράττων, καὶ τῶν ἐπὶ σοὶ φροντίδων ἡμᾶς ἡλευθέρωσας.
- 15.2 Πάντα γὰρ κοινὰ ποιούμεθα πρὸς σέ, καὶ λύπας καὶ εὐφροσύνας· τοιοῦτον γὰρ ἡ φιλία. Ἐπεὶ δ' ἐπανήκεις, μετάδος φίλοισι σοῖσι τῆς εὐπραξίας, φησὶν ὁ εἰπών· μεταδώσεις δέ, εἰ τοὺς κυρίους

μου τοὺς ἀνεψιοὺς Ἑλλάδιον καὶ Εὐλάλιον, καὶ τᾶλλα οἰκείους ὁρᾷν προθυμοῖο (οἰκείους δὲ λέγω, εἰ μὴ ἄλλους ἡμᾶς πρὸς ἑαυτὸν νομίζεις, οὐ γὰρ οἶδ' ὅ τι μεῖζον ἂν εἴποιμι), καὶ μὴ ἐτέρων δεηθῆναι προστατῶν ἀνάσχοιο.

15.5 Ἀλλὰ πάντα σεαυτὸν παράσχοις, φίλον χρηστὸν, γείτονα δεξιόν, παραστάτην γενναῖον, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστον λέγω, τὸν εὐγενῆ Λολλιανόν, τὸν ἐπὶ καλοκάγαθία γνώριμον. Ὑπischνοῦμαι δέ, εἰ ἐπὶ πλεῖον αὐτοῖς ὁμιλήσῃς καὶ τῆς φιλοσοφίας αὐτῶν τὸ ὕψος κατίδοις, ὅτι πρὸς ἄλλους ὑπὲρ αὐτῶν πρεσβεύσεις.

15.6 Τοσοῦτον θαρρῶ τῷ σῷ τρόπῳ, καὶ οὕτω πολλὰς ἐλπίδας ἔχω μὴ διαμαρτήσεσθαί σου περὶ ὧν αὐτὸς ἐπρέσβευσα. ΕΥΣΕΒΙΩΙ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ Ἐπειδὴ πρὸς ἄνδρα ποιοῦμαι τοὺς λόγους, οὗτ' ἀγαπῶντα τὸ ψεῦδος καὶ τὸ ἐν ἐτέρῳ φωρᾶσαι πάντων ὀξύτατον, κἂν ὅτι μάλιστα σοφοῖς πλέκῃται καὶ ποικίλοις τοῖς λαβυρίνθοις· πρὸς δέ, οὐδ' αὐτῷ μοι φίλον τὸ τεχνικὸν (εἰρήσεται γὰρ κἂν ἢ φορτικώτερον), πεφυκότι τ' οὕτω καὶ τυπουμένῳ παρὰ τοῦ λόγου, διὰ τοῦτο γράφω τὰ παριστάμενα.

16.2 Καί μου δέξαι τὴν παρρησίαν· ἡ ἀδικήσεις γε τῆς ἀληθείας, τὰ τῆς ἐλευθερίας ἀποστερῶν καὶ ἀναγκάζων ἐν ἑμαυτῷ κατέχειν τὴν ὠδὶνα τῆς λύπης, ὥσπερ τι νόσημα ὕπουλον καὶ κακότηδες. Ἐγὼ χαίρω μὲν ὑπὸ σοῦ τιμώμενος (εἴπερ ἄνθρωπός εἰμι, τοῦ προειρηκότος ὁ λόγος), καὶ καλούμενος ἐπὶ τε συνόδους καὶ συλλόγους πνευματικούς.

16.4 Οὐ φέρω δὲ τὴν γεγεννημένην ὕβριν τῷ τιμιωτάτῳ ἀδελφῷ Βασιλείῳ καὶ γινομένην ἔτι παρὰ τῆς σῆς εὐλαβείας, ὃν καὶ βίου καὶ λόγου κοινωνὸν καὶ τῆς ὑψηλοτάτης φιλοσοφίας εἰλόμην τ' ἀπ' ἀρχῆς καὶ νῦν ἔχω· καὶ οὐδὲν ἑμαυτῷ μέφομαι τῆς ἐπ' αὐτῷ κρίσεως. Οὕτω γὰρ εἰπεῖν μετριώτερον, ἵνα μὴ ἑμαυτὸν ἐπαινέειν δόξω, τὰ ἐκείνου θαυμάζων.

16.6 Σὺ δέ μοι δοκεῖς ποιεῖν παραπλήσιον, τὸν μὲν ἀτιμάζων, τιμῶν δ' ἡμᾶς, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐνὸς ἀνδρὸς τῇ μὲν τῶν χειρῶν καταψήχοι τὴν κεφαλὴν, τῇ δὲ παῖοι τὴν παρεῖαν· ἢ καὶ θεμελίους ὑποσπῶν οἰκίας, διαζωγραφοίη τοὺς τοίχους καὶ καλλωπίζοι τὰ ἔξωθεν. Εἴ τι οὖν ἐμοὶ πείθοιο, τοῦτο ποιήσεις (πεισθῆναι δ' ἀξιῶ· καὶ γὰρ δίκαιον)· εἰ ἐκεῖνον θεραπεύσεις τὰ εἰκότα, καὶ παρ' ἐκείνου θεραπευθήσῃ.

16.7 Τὸ δὲ καθ' ἡμᾶς ἔψεται ὥσπερ τοῖς σώμασιν αἱ σκιαί, μικροῦς τ' ὄντας καὶ πρὸς εἰρήνην ἐτοιμοτέρους. Οὐδὲ γὰρ οὕτως ἀθλίως πράττομεν ὥστε τᾶλλα μὲν ἐθέλειν φιλοσοφεῖν καὶ τῆς κρείττονος εἶναι μερίδος, ὑπερορᾷν δὲ πράγματος ὃ τοῦ καθ' ἡμᾶς λόγου κεφάλαιόν ἐστι, τῆς ἀγάπης· ἄλλως τε καὶ πρὸς ἄνδρα ἱερέα τε καὶ τοσοῦτον, ὃν καὶ βίῳ καὶ λόγῳ καὶ πολιτεία πάντων ἄριστον, ὧν ἴσμεν, γινώσκομεν.

16.8 Οὐ γὰρ ἐπισκοπήσει τὸ λυπεῖσθαι τῇ ἀληθείᾳ. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Οὐχ ὑβριστικῶς ἐπέστειλα μᾶλλον, ὅπερ ἐμέμψω τῆς ἐπιστολῆς, ἢ πνευματικῶς τε καὶ φιλοσόφως, καὶ ὥς εἰκὸς ἦν, εἰ μὴ καὶ τοῦτο λυπεῖ τὸν λογιώτατον Γρηγόριον.

17.2 Καὶ γὰρ εἰ τῷ βαθμῷ κρατεῖς, ἀλλὰ δώσεις τι καὶ ἡμῖν ἐλευθερίας καὶ παρρησίας δικαίας. Καὶ διὰ τοῦτο ἔσο ἡμῖν χρηστότερος. Πλὴν εἰ κρίνεις τὴν ἐπιστολὴν ὡς οἰκέτου καὶ οὐδ' ἀντιβλέπειν ὀφείλοντος, οὕτω δὴ καὶ πληγὰς ληψόμεθα καὶ οὐδὲ δακρύσομεν· ἢ καὶ τοῦτο ἐγκληθησόμεθα;

17.3 Ὁ πάντας μᾶλλον ἢ τὴν σὴν εὐλάβειαν παθεῖν ἄξιον. Ἔστι γὰρ ἀνδρὸς μεγαλόφρονος φίλων ἀποδέχεσθαι μᾶλλον ἐλευθερίαν ἢ ἐχθρῶν κολακείαν. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Εἶχον μὲν οὐδ' ἄλλως πρὸς τὴν σὴν εὐλάβειαν μικροψύχως, μὴ τοῦτό μου καταγνῶς· ἀλλὰ μικρὸν ἐλευθεριάσας τε καὶ θαρρήσας, ὅσον τὸ λυποῦν ἐπιψύξει καὶ θεραπεῦσαι, αὐτίκα ἡττήθην καὶ ὑπεκλίθην καὶ τῷ κανόνι φέρων ἑμαυτὸν ὑπέθηκα.

18.2

Τί δ' οὐκ ἔμελλον σέ τε γινώσκων καὶ νόμους πνεύματος; Νῦν δὲ καὶ εἰ λίαν μικροψύχως εἶχον καὶ ἀγεννῶς, ἀλλ' ὅ γε καιρὸς οὐκ ἔα τοῦτο πάσχειν καὶ οἱ καταδραμόντες θῆρες τῇ ἐκκλησίᾳ, τό τε σὸν γενναῖον καὶ ἀνδρικόν, οὕτω καθαρῶς καὶ γνησίως προπολεμοῦντος τῆς ἐκκλησίας. Ἦξομεν οὖν, εἰ δοκεῖ, καὶ ταῖς εὐχαῖς ὑμῖν συλλαμβανόμενοι καὶ συναγωνιούμενοι καὶ ὑπηρετησόμενοι καὶ ὡς ἀθλητὴν ἄριστον κελευσταὶ παῖδες ταῖς ὑποφωνήσεσιν ὑπαλείψοντες.

19 T ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ Καιρὸς εὐβουλίας καὶ καρτερίας καὶ τοῦ μηδένα φανῆναι ἡμῶν ἀνδρικώτερον μηδὲ τοὺς πολλοὺς ἰδρῶτας καὶ πόνους ἐν ὀλίγῳ καταλυθῆναι.

19.1 Γράφω δὲ διὰ τί ταῦτα καὶ πόθεν; Ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος ἡμῶν Εὐσέβιος (οὕτω γὰρ λοιπὸν περὶ αὐτοῦ δεῖ καὶ φρονεῖν καὶ γράφειν) λίαν πρὸς ἡμᾶς ἔχει συμβατικῶς τε καὶ φιλικῶς, καί, ὥσπερ σίδηρος πυρί, τῷ χρόνῳ μαλάσσεται.

19.3 Καὶ οἶμαι καὶ γράμμα ἦξιν πρὸς σέ παρακλήσεώς τε καὶ κλήσεως, ὡς ἐμοί τε παρεδήλωσε καὶ πολλοὶ πείθουσιν ἡμᾶς τῶν τὰ ἐκείνου σαφῶς εἰδόντων. Ὅν προλάβωμεν, ἢ παρόντες, ἢ ἐπιστεῖλαντες, μᾶλλον δὲ προεπιστεῖλαντες, εἴτα παρόντες, ἵνα μὴ αἰσχυρθῶμεν ὕστερον ἡττηθέντες, ἐξδὸν νικῆσαι τῷ καλῶς ἡττηθῆναι καὶ φιλοσόφως, ὃ παρὰ τῶν πολλῶν ἀπαιτούμεθα.

19.5 Ἦκε οὖν ἐμοὶ πεισθεὶς καὶ διὰ τοῦτο καὶ διὰ τὸν καιρὸν· ἐπειδὴ σύστασις αἰρετικῶν κατατρέχει τὴν ἐκκλησίαν, τῶν μὲν ἤδη παρόντων καὶ ταρασσόντων, τῶν δέ, ὡς λόγος, παρεσομένων. Καὶ δέος παρασυρῆναι τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, εἰ μὴ τάχιστα κινηθεῖ τὸ πνεῦμα Βεσελεήλ, τοῦ σοφοῦ τῶν τοιούτων ἀρχιτέκτονος λόγων τε καὶ δογμάτων.

19.7 Εἰ δὲ δοκεῖ παρεῖναι καὶ αὐτὸν ἐμὲ συνδιάζοντα καὶ συνοδεύοντα, οὐδὲ τοῦτο φευξόμεθα. ΚΑΙΣΑΡΙΩΙ Οὐδ' οἱ φόβοι τοῖς εὐφρονοῦσιν ἄχρηστοι· ὡς δ' ἔγωγέ φημι, καὶ λίαν καλοὶ καὶ σωτήριοι.

20.1 Εἰ γὰρ καὶ γίνεσθαι αὐτοὺς ἀπευχόμεθα, γινομένοις γε παιδευόμεθα. Κάμνουσα γὰρ ψυχὴ ἐγγίζει Θεῷ, φησί που θαυμασιώτατα λέγων ὁ Πέτρος, καὶ παντὶ διαφυγόντι κίνδυνον πλείων οἰκείωσις πρὸς τὸν περισώσαντα.

20.3 Μὴ οὖν, ὅτι μετεσχέκαμεν τοῦ κακοῦ, δυσχεράνωμεν· ἀλλ' ὅτι διαπεφεύγαμεν, εὐχαριστήσωμεν. Μὴδ' ἄλλοι φανῶμεν τῷ Θεῷ παρὰ τὸν καιρὸν τῶν κινδύνων, καὶ ἄλλοι μετὰ τοὺς κινδύνους· ἀλλὰ βουλευθῶμεν εἴτ' ἐνδημοῦντες, εἴτ' ἐκδημοῦντες, εἴτ' ἰδιωτεύοντες, εἴτε τὰ κοινὰ πράττοντες (δεῖ γὰρ οὕτω λέγειν καὶ μὴ λιπεῖν), τῷ σώσαντι κατακολουθεῖν καὶ γίνεσθαι τῆς ἐκείνου μοίρας, μικρὰ τῶν μικρῶν καὶ χαμαὶ ἐρχομένων φροντίσαντες.

20.5 Καὶ δῶμέν τι διήγημα τοῖς εἰς ὕστερον, μέγα μὲν εἰς δόξαν ἡμῖν, μέγα δ' εἰς ὠφέλειαν ψυχῆς· τὸ δ' αὐτὸ καὶ παίδευμα τοῖς πολλοῖς χρησιμώτατον, ὅτι κρεῖττον ἀσφαλείας κίνδυνος, καὶ συμφορὰ εὐημερίας αἰρετωτέρα· εἴ γε πρὸ μὲν τῶν φόβων ἤμεν τοῦ κόσμου, μετὰ δὲ τοὺς φόβους τοῦ Θεοῦ γεγενήμεθα. Ἴσως σοι φορτικοὶ δοκοῦμεν πολλάκις σοι περὶ τῶν αὐτῶν ἐπιστέλλοντες, καὶ οὐ παραίνεσιν, ἀλλ' ἐπίδειξιν νομίζεις τοὺς λόγους.

20.7 Διὸ τούτων μὲν ἄλλις ἡμᾶς δ' ἴσθι προθυμουμένους καὶ εὐχομένους μάλιστα μὲν γενέσθαι μέχρι σοῦ, συνησθησομένους τῇ σωτηρίᾳ σου καὶ περὶ τούτων τελεώτερον διαλεξομένους· εἰ δ' οὖν, ἀλλ' ἐνταῦθα σε δεξομένους ὡς τάχιστα, συνεορτάσαι τὰ χαριστήρια.

21 T ΣΩΦΡΟΝΙΩΙ Ὁ χρυσὸς ἄλλοτε μὲν ἄλλως μεταποιεῖται καὶ σχηματίζεται, εἰς πολλοὺς κόσμους τυπούμενος καὶ πρὸς πολλὰ ὑπὸ τῆς τέχνης ἀγόμενος· μένει δ' ὅπερ ἐστὶ, χρυσός, καὶ οὐχ ἡ ὕλη μεταβολήν, ἀλλὰ τὸ σχῆμα λαμβάνει.

21.2 Οὕτω καὶ τὴν σὴν καλοκάγαθίαν ἡγούμενοι τὴν αὐτὴν μένειν τοῖς φίλοις, κἂν αἰεὶ προΐης ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν, ταύτην ἐθαρρήσαμεν τὴν πρεσβείαν προσαγαγεῖν, οὐ μᾶλλον τὴν ἀξίαν

εὐλαβηθέντες ἢ τῷ τρόπῳ πιστεύσαντες. Τῷ αἰδεσιμωτάτῳ υἱῷ ἡμῶν Νικοβούλῳ τὰ πάντα ἔχοντι πρὸς ἡμᾶς ἐπιτηδείως καὶ διὰ συγγένειαν καὶ διὰ τὴν οἰκειότητα καί, τὸ τούτων μεῖζον, διὰ τὸν τρόπον, γενοῦ δεξιός.

- 21.4 Ἐν τίσι, καὶ πόσον; Ἐν οἷς αὐτὸς σοῦ δεηθήσεται, καὶ ὅσον τῇ σῇ μεγαλονοίᾳ πρέπει ὑπολαμβάνεις. Ἀντιδῶσομεν δὲ καὶ ἡμεῖς ὧν ἔχομεν τὸ κάλλιστον.
- 21.5 Ἔχομεν δὲ τοὺς λόγους καὶ τὸ κήρυκες εἶναι τῆς σῆς ἀρετῆς, εἰ καὶ μὴ τῆς ἀξίας ἐγγύς, ἀλλὰ γε κατὰ τὴν ἡμετέραν δύναμιν. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἔδει, καθάπερ τὸν χρυσὸν καὶ τοὺς λίθους τῇ ὄψει γνωρίζομεν, οὕτω καὶ τοὺς καλοὺς καὶ μὴ τῶν ἀνδρῶν αὐτόθεν διαγινώσκεσθαι, καὶ μὴ μακροτέρας δεῖσθαι δοκιμασίας.
- 22.2 Οὐ γὰρ ἂν πολλῶν ἐδέησεν ἡμῖν λόγων ὑπὲρ τοῦ τιμιωτάτου υἱοῦ Ἀμφιλοχίου πρεσβεύουσι πρὸς τὴν σὴν μεγαλόνοιαν. Θᾶττον ἂν ἥλπισα ἔν τι τῶν ἀπίστων καὶ παραδόξων, ἢ τοῦτον ἀγεννὲς τι πράξειν ἐπὶ χρήμασιν, ἢ διανοήσεσθαι τοσοῦτον αὐτῷ τὸ παρὰ πάντων συγκεχωρηκὸς ἐπὶ καλοκάγαθίᾳ καὶ τὸ πρεσβυτέραν τῆς ἡλικίας ἔχειν φρόνησιν.
- 22.4 Ἀλλὰ τί χρή παθεῖν; Οὐδὲν διαφεύγει τὸν φθόνον, ὅποτε καὶ τούτου τις μῶμος ἤψατο, ἀνδρὸς δι' ἀπλότητα μᾶλλον ἢ τρόπου κακίαν περιπέσοντος ἐγκλήμασιν. Ἀλλὰ σοὶ μὴ ἀνεκτὸν φανήτω περιιδεῖν αὐτὸν ταῖς συκοφαντίαις παρασυρόμενον.
- 22.5 Μὴ, δέομαί σου τῆς ἱερᾶς καὶ μεγάλης ψυχῆς, —ἀλλὰ καὶ τὴν πατρίδα τίμησον, καὶ τῇ ἀρετῇ βοήθησον, καὶ ἡμᾶς αἰδέσθητι τοὺς παρὰ σοῦ καὶ διὰ σοῦ δοξασθέντας, καὶ ἀντὶ πάντων γενοῦ τῷ ἀνδρί, τῷ δύνασθαι τὸ θέλειν προσθεῖς, ἐπειδὴ πάντα τῆς σῆς ἀρετῆς οἶδα ἡττώμενα. ΚΑΙΣΑΡΙΩΙ Εἰ μέγала ἐστὶν ἃ αἰτοῦμεν, μηδὲν θαυμάσης, ἐπεὶ καὶ παρὰ μεγάλου, καὶ συμμετρεῖσθαι δεῖ τῷ αἰτουμένῳ τὴν αἴτησιν.
- 23.2 Ὅμοίως γὰρ ἄτοπον παρὰ μικροῦ μέγала ζητεῖν, καὶ παρὰ μεγάλου μικρά· τὸ μὲν γὰρ ἄκαιρον, τὸ δὲ μικρόλογον. Αὐτὸς σοὶ προσάγω διὰ τῆς ἑαυτοῦ χειρὸς τὸν τιμιώτατον υἱὸν ἡμῶν Ἀμφιλόχιον, ἄνδρα τοσοῦτον ἐπὶ καλοκάγαθίᾳ γνωρίμον καὶ παρὰ τὸ εἶκος τῆς ἡλικίας, ὥστ' αὐτὸς ἂν ἡγάπησα ὁ γέρων καὶ ἱερεὺς καὶ ὑμέτερος φίλος οὕτως ὑπολαμβάνεσθαι.
- 23.4 Εἰ δὲ φιλίας ἀνδρὸς ἡττηθεὶς τὴν διαβολὴν οὐχ ὑπείδετο, τί θαύμαστον; Τῷ γὰρ μὴ πονηρὸς εἶναι οὐδ' ὑπείδετο τὴν πονηρίαν, λόγου μᾶλλον διόρθωσιν ἢ τρόπου προσήκειν αὐτῷ νομίσας. Οὕτω συμπονεῖν ἐδέξατο.
- 23.5 Τί τοῦτο δεινὸν τοῖς εὐγνώμοσι; Μὴ τοίνυν ἀνάσχη πλέον ἔχειν ἀρετῆς κακίαν, μηδὲ τὴν ἡμετέραν πολιὰν ἀτιμάσης· ἀλλὰ καὶ τὴν μαρτυρίαν αἰδέσθητι καὶ τὸ φιλάνθρωπον ὑπόθεσις ταῖς παρ' ἡμῶν εὐλογίαις, ὧν ἴσως τις παρὰ Θεῷ λόγος, ᾧ παρεστήκαμεν. ΘΕΜΙΣΤΙΩΙ Λόγοι τὸ κινδυνευόμενον· καὶ σὸς ὁ καιρὸς, εἴπερ βασιλεὺς σὺ τῶν λόγων.
- 24.1 Καὶ πρὸς γε, σοὶ φίλος πατρόθεν ὁ ἐμὸς Ἀμφιλόχιος· προσθήσω δ' ὅτι καὶ τοιοῦτος, οἷος μῆτε γένος πατέρων αἰσχύνειν, μῆτε τὴν ἡμετέραν φιλίαν, εἰ μὴ φαῦλος ἐγὼ τῶν τοιούτων κριτής. Καὶ τὸ μέγιστον, ἀνδρὶ μάλιστα κατὰ σὲ φιλοσόφῳ, ὅτι μηδὲν ἀδικῶν ἔχει πράγματα.
- 24.2 Ὁ τῷ μὲν ἐστὶ κουφότατον, ἡμῖν δ' αὖ βαρύτερον, εἰ περιορῶντες φαινοίμεθα. Ἐγὼ μὲν οὖν ὁ μόνον δύναμαι, τοῦτο ποιῶ· δύναμαι δὲ πρεσβεύειν πρὸς τοὺς εὖ ποιεῖν δυναμένους· οὐ γὰρ ἄλλο γ' οὐδὲν ἐμοὶ δυνατὸν οὕτως ἔχοντι ὥσπερ νῦν ἔχω.
- 24.4 Σὺ δὲ τὸν τοῦ σοῦ Πλάτωνος βεβαίωσον λόγον, μὴ πρότερον παύσασθαι κακῶν τὰς πόλεις εἰπόντος, πρὶν ἂν συνέλθῃ φιλοσοφία τὸ δύνασθαι. Ἰκανὸς γὰρ εἶ ἀμφοτέρα.
- 24.5 Δὸς χεῖρα τῷ δεομένῳ καὶ παραινέσας τὰ εἰκότα καὶ βοηθήσας. Ὡς οὐκ ἔστιν ὅ τι φιλοσοφήσας ἄμεινον ἢ νῦν τῷ δικαίῳ συναγωνισάμενος, πρὸς τῷ καὶ ἡμᾶς εὖ ποιεῖν τοὺς σοὺς ἐπαινέτας, εἰ δὲ δίδως εἰπεῖν, καὶ φίλους.

- 25 T ΑΜΦΙΛΟΧΙΩΙ Ἄρτους μὲν οὐκ ἤτήσαμεν παρὰ σοῦ, ὅτι μηδ' ὕδωρ παρὰ τῶν Ὀστρακίνην οἰκούντων.
- 25.1 Λάχανα δ' εἰ αἰτοῦμεν παρ' ἄνδρὸς Ὀζιζαλέως, ὧν ἀφθονία μὲν παρ' ὑμῖν, παρὰ δ' ἡμῖν πολλή σπάνις, θαυμαστὸν οὐδὲν οὐδ' ἔξω τῆς συνηθείας. Καταξίωσον οὖν λάχανα ἡμῖν ἀποστεῖλαι πλεῖστα καὶ κάλλιστα, ἢ ὅσα γε δυνατόν (ἐπεὶ καὶ τὰ μικρὰ μεγάλα τοῖς πένησιν), ἐπειδὴ μάλιστα καὶ τὸν μέγαν Βασίλειον δεξιούμεθα· οὐ μὴ βουληθῆς, ὥσπερ ἐπειράθης κεκορεσμένου φιλοσοφοῦντος, οὕτω πειραθῆναι πεινῶντος καὶ δυσχεραίνοντος.
- 26 T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ὡς μικρολόγως ἡμῖν ἤκει τὰ λάχανα παρ' ὑμῶν· καὶ τί γὰρ ἄλλο ἢ χρυσολάχανα;
- 26.1 Καίτοι γ' ὁ πᾶς πλοῦτος ὑμῖν κῆποι καὶ ποταμοὶ καὶ ἄλση καὶ παράδεισοι, καὶ λαχανηφόρος ὑμῖν ἡ χώρα, ὡς χρυσοφόρος ἄλλοις, καὶ λειμώνια φύλλα νέμεσθε. Ὁ δὲ σῖτος ὑμῖν, ἡ μυθικὴ μακαρία· καὶ ὁ ἄρτος, ὃ δὴ λέγεται, ἄρτος ἀγγέλω ν, οὕτως ἄσπαστός τε καὶ ἄπιστος.
- 26.3 Ἦ τοίνυν μεταδίδετε τούτων ἡμῖν ἀφθονώτερον, ἢ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἀπειλήσομεν· τὸν δὲ σῖτον ἐφέξομεν, καὶ εἰσόμεθα εἰ ὄντως δρόσῳ μόνῃ τρέφονται τέττιγες. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Παίξεις.
- 27.1 Ἐγὼ δ' οἶδα τὸν κίνδυνον Ὀζιζαλέως πεινῶντος, ὅταν μάλιστα γεωργήσῃτε. Ἦν ἔν τούτῳ μόνον ἐπαινετόν, ὅτι κἂν λιμῶ φθαρῶσιν, ἀλλ' εὐδοοῖσι καὶ λαμπρᾶς τυγχάνουσι τῆς ταφῆς.
- 27.2 Πῶς; πολλοῖς βάλλονται καὶ ποικίλοις τοῖς ἄνθεσιν. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Τὰς ὀρείους μὲν, ὁμόρους δὲ τῇ Παμφυλίᾳ πόλεις ἐπισκεψάμενοι, Γλαῦκον ἐκεῖ θαλάττιον ἐν τοῖς ὄρεσιν ἠλιεύσαμεν, οὐ λίνου δικτύοις τοῦ βυθοῦ τὸν ἰχθὺν ἐξελεύσαντες, ἀλλ' ἀγάπη φίλων τὸ θήραμα σαγηνεύσαντες.
- 28.2 Ἄπαξ δὲ τὸν Γλαῦκον πεζεύειν μαθόντα, γραμματηφόρον προσαπεστάλκαμεν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγαθότητα, ὃν φιλοφρόνως ξενισάτω καὶ τῷ παρὰ ταῖς Γραφαῖς εὐδοκιμοῦντι ξενισμῷ μετὰ λαχάνων καταξισάτω. ΣΩΦΡΟΝΙΩΙ Ὅρᾳς οἷα τὰ ἡμέτερα καὶ ὅπως κύκλος τις τῶν ἀνθρωπίνων περιτρέχει πραγμάτων· νῦν μὲν τῶν, νῦν δὲ τῶν ἀνθούτων καὶ ἀπανθούτων, καὶ οὔτε τοῦ εὔ πράττειν ἐστῶτος ἡμῖν, οὔτε τοῦ δυστυχεῖν, ὃ δὴ λέγουσιν, ἀλλὰ τάχιστα μετακινουμένου καὶ μεταπίπτοντος, ὡς αὔραις εἶναι μᾶλλον πιστεύειν καὶ γράμμασι καθ' ὕδατος ἢ ἀνθρώπων εὐετηρία.
- 29.2 Τίνος ἔνεκεν; ἔμοι δοκεῖν, ἵνα τὸ ἐν τούτοις ἄστατον καὶ ἀνώμαλον θεωροῦντες, μᾶλλον τι προστρέχωμεν τῷ Θεῷ καὶ τῷ μέλλοντι, καὶ τινα ποιώμεθα καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμέλειαν, βραχέα τῶν σκιῶν καὶ τῶν ὄνειράτων φροντίζοντες. Ἀλλὰ πόθεν ἡμῖν ὁ λόγος;
- 29.3 Οὐ γὰρ εἰκῇ ταῦτα φιλοσοφῶ, οὐδὲ διακενῆς καλλωπίζομαι. Ἦν ποτε τῶν οὐκ ἀφανῶν καὶ ὁ σὸς Καיסάριος, εἰ δὲ μὴ ὡς ἀδελφὸς ἀπατῶμαι, καὶ τῶν λίαν ἐπιφανῶν, γνῶριμος μὲν ἐπὶ παιδεύσει, καλοκάγαθίᾳ δ' ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς, λαμπρὸς δὲ φίλων περιουσία, ὧν πρῶτον ἐν πρώτοις σέ τε καὶ τὴν σὴν εὐγένειαν ὑπάρχειν αὐτῷ αὐτός τ' ἐφρόνει καὶ ἡμᾶς ἔπειθε.
- 29.5 Τὰ μὲν δὴ παλαιὰ ταῦτα, καὶ τὰ πλείω παρὰ σεαυτοῦ προσθήσεις τιμῶν αὐτὸν ἐπιτάφια, καὶ ὃ φύσει πάντες ἔχομεν ἄνθρωποι μᾶλλον τι τῷ ἀπελθόντι χαριζόμενος. Τὰ δὲ νῦν, —καὶ ὅπως μοι μὴ παραδράμῃς ἀδακρυτὶ τὸν λόγον ἢ δακρύσαις γ' εἰς καλὸν καὶ χρήσιμον, —ὁ μὲν κεῖται νεκρὸς, ἄφιλος, ἔρημος, ἐλεούμενος, σμύρνης ὀλίγης ἠξιωμένος (εἴ γε καὶ τοῦτο), καὶ μικρῶν ἐνδυμάτων τῶν τελευταίων (πολύ γ' ὅτι τούτων).
- 29.7 Ἐπιπεπτώκασι δ' οἱ ἐχθροί, ὥς γε πυνθάνομαι, καὶ ἄλλος ἄλλοθεν τὰ ἐκείνου κατὰ πολλὴν ἐξουσίαν οἱ μὲν διαρπάζουσιν, οἱ δὲ μέλλουσιν. Ὡς τῆς ἀναληγσίας, ὡς τῆς ὠμότητος· καὶ ὁ κωλύσων οὐδεὶς, ἀλλ' ὃ γε φιланθρωπότατος τοῦτο χαρίζεται μόνον, ἀνακαλεῖται τοὺς νόμους· καὶ εἰ δεῖ συντόμως εἰπεῖν, δρᾶμα γεγόναμεν, οἱ ποτε νομισθέντες εὐδαίμονες. Ταῦτα μὴ ἀνεκτὰ φανήτω σοι· ἀλλὰ καὶ συνάλγησον καὶ συναγανάκτησον καὶ δὸς χάριν νεκρῷ Καيسαρίῳ.
- 29.8

Ναὶ πρὸς τῆς φιλίας αὐτῆς, ναὶ πρὸς τῶν σῶν φιλτάτων καὶ τῶν ἐλπίδων, ἃς ποιήσον σεαυτῷ δεξιὰς πιστὸς τῷ ἀπελθόντι φανεῖς καὶ γνήσιος· ἵνα καὶ τοῖς ζῶσι τοῦτο χάριση καὶ ποιήσης αὐτοὺς εὐέλπιδας. Οἷε περὶ χρημάτων ἡμᾶς ἀλγεῖν;

29.9 Τὸ τῆς αἰσχύνης ἡμῖν ἀφορητότερον, εἰ δόξειε μόνος τῶν πάντων Καيسάριος μὴ ἐσχηκέναι φίλους, ὁ δὲ καὶ πολλοὺς ἔχειν οἰόμενος. Ἡ μὲν οὖν πρεσβεία τοιαύτη καὶ παρὰ τοιούτων, ἐπειδὴ σοὶ καὶ τὸ καθ' ἡμᾶς ἴσως οὐ πάρεργον.

29.10 Ἄ δὲ βοηθήσεις καὶ δι' ὧν καὶ ὅπως, τὰ τε πράγματα ὑποθήσεται καὶ ἡ σὴ διασκέπεται σύνεσις. ΦΙΛΑΓΡΙΩΙ Καيسάριον οὐκ ἔχω.

30.1 Ἐρῶ γάρ, καὶ εἰ μὴ φιλόσοφον τὸ πάθος· στέργω τὰ Καيسαρίου, καὶ ὅ τί ποτ' ἂν ἴδω Καيسαρίου γνῶρισμα περιπτύσσομαι καὶ ἀσπάζομαι, καὶ οἶονεὶ αὐτὸν ὁρᾶν δοκῶ καὶ συνεῖναι καὶ διαλέγεσθαι. Οἷον ἔπαθον καὶ νῦν ἐπὶ τοῖς σοῖς γράμμασιν.

30.2 Ὅμοῦ τε γὰρ ἀνέγνων τὸ πρόγραμμα τῆς ἐπιστολῆς, τὸ γλυκύ μοι πρᾶγμα καὶ ὄνομα, τὸν Φιλάγριον, καὶ πάντα μ' ἀθρόως ὑπεισῆλθε τὰ ποτε τερπνά, αἱ πόλεις, αἱ διατριβαί, ἡ τράπεζα, ἡ πενία, τὰ τῆς ἐρατεινῆς ὁμηλικίης, ὃ φησιν Ὅμηρος, ἡ παίγνια, ἡ σπουδάσματα, οἱ τῶν λόγων ἰδρῶτες, οἱ κοινοὶ παιδευταί, τὸ τῶν ἐλπίδων ὕψος, πάντα ὅσα ἂν εἴποι τις τῶν τηνικαῦτα καλῶν, οἷς ἐγὼ χαίρω διαφερόντως καὶ μεμνημένος. Ἴν' οὖν ἔτι μᾶλλον ὁμιλῶμεν τούτοις καὶ διὰ σοῦ, κίνει τὴν γραφίδα καὶ χαρίζου τὸ ἐπιστέλλειν.

30.3 Πάντως οὐδὲ τοῦθ' ἡμῖν μικρόν, εἰ καὶ τὸ μέγιστον ἥρπασεν ἡμῶν ὁ φθόνος, τὴν συνουσίαν, λυπηρῶς διαθεῖς τὰ ἡμέτερα. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἄ μὲν ἐστὶ σοὶ λυπηρά, πάντως καὶ ἡμῖν.

31.1 Κοινὰ γὰρ πάντα ποιούμεθα τὰ τῶν φίλων, εὖ τε καὶ ὥς ἐτέρως ἔχοντα, ὅσπερ δὴ καὶ φιλίας ὅρος ἐστί. Καίτοι καὶ περὶ τούτων εἴ τι δεῖ φιλοσοφῆσαι καὶ τὰ εἰκότα διαλεχθῆναί σοι (ὥσπερ οὖν δεῖ καὶ ὁ τῆς φιλίας ὑποτίθεται νόμος), οὐ βούλομαί σε, οὐδέ γε καλῶς ἔχειν ὑπολαμβάνω, Φιλάγριον ὄντα καὶ τὰ θεῖα διαφερόντως πεπαιδευμένον, ταῦτόν πάσχειν τοῖς πολλοῖς, οὐδὲ συγκαταπίπτειν τῷ σώματι, οὐδ' ὥς ἀνήκεστον τὴν κακοπάθειαν ὀδύρεσθαι, ἀλλ' ἐμφιλοσοφεῖν τῷ πάθει, καὶ τὴν διάνοιαν νῦν δὴ καὶ μάλιστα ἐκκαθαίρεσθαι, καὶ κρεῖττω φαίνεσθαι τῶν δεσμῶν, καὶ ἡγεῖσθαι τὴν νόσον παιδαγωγίαν πρὸς τὸ συμφέρον, τοῦτο δ' ἐστί, περιφρονοῦντα τὸ σῶμα καὶ τὰ σωματικά καὶ πᾶν τὸ ῥέον καὶ ταραχῶδες καὶ ἀπολλύμενον, ὅλον τῆς ἄνω γενέσθαι μοίρας, καὶ ζῆν ἀντὶ τοῦ παρόντος τῷ μέλλοντι, θανάτου μελέτην — τοῦτο ὃ φησι Πλάτων—τὸν τῇδε βίον ποιούμενον καὶ λύοντα τὴν ψυχὴν τοῦ εἴτε σώματος, εἴτε σήματος, κατ' ἐκείνον εἰπεῖν, ὅση δύναμις.

31.5 Ἄν ταῦτα φιλοσοφῆς, ὦ ἄριστε, καὶ οὕτως ἔχης, αὐτός τ' ὀνήσῃ τὰ μέγιστα καὶ ἡμᾶς ἐπὶ σοὶ ῥάους ποιήσεις καὶ πολλοὺς διδάξεις ἐμφιλοσοφεῖν τοῖς πάθεσι. Καὶ πρὸς γε, οὐ μικρὸν κερδανεῖς—εἴ τί σοι καὶ τούτου μέλει—τὸ παρὰ πάντων θαυμάζεσθαι.

31.7 Τῶν δὲ πυκτίων ὧν ἤτησας, τὸ μὲν εὖρον καὶ ἔπεμψά σοι προθύμως, τὸ Δημοσθενικὸν λέγω· τὸ δ' ἐζημιώθη· οὐκ ἔχω οἷου σὺ χρήζεις, τὴν Ἰλιάδα. Μὴ γάρ μοι διαπιστήσης, ὅτι μόνον τούτων ἀπολαύειν νομίζω καὶ μόνα κεκτῆσθαι καλῶς, ὧν ἂν αὐτὸς μετάσχοις καὶ οἷς ἂν ὥς σεαυτοῦ χρήσαιο.

32 Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Εὖ γ' ὅτι φιλοσοφεῖς ἐν τοῖς πάθεσι καὶ γίνῃ πολλοῖς ὑπόδειγμα τῆς ἐν τοῖς ἀλγεινοῖς καρτερίας· καὶ ὥσπερ ἐπὶ παντὶ βελτίστῳ κατεχρῶ τῷ σώματι, ἡνίκα ὑγιεινῶς εἶχες, οὕτω καὶ νῦν τούτῳ χρῆ καλῶς, ἐπειδὴ γ' ἀσθενῶς ἔχεις καὶ ἀργεῖς οὐκ ἀργῶς, ἵν' οὕτως εἴπω.

32.2 Φιλοσοφεῖς γάρ, καὶ ὃ φασὶ Διογένην εἰρηκέναι ποτὲ πυρέττοντα καὶ διακαρτεροῦντα, τοῦτο καὶ αὐτὸς παρέχεις ὁρᾶν, ψυχῆς πάλιν καὶ σώματος. Τοῦτο ἔπρεπε τῷ ἐμῷ Φιλαγρίῳ, μὴ μαλακίζεσθαι μηδὲ κάμπτεσθαι πρὸς τὰ πάθη, ἀλλὰ περιφρονεῖν τὸν πηλὸν καὶ τὸ μὲν σῶμα ἔαν πάσχειν τὰ ἑαυτοῦ, πάντως ἢ νῦν ἢ ὕστερον λυθησόμενον νόμῳ φύσεως (οἰχήσεται γὰρ ἢ

νόσω κάμνον ἢ χρόνῳ)· αὐτὴν δ' ὑψοῦ τὴν ψυχὴν ἔχειν καὶ μετὰ Θεοῦ τετάχθαι τοῖς λογισμοῖς
κάκεινο εἰδέναι, ὅτι τῶν ἀτόπων ἐστὶν ἡμᾶς ἔξω μὲν κινδύνων φιλοσοφεῖν, ἐν δὲ ταῖς χρεαίαις
ἀφιλοσόφους φαίνεσθαι καὶ διαψεύδεσθαι τὴν ὑπόσχεσιν.

- 32.4 Πάντ' ἐπὶ ἡλθεσθαι δηλαδὴ τῇ διανοίᾳ, ὅς' ἡμέτερα, ὅς' ἀλλότρια, ὡς ἀνὴρ πεπαιδευμένος ἐν
ἀμφοτέροις καὶ παιδευτὴς ἄλλων, καὶ ἐκ πάντων σεαυτῷ συνελέξω τὸ τῆς ἀνθρωπίας
φάρμακον. Ἵνα δέ σοι καγὼ συμφιλοσοφῇσω μικρόν, εἰ τοῦτο κελεύεις, οὐκ ἐπαινῶ τοῦ
Ἀριστοτέλους τὸ μικρολόγον, ὅς τὴν εὐδαιμονίαν ἡμῖν ὀριζόμενος, μεχρὶ μὲν τινος προῆλθεν
ὀρθῶς, ψυχῆς ἐνέργειαν κατ' ἀρετὴν εἶναι ταύτην ἀποφηνάμενος καὶ προσθεὶς ἐν βίῳ τελείῳ—
καὶ τοῦτο μάλα σοφῶς—διὰ τὸ τρεπτὸν ἡμῶν καὶ εὐμετάπτωτον τῆς φύσεως· ἐκεῖνο δ' οὐκ ἔτι
μεγαλοπρεπῶς, ἀλλὰ καὶ λίαν ταπεινῶς, ὅτι καὶ τὴν ἔξωθεν εὐετηρίαν προστίθησιν, ὡς, εἰ
τύχοι πένης τις ὢν, ἢ νοσώδης, ἢ δυσγενής, ἢ φυγόπατρις, παρὰ τοῦτο αὐτῷ τῆς εὐδαιμονίας
κωλυομένης.
- 32.7 Ἐπαινῶ δὲ τῶν ἀπὸ τῆς Στοᾶς τὸ νεανικόν τε καὶ μεγαλόνουν, οἳ μὴδὲν κωλύειν φασι πρὸς
εὐδαιμονίαν τὰ ἔξωθεν, ἀλλ' εἶναι τὸν σπουδαῖον μακάριον, κἂν ὁ Φαλάριδος ταῦρος ἔχη
καιόμενον. Καὶ διὰ τοῦτο θαυμάζω μὲν τοὺς παρ' ἡμῖν ὑπὲρ τοῦ καλοῦ κινδυνεύσαντας ἢ
συμφορὰν διενεγκόντας νεανικῶς θαυμάζω δὲ καὶ τῶν ἔξωθεν τοὺς τούτοις παραπλησίους,
οἷον τὸν Ἀνάξαρχον ἐκεῖνον, τὸν Ἐπίκτητον, τὸν Σωκράτην, ἵνα μὴ λέγω πολλούς.
- 32.9 Ὡς ὁ μὲν ἐν ὄλμῳ κοπτομένων αὐτοῦ τῶν χειρῶν, οὕτω τοῦ τυράννου κελεύοντος, πτίσσειν
τὸν Ἀναξάρχου θύλακον διεκελεύετο τοῖς βασανισταῖς. Τί τοῦτο λέγων; τὸ μοχθηρὸν ἡμῶν
σαρκίον, ὡς Ἀναξάρχου γ' οὐ πτισσομένου, τῆς φιλοσόφου ψυχῆς· ὅπερ ἡμῖν ὁ ἐκτὸς καὶ ὁ
ἐντὸς ἄνθρωπος ὀνομάζεται. Ὁ δὲ τὸ σκέλος κατατεινόμενος καὶ στρεβλούμενος ἐφιλοσόφει
ὥσπερ ἐν ἀλλοτρίῳ τῷ σώματι, καὶ θάττον κατεαγῆναι τὸ σκέλος ἢ ἐπαισθάνεσθαι τῆς βίας
ἔδοξε.
- 32.11 Σωκράτης δὲ τὸν θάνατον ὑπ' Ἀθηναίων κατακριθεὶς καὶ οἰκῶν, ὡς οἶσθα, τὸ δεσμωτήριον,
τέως μὲν ὡς ὑπὲρ ἄλλου δεσμωτηρίου τοῦ σώματος διελέγετο τοῖς μαθηταῖς καὶ φυγεῖν ἐξὸν
ἀπηξίωσεν· ἐπειδὴ δὲ προσηνέχθη τὸ κώνειον, δέχεται μάλ' ἡδέως, ὥσπερ οὐκ ἐπὶ θανάτῳ
δεχόμενος, ἀλλὰ φιλοτησίας προπινόμενος. Προσέθηκα δ' ἂν τούτοις καὶ Ἰώβ τὸν ἡμέτερον, εἰ
μὴ σ' ἥδειν πόρρω τῶν ἐκείνου παθῶν καὶ ὄντα σὺν Θεῷ καὶ ἐσόμενος.
- 32.13 Ταῦτά μοι δοκεῖς κατεπάδειν σεαυτοῦ, ὦ θεία καὶ ἱερὰ κεφαλὴ, καὶ οὕτω σεαυτὸν ἰατρεύων,
αὐτὸς τ' ἂν ῥᾶων γενέσθαι καὶ ἡμᾶς εὐφρανεῖν τοὺς σοὺς ἐπαινέτας καὶ ἐραστάς, οὐδὲν ὑπὸ τῆς
νόσου καμπτόμενος, οὐδ', ὃ φησὶν ὁ θεῖος Δαυΐδ, ὑπὸ τῆς εἰρήνης τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τῆς
κατὰ τὸν βίον εὐροίας αὐτῶν ἐγκοπτόμενος, ἀλλὰ καὶ καθαιρόμενος, εἰ θέμις ἐπὶ σοῦ τοῦτο
εἰπεῖν, καὶ ὕλην ἀρετῆς ποιούμενος τὴν ἀσθένειαν.
- 33 T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Λαμβάνονται σου τινες (αἰσθάνομαι γάρ), ὡς φιλοκαλοῦντος τὸ μόνον σου κτῆμα
καὶ φιλεργοῦντος ἐν τοιαύτῃ καταστάσει τοῦ σώματος.
- 33.1 Καὶ θαυμαστὸν οὐδέν· ἐπειδὴ καὶ ῥᾶων ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις ἢ τοῖς οἰκείοις φιλοσοφεῖν. Ἐγὼ δ' εἰ
μὲν ἐώρων σε πέρα τοῦ μέτρου τοῦτο ποιοῦντα, ἢ πλεονεκτικῶς ἢ βιαίως τῇ φιλοσοφίᾳ
προσκειμένον, κἂν ἐμεμψάμην (εἰρήσεται γὰρ τάληθές), μὴδὲν τὴν φιλίαν ἢ τὴν παιδείυσιν
αἰδεσθεῖς.
- 33.3 Εἰ δὲ φιλεργεῖς μὲν, οὐκ ἔξω δὲ τοῦ μέτρου, χρῆ δ' εἰς δέον οἷς φιλεργεῖς, πρόσσεσι δὲ καὶ τὸ
πάθος ἐνασχολοῦν τε ταῖς φροντίσι καὶ πεῖθον ὡς ὑπὲρ τὸ σῶμά σοι τὰ τοῦ σώματος, οὐκ ἔχω
πῶς μὴ τοῖς μεμφομένοις μέμψωμαι, σὲ τῆς αἰτίας ἐλευθερῶν. Καὶ πρὸς γε τοῦτ' ἐμαυτὸν
πεῖθω, ὅτι μῆτε λογίσασθαι περὶ πραγμάτων σοῦ τις ἀμείνων, ὥ γε καὶ πρὸς τὰ ἑαυτῶν ἅπαντες

χρῶνται διδασκάλῳ καὶ παραινέτῃ ὁμοίως ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, μήτε ψυχῆς φροντίσαι φιλοσοφώτερος.

33.5 Εἰ δὲ καὶ τῷ σώματι τὴν ὑγίαν φυλάσσειν ἢ ἐπανάγειν μονῆς ἱατρικῆς, τίς οὕτω τολμηρὸς καὶ ἀπαίδευτος ὥστε σοι περὶ τούτων νομοθετεῖν; Τοὺς μὲν οὖν πολλοὺς ἔα χαίρειν καὶ εἶναι κολοιοὺς πτῆσιν ἀετῶν δοκιμάζοντας· αὐτὸς δὲ σεαυτῷ χρῶ συμβούλῳ καὶ τῷ Θεῷ περὶ τε τοῦ πάθους καὶ τῶν ὅσα περὶ τὸ πάθος, καὶ οὐχ ἁμαρτήσεις τοῦ δέοντος.

34 T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Μέννημαι τῆς σῆς συνουσίας, ἣν ἀλλήλοις συνεγενόμεθα πρώην ἐν Ματάζῃ τῇ ἐμῇ (ἐμὰ γὰρ καλῶ καὶ ὑπολαμβάνω τὰ σά), καὶ τῆς φιλοσοφίας ἣν τηνικαῦτα ἐφιλοσόφησας, ἥς φρίττω καὶ νῦν μεμνημένος ἔτι.

34.2 Ἐγὼ μὲν ἐξηγούμην σοι τὸν οὐρανὸν ψαλμὸν (σὺ γὰρ ἐκέλευες καὶ ἀντιλέγειν οὐκ ἦν), ἐν ᾧ Δαυὶδ ἰλιγγιᾷ καὶ ἀσχάλλει πρὸς τοὺς κακοὺς εὐθηνοῦντας· εἶτα πέμπων τοὺς λογισμοὺς εἰς τὰ ἐκεῖσε δικαιοτήρια καὶ τὴν ἀποκειμένην τοῖς βίοις ἀντίδοσιν, οὕτω τῆς ταραχῆς ἵσταται καὶ τὸ λυποῦν θεραπεύεται. Καί, ὡς οἶόν τ' ἦν, εἶλκον τὴν ἐξήγησιν πρὸς τὸ πάθος, ἐκ τῶν ἡμετέρων, ἐκ τῶν ἔξωθεν ταῦτα φιλοσοφῶν, ὡς ἀνδρὶ πεπαιδευμένῳ καὶ τοσοῦτῳ διαλεγόμενος, καὶ ἅμα τοῦ Πνεύματος οὕτω φέροντος καὶ τοῦ ἀλγεῖν παραθήγοντος, οὐδὲν γὰρ τοῦ πάσχειν εὐρετικώτερον.

34.4 Ἐτρεχέ πως ὁ λόγος. Σὺ δὲ μεταξὺ τοῦ λόγου διαναστάς, ὥσπερ ἐξ ὕσπληγος, καὶ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνατείνας, πρὸς τε ἀνατολὰς οἶον βλέπων (οὐ γὰρ τὸ βλέπειν εἶχες)· «Εὐχαριστῶ σοι, Πάτερ, ἐβόας, ᾧ ποιητὰ τῶν σῶν ἀνθρώπων καὶ παιδευτὰ, ὅτι καὶ ἄκοντας ἡμᾶς εὖ ποιεῖς καὶ τῷ ἐκτὸς καθαίρεις τὸν ἐντὸς ἄνθρωπον καὶ διὰ τῶν ἐναντίων διεξάγεις ἡμᾶς πρὸς τὸ μακάριον τέλος, οἷς αὐτὸς ἐπίστασαι λόγοις.» Καὶ τί ἂν λέγοιμι πάντα, οἷς προεφιλοσόφεις ἡμῶν καὶ συνεφιλοσόφεις, ὥσπερ τῇ νόσῳ χαίρων;

34.5 καὶ εἶχες μαθητὴν τὸν διδάσκαλον. Ἀλλὰ πρὸς τί τούτων ἐμνήσθην;

34.6 ἐκεῖνο διὰ σοῦ πᾶσι βοῶν καὶ κηρύσσων, ὅτι θρηνητέοι μᾶλλον ἡμῖν οἱ κακοὶ τῆς ἔνδον νόσου ἢ περ ἐκείνοις ἡμεῖς τῆς ἐκτός, ἂν οὕτως ἔχωμεν, καὶ ὅτι κρείττων εὐημερίας ἀχαλινώτου νόσος φιλόσοφος. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Πρότερον μὲν αὐτὸς ἔγραφόν σοι τοὺς παρακλητικούς εἰς τὸ πάθος· προενεπεπτώκεις γάρ.

35.1 Νῦν δέ μοι δοκεῖς αὐτὸς ἂν ἡμᾶς παρακαλέσαι, μικροῦ τὰ ἴσα κακοπαθοῦντας. Ἐδει γὰρ ἡμᾶς φίλους ὄντας μηδὲ ταῦτα χωρίζεσθαι· μᾶλλον δ' ἤδη παρακέκληκας, οἷς καρτερεῖς τὸ καρτερεῖν εἰσηγούμενος.

36 T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἀλγῶ τῇ νόσῳ καὶ χαίρω· οὐχ ὅτι ἀλγῶ, ἀλλ' ὅτι τοῦ καρτερεῖν τοῖς ἄλλοις εἰμὶ διδάσκαλος.

36.2 Ἐπειδὴ γὰρ τὸ μὴ πάσχειν οὐκ ἔχω, τοῦτό γε τῷ πάσχειν παρακερδαίνω, τὸ φέρειν καὶ τὸ εὐχαριστεῖν ὥσπερ ἐν τοῖς εὐθύμοις, οὕτω δὴ κἂν τοῖς ἀλγεινοῖς, ἐπειδὴ πείθομαι μηδὲν ἄλογον εἶναι παρὰ τῷ λόγῳ τῶν ἡμετέρων, κἂν ἡμῖν οὕτω φαίνεται. ΣΩΦΡΟΝΙΩΙ Μητέρα τιμᾶν, τῶν ὁσίων.

37.1 Μητὴρ δὲ ἄλλη μὲν ἄλλου· κοινὴ δὲ πάντων, πατρίς. Ταύτην ἐτίμησας μὲν πάσῃ σου τῇ τοῦ βίου λαμπρότητι· τιμήσεις δὲ καὶ νῦν αἰδεσθεὶς ἡμᾶς ὑπὲρ ὧν πρεσβεύομεν. Ἡ πρεσβεΐα δὲ τίς;

37.2 Τὸν λογιώτατον τῶν καθ' ἑαυτόν, Εὐδόξιον τὸν ῥήτορα πάντως γινώσκεις. Τούτου παῖς, ἴν' εἴπω συντόμως, ἄλλος Εὐδόξιος καὶ βίῳ καὶ λόγῳ νῦν σοι πρόσεισι δι' ἡμῶν. Ἴν' οὖν ὀνομαστότερον σεαυτὸν καταστήσης, γενοῦ τῷ ἀνδρὶ δεξιὸς ἐν οἷς ἂν δέηται τῆς σῆς προστασίας.

37.4

Αἰσχροὺν γάρ, κοινὸν ὄντα σε τῆς πατρίδος προστάτην καὶ πολλοὺς εὖ πεπονηκότα, προσθήσω δ' ὅτι καὶ ποιήσοντα, μὴ πρὸ πάντων τιμῆσαι τὸν ἄριστον ἐν λόγοις, οὐς, εἰ μὴ τι ἄλλο, κατὰ τοῦτο αἰδεῖσθαι δίκαιον, ὅτι τῶν σῶν καλῶν εἰσιν ἐπαινέται. ΘΕΜΙΣΤΙΩΙ Σπαρτιάτας ἡ λόγῃ γνωρίζει, ὥμος τοὺς Πελοπίδας, λόγοι τὸν μέγαν Θεμίστιον.

38.1 Κἂν γὰρ ἐν πᾶσι πάντων κρατῆς, τοῦτο τῶν σῶν οἶδα τὸ ἐπισημότατον. Τοῦτο καὶ ἀπ' ἀρχῆς ἡμᾶς συνῆψεν ἀλλήλοις, —εἰ δὴ τι τὸ καθ' ἡμᾶς ἐν λόγοις, —καὶ θαρρεῖν νῦν ἀνέπεισεν.

38.3 Εἰ δὲ μάθοις τὸν ἄνδρα ὑπὲρ οὗ πρεσβεύομεν, τάχα καὶ ἀποδέξῃ τοῦ θάρρους ἡμᾶς. Εὐδοξίου τοῦ πάνυ παῖδά σοι τοῦτον προσάγω, τὸν ἀξιολογώτατον υἱὸν ἡμῶν Εὐδόξιον βίω μὲν καὶ λόγῳ οἶον αὐτὸς εὐρήσεις τὸν λίθον ποτὶ τὰν σπάρταν ἄγων, ὡς ἡ παροιμία (τίς δέ σου στάθμη δικαιοτέρα;·) ἡμῖν δ' εἰς τὰ μάλιστα φίλον, οὐχ ἥττον διὰ τὴν ἀρετὴν ἢ τὴν πατρικὴν φιλίαν. Ὡς οὖν ἡμᾶς εὖ ποιήσω ὅ τι ἂν τὸν ἄνδρα εὐεργετήσης καὶ λόγους τιμήσω τὸς σούς, ἀγαγεῖν αὐτὸν εἰς τὰ ἔμπροσθεν θέλησον.

38.4 Δεῖται δ' ἀπὸ λόγων γνωρισθῆναι καὶ βίον ἑαυτῷ πορίσασθαι τὸν ἐκ λόγων. Ὅντινα δὲ τοῦτον καὶ πῶς, αὐτὸς παραστήσει, δοκιμάσει δ' ἡ σὴ λογίότης καὶ σύνεσις. ΣΩΦΡΟΝΙΩΙ Πάντα τοῖς φίλοις βούλομαι δεξιὰ.

39.1 Φίλους δ' ὅταν εἴπω, τοὺς καλοὺς λέγω καὶ ἀγαθοὺς καὶ κατ' ἀρετὴν ἡμῖν συναπτομένους, ἐπειδὴ τι καὶ αὐτοὶ ταύτης μεταποιούμεθα. Ταῦτά τοι καὶ νῦν ζητήσας τί μέγιστον ἂν χαρισαίμην τῷ αἰδεσιμωτάτῳ ἀδελφῷ ἡμῶν Ἀμαζονίῳ (καὶ γὰρ ἦσθην τῷ ἀνδρὶ διαφερόντως ἐκ τῆς ἔναγχός μοι γεγεννημένης πρὸς αὐτὸν συνουσίας), ἐν ἀντὶ πάντων αὐτῷ χαρίσασθαι δεῖν ᾤκηθην, τὴν σὴν φιλίαν καὶ προστασίαν.

39.3 Ὁ μὲν γὰρ πολλὴν ἐν βραχεὶ τὴν παιδευσιν ἐπεδείξατο, τὴν τε σπουδασθεῖσαν ἡμῖν ποτε, ὅτε μικρὸν διεβλέπομεν, καὶ τὴν νῦν ἀντ' ἐκείνης σπουδαζομένην, ὅτε πρὸς τὸ τῆς ἀρετῆς ὕψος ἐβλέψαμεν. Ἡμεῖς δ' εἰ μὲν τι καὶ κατ' ἀρετὴν ἐφάνημεν ὄντες αὐτῷ, αὐτὸς ἂν εἰδείῃ· τὸ δ' οὖν κάλλιστον ὣν ἔχομεν ἀντεπιδεικνύμεθα, τῷ φίλῳ τοὺς φίλους ὣν σε πρῶτον καὶ γνήσιον εἶναι τιθέμενοι, τοιοῦτον αὐτῷ φανῆναι βουλόμεθα, οἶον ἢ τε κοινὴ πατρίς ἀπαιτεῖ καὶ ὁ ἡμέτερος βούλεται πόθος καὶ λόγος, ἀντὶ πάντων αὐτῷ τὴν σὴν κηδεμονίαν ὑποσχομένων.

40 T ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ Μὴ θαυμάσης, ἐάν τι παράδοξον λέγειν δόξω καὶ μὴ πρότερόν τισιν εἰρημένον.

40.1 Ἐμοὶ δοκεῖς σὺ δόξαν μὲν ἔχειν ἀνδρὸς βεβηκότος καὶ ἀσφαλοῦς καὶ στερροῦ τὴν διάνοιαν, πολλὰ δὲ βουλευέσθαι καὶ πράττειν ἀπλούστερον ἢ ἀσφαλέστερον. Τὸ γὰρ κακίας ἐλεύθερον, καὶ ὑφορᾶσθαι κακίαν ἀργότερον· οἶόν τι καὶ τὸ νῦν παρόν.

40.2 Ἐκάλεσας ἡμᾶς ἐπὶ τὴν μητρόπολιν, περὶ ἐπισκόπου βουλῆς προκειμένης καὶ τὸ πλάσμα, ὡς εὐπρεπές τε καὶ πιθανόν· ἀρρωστεῖν ἔδοξας καὶ ἀναπνεῖν τὰ τελευταῖα καὶ ποθεῖν ἰδεῖν τε ἡμᾶς καὶ τὰ ἐξόδια φθέγγασθαι, —οὐκ οἶδα ἵνα τί γένηται καὶ τί παρόντες τῷ πράγματι συντελέσωμεν. Ἐγὼ δὲ ὥρμησα μὲν, τῷ πράγματι περιαλγήσας τί γὰρ ἔμοι τῆς σῆς ζωῆς ὑψηλότερον ἢ καὶ τῆς ἐκδημίας ἀνιαιρότερον;

40.3 καὶ δακρύων ἀφῆκα πηγὰς καὶ ἀνώμωξα καὶ ἡσθόμην ἑμαυτοῦ νῦν πρῶτον ἀφιλοσόφως διακειμένον· καὶ τί γὰρ οὐ τῶν ἐπιταφίων ἐπλήρωσα; Ἐπεὶ δ' ἡσθόμην ἐπισκόπους συντρέχειν ἐπὶ τὴν πόλιν, ἀνεκόπην μὲν τῆς ὁρμῆς, ἐθαύμασα δὲ πρῶτον μὲν εἰ μὴ συνεῖδες τὸ εὐσχημον μὴδὲ τὰς τῶν πολλῶν ἐφυλάξω γλώσσας, αἱ τάχιστα τοῖς ἀκεραιότεροις ἐπηρεάζουσι· δεύτερον δέ, εἰ μὴ ταῦτά σοί τε καὶ ἡμῖν πρέπειν ὑπολαμβάνεις, οἷς καὶ λόγος καὶ βίος καὶ τὰ πάντα κοινά, οὕτως ἐκ Θεοῦ τὰ πρῶτα συναρμοσθεῖσι τρίτον (ἔστω γὰρ καὶ τοῦτο εἰπεῖν), εἰ τῶν εὐλαβεστέρων ἐνόμισας εἶναι τὰς τοιαύτας προβολάς, ἀλλὰ μὴ τῶν δυνατωτέρων καὶ τοῖς πλήθεσιν οἰκειοτέρων.

40.5

Ἐγὼ μὲν οὖν διὰ ταῦτα πρύμναν ἐκρουσάμην καὶ ἀναδύομαι. Σοὶ δὲ εἰ δοκεῖ καὶ αὐτῷ, τοῦτο δεδόχθω φυγεῖν τοὺς ἐν μέσῳ θορύβους καὶ τὰς πονηρὰς ὑπονοίας. Τὴν δὲ σὴν εὐλάβειαν τηνικαῦτα ὀφομαι ἡνίκ' ἂν τά τε πράγματα καταστῇ καὶ καιρὸς ἦ, καὶ ὀνειδίσω γε πλείονα καὶ βαρύτερα. ΤΗΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ Εἰμὶ μὲν ποιμὴν ὀλίγος καὶ μικροῦ ποιμνίου προεστηκώς καὶ πολλοστός ἐν ὑπηρεταῖς τοῦ Πνεύματος.

41.1 Ἡ χάρις δ' οὐ στενὴ οὐδὲ τόποις περιγραφτός. Διὰ τοῦτο δεδόσθω καὶ τοῖς μικροῖς παρρησία, ἄλλως τε καὶ περὶ κοινῶν καὶ τηλικούτων ὄντος τοῦ λόγου, καὶ μετὰ τοσαύτης βουλευομένοις τῆς πολιᾶς, ἣ τυχὸν ἔχει τι καὶ τῶν πολλῶν συνετώτερον.

41.3 Οὐ περὶ μικρῶν οὐδὲ τῶν τυχόντων βουλευέσθε, ἀλλ' ὧν ἢ εὖ ἢ κακῶς ἐχόντων ἀνάγκη καὶ τὸ κοινὸν ἢ οὕτως ἢ ἐκείνως ἔχειν. Περὶ γὰρ Ἐκκλησίας ὑμῖν ὁ λόγος, ὑπὲρ ἧς Χριστὸς ἔπαθεν, καὶ τοῦ ταύτην Θεῷ παραστήσοντος καὶ προσάξοντος. Λύχνος μὲν τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμὸς, ὡς ἠκούσαμεν, οὐ μόνον οὗτος ὁ σωματικῶς ὄρων καὶ ὀρώμενος, ἀλλὰ καὶ ὁ πνευματικῶς θεωρῶν καὶ θεωρούμενος· λύχνος δὲ τῆς Ἐκκλησίας ἐπίσκοπος, ὃ δῆλον ὑμῖν ὅτι αὐτοὶ μὴ γράφωμεν.

41.5 Ἀνάγκη τοίνυν, ὥσπερ ἐκείνου καθαρῶς μὲν ἔχοντος ὀρθῶς ἄγεσθαι καὶ τὸ σῶμα, μὴ καθαροῦ δὲ τυγχάνοντος, οὐκ ὀρθῶς οὕτω καὶ τῷ προστάτῃ τὴν Ἐκκλησίαν, ὅποτέρως ἂν ἔχη, πάντως ἢ συνδιακινδυνεύειν ἢ συνδιασώζεσθαι. Πάσης μὲν οὖν Ἐκκλησίας φροντιστέον, ὡς Χριστοῦ σώματος, μάλιστα δὲ τῆς ὑμετέρας, ἣ μήτηρ σχεδὸν πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν ἦν τ' ἀπ' ἀρχῆς καὶ νῦν ἐστὶ καὶ νομίζεται, καὶ πρὸς ἣν τὸ κοινὸν βλέπει, ὡς κέντρῳ κύκλος περιγραφόμενος, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀρθοδοξίαν ἄνωθεν πᾶσι κεκηρυγμένην, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκ Θεοῦ δεδομένην αὐτῇ προδήλως χάριν τῆς ὁμονοίας.

41.7 Ἐπειδὴ τοίνυν κεκλήκατε μὲν καὶ ἡμᾶς εἰς τὴν περὶ τούτου διάσκεψιν, ποιοῦντες ὀρθῶς καὶ κανονικῶς, κρατούμεθα δὲ γῆρα καὶ ἀρρωστίᾳ, εἰ μὲν καὶ αὐτοὶ παρείημεν, τοῦ Πνεύματος ἐπιρρώσαντος (οὐδὲν γὰρ ἄπιστον τοῖς πιστοῖς), τοῦτο τῷ παντὶ βέλτιον καὶ ἡμῖν ἥδιον, ἵνα καὶ ὑμῖν τι συνεισενέγκωμεν καὶ αὐτοὶ τῆς εὐλογίας μετάσχωμεν· εἰ δὲ τὰ τῆς ἀσθενείας νικῶη, ὅσα γ' ἀποῦσι δυνατόν συνεισφέρομεν· Πείθομαι μὲν καὶ ἄλλους εἶναι παρ' ὑμῖν τῆς προστασίας ἀξίους, καὶ ὡς ἐκ πόλεως τοσαύτης καὶ οὕτω καὶ ὑπὸ τοιούτων ἡγμένης ἄνωθεν ἑνὸς δ' οὐδένα δύναμαι προτιμῆσαι τῶν παρ' ὑμῖν τιμίῳ τοῦ θεοφιλεστάτου υἱοῦ ἡμῶν Βασιλείου τοῦ πρεσβυτέρου (λέγω δ' ὡς ὑπὸ Θεῷ μάρτυρι), ἀνδρὸς καὶ βίῳ καὶ λόγῳ κεκαθαρμένου καὶ μόνου τῶν πάντων, ἣ ὅτι μάλιστα, κατ' ἀμφοτέρα δυναμένου στήναι πρὸς τὸν νῦν καιρὸν καὶ τὴν κατέχουσιν τῶν αἰρετικῶν γλωσσαλίαν.

41.9 Ταῦτα καὶ ἱερατικοῖς γράφω καὶ μοναστικοῖς καὶ τοῖς ἐκ τοῦ ἀξιωματικοῦ καὶ βουλευτικοῦ τάγματος καὶ τοῦ δήμου παντός. Εἰ μὲν οὖν τοῦτο συνδόξειε καὶ ἡ ψῆφος ἡμῶν κρατοίη, οὕτως ὀρθῶς τε καὶ ὑγιῶς ἔχουσα, ὡς μετὰ Θεοῦ ψηφιζομένη, καὶ πάρειμι πνευματικῶς καὶ παρέσομαι, μᾶλλον δ' ἐπιβέβληκα τὴν χεῖρα ἤδη καὶ θαρρῶ τῷ Πνεύματι. Εἰ δ' ἄλλο τι καὶ μὴ τοῦτο συνδόξειε καὶ κατὰ φατρίας καὶ συγγενείας τὰ τοιαῦτα κρίνοιτο καὶ ἡ ὀχλώδης χεὶρ πάλιν παρασύροι τὸ ἀκριβές, πράττοιτε καθ' ὑμᾶς τὸ ἀρέσκον, ἡμεῖς δὲ συσταλησόμεθα.

〈ΕΥΣΕΒΙΩΙ ΣΑΜΟΣΑΤΩΝ〉 Τίς δώσει μοι πτέρυγας ὥσει περιστερᾶς ;

42.1 Ἡ πῶς ἀνακαινισθῇ μου τὸ γῆρας, ὥστε με δυνηθῆναι διαβῆναι πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην καὶ τόν τε πόθον, ὃν ἔχω ἐφ' ὑμῖν, ἀναπαῦσαι καὶ τὰ λυπηρὰ τῆς ψυχῆς διηγῆσασθαι καὶ δι' ὑμῶν εὑρέσθαι τινὰ παραμυθίαν τῶν θλίψεων; Ἐπὶ γὰρ τῇ κοιμήσει τοῦ μακαρίου Εὐσεβίου τοῦ ἐπισκόπου φόβος ἡμᾶς κατέλαβεν οὐ μικρὸς μήποτε οἷ ποτε ἐφεδρεύοντες τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς μητροπόλεως ἡμῶν καὶ βουλόμενοι αὐτὴν αἰρετικῶν ζιζανίων πληρῶσαι, καιροῦ νῦν λαβόμενοι, τὴν πολλῶν καμάτῳ κατασπαρεῖσαν ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων εὐσέβειαν ταῖς

παρ' ἑαυτῶν διδασκαλίαις ἐκριζώσωσι καὶ ταύτης τὴν ἐνότητα κατατέμωσιν, ὅπερ καὶ ἐπὶ πολλῶν Ἐκκλησιῶν πεποιήκασιν.

- 42.3 Ἐπειδὴ δὲ καὶ γράμματα πρὸς ἡμᾶς ἀφίκετο τοῦ κλήρου, παρακαλοῦντα μὴ παροφθῆναι ἐν καιρῷ τοιούτῳ, περιβλεψάμενος ἐν κύκλῳ ἐμνήσθην τῆς ὑμετέρας ἀγάπης καὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τοῦ ζήλου ὃν ἔχετε αἰεὶ ὑπὲρ τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ· καὶ τούτου ἕνεκεν ἀπέστειλα τὸν ἀγαπητὸν Εὐστάθιον τὸν συνδιάκονον παρακαλέσαι ὑμῶν τὴν σεμνοπρέπειαν καὶ δυσωπῆσαι πᾶσι τοῖς ὑπὲρ τῶν Ἐκκλησιῶν καμάτοις καὶ τὸν παρόντα ἐπιθεῖναι κάμου τε τὸ γῆρας τῇ συντυχίᾳ ἀναπαῦσαι καὶ τῇ ὀρθῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν περιβόητον εὐσέβειαν διορθώσασθαι, δόντας αὐτῇ μεθ' ἡμῶν (εἰ ἄρα καταξιωθείμεν συναντιλαβέσθαι ὑμῖν τοῦ ἀγαθοῦ ἔργου) ποιμένα κατὰ τὸ βούλημα τοῦ Κυρίου, δυνάμενον διευθῆναι τὸν λαὸν αὐτοῦ.
- 42.5 Ἔχομεν γὰρ πρὸ ὀφθαλμῶν ἄνδρα, ὃν οὐδ' αὐτοὶ ἀγνοεῖτε· οὗ εἰ καταξιωθείμεν ἐπιτυχεῖν, οἶδα ὅτι μεγάλην παρρησίαν πρὸς τὸν Θεὸν κτησόμεθα καὶ τῷ ἐπικαλεσαμένῳ ἡμᾶς λαῷ μεγίστην εὐεργεσίαν καταθυσόμεθα. Ἀλλὰ παρακαλῶ καὶ πάλιν καὶ πολλάκις πάντα ὄκνον ὑπερθεμένους ἀπαντῆσαι καὶ προλαβεῖν τὰ ἐκ τοῦ χειμῶνος δυσχερῆ. ΤΟΙΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ Ὡς ἡδεῖς ὑμεῖς καὶ φιλόανθρωποι καὶ περιττοὶ τὴν ἀγάπην· κεκλήκατε ἡμᾶς ἐπὶ τὴν μητρόπολιν, ὡς οἶμαι, περὶ ἐπισκόπου τι βουλευσόμενοι, —τοῦτο γὰρ ὑμῶν αἰσθάνομαι, οἷ γε μήθ' ὅτι παρεῖναι δεῖ, μήτ' ἐφ' ᾧ, μήθ' ὅτε προαγορεύσαντες, ἀθρόως ἡμῖν ὅτι ἐξώρμησθε δεδηλώκατε, ὡς ἂν τινες οὐ τιμᾶν ἐγνωκότες ἢ κοινωνοὺς ἔχειν ἐσπουδακότες, ἀλλὰ τὸ παρεῖναι ἀποσπουδάζοντες, ἵνα μηδ' ἄκουσιν ἡμῖν περιπέσσητε.
- 43.2 Τὸ μὲν οὖν ὑμέτερον τοιοῦτον, καὶ οἴσομεν ὑβριζόμενοι· τὸ δ' ἡμέτερον, ὅπως ἔχει, παραστήσομεν. Ἄλλοι μὲν ἄλλους δηλαδὴ προβαλοῦνται, κατὰ τοὺς ἑαυτῶν ἕκαστος τρόπους ἢ πόρους, ὅπερ ἐν τοῖς τοιούτοις φιλεῖ συμβαίνειν.
- 43.3 Ἡμεῖς δ' οὐδένα προτιμῆσαι δυνάμεθα, οὐδὲ γὰρ ὅσιον, τοῦ τιμιωτάτου υἱοῦ ἡμῶν Βασιλείου τοῦ πρεσβυτέρου. Τίνα γάρ, ὧν ἴσμεν, εὐρίσκομεν ἢ βίῳ δοκιμώτερον, ἢ λόγῳ δυνατώτερον, καὶ πανταχόθεν εἰς ἀρετῆς κάλλος ἐξησηκμένον;
- 43.4 Εἰ δὲ ἀσθένεια πρόφασις, —οὐ γὰρ ἀθλητὴν προβαλεῖσθε, ἀλλὰ διδάσκαλον, καὶ ἅμα που τὸ δυνατόν τοῦ τοὺς ἀσθενεῖς, ἅνπερ ὧσι τοιοῦτοι, ῥώννυντος καὶ ὑπερείδοντος. Ἄν ταύτην δέχησθε τὴν ψῆφον, καὶ παρεσόμεθα καὶ συλληψόμεθα ἢ πνευματικῶς, ἢ καὶ σωματικῶς.
- 43.5 Εἰ δ' ἐπὶ ῥητοῖς ἡ ὁδὸς καὶ κρατεῖν μέλλοιεν αἱ συστάσεις παρὰ τὸ δίκαιον, χαίρομεν παρεωραμένοι. Ὑμέτερον ἔστω τὸ ἔργον, ἡμῶν δ' ὑπερεύχεσθε. ΕΥΣΕΒΙΩΙ ΣΑΜΟΣΑΤΩΝ Πόθεν ἄρξομαι τῶν σῶν ἐγκωμίων;
- 44.1 καὶ τί προσειπὼν σε κυρίως ἂν ὀνομάσαιμι; στύλον καὶ ἐδραῖωμα τῆς Ἐκκλησίας, ἢ φωστῆρα ἐν κόσμῳ, τὰ αὐτὰ τῷ Ἀποστόλῳ φθεγγόμενος, ἢ στέφανον καυχήσεως τῷ σφωζομένῳ μέρει Χριστιανῶν, ἢ Θεοῦ δῶρο, ἢ πατρίδος ἔρεισμα, ἢ κανόνα πίστεως ἢ πρεσβευτὴν ἀληθείας, ἢ ὁμοῦ πάντα καὶ πλείω τούτων; Καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῶν ἐπαίνων τοῖς ὀρωμένοις πιστώσομαι.
- 44.2 Τίς οὕτως ὑετὸς ὥριμος ἤλθε διψώσῃ γῇ; Ποῖον ἐκ πέτρας ὕδωρ τοῖς ἐν ἐρήμῳ πλημμυροῦν; Τίνα τοιοῦτον ἄρτον ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος; Τίσιν Ἰησοῦς, ὁ Κύριος ὁ κοινός, τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς οὕτως ἐν καιρῷ βαπτιζομένοις ἐπέστη, ἵνα καὶ τὸ πέλαγος ἡμερώσῃ καὶ τοὺς κινδυνεύοντας περισώσῃται, οἷος σὺ κάμνουσιν ἡμῖν καὶ ἀνιωμένοις καὶ οἷον ἤδη ναυαγοῦσιν ἐφάνης;
- 44.3 Τί δεῖ τὰ τῶν ἄλλων λέγειν, ὅσης εὐθυμίας καὶ ἡδονῆς ψυχὰς ὀρθοδόξων ἐνέπλησας, καὶ ὅσων ἀπόγνωσιν ἔλυσας; Ἀλλ' ἢ μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία, τὴν Καισαρέων λέγω, νῦν ὄντως ἀποδύεται τὰ ἐνδύματα τῆς χηρεύσεως ἐπὶ τῇ σῇ θεᾷ καὶ στολὴν εὐφροσύνης ἀναλαμβάνει καὶ

λαμπρυνθήσεται μάλλον, ἐπειδὴν ποιμένος τύχη ἑαυτῆς τε καὶ τῶν προειληφότεων καὶ τῶν ὑμετέρων χειρῶν ἀξίου.

- 44.5 Τὰ γὰρ ἡμέτερα καὶ αὐτὸς ὁρᾷς οἷα καὶ ὅσον ἐθαυματούργησεν ὁ σὸς ζῆλος καὶ ἰδρῶς καὶ ἡ κατὰ Θεὸν παρρησία· γῆρας ἀνακαινίζεται καὶ ἀρρωστία νικᾶται καὶ πηδῶσιν οἱ ἐπὶ κλίνης καὶ ἀσθενοῦντες περιζωννύονται δύναμι ν. Τοῦτοις εἰκάζω καὶ τὰ ἡμέτερα κατὰ νοῦν ἐκβήσεσθαι. Τὸν μὲν οὖν πατέρα ἔχεις καὶ ἀνθ' ἑαυτοῦ καὶ ἀνθ' ἡμῶν, τέλος παντὶ τῷ βίῳ καὶ τῇ σεμνῇ πολὺ καλὸν ἐπιθήσοντα, τὸν νῦν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἀγῶνα.
- 44.6 Καὶ δεξόμεθα τοῦτον, εὖ οἶδα, εὐχαῖς ὑμετέραις ἐρρωμενέστερόν τε καὶ νεανικώτερον, αἷς δεῖ πάντα πιστεύειν θαρροῦντα· εἰ δὲ κὰν τῇ φροντίδι καταλύσειεν, οὐ ζημία τοιαύτης καὶ ἐπὶ τοιούτοις τυχεῖν τελευτῆς. Ἐμοὶ δέ, παρακαλῶ, συγγνώμην ἔχετε, εἰ, μικρὸν ταῖς τῶν πονηρῶν γλώσσαις ὑποχωρήσας, μικρὸν ὕστερον ὑμῖν καὶ προσδράμοιμι καὶ περιπτυξαίμην καὶ ὅσα παρεῖται νῦν δι' ἑμαυτοῦ προσθεῖην τῆς εὐφημίας.
- 45.1 ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ Ἐπειδὴ σε τεθέντα ἐπὶ τὸν ὑψηλὸν θρόνον ἔγνων καὶ τὸ Πνεῦμα ἐνίκησε, τὸν λύχνον ἐπὶ τῆς λυχνίας δημοσιεῦσαν, οὐδὲ τὸ πρὶν ἀμυδρῶς λάμποντα, ἥσθην μὲν, ὁμολογῶ.
- 45.2 Τί δ' οὐκ ἔμελλον, τὸ κοινὸν τῆς Ἐκκλησίας ὁρῶν κακῶς ἔχον καὶ τοιαύτης χρῆζον χειραγωγίας; Προσέδραμον δ' οὐκ εὐθύς, οὐδὲ προσδραμοῦμαι· μηδὲ γε τοῦτο αὐτὸς ἀπαιτήσης.
- 45.3 Πρῶτον μὲν, ἵνα σοι τὸ σεμνὸν φυλάξω καὶ μὴ συναγαγεῖν δόξης τοὺς σπουδαστὰς ὑπὸ τίνος ἀπειροκαλίας τε καὶ θερμότητος, ὥς ἂν φαίεν οἱ διαβάλλοντες. Δεύτερον δέ, ἵν' ἑμαυτῷ πραγματεύσωμαι τὸ σταθερόν τε καὶ ἀνεπίφθονον.
- 46.1 Πότ' οὖν ἤξεις, τυχὸν ἔρεῖς, καὶ μέχρι τίνος ἀναδύσει; Ἔως ἂν ὁ τε Θεὸς κελεύσῃ καὶ παρέλθωσιν αἱ σκιαὶ τῶν νῦν ἐπιτιθεμένων καὶ βασκαίνοντων. Οὐ γὰρ ἐπὶ πλεῖον ἀνθέξουσιν οἱ λεπροί, σαφῶς οἶδα, τῷ Δαυτὶδ τὴν Ἱερουσαλήμ ἀποκλείοντες.
- 46.2 ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Πῶς ἐπιφυλλίς ἡμῖν τὰ σά, ὦ θεία καὶ ἱερὰ κεφαλὴ;
- 46.3 ποῖον σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων; ἢ πῶς τοῦτο εἰπεῖν ἐθάρρησας, ἵνα τι καὶ αὐτὸς θαρρήσω μικρόν; Πῶς ἢ διάνοια ὥρμησεν ἢ μέλαν ἔγραψεν ἢ χάρτης ἐδέξατο; Ὡς λόγοι καὶ Ἀθηναὶ καὶ ἄρεται καὶ λόγων ἰδρῶτες· μικροῦ γὰρ με καὶ τραγωδὸν οἷς γράφεις ποιεῖς.
- 46.4 Πότερον ἡμᾶς ἀγνοεῖς ἢ σεαυτόν, ὁ τῆς οἰκουμένης ὀφθαλμός, ἡ μεγάλη φωνὴ καὶ σάλπιγξ, τὸ τῶν λόγων βασίλειον; Μικρὰ Γρηγορίῳ τὰ σά;
- 46.5 Τί ἂν οὖν τίς ἄλλο θαυμάσειε τῶν ἐπὶ γῆς, εἰ μὴ σὲ Γρηγόριος; Ἐν μὲν ἕαρ ἐν ὥραις, εἷς δ' ἥλιος ἐν ἀστράσιν, εἷς δὲ περιέχων ἅπαντα οὐρανός, μία δὲ φωνὴ κατὰ πάντων ἡ σὴ, εἶπερ τι ἐγὼ τὰ τοιαῦτα ἱκανὸς κρίνειν μὴδ' ἀπατᾷ με τὸ φίλτρον, ὅπερ οὐκ οἶομαι.
- 46.6 Εἰ μὲν ὅτι μὴ πρὸς ἀξίαν θαυμάζομεν, τοῦτο ἐγκαλεῖς, ἐγκάλει καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις· οὐδὲ γὰρ ἄλλος τις ἀξίως ἐθαύμασεν ἢ θαυμάσεται, ὅτι μὴ καὶ σὺ καὶ ἡ σὴ μεγαλοφονία, εἶπερ οἷόν τ' ἦν ἑαυτὸν ἐπαινεῖν καὶ τοῦτο εἶχεν ἡμῖν ὁ τῶν λόγων νόμος. Εἰ δὲ τὸ καταφρονεῖν ἐγκαλούμεθα, τί μὴ μανίαν πρότερον;
- 47.1 Ἀλλ' ὅτι φιλοσοφοῦμεν, ἀγανακτεῖς; Δὸς εἰπεῖν, τοῦτο μόνον καὶ τῶν λόγων τῶν σῶν ὑψηλότερον. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Πυνθάνομαί σε ταρασσεσθαι παρὰ τῆς νέας καινοτομίας καὶ πράγματα ἔχειν ἀπὸ τίνος σοφιστικῆς τῶν κρατούντων καὶ συνήθους περιεργίας· καὶ θαυμαστὸν οὐδέν.
- 47.2 Οὐ γὰρ ἡγνόουν τὸν φθόνον καὶ ὅτι πολλοὶ τῶν περὶ σὲ τὰ ἑαυτῶν διὰ σοῦ θεραπεύοντες καὶ τὸν σπινθῆρα τῆς μικροψυχίας ἀνάπτοντες. Ἐκεῖνο μὲν οὖν οὐ δέδοικα, μὴ τι πάθης ἀφιλόσοφον ἐν τοῖς λυπηροῖς καὶ σεαυτοῦ καὶ ἡμῶν ἀνάξιον.
- 47.3 Ἀλλ' ἡγοῦμαι νῦν δὴ καὶ μάλιστα γνωρισθῆσεσθαι τὸν ἐμὸν Βασίλειον, καὶ ἦν ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ συνελέξω φιλοσοφίαν, διαδειχθήσεσθαι, καὶ ὑπερσχέσειν τὰς ἐπηρείας, ὥσπερ ὑψηλῷ

κύματι, καὶ μενεῖν ἄσειστον, ἄλλων τινασσομένων. Εἰ δὲ δοκεῖ, καὶ αὐτὸς παρέσομαι, τυχὸν μὲν καὶ γνώμης τινὸς κοινωνήσων (εἴπερ ὕδατος δεῖται θάλασσα καὶ σὺ τοῦ συμβουλευόντος)· πάντως δέ, ὠφεληθησόμενος καὶ φιλοσοφῆσων τὸ συνυβρίζεσθαι.

48.1 ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Οὐ παύση βλασφημῶν ἡμᾶς ὡς ἀπαιδεύτους καὶ σκαιοὺς καὶ ἀφίλους καὶ οὐδὲ ζῆν ἄξιους, ὅτι συνιέναι τετολμήκαμεν ἃ πεπόνθαμεν;

48.1 Οὐ γὰρ ἄλλο γε οὐδὲν ἀδικοῦμεν, αὐτὸς ἂν εἴποις, οὐδέ τι σύνισμεν ἡμῖν αὐτοῖς ἢ μικρὸν ἢ μεῖζον περὶ σέ κακοῖς γεγονόσι, μηδὲ συγγνοίημεν· πλὴν τοῦτο μόνον ἔγνωμεν ἡπατημένοι, ὅψε μὲν ἄγαν, ἔγνωμεν δέ. Καὶ τὸν θρόνον αἰτιώμεθα, ὡς ὑψηλότερόν σε ἡμῶν ἀθρώως ποιήσαντα.

48.2 Καὶ κάμνομεν τὰ σὰ ἐγκαλοῦμενοι καὶ ἀπολογούμενοι πρὸς τοὺς σαφῶς εἰδότας καὶ τὰ πρῶτα ἡμῶν καὶ τὰ νῦν· τοῦτο γὰρ ὧν πάσχομεν τὸ γελοϊότατον ἢ ἐλεεινότατον, τοὺς αὐτοὺς καὶ ἀδικεῖσθαι καὶ ἐγκαλεῖσθαι, ὅπερ νῦν ἡμῖν συμβέβηκεν. Ἐγκαλοῦσι δ' ἄλλοι μὲν ἄλλο τι καὶ ὅ τι ἂν ἕκαστος βούληται, κατὰ τὸν ἑαυτοῦ τρόπον ἢ τὸ μέτρον τῆς ὑπὲρ ἡμῶν ὀργῆς οἱ φιλανθρωπότατοι δέ, ὑπεροψίαν καὶ περιφρόνησιν καὶ τὸ παρερρίφθαι ἡμᾶς μετὰ τὴν χρεῖαν, ὥσπερ τῶν σκευῶν τὰ ἀτιμότατα καὶ τοῦ μηδενὸς ἄξια ἢ τῶν ἐρεισμάτων ταῦτα ὑπὲρ ὧν αἱ ἀψῖδες, ἃ μετὰ τὴν πῆξιν ὑφαιρεῖται καὶ διαπτύεται.

48.4 Τούτους μὲν οὖν χαίρειν ἐάσωμεν καὶ λέγειν ὅ τι ἂν λέγωσιν· οὐδεὶς ἐφέξει γλώσσης αὐτονομίαν. Καὶ σύ μοι τὸν μισθὸν κατάβαλε τὰς μακαρίας καὶ κενὰς ἐλπίδας, ἃς κατὰ τῶν βλασφημούντων ἐξεῦρες, ὡς διὰ τιμὴν ὑβρίζων τοὺς κούφους ἡμᾶς καὶ προχείρους πρὸς τὰ τοιαῦτα. Ἐγὼ δὲ τὸ ἐμὸν ὡς ἔχει δηλώσω, καὶ μοι μηδὲν ὀργισθῆς.

48.5 Ἐρῶ γὰρ ἃ καὶ παρ' αὐτὰ τοῦ πάθους ἀπεφθεγξάμην, οὐ τοσοῦτον ἢ τῷ θυμῷ ζέσας ἢ τῷ γεγονότι καταπλαγείς, ὥστε κλαπῆναι τοὺς λογισμοὺς καὶ ἀγνοεῖν ἅπερ ἔλεγον. «Οὔτε ὄπλα κτήσομαι, οὔτε τὰ τακτικὰ μαθήσομαι, ἃ μὴ πρότερον ἔμαθον, ἡνίκα καιρὸς εἶναι μᾶλλον ἐδόκει, πάντων ὀπλιζομένων καὶ μαινομένων (οἷσθα τὰ τῶν ἀσθενῶν ἀρρωστήματα), οὔτε τὸν ἀρήιον Ἀνθιμον ὑποστήσομαι, καίπερ ἄωρον ὄντα πολεμιστήν, ψιλὸς τ' ὢν καὶ ἀπόλεμος καὶ πρὸς τὰ τραύματα ἐπιτηδειότερος.

48.7 Ἀλλ' ἐκεῖνῳ μὲν αὐτὸς πολέμει, εἰ τοῦτό σοι φίλον (καὶ γὰρ τοὺς ἀσθενεῖς πολλάκις αἱ χρεῖαι ποιοῦσι πολεμιστάς), ἢ ζήτηί τοὺς πολεμήσοντας, ὅταν σου τῶν ἡμιόνων λαμβάνηται, τὰ στενὰ τηρῶν καὶ ὥσπερ ὁ Ἀμαλήκ ἐκεῖνος εἵργων τὸν Ἰσραήλ. Ἡμῖν δ' ἀντὶ πάντων δοῦναι τὴν ἡσυχίαν. Τί γὰρ δεῖ μάχεσθαι περὶ γαλαθηνῶν καὶ ὀρνίθων, καὶ τοῦτο ἀλλοτρίων, ὡς δὴ περὶ ψυχῶν καὶ κανόνων;

48.8 Τί δὲ τῶν λαμπρῶν Σασίμων ἀποστερεῖν τὴν μητρόπολιν, ἢ γυμνοῦν καὶ ἀνακαλύπτειν τὸ τῆς γνώμης ἀπόρρητον, συγκρύπτειν δέον;» Ἀλλὰ σὺ μὲν ἀνδρίζου καὶ κραταιοῦ καὶ πάντα ἔλκε πρὸς τὴν σεαυτοῦ δόξαν, ὥσπερ οἱ ποταμοὶ τοὺς χειμάρρους, μήτε φιλίαν μήτε συνήθειαν τοῦ καλοῦ προτιμῶν καὶ τῆς εὐσεβείας μήτε τοῦ ποῖός τις εἶναι δόξεις ἐκ τοῦ ταῦτα ποιεῖν φροντίζων, ἀλλ' ἐνὸς ὧν τοῦ πνεύματος.

48.10 Ἡμεῖς δὲ τοῦτο μόνον κερδανοῦμεν τῆς σῆς φιλίας, τὸ μὴ πιστεύειν φίλοις μήτε τοῦ Θεοῦ ποιεῖσθαι τι προτιμότερον. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἐγκαλεῖς ἡμῖν ἀργίαν καὶ ῥαθυμίαν, ὅτι μὴ τὰ σὰ Σάσιμα κατειλήφαμεν μηδ' ἐπισκοπικῶς κινούμεθα μηδ', ὥσπερ κυσὶ βρῶμα ρίφεν ἐν μέσῳ, κατ' ἀλλήλων ὑμᾶς ὀπλίζομεν· ἐμοὶ δὲ μεγίστη πρᾶξις ἐστὶν ἡ ἀπραξία.

49.2 Καὶ ἴν' εἰδῆς τι τῶν ἐμῶν καλῶν, τοσοῦτον τῇ ἀπραγμοσύνῃ φιλοτιμοῦμαι, ὥστ' οἶεσθαι καὶ νόμος εἶναι πᾶσι τῆς περὶ τοῦτο μεγαλοψυχίας. Καὶ ὡς εἰ πάντες ἡμᾶς ἐμιμοῦντο, οὐδὲν ἂν ἦν πρᾶγμα ταῖς Ἐκκλησίαις οὐδ' ἂν ἡ πίστις παρεσύρετο, τῶν ἰδίων ἐκάστῳ φιλονεικιῶν ὄπλον τυγχάνουσα.

- 50.1 ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ὡς θερμὸν ἐξάλλη καὶ πωλικὸν ἐν τοῖς γράμμασι· καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν ἄρτι σε δόξης γευόμενον ἡμῖν ἐπιδείκνυσθαι βούλεσθαι ἤντινα δόξαν εὐρίσκεις, ἵν' οὕτω σεαυτὸν μᾶλλον σεμνοποιῇς, ὥσπερ τῶν γραφῶν οἱ τὰς ὥρας γράφοντες.
- 50.2 Ἐμοὶ δὲ τὸ μὲν πάντα ἐκδιηγείσθαι, τὰ τῶν ἐπισκόπων καὶ τὰ τῆς ἐπιστολῆς, ἐφ' ἧ σὺ δυσχεραίνεις, ὅθεν τ' ἠρξάμεθα καὶ ὅπη προέβημεν καὶ εἰς ὃ κατελήξαμεν, μακρότερον ἢ κατ' ἐπιστολὴν εἶναι φαίνεται καὶ οὐκ ἀπολογίας μᾶλλον ἔργον ἢ ἱστορίας. Ὡς δὲ συντόμως δηλῶσαι, ἦκεν ὁ γενναιοτάτος Ἀνθίμος μετὰ τινων ἐπισκόπων, εἴτε ὡς τὸν πατέρα ἐπισκεψόμενος τὸν ἐμὸν (καὶ τοῦτο γὰρ ἔδοξεν), εἴτε σπουδάζων ἅπερ ἐσπούδασε.
- 50.4 Πολλὴν δὲ καὶ περὶ πολλῶν πεῖραν καθεῖς, τῶν παροικιῶν, Σασίμων, Λιμνῶν, τῆς ἡμετέρας χειροτονίας, χαρισάμενος, αἰτήσας, ἀπειλήσας, δικαιολογησάμενος, ψέξας, ἐγκωμιάσας, κύκλους ἑαυτῷ περιγράψας, ὡς δέον πρὸς αὐτὸν μόνον ὄρᾶν ἡμᾶς καὶ τὴν νέαν μητρόπολιν, μερίζονα οὖσαν. «Τί περιγράφεις εἴσω τὴν ἡμετέραν πόλιν, ἡμῶν ποιουμένων καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς ὄντως Ἐκκλησιῶν μητέρα καὶ ἄνωθεν;
- 50.5 » Τέλος, ἀπῆλθεν ἄπρακτος, πολλὰ περιπνεύσας, καὶ βασιλισμὸν ἡμῖν, ὡς φιλιππισμὸν, ἐγκαλέσας. Μὴ τοῦτο ἀδικεῖν σοι δοκοῦμεν;
- 50.6 Οὐκ οἶμαι. Σκόπει δὲ καὶ τὸ τῆς ἐπιστολῆς, ὅπως ἔσχε παρὰ τῶν ὑβριστῶν ἡμῶν. Κλῆσιν συνοδικὴν ἐτύπωσαν πρὸς ἡμᾶς ἐμοῦ δ' ἀντιλέγοντος καὶ ὕβριν φάσκοντος, ἀλλὰ τό γε δεύτερον ἡξίου δι' ἐμοῦ παρακληθῆναι ὑμᾶς περὶ τούτων βουλευσομένους. Τοῦτο ὑπέστην, ἵνα μὴ τὸ πρότερον γένηται, τὸ πᾶν ἐφ' ὑμῖν ποιούμενος, εἰ βούλεσθε συναγαγεῖν αὐτούς, καὶ ὅπου, καὶ πηνίκα· ὅπερ τιμῶντος ἦν, οὐχ ὑβρίζοντος.
- 50.7 Ἐπειδὴ δ' οὐδὲ τοῦτο ἀδικοῦμεν, εἶπε τὸ λειπόμενον. Εἰ δὲ δεῖ παρ' ἐμοῦ τοῦτο μαθεῖν ὑμᾶς, αὐτὴν ὑμῖν ἀναγνώσομαι τὴν Ἀνθίου ἐπιστολὴν, ἣν, ὅτε κατέσχε Λίμνας, ἡμῶν ἀπαγορευόντων καὶ ἀπειλούντων, ἐπέσταλκε πρὸς ἡμᾶς, ὑβρίζων καὶ ὀνειδίζων καὶ ὥσπερ ἐπινίκιον τινα καθ' ἡμῶν ἄδων ὡς ἡττημένων. Καίτοι τίνα ἔχει λόγον, ἐκείνῳ μὲν προσκρούειν δι' ὑμᾶς, ὑμῖν δ' ἀπαρέσκειν, ὡς ἐκείνῳ χαριζομένους;
- 50.8 Ταῦτα δὲ ἔδει πρότερον μαθεῖν, ὃ θαυμάσιε, καὶ μὴ τότε ὑβρίζειν, εἰ μὴ τι ἄλλο, ὡς πρεσβυτέρους. Εἰ δὲ λίαν ἐπιδεικτικῶς ἔχεις καὶ φιλοτίμως, καὶ ἐξ ὑπερδεξίων ἡμῖν διαλέγῃ, ὡς μητροπολίτης μικροπολίταις, ἢ καὶ ἀπόλιν, ἔστι καὶ ἡμῖν ὀφρὺς ἣν ἀνθέξομεν.
- 50.9 Ῥᾶστον γὰρ τοῦτο παντί, καὶ ἴσως εὐλογώτερον. ΝΙΚΟΒΟΥΛΩΙ Τῶν γραφόντων ἐπιστολὰς (ἐπειδὴ καὶ τοῦτο αἰτεῖς), οἱ μὲν μακρότερα γράφουσιν ἢ περ εἰκός, οἱ δὲ καὶ λίαν ἐνδεέστερα· καὶ ἀμφοτέροι τοῦ μετρίου διαμαρτάνουσιν, ὥσπερ τῶν σκοπῶν οἱ τοξεύοντες, ἂν τε εἴσω πέμπωσιν, ἂν τε ὑπερέμπωσι· τὸ γὰρ ἀποτυγχάνειν ἴσον, κἂν ἀπὸ τῶν ἐναντίων γίνηται.
- 51.2 Ἔστι δὲ μέτρον τῶν ἐπιστολῶν, ἢ χρεια· καὶ οὔτε μακρότερα γραπτέον, οὔ μὴ πολλὰ τὰ πράγματα, οὔτε μικρολογητέον, ἔνθα πολλά. Τί γάρ;
- 51.3 Ἡ τῇ περσικῇ σχοίνῳ μετρεῖσθαι δεῖ τὴν σοφίαν, ἢ παιδικοῖς πήχεσι, καὶ οὕτως ἀτελῇ γράφειν ὡς μὴδὲ γράφειν, ἀλλὰ μιμεῖσθαι τῶν σκιῶν τὰς μεσημβρινὰς ἢ τῶν γραμμῶν τὰς κατὰ πρόσωπον ἀπαντῶσας, ὧν συνιζάνει τὰ μήκη καὶ παραφαίνεται μᾶλλον ἢ φαίνεται τῶν ἄκρων τισὶ γνωριζόμενα, καὶ ἔστιν, ὡς ἂν εἴποιμι καιρίως, εἰκασμάτων εἰκάσματα; Δέον, ἀμφοτέρων φεύγοντα τὴν ἀμετρίαν, τοῦ μετρίου κατατυγχάνειν. Περὶ μὲν δὴ τῆς συντομίας ταῦτα γινώσκω· περὶ δὲ σαφηνείας ἐκεῖνο γνώριμον, ὅτι χρὴ φεύγοντα τὸ λογοειδές, ὅσον ἐνδέχεται, μᾶλλον εἰς τὸ λαλικὸν ἀποκλίνειν· καί, ἵν' εἴπω συντόμως, αὕτη τῶν ἐπιστολῶν ἀρίστη καὶ κάλλιστα ἔχουσα, ἢ ἂν καὶ τὸν ἰδιώτην πείθῃ καὶ τὸν πεπαιδευμένον, τὸν μὲν, ὡς κατὰ τοὺς πολλοὺς οὖσα, τὸν δέ, ὡς ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς, καὶ ἧ αὐτόθεν γνώριμος· ὁμοίως γὰρ ἄκαιρον καὶ γριφον νοεῖσθαι καὶ ἐπιστολὴν ἐρμηνεύεσθαι.

- 51.5 Τρίτον ἐστὶ τῶν ἐπιστολῶν, ἡ χάρις. Ταύτην δὲ φυλάζομεν, εἰ μήτε παντάπασι ξηρὰ καὶ ἀχάριστα γράφοιμεν καὶ ἀκαλλώπιστα, ἀκόσμητα καὶ ἀκόρητα, ὃ δὴ λέγεται, οἷον δὴ γνωμῶν καὶ παροιμιῶν καὶ ἀποφθεγμάτων ἐκτός, ἔτι δὲ σκωμμάτων καὶ αἰνιγμάτων, οἷς ὁ λόγος καταγλυκαίνεται· μήτε λίαν τούτοις φαινοίμεθα καταχρώμενοι· τὸ μὲν γὰρ ἀγροϊκόν, τὸ δ' ἄπληστον. Καὶ τοσαῦτα τούτοις χρηστέον, ὅσα καὶ ταῖς πορφύραις ἐν τοῖς ὑφάσμασι.
- 51.6 Τροπὰς δὲ παραδεξόμεθα μὲν, ὀλίγας δέ, καὶ ταύτας οὐκ ἀναισχύντους. Ἀντίθετα δὲ καὶ πάρισα καὶ ἰσόκωλα τοῖς σοφισταῖς ἀπορρίψομεν· εἰ δέ που καὶ παραλάβοιμεν, ὥς καταπαίζοντες μᾶλλον τοῦτο ποιήσομεν ἢ σπουδάζοντες. Πέρας τοῦ λόγου, ὅπερ τῶν κομψῶν τινος ἤκουσα περὶ τοῦ ἀετοῦ λέγοντος, ἡνίκα ἐκρίνοντο περὶ βασιλείας οἱ ὄρνιθες καὶ ἄλλος ἄλλως ἦκον ἑαυτοὺς κοσμήσαντες, ὅτι ἐκείνου κάλλιστον ἦν τὸ μὴ οἶεσθαι καλὸν εἶναι.
- 51.7 Τοῦτο κὰν ταῖς ἐπιστολαῖς μάλιστα τηρητέον τὸ ἀκαλλώπιστον καὶ ὅτι ἐγγυτάτω τοῦ κατὰ φύσιν. Τοσαῦτά σοι περὶ ἐπιστολῶν, ὥς δι' ἐπιστολῆς παρ' ἡμῶν· καὶ ταῦτ' ἴσως οὐ πρὸς ἡμῶν, οἷς τὰ μείζω σπουδάζεται· τᾶλλα δ' αὐτός τε φιλοπονήσεις, εὖμαθής ὢν, καὶ οἱ περὶ ταῦτα κομψοὶ διδάξουσιν.
- 52 T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἐν μετοπώρῳ τὰ ἄνθη παρὰ τοῦ λειμῶνος αἰτεῖς καὶ γεγηρακότα ὀπλίζεις τὸν Νέστορα, ἐμέ τι νῦν ἀπαιτῶν δεξιὸν εἰς λόγους, ὃς πάλαι καὶ λόγου παντὸς καὶ βίου τὸ τερπνὸν καταλέλυκα.
- 52.2 Ὅμως δέ, (οὐ γὰρ Εὐρύσθειόν τινα τοῦτον ἄθλον ἐπιτάττεις ἡμῖν, οὐδὲ Ἡράκλειον, ἀλλὰ καὶ μάλα ἡμερον καὶ ἡμέτερον, τῶν ἐμῶν ἐπιστολῶν σοι συναγαγεῖν ὅσας οἶόν τε)· τῇ νῦν τοῦτον ἱμάντα ταῖς σαῖς ἐγκατάθου βίβλοις, οὐκ ἐρωτικόν, ἀλλὰ λογικόν, οὐδ' ἐπιδεικτικὸν μᾶλλον ἢ χρησίμον καὶ τῆς ἡμετέρας αὐλῆς. Ἄλλου μὲν γὰρ ἄλλο τι γνώρισμα, ἢ μικρὸν ἢ μεῖζον· τῶν δ' ἡμετέρων λόγων τὸ παιδευτικὸν ἔν τε γνώμας καὶ δόγμασιν, ὅπη παρείκοι.
- 52.3 Καὶ καθάπερ εὐγενεὶ τόκῳ, τοῖς λόγοις ὁ πατήρ ἀεὶ συνεμφαίνεται· οὐχ ἥττον ἢ τοῖς σωματικοῖς ὥς τὰ πολλὰ χαρακτηῖρσιν οἱ φύσαντες. Τὸ μὲν οὖν ἡμέτερον τοιοῦτον. Σὺ δ' ἡμῖν ἀντιδοίης αὐτό τε τὸ γράφειν καὶ τὴν ἐξ ὧν γράφομεν ὠφέλειαν.
- 52.4 Τούτου γὰρ ἀμείνω μισθὸν οὐτ' αἰτεῖν οὐτ' ἀπαιτεῖν ἔχομεν ἢ τοῖς αἰτοῦσι λυσιτελέστερον ἢ τῷ παρέχοντι πρεπωδέστερον. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἀεὶ προτιμήσας ἑμαυτοῦ τὸν μέγαν Βασίλειον, εἰ κἀκείνῳ τὸνναντίον ἐδόκει, καὶ νῦν προτιμῶ οὐχ ἥττον διὰ τὴν ἀλήθειαν ἢ τὴν φιλίαν.
- 53.1 Διὰ τοῦτο προθεῖς τὰς ἐκείνου ἐπιστολάς, τὰς ἐμὰς ὑποτίθημι. Καὶ γὰρ ἐπιθυμῶ πανταχοῦ συνεξεῦχθαι ἡμᾶς ἀλλήλοις, καὶ ἅμα τύπον παρέχων τοῖς ἄλλοις τοῦ μετρίου καὶ τῆς ὑφέσεως.
- 54 T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Τὸ λακωνίζειν οὐ τοῦτό ἐστιν, ὅπερ οἶει, ὀλίγας συλλαβὰς γράφειν, ἀλλὰ περὶ πλείστων ὀλίγας.
- 54.1 Οὕτως ἐγὼ καὶ βραχυλογώτατον Ὅμηρον λέγω καὶ πολὺν τὸν Ἀντίμαχον. Πῶς; τοῖς πράγμασι κρίνων τὸ μήκος, ἀλλ' οὐ τοῖς γράμμασι. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Φεύγεις διώκοντας ἴσως νόμοις ἐρωτικοῖς, ἵνα σεαυτὸν ποιῇς τιμιώτερον.
- 55.1 Ἦκε οὖν καὶ νῦν τὴν τοῦ μακροῦ χρόνου ζημίαν ἀναπλήρωσον ἡμῖν. Καὶ εἴ τί σε τῶν αὐτόθι κατέχοι, πάλιν ἀφήσεις ἡμᾶς, ὥς ἂν σεμνότερος ᾖς πάλιν ποθούμενος. ΘΕΚΛΗΙ Τὴν σμικράν σου προσθήκην τοῦ γράμματος, ὥς μεγάλην ἐπιστολὴν ἐδεξάμην.
- 56.1 Ἐμοὶ γὰρ ὑμεῖς καὶ ὑμῶν ἐγώ, τοῦ Πνεύματος οὕτως ἡμᾶς ἀρμόσαντος. Τοῦτο εἰδότες, καὶ εὐχεσθὲ τε ὑπὲρ ἡμῶν καὶ περὶ πάντων θαρρεῖτε, ὥς οὐδένας γνησιωτέρους ἡμῶν εὐρήσοντες οὐδὲ μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κοινουμένους, εἰ καὶ μήπω μήτε συνήθεια πολλὴ μήτε πείρα τοῦτο ἐδίδαξε.
- 56.3

Περὶ δὲ τῶν λυπηρῶν τί χρὴ γράφειν, ἢ ὅτι βούλομαι τῆς ἄκρας φιλοσοφίας καιρὸν τοῦτον νομίσαντας ἐγκαρτερεῖν τοῖς πάθεσι καὶ οὕτως ἀγωνίζεσθαι πρὸς τοὺς λυποῦντας, ἐπειδὴ γε ἄλλως οὔτε δυνατόν οὔτε ὅσιον; ΤΗΙ ΑΥΤΗΙ Τὸ παριπεῦσαν ἔτος κρυμὸς γέγονε τῇ πατρίδι βαρὺς καὶ τὰς βλεφαρίδας τῶν ἀμπέλων τὰς ἤδη πρὸς ὠδίνας λυομένας ἀνέκοψεν· αἱ δὲ ἀπομείνασαι στεῖραι ἀχμηρὰς καὶ ἀβρόχους τὰς φιάλας ἐξειργάσαντο.

57.2 Τί δὴ ποτ' οὖν σοι τὴν τῶν φυτῶν ἀκαρπίαν ἐκτραγωδήσαι προήχθημεν; Ἵνα γένη ἡμῖν, κατὰ τὸν Σολομῶντα, καὶ αὐτὴ ἄμπελος κυπρίζουσα καὶ κατάκαρπος κληματὶς, οὐ βότρυν ἐξανθήσασα, ἀλλὰ τῶν βοτρυῶν ἐκθλίψασα τοῖς διψῶσι τὴν δρόσον. Τίνες δὲ εἰσιν οἱ διψῶντες;

57.3 οἱ τὸν περίβολον τῆς συνόδου τειχίζοντες. Τούτους ὀρεινῷ μεθύσματι ποτίζειν οὐκ ἔχων ἐγώ, ἐπὶ τὴν πολυστάφυλόν σου κεχώρηκα δεξιάν, ἵν' ἡμῖν ἐκ ποταμίας τοὺς σοὺς κελεύσης ἐπιρρεῦσαι κρούνους. Τοῦτο γὰρ τάχος ποιήσασα πολλῶν μὲν στόματα ξηρὰ θεραπεύσεις, εὐφρανεῖς δὲ πρῶτον ὡς ἔνι μάλιστα καὶ τὸν Ἀττικιστὴν ἐπαίτην ἐμέ.

58.1 Τ ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ Ἐγώ σε καὶ βίου καθηγητὴν καὶ δογμάτων διδάσκαλον καὶ πᾶν ὃ τι ἂν εἴποι τις τῶν καλῶν ἐθέμην τε ἀπ' ἀρχῆς καὶ νῦν τίθεται· καὶ εἴ τις ἄλλος ἐπαινέτης τῶν σῶν, ἢ μετ' ἐμοῦ πάντως ἢ μετ' ἐμέ· τοσοῦτον ἡττημαί σου τῆς εὐλαβείας καὶ οὕτω καθαρῶς εἰμι σός.

58.1 Καὶ θαυμαστὸν οὐδέν· οὗ γὰρ πλείων ἢ συνουσία, πλείων καὶ ἡ πεῖρα· οὗ δὲ ἡ πεῖρα δαψιλεστέρα, καὶ ἡ μαρτυρία τελεωτέρα. Καὶ εἴ τι ἄλλο μοι τοῦ ζῆν ὄφελος, ἢ σὴ φιλία καὶ συνουσία.

58.2 Ἔχω μὲν οὕτω περὶ τούτων, καὶ ἔχοιμι· ἃ δὲ νῦν γράφω, γράφω μὲν οὐχ ἐκόν, γράφω δὲ ὁμῶς. Καὶ μοι μηδὲν ἀχθεσθῆς· ἢ λίαν αὐτὸς ἀχθεσθήσομαι, εἰ μὴ κατ' εὐνοίαν ταῦτα λέγειν τε καὶ γράφειν πρὸς σὲ πιστευσίμην. Πολλοὶ κατεγνώκασιν ἡμῶν ὡς περὶ τὴν πίστιν οὐκ ἰσχυρῶν, ὅσοι κοινοποιοῦσι τὰ ἡμέτερα καλῶς ποιοῦντες.

58.3 Καὶ οἱ μὲν ἀσέβειαν ἐγκαλοῦσι φανερώς, οἱ δὲ δειλίαν· ἀσέβειαν μὲν, οἱ μὴδὲ ὑγιῶς ἔχειν πιστεύοντες, δειλίαν δέ, οἱ τὴν ὑποστολὴν αἰτιώμενοι. Καὶ τὰ μὲν τῶν ἄλλων τί χρὴ καὶ λέγειν; Ὁ δ' οὖν νεωστὶ συνέβη, τοῦτό σοι διηγῆσομαι. Συμπόσιον ἦν καὶ τοῦ συμποσίου μετεῖχον οὐκ ὀλίγοι τῶν ἐπιφανῶν καὶ ἡμῖν φίλων, ἐν δὲ τούτοις καὶ ἀνὴρ τις τῶν εὐλαβείας ὄνομα καὶ σχῆμα περικειμένων.

58.4 Οὕπῳ πότος ἦν, καὶ λόγος ἦν περὶ ἡμῶν, ὅπερ ἐν τοῖς συμποσίοις φιλεῖ συμβαίνειν ἀντ' ἄλλου τινὸς ἐπεισοδίου προτιθεμένων· πάντων δὲ τὰ σὰ θαυμάζόντων καὶ προστιθέντων ἡμᾶς ὡς τὰ ἴσα φιλοσοφοῦντας καὶ τὴν φιλίαν λεγόντων καὶ τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν ἐν πᾶσι σύμπνοιάν τε καὶ ὁμόνοιαν, δεινὸν τὸ πρᾶγμα ποιεῖται ὃ δῆθεν φιλόσοφος. «Καὶ τί τοῦτο, φησίν, ὦ οὔτοι;

58.5 » μάλα τι νεανικὸν ἐκβοήσας, «Ὡς λίαν ὑμεῖς ψευδεῖς τε καὶ κόλακες· τᾶλλα μὲν ἐπαινείσθωσαν οἱ ἄνδρες, εἰ δοκεῖ, οὐδὲ αὐτὸς ἀντιλέγω. Τὸ μέγιστον δὲ οὐ δίδωμι, τὴν ὀρθοδοξίαν μάτην μὲν ἐπαινεῖται Βασίλειος, μάτην δὲ Γρηγόριος, ὃ μὲν προδιδοὺς τὴν πίστιν οἷς διαλέγεται, ὃ δὲ συμπροδιδοὺς οἷς ἀνέχεται.» —«Πόθεν τοῦτο, ἔφην, ὦ μάταιε σὺ καὶ νέε Δαθὰν καὶ Ἀβειρῶν τὴν ἀπόνοιαν;

58.6 Πόθεν ἡμῖν ἡκεις δογματιστής; Πῶς σεαυτὸν ποιεῖς τηλικούτων κριτήν;» —«Ἐκ τῆς κατ' Εὐψύχιον, ἔφη, συνόδου νῦν ἡκω τὸν μάρτυρα»—καὶ γὰρ εἶχεν οὕτως—«κᾶκεῖσε ἤκουσα τοῦ μεγάλου Βασιλείου θεολογοῦντος τὰ μὲν περὶ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ ἄριστά τε καὶ τελεώτατα καὶ ὡς οὐκ ἂν τις ῥαδίως ἄλλος, τὸ Πνεῦμα δὲ παρασύροντος», καὶ προσετίθει τινὰ εἰκασίαν ὥσπερ τῶν ποταμῶν οἱ τὰς πέτρας μὲν παρατρέχοντες, τὴν δὲ ψάμμον κοιλαίνοντες.

58.8 «Ἦ τί δὴ ποτε, ὦ θαυμάσιε, σὺ μὲν»—ἔφη πρὸς ἐμέ βλέπων—«ἤδη φανερώς οὕτω τὸ Πνεῦμα θεολογεῖς» (καὶ τινος ἀπεμνημόνευε τῶν ἐμῶν, ὡς ἐν συνόδῳ πολυανθρώπῳ θεολογήσαντος

εἶτα ἐπειπόντος τῷ Πνεύματι τοῦτο δὴ τὸ περιβόητον τό· Μέχρι τίνος ὑπὸ τῷ μοδίῳ τὸν λύχνον κρύψομεν;), «ὁ δὲ ὑποφαίνει μὲν ἀμυδρῶς καὶ οἶον σκιαγραφεῖ τὸν λόγον, οὐ παρρησιάζεται δὲ τὴν ἀλήθειαν πολιτικώτερον ἢ εὐσεβέστερον τὴν ἀκοὴν ἐπικλύζων καὶ τῇ δυνάμει τοῦ λόγου τὴν διπλὴν περικαλύπτων.» «Ὅτι ἐγὼ μὲν, ἔφην, ἐν παραβύστῳ κείμενος καὶ τοῖς πολλοῖς ἀγνοούμενος καὶ μηδὲ ἃ λέγοιμι μηδὲ ὅτι λέγοιμι σχεδὸν γινωσκόμενος, ἀκινδύνως φιλοσοφῶ· τοῦ δὲ πλείων ὁ λόγος, ὡς περιφανεστέρου καὶ παρ' ἑαυτοῦ καὶ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας.

- 58.10 Καὶ δημοσίᾳ πᾶν τὸ λεγόμενον, πολὺς τε περὶ αὐτὸν ὁ πόλεμος, ζητούντων λαβέσθαι τῶν αἰρετικῶν γυμνῆς τῆς φωνῆς καὶ αὐτοῦ Βασιλείου, ἵν' ὁ μὲν ἐξωσθῇ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ μόνος σχεδὸν ὑπολειπόμενος τῆς ἀληθείας σπινθὴρ καὶ ἡ ζωτικὴ δύναμις, τῶν κύκλῳ πάντων κατειλημμένων, ῥιζωθῇ δὲ τὸ κακὸν ἐν τῇ πόλει καὶ ὥσπερ ἀπὸ τινος ὀρμητηρίου τῆς Ἐκκλησίας ταύτης πᾶσαν καταδράμῃ τὴν οἰκουμένην. Βέλτιον οὖν οἰκονομηθῆναι τὴν ἀλήθειαν, μικρὸν εἰζάντων ἡμῶν ὥσπερ νέφει τινὶ τῷ καιρῷ, ἢ καταλυθῆναι τῷ φανερῷ τοῦ κηρύγματος.
- 58.11 Ἡμῖν μὲν γὰρ οὐδὲν βλάβος καὶ ἀπ' ἄλλων λέξεων τοῦτο συναγουσῶν Θεὸν τὸ Πνεῦμα γινώσκειν (οὐ γὰρ ἐν ἡχῷ μᾶλλον ἢ διανοίᾳ κεῖσθαι τὴν ἀλήθειαν)· τῇ Ἐκκλησίᾳ δὲ μεγάλην ζημίαν τὸ δι' ἑνὸς ἀνδρὸς διωχθῆναι τὸ ἀληθές». Οὐκ ἐδέξαντο τὴν οἰκονομίαν ὡς ἔωλον καὶ παίζουσιν αὐτοὺς οἱ παρόντες· ἀλλὰ καὶ κατεβόων ἡμῶν ὡς τὴν δειλίαν μᾶλλον ἢ τὸν λόγον οἰκονομοῦντων.
- 58.12 Πολὺ γὰρ εἶναι βέλτιον τὸ ἡμέτερον φυλάττειν διὰ τῆς ἀληθείας ἢ τοῦτό γε ἀχρειοῦν καὶ μὴ προσλαμβάνειν τὸ ἀλλότριον διὰ τῆς δῆθεν οἰκονομίας. Τὰ μὲν οὖν καθ' ἕκαστον, ὧν τε εἶπον, ὧν τε ἤκουσα, καὶ ὡς ἡγανάκτησα πρὸς τοὺς ἀντιτείνοντας πέρα τοῦ μετρίου σχεδὸν καὶ τῆς ἑμαυτοῦ συνηθείας, μακρὸν ἂν εἶην νῦν ἐκδιηγείσθαι καὶ ἴσως οὐκ ἀναγκαῖον.
- 58.14 Τέλος δὲ τοῦ λόγου, τοὺς μὲν οὕτως ἀπεπεμφάμην. Σὺ δὲ δίδαξον ἡμᾶς, ὧ θεία καὶ ἱερὰ κεφαλὴ, μέχρι τίνος προῖτέον ἡμῖν τῆς τοῦ Πνεύματος θεολογίας καὶ τίσι χρηστέον φωναῖς καὶ μέχρι τίνος οἰκονομητέον, ἵν' ἔχωμεν ταῦτα πρὸς τοὺς ἀντιλέγοντας. Ἐγὼ γὰρ εἰ δεοίμην νῦν τοῦτο μανθάνειν, ὁ πάντων μάλιστα σέ τε καὶ τὰ σὰ γινώσκων καὶ πολλάκις περὶ τούτων πληροφορίαν καὶ δεδωκὼς καὶ δεξάμενος, πάντων ἂν εἶην ἀμαθέστατός τε καὶ ἀθλιώτατος.
59. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Τοῦτο ἦν ὅπερ ἄλλος μὲν ἂν τις ὑπείδετο τῶν συνετωτέρων· ἐγὼ δὲ οὐκ ἔδεισα πρὸς σέ γραφῶν, ὁ λίαν ἀρχαῖος καὶ μάταιος.
- 59.1 Ἐλύπησέ σε τὰ γράμματα, ὡς δὲ ἐγὼ φημι οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ δικαίως, ἀλλὰ καὶ λίαν περιττῶς. Καὶ τὴν λύπην οὐχ ὠμολόγησας μὲν, οὐκ ἔκρυψας δέ, εἰ καὶ σοφῶς τοῦτο ἐποίησας, ὥσπερ τινὶ προσωπεῖω τῇ αἰδοῖ τὸ τῆς λύπης καλύπτων πρόσωπον.
- 59.3 Ἐγὼ δὲ εἰ μὲν δολερῶς καὶ κακοήθως τοῦτο ἐποίησα, οὐχ ὑπὸ τῆς σῆς λύπης μᾶλλον ἢ τῆς ἀληθείας βλαβήσομαι· εἰ δὲ ἀπλῶς καὶ μετὰ τῆς συνήθους εὐνοίας, τὰς ἐμὰς ἀμαρτίας, οὐ τὴν σὴν διάθεσιν αἰτιάσομαι. Πλήν γε ὅτι διορθώσασθαι ταῦτα μᾶλλον εἶχε καλῶς ἢ πρὸς τοὺς συμβουλευόντας δυσχεραίνειν. Τὸ μὲν οὖν σὸν καὶ αὐτὸς ὅψει, καὶ ἄλλοις συμβουλεύειν τὰ τοιαῦτα ἱκανὸς ὢν· ἐμὲ δὲ προθύμως ἔχεις, ἐὰν διδῶ Θεός, καὶ παρεσόμενον καὶ συναγωνιούμενον καὶ τὰ δυνατὰ συνεισοίσοντα.
- 59.4 Τίς γὰρ ἀναδύσεται; Τίς δὲ οὐ θαρρήσει ὑπὸ σοὶ καὶ μετὰ σοῦ περὶ τῆς ἀληθείας λέγων καὶ ἀγωνιζόμενος; ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Τοῦ πληρωθῆναί σοι τὸ ἐπίταγμα, τὸ μὲν τί ἐστὶν ἐφ' ἡμῖν· τὸ δέ γε καί, οἶμαι, τὸ πλέον, ἐπὶ τῇ σῇ εὐλαβείᾳ.
- 60.1 Ἐφ' ἡμῖν μὲν, τὸ τῆς ὁρμῆς καὶ τῆς προθυμίας· οὔτε γὰρ ἄλλοτέ ποτε τὴν σὴν συντυχίαν ἐφύγομεν (τί μὲν οὖν;), ἀλλ' ἀεὶ τοσοῦτον ταύτην μεταδιώκομεν καὶ νῦν πλέον ταύτην

ποθοῦμεν. Ἐπὶ δὲ τῇ σῇ ὁσιότητι τὸ διορθωθῆναι τὰ ἡμέτερα· προσεδρεύομεν γὰρ τῇ κυρίᾳ τῇ μητρὶ πολὺν ἤδη καμνούσῃ χρόνον ἐξ ἄρρωστίας.

- 60.2 Καὶ εἰ μὴ μέλλοιμεν ἀμφιβόλως αὐτὴν καταλείψειν, οὐ ζημιωθησόμεθα, εὖ ἴσθι, τὴν παρουσίαν. Μόνον ταῖς εὐχαῖς τῇ μὲν πρὸς υἱείαν, ἡμῖν δὲ πρὸς τὴν ὁδὸν ἐπικούρησον. ΑΕΡΙΩΙ ΚΑΙ ΑΛΥΠΙΩΙ Ὡσπερ ἀπαρχὰς ἀλῶνός τε καὶ ληνοῦ καὶ τέκνων τοὺς ἀληθῶς φιλοτέκνους ἀνατιθέναι Θεῷ δίκαιόν τε καὶ ὅσιον, ὅτι παρ' αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ τὰ ἡμέτερα, οὕτω καὶ νέας κληρονομίας, ἵνα τὸ μέρος προθύμως δοθὲν παράσχη τῷ πλείονι τὴν ἀσφάλειαν.
- 61.2 Μὴ τοίνυν ἀναμείνητε μετὰ πάντας ἡμῖν γενέσθαι χρηστοί, ἀλλὰ πρὸ πάντων Θεῷ δι' ὃν καὶ πᾶσι, καὶ τοὺς ἔξω ρίψαντες νόμους τοῖς ἡμετέροις δουλεύσατε, τοῦτο παρ' ὑμῶν αὐτῶν καρποφοροῦντες, τὴν προθυμίαν. Τὰ μὲν γὰρ καταλειφθέντα παρ' ἄλλων, τὸ δὲ πρόθυμον παρ' ὑμῶν ἔχομεν, οἷς δυνατὸς ὁ Θεὸς ἀντιδοῦναι πολυπλάσια ὧν νῦν ἐπιδώσετε, οὐ μόνον ἐν τῷ προσκαίρῳ τούτῳ βίω καὶ ρέοντι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ αἰωνίῳ καὶ μένοντι· πρὸς ὃν μόνον ὁρᾶν ἀσφαλὲς καὶ εἰς ὃν πάσας τείνειν ἡμῶν τὰς ἐλπίδας.
- 61.4 Ὡς οὖν τοιούτου τευζόμενοι τοῦ Θεοῦ περὶ ὑμᾶς, οἳ περ ἂν αὐτοὶ γένησθε τοῖς πτωχοῖς, μὴ μικροψύχως μηδὲ μικρολόγως, ἀλλὰ καὶ λίαν φιλοτίμως τε καὶ προθύμως πληρώσατε τῇ κατοικομένη τὴν βούλησιν, ἣν παρεῖναι τε ὑμῖν νομίσαντες καὶ ὁρᾶν τὰ γινόμενα, διὰ τῆς ἐπιδόσεως ἀναπαύσατε, ἵνα μὴ τὰ χρήματα μόνον ἔχητε παρ' αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ στηρίζουσιν οἴκους τέκνων μητρὸς εὐλογίαν πορίσησθε, τοῦτο ἐνθυμηθέντες ὅτι βελτίων μικρὰ μερὶς μετὰ δικαιοσύνης, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἢ πλατυτέρα μετὰ μικρολογίας (ἵνα μὴ λέγω τι βλάβημον) καὶ ὅτι πολλοὶ καὶ οἴκων ὅλων ἐκποιουμένων εἰς ἐκκλησίας ἠνέσχοντο, οἳ δὲ καὶ παρ' ἑαυτῶν πᾶσαν προήκαντο τὴν οὐσίαν καὶ τὴν καλλίστην ἐπραγματεύοντο πραγματείαν, γενέσθαι διὰ τὸν ἐκεῖ πλοῦτον πένητες.
- 61.6 Μὴ τοίνυν σπεῖρητε φειδομένως, ἵνα πλουσίως θερίσητε, ἀλλ' ἀγαθὸν κλῆρον καὶ ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τοῖς φιλότατοις ὑμῶν τοῦτον χάρισασθε, μηδὲν ὑφελόντες τῶν γεγραμμένων, ἀλλὰ πάντα μεθ' ἡδονῆς καὶ φαιδρότητος ἐπιδόντες ἢ ἀποδόντες ὡς οἰκεῖα τοῦ Θεοῦ, ὡς τοῦτο μόνον κερδανοῦντες ὅ τι ἂν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ἀναλώσητε. Τί γὰρ δεῖ θησαυρίζειν λησταῖς καὶ κλέπταις καὶ καιρῶν μεταβολαῖς ἄλλοτε εἰς ἄλλους μετατιθέντων καὶ ῥιπιζόντων τὴν ἄστατον εὐπορίαν, ἀλλὰ μὴ εἰς τὰς ἀσφαλεῖς ἀποθήκας ἀποτίθεσθαι καὶ τῶν ἐπιβουλευόντων ἰσχυροτέρας;
- 61.8 Τὸ μὲν οὖν εὐτελὲς περὶ ἄλλα καὶ ἄλλοις δείξατε (καὶ γὰρ εὐχομαι δυνατοὺς ὑμᾶς εἶναι μετὰ χρηστότητος), ἡμῖν δὲ ἀγωνίσασθε τὸν καλὸν ἀγῶνα, ὅστις νικήσει τὸν ἄλλον εὐλαβεῖα καὶ ταῖς ὀφειλομέναις εὐλογίαις ἐκ Θεοῦ τοῖς εὐγνώμοσι. Πείσατε οὖν ἡμᾶς ὅτι γνησίως χριστιανίζετε, μᾶλλον δὲ ἀπὸ καλῆς ἀρξάμενοι ἀρχῆς καὶ οὕτως εὐσεβοῦς καὶ δικαίας, ἐντεῦθεν καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὁμονόησατε, ὡς ἂν ὑμεῖς τε ἀλλήλοις καὶ ἡμεῖς ὑμῖν ἐπευφραίνώμεθα τὰ τε ἄλλα καὶ δεξιὸν ὑπόδειγμα γενομένοις πάσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς περὶ ταῦτα εὐγνωμοσύνης.
- 62.1 ΑΜΦΙΛΟΧΙΩΙ Οὐ βάρβαρον τὸ ἐπίταγμα τῆς ἀμιμήτου σου καλοκάγαθίας, ἀλλ' ἐλληνικόν, μᾶλλον δὲ χριστιανικόν.
- 62.1 Ὁ δὲ Ἀρμένιος, ἐφ' ᾧ πάντῃ φιλοτιμῇ, βάρβαρος ἄντικρυς καὶ πόρρωθεν τῆς ἡμετέρας φιλοτιμίας. ΑΜΦΙΛΟΧΙΩΙ Ἀλγεῖς;
- 63.1 Ἐγὼ δὲ τρυφῶ δηλονότι. Δακρύεις; Ἐγὼ δέ, ὡς ὁρᾷς, πανηγυρίζω καὶ τοῖς παροῦσι καλλωπίζομαι. Ἦ σὲ μὲν υἱὸς λυπεῖ δι' ἀρετὴν ἀρπαζόμενος καὶ τιμώμενος, καὶ δεινὸν εἰ μὴ παρέσται σοι καὶ γηροκομήσει καὶ τὰ εἰκότα θεραπεύσει κατὰ τὸ σύνηθες; Ἐμὲ δὲ οὐκ ἀνιᾷ

πατήρ τὴν τελευταίαν ἐκδημίαν ἀφ' ἡμῶν ἐκδημήσας, ἐξ ἧς οὐκέτι πρὸς ἡμᾶς ἀναλύσει οὐδὲ παρ' ἡμῶν ὀφθήσεται;

- 63.2 Εἴτα ἡμεῖς μὲν οὐδὲν ἐγκαλοῦμεν οὐδὲ τὴν ὀφειλομένην ἀπαιτοῦμεν παραμυθίαν, εἰδότες ὅτι τὰ ἴδια κακὰ καιρὸν οὐ δίδωσι τοῖς ἀλλοτρίοις σχολάζειν· οὐδὲ γὰρ οὕτω τίς ἐστὶ φιλικὸς καὶ φιλόσοφος ὥστε ὑπεράνω τῶν παθῶν εἶναι καὶ παρακαλεῖν ἄλλον, αὐτὸς δεόμενος παρακλήσεως. Σὺ δὲ τῇ πληγῇ πληγὴν ἐπιβάλλεις αἰτιώμενος ἡμᾶς, ὡς πυνθάνομαι, καὶ νομίζων ἀμελεῖσθαι τὸν σὸν υἱόν, ἡμέτερον δὲ ἀδελφόν, ἢ προδεδόσθαι παρ' ἡμῶν, ὃ βαρύτερον, ἀλλὰ μὴ τῆς ζημίας ἡμᾶς ἐπαισθάνεσθαι ἢ ἐζημιῶνται πάντες μὲν καὶ φίλοι καὶ συγγενεῖς, ἐγὼ δὲ καὶ πάντων μᾶλλον—ὁ καὶ τὰς ἐλπίδας τῆς ζωῆς ἐν ἐκείνῳ θέμενος καὶ μόνον μὲν ἔρεισμα, μόνον δὲ σύμβουλον ἀγαθόν, μόνον δὲ κοινωνὸν εὐσεβείας ὑπολαμβάνων.
- 63.4 Καὶ τίσι τοῦτο εἰκάζεις; Εἰ μὲν τοῖς πρώτοις, ἐνθυμήθητι ὅτι καὶ διέβην μέχρις ὑμῶν ἐξεπίτηδες, τῇ φήμῃ τεταραγμένος, καὶ κοινωνῆσαι γνώμης ὑμῖν πρόθυμος ἐγενόμην, ἥνίκα καὶ καιρὸς ἦν ἔτι περὶ τούτων βουλευέσθαι· καὶ πάντα μᾶλλον ἢ ταύτης ἡμῖν ἐκοινωνήσατε, εἴτε ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀπορίας, εἴτ' οὐκ οἶδ' ὅ τι βουλευθέντες. Εἰ δὲ τοῖς τελευταίοις, μάλιστα μὲν οὐκ εἶα τὸ πάθος πάλιν ὑμῖν ἐντυχεῖν καὶ ἡ τῷ πατρὶ χρεωστούμενη τιμὴ καὶ ὅσια, ἧς οὐδὲν ἐδυνάμην ποιήσασθαι προτιμότερον, καὶ ταῦτα ὑπογυίου τοῦ πάθους ὄντος, ἥνίκα οὐκ ἀσεβὲς ἦν μόνον ἀλλ' οὐδ' ὅλως εὐπρεπὲς ἔξω τοῦ καιροῦ φιλοσοφεῖν καὶ ὑπὲρ τὸ ἀνθρώπινον· ἔπειτα καὶ προκατελιῆθαι ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἐνομίσαμεν, πέρας ἤδη τῶν κατ' αὐτὸν ἐχόντων ὁποῖον ἐδόκει τῷ ἄγοντι τὰ ἡμέτερα.
- 63.6 Ταῦτα μὲν δὴ τοιαῦτα. Νῦν δὲ καὶ τὴν λύπην ἄνες ἡμῖν πάντων οὕσαν ἀλογωτάτην, ὡς ἑμαυτὸν πείθω· καὶ εἴ τί σοι πλέον δοκεῖ, παράστησον, ἵνα μὴ καὶ ἡμᾶς ἐν τῷ μέρει καὶ σεαυτὸν λυπῆς καὶ πρᾶγμα πάσχῃς σφόδρα τῆς σῆς εὐγενείας ἀνάξιον ἂντ' ἄλλων ἡμᾶς αἰτιώμενος τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας, ἀλλ' εἰ δεῖ τάληθές εἰπεῖν, τὰ ἴσα τυραννηθέντας ὑπὸ τῶν κοινῶν φίλων καὶ οὓς μόνους εὐεργέτας ἐνόμιζες. ΕΥΣΕΒΙΩΙ ΣΑΜΟΣΑΤΩΝ Ὅτε παρήει σου ἡ θεοσέβεια διὰ τῆς πατρίδος ἡμῶν, οὐδὲ τοῦ δωματίου προκύβαι οἷός τε ἤμην, ἐν ἐσχάτῃ ἀρρωστίᾳ διάγων.
- 64.1 Ἐλύπει δέ με οὐ τοσοῦτον ἡ νόσος τὸν περὶ τῶν ἐσχάτων φόβον ἐπάγουσα, ἀλλ' ὅτι τῆς ἱερᾶς σου καὶ ἀγαθῆς συντυχίας ἀπεστερούμην, τοσαύτην ἔχων περὶ τὸ ἰδεῖν σου τὸ τίμιον πρόσωπον ἐπιθυμίαν, ὅσον εἰκὸς ἦν τὸν χρήζοντα μὲν θεραπείας τῶν ψυχικῶν τραυμάτων, ταύτην δὲ παρὰ τῆς σῆς τελειότητος ἔξιν ἐλπίζοντα.
- 64.3 Ἄλλ' εἰ καὶ τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἐμῶν γέγονεν ἔργον τὸ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον διαμαρτεῖν με τῆς σῆς συντυχίας, νῦν διὰ τῆς σῆς ἀγαθότητος ἔστι δυνατόν γενέσθαι μοί τινα τῶν λυπηρῶν ἐπανόρθωσιν. Εἰ γὰρ καταξιώσεως κάμοῦ μνήμην ποιεῖσθαι ἐν ταῖς εὐπροσδέκτοις σου προσευχαῖς πάσης ἔσται μοι τοῦτο τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ εὐλογίας ἐφόδιον, καὶ ἐν ταύτῃ μου τῇ ζωῇ καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ μέλλοντι.
- 64.5 Τὸ γὰρ ἄνδρα τοσοῦτον, οὕτως ἐναθλοῦντα τῇ πίστει τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τηλικούτους διωγμοὺς ὑπομείναντα καὶ τοσαύτην ἑαυτῷ παρρησίαν ἐπὶ τοῦ δικαιοδότου Θεοῦ ἐτοιμάζοντα διὰ τῆς τῶν θλίψεων ὑπομονῆς τοῦτον καὶ ἡμῶν καταξιοῦν γενέσθαι προστάτην διὰ τῶν προσευχῶν, πέπεισμαι ὅτι τοσαύτην ἔχει τὴν δύναμιν, ὅση ἂν ἦν μοι καὶ εἰ παρὰ τινος τῶν ἁγίων ἐγένετο μαρτύρων. Ὡστε παρακληθήτη ἀπαραλείπτως μεμνησθαι τοῦ σοῦ Γρηγορίου ἐν οἷς εὐχομαι εἶναί σου τῆς μνήμης ἐπάξιος. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Τὰ πάντα τίμιος ὢν ἡμῖν καὶ τῶν φίλων ἐν τοῖς γνησίοις, ὁ αἰδεσιμώτατος ἡμῶν Εὐπράξιος ὁ ἀδελφὸς τιμιώτερος ὥφθη καὶ γνησιώτερος ἐκ τῆς περὶ σὲ διαθέσεως, ὅς γε καὶ νῦν οὕτως ὥρμησε πρὸς τὴν σὴν θεοσέβειαν,

ἵν' εἶπω τὸ τοῦ Δαυΐδ, ὡς ἔλαφος πολὺ δίψος, τὸ οὐ φορητόν, ποτίμῳ καὶ καθαρῷ τῇ πηγῇ καταψύχουσα.

- 65.2 Καὶ μακάριος ὁ σοὶ πλησιάζειν ἡξιωμένος, μακαριώτερος δὲ ὁ τοῖς ὑπὲρ Χριστοῦ παθήμασι καὶ τοῖς ὑπὲρ ἀληθείας ἰδρῶσι τοιαύτην ἐπιθεῖς κορωνίδα ἥς ὀλίγοι τῶν φοβουμένων τὸν Θεὸν τετυχήκασιν. Οὐ γὰρ ἀβασάνιστον ἐπεδείξω τὴν ἀρετὴν, οὐδὲ ἐν εὐδίας καιρῷ μόνον ὄρθιος ἔπλευσας καὶ τὰς τῶν ἄλλων ψυχὰς ἐκυβέρνησας, ἀλλ' ἐν ταῖς δυσχερεῖαις τῶν πειρασμῶν διεφάνης καὶ τῶν διωκόντων γέγονας ὑψηλότερος τῷ γενναίως μεταναστῆναι τῆς ἐνεγκούσης.
- 65.4 Καὶ ἄλλοι μὲν τὸ πατρῶον ἔδαφος ἔχουσιν, ἡμεῖς δὲ τὴν ἄνω πόλιν· ἄλλοι τὸν ἡμέτερον ἴσως θρόνον, ἡμεῖς δὲ τὸν Χριστόν· ὡς τῆς πραγματείας, οἷων ὑπεριδόντες οἷα κεκομίσμεθα. Διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, πιστεύω δὲ ὅτι καὶ ἐξελευσόμεθα εἰς ἀναψυχὴν. Οὐ γὰρ εἰς τέλος ἐγκαταλείψει ἡμᾶς ὁ Θεός, οὐδὲ περιόψεται τὸν ὀρθὸν λόγον δεδιωγμένον, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀδυνῶν ἡμῶν αἱ παρακλήσεις αὐτοῦ εὐφρανοῦσιν ἡμᾶς.
- 65.5 Τοῦτο μὲν οὖν καὶ πιστεύομεν καὶ εὐχόμεθα. Σὺ δέ, παρακαλῶ, ὑπερέυχου τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν· καὶ ὡς ἂν ἐμπίπτῃ καιρός, καὶ εὐλογεῖν ἡμᾶς διὰ γραμμάτων μὴ κατόκνει καὶ εὐθυμοτέρους ποιεῖν τὰ κατὰ σαυτὸν δηλῶν, ὃ ποιῆσαι καὶ νῦν κατηξίωσας.
- 66.1 ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Καὶ γράφων καὶ μεμνημένος εὐφραίνεις ἡμᾶς, καί, ὃ τοῦτου μεῖζον, εὐλογῶν ἐν τοῖς γράμμασιν.
- 66.1 Ἡμεῖς δέ, εἰ ἤμιν ἄξιοι τῶν σῶν παθημάτων καὶ τῆς ὑπὲρ Χριστοῦ καὶ διὰ Χριστὸν ἀθλήσεως, κατηξιώθημεν ἂν καὶ μέχρι σοῦ γενόμενοι περιπτύξασθαί σου τὴν θεοσέβειαν καὶ τύπον λαβεῖν τῆς ἐν τοῖς παθήμασι καρτερίας. Ἐπειδὴ δὲ ἀνάξιοι τοῦτου τυγχάνομεν, πολλὰς θλίψεσι καὶ ἀσχολίαις ἐνοχλούμενοι, ὃ δευτέρον ἐστὶ ποιοῦμεν· προσαγορεύομεν πρὸς τὴν τελειότητά σου καὶ ἀξιοῦμεν μὴ ἀποκάμνειν σε μεμνημένον ἡμῶν.
- 66.3 Οὐ γὰρ ὠφέλεια ἡμῖν μόνον τῶν σῶν καταξιοῦσθαι γραμμάτων, ἀλλὰ καὶ καύχημα πρὸς τοὺς πολλοὺς καὶ καλλώπισμα ὅτι λόγος ἡμῶν ἐστὶ παρ' ἀνδρὶ τοσοῦτω τὴν ἀρετὴν καὶ τοσαύτην ἔχοντι πρὸς Θεὸν οἰκειότητα ὥστε καὶ ἄλλους οἰκειοῦν δύνασθαι καὶ λόγῳ καὶ ὑποδείγματι. ΙΟΥΛΙΑΝΩΙ Ἐμοὶ πρὸς σὲ φιλίας μὲν πολλὰ δίκαια, καὶ εἰ μὴ τι ἄλλο, οἱ λόγοι ὧν οὐδὲν τοῖς πολλοῖς αἰδεσιμώτερον οὐδὲ οἰκειότερον· ἀπεχθείας δὲ ὑπόθεσις οὐδεμία οὔτε ἐστὶ, μήτε γένοιτο.
- 67.1 Ἄ γὰρ πρὸς τὸν ἀδελφὸν Νικόβουλον ἢ παρὰ Νικοβούλου λελύπησαι, οὐκ ἐμὰ μᾶλλον ἢ τὰ ἐν Ἰνδοῖς πραττόμενα· ὅσον ἐπὶ τὸ μὴ συναρέσκεσθαι μηδενὶ τῶν γεγεννημένων. Μὴ τοίνυν ἐμοὶ ταῦτα λογίσῃ μηδὲ διὰ τοῦτο χεῖρόν τι βουλεύσῃ περὶ σεαυτοῦ· ἀλλ' ἦν ὑπέσχου τοῖς πτωχοῖς φιλανθρωπίαν, ταύτην ἐπιτελῇ ποίησον.
- 67.2 Καὶ μὲν τοι καὶ τοὺς περὶ ἐμὲ κληρικοὺς ὅσους παρητησάμην τῆς ἀπογραφῆς ἐλευθέρωσον, ἐκεῖνο ἐνθυμηθεῖς ὅτι λίαν τῶν ἀτόπων ἐστὶν ἄλλους μὲν καὶ οὐσίαν ὅλην καθιεροῦν τῷ Θεῷ, σὲ δὲ μηδὲ προῖκα βούλεσθαι εἶναι χρηστόν, καὶ ἄλλαις μὲν πόλεσι πάντας τοὺς περὶ τὸ βῆμα δοθῆναι, ἡμῖν δὲ μηδὲ τοὺς συνόντας καὶ θεραπεύοντας, καὶ ταῦτα παρ' ὑμῶν τῶν οἰκειοτάτων οὐς τυχὸν οὐκ αἰσχυνοῦμεν. Ταῦτα ἐπισταλῆναί σοι παρ' ἡμῶν καλῶς εἶχε.
- 67.3 Συντυχεῖν δὲ οὐκ ἐξεγένετο, ἐπειδὴ με ἡ νόσος ἐξώρμησε πρὸς τὰ Τύανα θεραπείας τευζόμενον, ἕως καιρός· καὶ συγγίνωσκε. Ἀντὶ δὲ ἡμῶν ἔχεις Θεὸν παρόντα καὶ βοηθοῦντα τοῖς πένησι, τὸν πολὺ τῆς παρουσίας ἡμῶν αἰδεσιμώτερον. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἐκάλεσας ἡμᾶς ἐπὶ τὴν μονήν, καλῶς γε ποιῶν, ὡς κοινωνοὺς τοῦ κατὰ τὴν ἐπανίσωσιν σκέμματος· καὶ γὰρ ἐστὶν οὐ μικρὰς τὸ πρᾶγμα φροντίδος.

68.1

Ἐγὼ δέ, εἰ μὲν ὑγιαίνων ἐτύγχανον, σφόδρα ἂν ἀπήντησα προθύμως· καὶ ἤξω δέ, ὅταν οἶόν τε ᾦ, Θεοῦ θέλοντος. Νῦν δὲ διὰ γραμμάτων πληρῶ τὰ τῆς παρουσίας. Οἶδά σε καὶ γονέων ὄντα ἱερῶν καὶ τῷ θεῷ φόβῳ συνηζημένον ἄνωθεν.

68.2 Ἄ οὖν ἐπίστασαι συμφέρειν σοι καὶ πρὸς εὐδοξίαν καὶ πρὸς ἀσφάλειαν ψυχῆς, ταῦτα δηλονότι ποιήσεις· κἄν αὐτοὶ μὴ γράφωμεν. Εἰ δέ τι καὶ ἡμᾶς συνεισενεγκεῖν δεῖ, τοῦτο γνωρίζομεν ὅτι ἂντ' ἄλλης τινὸς πολιτείας ἢν εἰσφέρουσι τῷ Θεῷ χριστιαναὶ ψυχαί, τοῦτό σοι πρόκειται νῦν· καὶ μεγάλα σεαυτῷ θησαυρίσεις τοῦ κοινοῦ φροντίσας καὶ εἴ τι πρὸ τούτου διετέθη κακῶς καὶ τοῦτο ἐπανορθωσάμενος.

68.4 Ἐν δὲ καὶ μέγιστον εἰς ἀσφάλειαν (ὃ καὶ πρῶτόν σοι φυλακτέον), συνεργοὺς λαβεῖν οὓς καὶ συνέσει καὶ τρόπῳ διαφέρειν τῶν ἄλλων γινώσκεις. Τί γὰρ ὄφελος κυβερνήτην εἶναι χρηστόν, πονηροῖς χρώμενον ἐρέταις; ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἐχω τὴν ὑπόσχεσιν καὶ θαρρῶ τῷ τρόπῳ δι' ὃν ἔχω καὶ τὴν δωρεάν.

69.1 Μάλιστα μὲν οὖν οἶδε τὸ μέτρον τῶν ἐπιδόσεων καὶ τῶν ἀντιδόσεων ὁ μέγας τῶν χρεῶν διαλύτης· εἰ δὲ καὶ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ τὰ τοιαῦτα συντίθεσθαι, παρ' ἡμῶν ἡ θυσία, παρὰ σοῦ τὸ φιλάνθρωπον. Μερисώμεθα τὴν ἀντίδοσιν. ΕΥΤΡΟΠΙΩΙ Τί τοῦτο;

70.1 Εὐτρόπιος ὁ μέγας ἐν ἡμετέροις· καὶ ἡμεῖς ἀκούομεν, ἀλλ' οὐκ ἀπολαύομεν. Ὁ δὲ Τάνταλος ἐκεῖνος τί ποτ' ἄλλο ἢ τοῦτο ἦν, ἐν μέσαις πηγαῖς δίψει τηκόμενος; Σὺ μὲν οὖν ποθεῖς τὴν συντυχίαν τὴν ἡμετέραν, ὡς γράφεις, καὶ καλῶς ποιεῖς· ἔδει γὰρ ὄντα σε ὅπερ εἴ μὴ περιφρονεῖν τοὺς φίλους, ἀλλὰ καὶ ὁδοῦ πάρεργον εὖ ποιεῖν ἡμᾶς καὶ ταῦτα τιμᾶν μετὰ τὴν ἀρχὴν ἃ καὶ ἄρχων τιμᾶν ἠξίους.

70.3 Ἐμὲ δὲ πῶς οἶε διακεῖσθαι καὶ τίνα ἔχειν τὴν ψυχὴν, ποθοῦντα μὲν οὐχ ἦττον, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον, ὡς τὸ εἰκὸς (τὸ γὰρ αἰδεσιμώτερον, ποθεινότερον), τῇ δὲ ἀρρωστίᾳ πεπεδημένον; Σὺ δέ μοι γενοῦ τὸ Αἰγύπτιον φάρμακον, εἴτε λόγος τοῦτο ἦν, εἴτε τι ἕτερον, ᾧ φαρμακεύει τὰς ψυχὰς Ὅμηρος ἐν ταῖς λύπαις.

70.5 Γενήσῃ δὲ πῶς; Πρῶτον μὲν συγγινώσκων, ἔτοιμον γὰρ τὸ χρηστὸν εἰς συγγνώμην· ἔπειτα παιδεύων ἡμᾶς ἐξ ὧν ἂν ἐπιστέλλης, ἐπεὶ καὶ ἄρχοντά σε τῆς ἀρετῆς μᾶλλον ἢ τῆς ἐξουσίας θαυμάζειν εἴχομεν. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἄλλος μὲν ἄλλο τι τῶν σῶν ἐπαινείτω, πάντως δὲ ἀρκέσεις γλώσσαις πολλαῖς μεριζόμενος· ἐγὼ δὲ ὁ μάλιστα θαυμάσας ἔχω, τοῦτο ἐρῶ.

71.1 Τοσοῦτόν σοι καλοκάγαθίας καὶ λόγων περίεστιν ὥστε σοι καὶ τοῦτο μόνον φίλους ποιεῖν, τὸ νομισθῆναι τινας τοιούτους. Ἐμὲ γοῦν πρὸς πᾶσιν οἷς γε τετίμηκας οὔσι τοιούτοις ἡνίκα τὸν ὑψηλότατον εἶχες θρόνον ἔχοντα τὸ ἐπίφθονον ἔτι, καὶ κατὰ τὴν Ἀσίαν περιτυχών, εἴ τι μέμνησαι (μέμνησαι δὲ οἶδ' ὅτι τηλικούτος ὢν καὶ τὰ φιλικὰ, μετὰ τῆς ἐν πᾶσι τελειότητος), τά τε ἄλλα εἶδες ὡς ἥδιστα καὶ γράφειν διεκελεύσω, λόγους τιμῶν τοὺς σοὺς.

71.3 Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ γράψαι πρότερος ἠξίωσας, τοὺς ἀγαθοὺς τῶν γραφῶν μιμούμενος οἱ τῷ παραδεικνύναι τὰ πολλὰ τοὺς μαθητὰς ἐκπαιδεύουσι. Τοῦτο οὖν νῦν τε πεποίηκας εὖ ποιῶν· καὶ τοῦ λοιποῦ χαρίζεσθαι μὴ κατόκνει, κἄν σε ὑψηλὸν αὐθις οἱ θρόνοι φέρωσιν (οἷσουςι γὰρ τὴν ἀρχήν, οὐ τὴν ἀρετήν· οὐδὲ γὰρ ἔχεις ὅ τι ὑψωθῇς κατὰ ταύτην, ἥκων πρὸς τὸ ἀκμαιότατον).

71.5 Ἀλλὰ καὶ τὰ κοινὰ πράττων τῶν φίλων μὴ ἀμέλει, κατὰ τοὺς Ὀμηρικοὺς νεανίας ἐν μέσῳ πολέμῳ τὰ φιλικὰ σπουδάζοντας, ἐπεὶ καὶ τούτῳ ποικίλλει τὴν ποίησιν ὁ σὸς Ὅμηρος. ΓΡΗΓΟΡΙΩΙ ΝΥΣΣΗΣ Μὴ σφόδρα δάκνου τοῖς λυπηροῖς.

72.1 Ἄν γὰρ ἦττον λυπώμεθα, ἦττόν ἐστι λυπηρά. Οὐδὲν δεινὸν εἰ ἀνεθάλφθησαν οἱ αἰρετικοὶ καὶ τῷ ἔαρι θαρροῦσι τῶν φωλεῶν ἐξερπύσαντες, ὡς γράφεις. Μικρὰ συριοῦσιν, εὖ οἶδα, εἴτα καταδύσσονται, καὶ τῇ ἀληθείᾳ καὶ τῷ καιρῷ πολεμούμενοι, καὶ τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ περ ἂν τῷ

Θεῶ τὸ πᾶν ἐπιτρέπωμεν. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Περὶ ὧν ἐπέσταλκας, οὕτως ἔχομεν· οὔτε ὑπερορώμενοι
δυσχεραίνομεν, καὶ τιμώμενοι χαίρομεν.

73.1 Τοῦ μὲν γὰρ ἡμεῖς ἄξιοι, τὸ δὲ τῆς ὑμετέρας φιλοτιμίας. Προσεύχου περὶ ἡμῶν. Τῇ βραχυλογίᾳ
συγγίνωσκε· πάντως γάρ, εἰ καὶ μικρὰ ταῦτα, σιωπῆς γε μακρότερα. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Καὶ μένων
συνεκδημῶ διὰ τῆς ἀγάπης ὑμῖν· πάντα γὰρ ὁ πόθος κοινοποιεῖ τὰ ἡμέτερα.

74.1 Καὶ πολλὰς ἐλπίδας ἔχω, τῇ τοῦ Θεοῦ φιланθρωπία θαρρῶν καὶ ταῖς ὑμετέραις εὐχαῖς, ὅτι
πάντα κατὰ νοῦν ὑμῖν ἐκβήσεται καὶ ἡ καταιγὶς εἰς αὖραν λυθήσεται καὶ τοῦτον ὑμῖν ὁ Θεὸς
τῆς ὀρθοδοξίας δώσει μισθὸν τὸ τοὺς ἐπηρεάζοντας ὑπερσχεῖν. Μάλιστα μὲν οὖν ἴδοιμεν ὑμᾶς
ἐν τάχει καὶ ἀπολάβοιμεν ὡς εὐχόμεθα.

74.2 Εἰ δὲ χρονίζετε, τῶν πραγμάτων οὕτω τυπούντων, γράμμασι γοῦν εὐφραίνειν ἡμᾶς μὴ
ἀπαξιοῦτε δηλοῦσι τὰ ὑμέτερα καὶ προσεύχεσθαι τὰ συνήθη περὶ ἡμῶν. Ἐρρωμένους ὑμᾶς καὶ
τοῖς πᾶσιν εὐθύμους ὁ ἀγαθὸς Θεὸς χαρίσαιτο, τῆς Ἐκκλησίας τὸ κοινὸν ἔρεισμα. ΒΙΤΑΛΙΑΝΩΙ
Οὐ συνεχῶς ὁμιλοῦμέν σοι.

75.1 Τὸ δὲ αἷτιον, ὅτι πολλοὶ περὶ σέ, καὶ οἷς ἥκιστα χαίρομεν. Εἰ δ' ἀνακαθήραις σαυτὸν τῶν
πολλῶν καὶ σύνοικον ἔχοις τὴν ἀρετὴν, ὅψει καὶ χωλῶν δρόμον, ὡς ἡ παροιμία. Τοῦτο γὰρ καὶ
ὑπισχνούμεθα σὺν Θεῷ καὶ πράξομεν. ΓΡΗΓΟΡΙΩΙ ΝΥΣΣΗΣ Καὶ τοῦτο ἀπέκειτο τῇ μοχθηρᾷ μου
ζωῇ, τὸ Βασιλείου θάνατον ἀκοῦσαι καὶ τῆς ἀγίας ἐκείνης ψυχῆς ἐκδημίαν, ἣν ἐξεδήμησεν ἀφ'
ἡμῶν ἵν' ἐνδημήσῃ πρὸς Κύριον, πάντα τὸν βίον μελέτην τούτου πεποιημένος.

76.2 Ἄλλ' ἐγὼ μὲν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοῦτο ἀφήρημαι διὰ τὸ καὶ νῦν ἔτι πονηρῶς ἔχειν τοῦ
σώματος καὶ λίαν ἐπικινδύνως, τὸ καὶ περιπτύξασθαι τὴν ἀγίαν κόνιν καὶ σοι παρεῖναι τὰ
εἰκότα φιλοσοφοῦντι καὶ τοὺς κοινούς ἡμῶν φίλους παραμυθήσασθαι. Τὸ γὰρ τὴν τῆς
Ἐκκλησίας ἰδεῖν ἐρημίαν, τοιαύτην ἀποκειραμένης δόξαν καὶ τοιοῦτον ἀποσεισμένης
στέφανον, οὔτε ὅψει θεατὸν οὔτε ἀκοῇ χωρητὸν τοῖς γε νοῦν ἔχουσι.

76.4 Σὺ δέ μοι δοκεῖς, πολλῶν ὄντων καὶ φίλων καὶ λόγων τῶν εἰς παράκλησιν, ὑπ' οὐδενὸς ἂν
οὕτω παρακληθῆναι ὡς ὑπὸ σεαυτοῦ καὶ τῆς ἐκείνου μνήμης· οἱ καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι γεγόνατε
φιλοσοφίας ὑπόδειγμα καὶ οἷόν τις στάθμη πνευματικῆς τῆς τε ἐν τοῖς χρηστοῖς εὐταξίας καὶ
τῆς ἐν τοῖς ἀνιοροῖς καρτερίας, ἐπειδὴ δύο ταῦτα οἶδε φιλοσοφία εὐπραξίαν τε διαθέσθαι
μετρίως καὶ συμφορὰν εὐσχημόνως. Ταῦτα παρ' ἡμῶν πρὸς τὴν σὴν τιμιότητα· ἐμὲ δὲ τίς
παραμυθήσεται χρόνος ἢ λόγος, τὸν ταῦτα γράφοντα, πλὴν τῆς σῆς συνουσίας καὶ ὁμιλίας, ἣν
ἀντὶ πάντων ἡμῖν ὁ μακάριος καταλέλοιπεν, ἵν' ἐν σοὶ τὰ ἐκείνου καθορῶντες ὥσπερ ἐν
ἐσόπτρῳ καλῶ τε καὶ διαυγεῖ, κάκεῖνον ἔχειν νομίζωμεν;

77 Τ ΘΕΟΔΩΡΩΙ Πυνθάνομαί σε βαρέως ἔχειν πρὸς τὰς γεγενημένας ἡμῖν παρὰ τῶν μοναστῶν καὶ
τῶν πτωχῶν ὕβρεις.

77.1 Καὶ θαυμαστὸν οὐδέν, ἀπλῆγὰ ἔτι σε τυγχάνοντα καὶ τῶν ἡμετέρων κακῶν ἀπείρατον, πρὸς τὰ
τοιαῦτα δυσφόρως ἔχειν. Ἡμεῖς δέ, ὡς καὶ κακῶν πλειόνων πεπειραμένοι καὶ τῆς ὕβρεως
κοινωνήσαντες, εἰκότως ἂν ἀξιόπιστοι νομισθεῖμεν παραινοῦντες τῇ σῇ εὐλαβείᾳ ἅπερ ἡ τε
πολιὰ διδάσκει καὶ ὁ λόγος ὑποδείκνυσι.

77.3 Δεῖνὰ μὲν τὰ γεγενημένα καὶ πέρα δεινῶν, τίς ἀντερεῖ; —ὕβρισθῆναι θυσιαστήρια, συγχυθῆναι
μυστήρια, μέσους ἡμᾶς ἐστάναι τῶν τελουμένων καὶ τῶν λιθαζόντων, καὶ φάρμακον ποιεῖσθαι
κατὰ τῶν λιθασμῶν τὰς ἐντεύξεις, αἰδῶ παρθένων ἐπιλησθῆναι, μοναστῶν εὐκοσμίαν,
πτωχῶν συμφορὰν, ζημιωθέντων ἐκ τῆς τραχύτητος καὶ τὸν ἔλεον. Ἄλλ' ἴσως μακροθυμεῖν
ἄμεινον καὶ πολλοῖς ἐξ ὧν πάσχομεν διδόναι μακροθυμίας ὑπόδειγμα· οὐ γὰρ οὕτως ὁ λόγος
πεῖθει τοὺς πολλοὺς ὡς ἡ πρᾶξις, ἡ σιωπῶσα παραίνεσις.

77.5

Μέγα νομίζομεν εἶναι τὸ δίκας παρὰ τῶν ἡδίκηκόντων λαβεῖν· μέγα φημί (καὶ γὰρ καὶ τοῦτο χρησίμον εἰς τὴν τῶν ἄλλων διόρθωσιν), ἀλλὰ πολλῶ τούτου μεῖζον καὶ θεϊκώτερον τὸ καρτερεῖν πάσχοντας. Ἐκεῖνο μὲν γὰρ τὴν κακίαν ἐπιστομίζει, τοῦτο δὲ χρηστοὺς εἶναι πείθει, ὃ τοῦ μὴ κακοῦς εἶναι πολὺ κρεῖττόν ἐστι καὶ τελεώτερον. Μεγάλην ἡμῖν νομίσωμεν προκεῖσθαι πραγματείαν φιλανθρωπίας καὶ συγχωρήσωμεν τὰ εἰς ἡμᾶς, ἵνα καὶ αὐτοὶ τύχωμεν συγχωρήσεως, καὶ προεισενέγκωμεν χρηστότητα τῇ χρηστότητι.

77.7 Ζηλωτὴς ἤκουσε Φινεές, ὅτι τὴν Μαδιανῖτιν τῷ πόρνῳ συνεξεκέντησε καὶ ἐξείλεν ὄνειδος ἐξ υἱῶν Ἰσραὴλ· ἀλλ' ἐπηνέθη πλέον, ὅτι τοῦ λαοῦ προσηύξατο πταίσαντος. Στῶμεν οὖν καὶ ἡμεῖς καὶ ἐξιλασώμεθα καὶ κοπασάτω ἡ θραῦσις, κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ λογισθῆτω τοῦτο ἡμῖν εἰς δικαιοσύνην. Ἐπηνέθη καὶ Μωϋσῆς, ὅτι τὸν Αἰγύπτιον ἀνείλε τῷ Ἰσραηλίτῃ περιαλγήσας· ἀλλ' ἐθαυμάσθη πλέον, ὅτι Μαριὰμ τὴν ἀδελφὴν διὰ τὸ γογγύσαι λεπρωθεῖσαν διὰ τῆς εὐχῆς ἐθράπευσε.

77.9 Σκόπει καὶ τὰ ἐξῆς ἀπειλοῦνται Νινευῖται καταστροφὴν, ἀλλὰ δάκρυσιν ἐξωνοῦνται τὴν ἁμαρτίαν. Μανασσῆς ἐν βασιλεῦσι παρανομώτατος, ἀλλ' ἐν τοῖς σωθεῖσι διὰ θρῆνον περιφανέστατος. Τί σε διαθῶ, Ἐφραΐμ, παρὰ τοῦ Θεοῦ λέγεται.

77.10 Ὅσης ὀργῆς ὁ λόγος καὶ ὑπερασπισμὸς ἐπάγεται. Τί τῆς φιλανθρωπίας ταχύτερον; Πῦρ Σοδομιτικὸν αἰτοῦσιν οἱ μαθηταὶ κατὰ τῶν ἀγόντων τὸν Ἰησοῦν, ὃ δὲ ἀπαξιοῖ τὴν ἐκδίκησιν. Τέμνει Μάλχου τὸ ὠτίον Πέτρος, ἐνὸς τῶν ὑβριστῶν, Ἰησοῦς δὲ ἀποκαθίστησι. Τί δὲ ὁ ἐρωτήσας εἰ ἐπτάκις τῷ ἀδελφῷ συγχωρητέον πταίσαντι;

77.11 Οὐ μικρολογίαν καταγινώσκειται; Τῷ γὰρ ἐπτάκις τὸ ἐβδομηκοντάκις προστίθεται. Τί δὲ ὁ χρεωφειλέτης ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις, ὁ μὴ συγχωρήσας ἂν συγκεχώρηται; Οὐ πικρότερον διὰ τοῦτο εἰσπράττεται; Τί δὲ ἡ τύπωσις τῆς εὐχῆς; Οὐκ ἀφέρει βούλεται τὴν ἄφεισιν πραγματεῦσθαι; Τοσαῦτα ἔχοντες ὑποδείγματα, μιμησώμεθα Θεοῦ φιλανθρωπίαν καὶ μὴ βουληθῶμεν μαθεῖν αὐτοὺς ἀφ' ἡμῶν ὅσον κακὸν ἁμαρτίας ἀντίδοσις.

77.12 Ὅρᾳς ἀκολουθίαν χρηστότητος; Νομοθετεῖ πρῶτον, εἴτα διακελεύεται, ὑπισχνεῖται, ἀπειλεῖ, ὀνειδίζει, ἐπανατείνεται, κατέχει, ἀπειλεῖ πάλιν· ὅταν ἐκβιασθῇ, πληγὴν ἐπάγει, καὶ ταύτην κατὰ μικρόν, χώραν ὑπανοίγων ταῖς διορθώσεσι. Μὴ τοίνυν μηδὲ αὐτοὶ πλήξωμεν ἀθρώως (οὐ γὰρ ἀσφαλές), ἀλλὰ τῷ φόβῳ σωφρονίσαντες τῇ φιλανθρωπίᾳ νικήσωμεν καὶ λάβωμεν ὑποχρέους εὐλαβείας τῷ συνειδότι πλέον ἢ τῇ ὀργῇ βασανίσαντες.

77.13 Μὴ ξηράνωμεν συκῆν ἔτι καρποφορεῖν δυναμένην, μὴ ὡς ἀχρήστου καταγνῶμεν καὶ καταργούσης τὸν τόπον, ἣν θεραπεύσει τυχὸν τεχνίτου γεωργοῦ προστασία καὶ ἐπιμέλεια. Μὴ τοσοῦτον ἔργον καὶ περιβόητον δι' ἐπήρειαν ἴσως τοῦ πονηροῦ καὶ φθόνον οὕτως ἐν βραχεῖ καταλύσωμεν, ἀλλὰ βουληθῶμεν φιλάνθρωποι φανῆναι μᾶλλον ἢ ἐντελεῖς, καὶ φιλόπτωχοι πλέον ἢ φιλοδίκαιοι· μηδὲ τῶν ὑπεκκαιόντων ἡμᾶς εἰς τοῦτο πλέον ἢ τῶν κατεχόντων ἀνεχώμεθα καὶ τὸ αἰσχρόν, εἰ μὴ τι ἄλλο, ἐνθυμηθέντες εἰ δόξαιμεν πρὸς πτωχοὺς ἀγωνίζεσθαι, οἳ τοῦτο μέγα πλεονεκτοῦσι, τό, κἂν ἀδικῶσι, ἐλεεῖσθαι διὰ τὴν συμφοράν.

77.15 Νῦν οἷον πάντας μὲν σοὶ προσπίπτειν πτωχοὺς τε καὶ πτωχοτρόφους, πάντας δὲ μοναστὰς καὶ παρθένους ὑπὲρ αὐτῶν ἰκετεύοντας. Δὸς τοῖς πᾶσιν ἀντὶ τούτων τὴν χάριν (ἐπειδὴ καὶ συνετρίβησαν ἱκανῶς, ὡς δῆλον ἐξ ὧν ἡμῶν ἔδεήθησαν), καὶ πρὸ πάντων ἡμῖν τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν πρεσβεύουσιν. Οὓς εἴ σοι δεινὸν εἶναι φαίνεται τὸ παρ' αὐτῶν ἀτιμασθῆναι, πολλῶ φανήτω δεινότερον τό σοι παραινοῦντας ταῦτα μὴ ἀκουσθῆναι.

77.16 Τῷ δὲ καλῷ Παύλῳ συγχωρήσειεν ὁ Θεὸς ἂν εἰς ἡμᾶς ἐξύβρισεν. ΘΕΟΤΕΚΝΩΙ Οἶδαμεν ὅτι χαλεπὸν ἐστὶ, προσφάτου τῆς ἀδικίας οὔσης καὶ τοῦ θυμοῦ ζέοντος ἔτι, παραδεχθῆναι τοὺς λογισμοὺς τυφλὸν γὰρ ὁ θυμὸς καὶ ἡ λύπη, καὶ μάλιστα ὅταν τὸ δικαίως ἀγανακτεῖν παρῇ.

- 78.2 Ὅμως ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ τῶν συνηδικημένων ἐσμὲν καὶ συνυβρισμένων καὶ οὐχ ἦττον ἀγανακτούντων, διὰ τοῦτο ἐσμὲν δίκαιοι καὶ συμβουλευόντες μὴ ἀτιμασθῆναι. Δεινὰ πεπόνθαμεν· εἰ δὲ βούλει, πρόσθε οἷα μηδεὶς ἄλλος ἀνθρώπων.
- 78.3 Ἀλλὰ μὴ διὰ τοῦτο καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς ἀδικήσωμεν, μηδὲ τοσοῦτον εὐσέβειαν μισήσωμεν ὅσον ἡμῖν οὐ συμφέρει. Μέγα ἐστὶ γυνὴ καὶ τίμιον θυγάτηρ, ἀλλ' οὕτω ψυχῆς τιμιώτερον.
- 78.4 Ἐνθυμήθητι ὅτι νεωστὶ μὲν τῆς χάριτος ἠξιώθης καὶ τῷ λουτρῷ τῶν ἁμαρτιῶν ἐκαθάρθης, κίνδυνος δὲ οὐχ ὁ τυχὼν αἵματι μολῦναι τὴν δωρεὰν καὶ πάλιν ἄλλης δεηθῆναι καθάρσεως. Μὴ τοίνυν ἐπιβουλεύσωμεν ἡμῖν αὐτοῖς μηδὲ τὴν παρρησίαν τὴν πρὸς Θεὸν ἀποβάλλωμεν, πικροὶ τοῖς ἡδίκηκόσι φανέντες καὶ ὑπὲρ τὸ μέτρον ἀγανακτοῦντες.
- 78.5 Ἀφῶμεν τῷ Θεῷ τὸν ἄνθρωπον καὶ τοῖς ἐκεῖθεν κολαστηρίοις· ἡμεῖς δὲ φιλάνθρωπον κτησώμεθα τὸν κριτὴν, αὐτοὶ φανέντες φιλάνθρωποι, καὶ συγχωρήσωμεν ἵνα συγχωρηθῶμεν. Καὶ μὴ σε ἀπατάτω μάταιος λογισμός, ὅτι τὸ δικαίως ἐπεξελθεῖν ἀνεύθυνον καὶ τὸ παραδοῦναι τοῖς νόμοις τὸν παρανομήσαντα.
- 78.6 Εἰσὶ νόμοι Ῥωμαίων, εἰσὶ δὲ καὶ ἡμέτεροι. Ἀλλ' οἱ μὲν ἄμετροι καὶ πικροὶ καὶ μέχρις αἵματος προϊόντες· ἡμῖν δὲ χρηστοὶ καὶ φιλάνθρωποι καὶ μὴ συγχωροῦντές τι τῷ θυμῷ χρῆσθαι κατὰ τῶν ἀδικούντων. Τούτοις ἐμμείνωμεν καὶ τούτους ἀκολουθήσωμεν, ἵνα μικρὰ χαρισάμενοι (μικρὰ γὰρ ἡ ἐνταῦθα ζωὴ καὶ τοῦ μηδενὸς ἀξία), μεγάλα παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀντιλάβωμεν, τὴν παρ' αὐτοῦ φιλανθρωπίαν καὶ τὰς ἐκεῖθεν ἐλπίδας.
- 79.1 ΣΙΜΠΛΙΚΙΑΙ Ἐπαινεῖς τὸν ἅγιον καὶ κοινὸν ἡμῶν πατέρα, τὸ τῆς πίστεως ἔρεισμα, τὸν τῆς ἀληθείας κανόνα καὶ χαρακτῆρα τῆς εὐσεβείας, τὴν πλήρη φρονήσεως πολιάν, τὸν ζωῆς ἀνθρωπίνης καὶ ἀρετῆς μέτρα νικήσαντα, τὸν πιστὸν θεράποντα καὶ μέγαν ἀρχιερέα, τὸν Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων μεσίτην, τὸ τοῦ Πνεύματος καταγώγιον· τοῦτο μὲν ὀρθῶς ποιεῖς, ἐπεὶ καὶ πᾶς λόγος ἐλάττων ἐστὶ τῆς ἀγίας ἐκείνης καὶ μακαρίας ψυχῆς, εἰ μὴ με ἀπατᾷ τὸ φίλτρον ἢ καὶ τὸ πάθος τῷ πόθῳ κιρνάμενον.
- 79.2 Ἐκεῖνο δέ σου καὶ λίαν τεθαύμακα, πῶς ἐπαινεῖς μὲν ὡς ἅγιον καὶ μέχρι τούτου τὰ εἰκότα τιμᾷς, τὸ δὲ ἔργον αὐτοῦ καταλύειν ἐπιχειρεῖς, ὥσπερ τῶν ἀναγίων καὶ μάλιστα ὕβρεως ὄντων ἀξίων, τῶν εἰκῇ ζησάντων καὶ μεταστάντων. Εἰ μὲν γὰρ ὡς ἀνδραπόδου μεταποιῇ ἰδίου τοῦ συμποίμενος καὶ τὸ μικρὸν τοῦτο κέρδος διώκεις, οὐκ ἔχω πῶς ἐπαινέσω, ἵνα μετρίως εἴπω, καὶ σφόδρα τοῦτο τῆς σῆς μεγαλοψυχίας ἀνάξιον.
- 79.4 Πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, χρυσῷ μὲν καὶ ἀργυρίῳ τιμᾷς τὸ Θεῖον καὶ τοῖς περιττοῖς τῆς κτήσεως, ἔνθα καὶ πλεῖον τοῦ πρὸς εὐσέβειαν ἴσως τὸ κατ' ἐπίδειξιν, ἱερεῖ δὲ ὅλως βούλεσθαι ζημιοῦν Ἐκκλησίαν καὶ ἀποσυλᾶν τῶν ἀναθημάτων τὸ ἀγιώτατον; Εἰ δὲ ὅτι κατ' ἐξουσίαν τοῦτο πεποιήκαμεν, ἀλλ' οὐχὶ τὴν σὴν εὐγένειαν ὑπεμνήσαμεν οὐδὲ τῇ φιλοτιμίᾳ καιρὸν ἐδώκαμεν δυσχεραίνεις, λέγοις μὲν ἂν τι δίκαιον, καὶ τὸ πάθος ἀνθρώπινον· ἴσθι δὲ μείζονος ἐπιδόσεως εἶναί σοι νῦν ἢ τῷ τότε καιρῷ, ὅσω τοῦ αὐτὴν ἐπιδοῦναι τὸ λαβοῦσι συγχωρῆσαι φιλοτιμότερον.
- 79.6 Κἀκείνως μὲν τῷ Θεῷ μόνον ἐδόκεις χαρίζεσθαι, οὕτω δὲ καὶ ἡμῖν τοῖς ἐκείνου θεραπευταῖς καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ βαστάζειν ἠξιωμένοις. Μὴ τοίνυν μήτε ἐκείνῳ χαλέπαινε μήτε ἡμῖν· ὁ μὲν γὰρ τετυράννηται, οὐκ ἠδίκηκεν, ἡμεῖς δὲ τί θαυμαστόν, εἰ τῇ σῇ χρηστότητι θαρροῦντες ἐπὶ τοῦτο προεληλύθαμεν καὶ ἅμα τῇ κοινῇ τοῦ παντὸς χωρίου ψήφῳ πιστεύσαντες; Ἦν εἰ μὲν πρὸς χάριν ἐποιήσαντό τινες ἢ κακούργως, αὐτοὶ ἂν εἶδεῖεν καὶ τῷ Θεῷ λόγον ὑπέχουσιν· οὐ γὰρ ἡμέτερον τοῦτο εἰδέναι, οὐδὲ ταῖς πάντων ἐμβατεύειν γνώμας· ἡμᾶς δέ, πῶς παρώσασθαι ῥάδιον ἦν ἢ πῶς τοσαῦτα δάκρυα παριδεῖν ἢ τοῦ χωρίου τὴν ἐρημίαν ἐπὶ τοσοῦτον ἀθεραπεύτου καὶ ἀποιμάντου καὶ τὴν πνευματικὴν ἐπιστάσιαν οὐκ ἔχοντος;

- 79.8 Ἐκεῖνο δέ σοι καὶ πρὸ πάντων δῆλον, ὅτι οἱ τότε μὲν συντιθέμενοι, νῦν δὲ ἀρνούμενοι, πρᾶγμα ποιοῦσιν οὔτε εὐσεβὲς οὔτε ἐλεύθερον. Καὶ πολλῶ βελτίους ἂν ἦσαν τότε ἀντιλέγοντες ἢ νῦν κολακεύοντες καὶ τὰ ἑαυτῶν καταλύοντες καὶ ἀνθρώπους μᾶλλον ἢ Θεὸν φοβούμενοι. Οὐς πάλιν ἐρεῖν οἶου διὰ τὴν εὐκολίαν, ὅτι φόβῳ τῷ πρὸς σὲ μετετέθησαν, καὶ πολλῶ γε ἀληθέστερον· ἐπειδὴ δεῖ πταίειν μὲν αὐτοὺς αἰεὶ, θηρᾶσθαι δὲ ψευδεῖς καὶ σεσοφισμένας ἀπολογίας.
- 79.9 Εἰ δέ σοι ταῦτα μὲν ὀρθῶς δοκεῖ λέγεσθαι, οἰκονομίας δὲ ἀπαιτεῖτε λόγον (ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἀκούω, οὐ γὰρ ἐν τοῖς γράμμασιν ἐνεκάλεσας), δικαίως τοῦτο ἀπαιτεῖσθω καὶ φιланθρώπως, καὶ οὐδὲν μεμψόμεθα· οὐδὲ γὰρ ἡμῖν ἀρέσκει ζημιοῦσθαι δεσποτῶν ἐπιείκειαν. Τί λοιπὸν ἔτι;
- 79.10 ὥς ἀναξίου τοῦ ἀνδρὸς ἴσως λαμβάνεσθαι καὶ διὰ τοῦτο ἐπισκῆπτειν τῇ καταστάσει; Τοῦτο γάρ πως καὶ ἐγκαλεῖν εὐπρεπέστερον. Ὁ δέ μοι πρὸς τοῦτο λόγος ἀπλοῦς καὶ ῥάδιος. Ἡμεῖς οὐδ' ἄλλον τινὰ τῶν ἐν αἰτίαις ἀφίεμεν ἀνεξέταστον, οὐδ' ἂν πάνυ τῶν φίλων ἢ καὶ τῶν εὖ γεγονότων (οὐδὲν γὰρ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ κανόνος αἰδεσιμώτερον), οὐδὲ τοῦτον ἀφήσομεν. Ἀλλ' εἴ τις ἔχοι τι κατηγορεῖν, εἰ μὲν βούλει, παρούσης σου καὶ συνδικαζούσης· εἰ δὲ μή, καὶ ἀπούσης, ἐφ' ἡμῶν ἐξετασθεῖς, εἰ μὲν ἀθῶος εὐρίσκοιτο, κἂν ἢ δοῦλος, ἀποφευγέτω· ἐπειδὴ καὶ δούλων καὶ δεσποτῶν ὁ αὐτὸς πατὴρ καὶ Θεός, καὶ οὐ ταῖς ἀξίαις τὸ δίκαιον διορίζεται.
- 79.11 Εἰ δὲ ἀλίσκοιτο, τηνικαῦτα ὑπὸ τῆς ἰδίας ἀμαρτίας κατακριθήσεται. Καὶ οὕτως οὔτε ὁ κανὼν ὕβρισθήσεται οὔτε ὁ ἀπελθὼν ἀτιμασθήσεται (τὸ γὰρ καθ' ἡμᾶς ἴσως καὶ παροπτέον, ὥς οὐδενὸς ἀξίους), καὶ αὕτη φεύξη πονηρὰν ὑπόνοιαν, ὥς διὰ τὸ ἀλλοτρίως ἔχειν πρὸς ἡμᾶς καὶ τὴν ὑγιή πίστιν, ταῦτα τεχνάζουσα σοφιστικῶς ἀλλ' οὐκ εὐγενῶς, καὶ ὑπ' ἄλλου μὲν κινουμένη, εἰς ἄλλο δὲ ἀποσκήπτουσα.
- 79.13 Ὁ συμβουλευώ σοι μὴ παθεῖν ὥς οὔτε ὅσιον οὔτε εὐπρεπές· μηδὲ τοὺς ἡμετέρους νόμους ἀτιμάσασαν, ἐπὶ τοὺς ἔξωθεν καταφεύγειν, μηδὲ προσφιλονεικεῖν ἡμῖν, ἀλλὰ συγγινώσκειν, εἴ τι ἀπλούστερον πεποιήκαμεν διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς χάριτος, καὶ δέξασθαι νικηθῆναι μᾶλλον καλῶς ἢ νικῆσαι κακῶς τῷ ἀντιβῆναι τῷ Πνεύματι. ΦΙΛΑΓΡΙΩΙ Ἐρωτᾷς πῶς τὰ ἡμέτερα.
- 80.1 Καὶ λίαν πικρῶς. Βασίλειον οὐκ ἔχω, Καισάριον οὐκ ἔχω, τὸν πνευματικὸν ἀδελφὸν καὶ τὸν σωματικόν. Ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μητὴρ μου ἐγκατέλιπόν μ' ἐ, μετὰ τοῦ Δαυὶδ φθέγξομαι. Τὰ τοῦ σώματος πονηρῶς ἔχει, τὸ γῆρας ὑπὲρ κεφαλῆς, φροντίδων ἐπιπλοκαί, πραγμάτων ἐπιδρομαί, τὰ τῶν φίλων ἄπιστα, τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀποίμαντα.
- 80.2 Ἔρρει τὰ καλὰ, γυμνὰ τὰ κακά, ὁ πλοῦς ἐν νυκτί, πυρσὸς οὐδαμοῦ, Χριστὸς καθεύδει. Τί χρὴ παθεῖν;
- 80.3 Μία μοι τῶν κακῶν λύσις, ὁ θάνατος. Καὶ τὰ ἐκεῖθ' ἐν μοι φοβερά, τοῖς ἐντεῦθεν τεκμαιρομένῳ. ΓΡΗΓΟΡΙΩΙ ΝΥΣΣΗΣ Δυσχεραίνεις τῇ περιόδῳ καὶ ἀστατεῖν σεαυτῷ φαίνῃ, καθάπερ τῶν ξύλων ἂ καθ' ὕδατος φέρεται.
- 81.1 Μηδαμῶς, ὦ θαυμάσιε, μὴ οὕτως ἔχε. Τῶν μὲν γὰρ ἀκούσιος ἡ φορὰ, σοῦ δὲ κατὰ Θεὸν ἡ περίοδος, καὶ πάγιον τὸ τοὺς πολλοὺς εὖ ποιεῖν, κἂν εἰ μὴ τῷ τόπῳ πεπήγοις. Εἰ μὴ καὶ τὸν ἥλιον αἰτιῶτό τις ὅτι περιτρέχει σπεύρων τὴν ἀκτῖνα καὶ πάντα ζωογονῶν ὅσα ἐπέρχεται, ἢ καὶ τῶν ἀστέρων τοὺς ἀπλανεῖς ἐπαινῶν κακίζοι τοὺς πλάνητας, ὧν καὶ τὸ πλάνον ἐναρμόνιον.
82. Τ ΑΛΥΠΙΩΙ Πρώτην σοι ταύτην καὶ ἐπιστολὴν γράφω καὶ προσάγω πρεσβείαν, ὥστε δίκαιος ἂν εἶην καὶ κατὰ τοῦτο τυχεῖν σου περὶ ὧν ἀπαγγέλλω.
- 82.1 Ἀπαγγέλλω δὲ τί; Σπαράσσει τὴν ἡμετέραν οἰκίαν τὴν παρ' ὑμῖν, ὥς πυνθάνομαι, βιαίοις ἐφόδοις ὁ καλὸς Παλλάδιος, ὁ δὲ βοηθήσων οὐδεὶς. Καλὸν οὖν ἐστὶ σοι μάλιστα μὲν καὶ παρόντος κήδεσθαι τοῦ ἀνδρός, πολλῶ δὲ πλεον ἀπόντος, ὥς ἂν μὴ παντάπασιν οἴχηται

διαφθαρέντα καὶ διαρρυέντα τὰ πράγματα κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος ἐρημίαν, καὶ μὴδὲ τοῖς μαχομένοις αὐτοῖς ἢ τι πλεον, τὸ ἄθλον οὐκ ἔχουσι τοῦ παλαίσματος.

83. T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἐπαινῶ ὅτι κήδη τῶν ἡμετέρων· ἔτι ἐπαινῶ τὸ καὶ γνωρίσαι δι' ἐπιστολῆς ἡμῖν ὅτι τοῦτο ποιεῖς.
- 83.1 Τὸ μὲν γὰρ τῷ δικαίῳ χαρίζη, τὸ δὲ ἡμῖν. Ἀλλ' ὅπως μὴ ἀποκάμνης ἡμῖν καὶ πρὸς τὸ ἐξῆς εὖ ποιῶν· ἀεὶ δέ τι φαίνοιο τῇ σπουδῇ προστιθείς, ἵνα σε καὶ πλεον θαυμάζωμεν.
- 83.3 Ὁ δὲ υἱὸς Εὐφήμιος οὐπω μὲν πάρεστιν, ἐλπίζεται δέ, καὶ οἷμαί σοι μὴ πολλοῦ πόνου δεήσειν, εἰ παραγένοιτο. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Φορτουνάτος, ὁ τὴν ἐπιστολὴν ἐγχειρίζων σοι, φίλος καὶ οἰκεῖός ἐστιν ἡμέτερος· εἰ δὲ δεῖ προσθήκης τινός, καὶ διάκονος τῶν ἐπαινουμένων.
- 84.1 Ταῦτα ἔδει σε μαθεῖν παρ' ἡμῶν. Τᾶλλα δὲ οἶδ' ὅτι παρὰ σεαυτοῦ προσθήσεις, τὸ οἰκείως ὁρᾶν τὸν ἄνδρα καὶ κηδεμονικῶς ἐν οἷς ἂν δέηται τῆς σῆς εὐλαβείας.
- 84.2 Ὡς ὅ τι ἂν τοῦτον εὖ ποιήσης, εὐεργετήσων εἴ ἡμᾶς. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Οἰκείωσαι τὰ ἡμέτερα, ὥσπερ οὖν καὶ προλαβὼν ὑπεικίωσω καὶ δι' ἔργων τοῦτο δεδήλωκας.
- 85.1 Οἰκειώσῃ δὲ τὸν ἀγαπητὸν ἀδελφὸν καὶ συμπρεσβύτερον ἡμῶν Λουκιανὸν τά τε ἄλλα ἡδέως ὁρᾶν ἀξίων καὶ προτρεψάμενος κήδεσθαι τῆς αὐτόθι τῶν συγγενῶν ἡμῶν οἰκίας· ἐπειδὴ σὺν Θεῷ καὶ τὰ πράγματα πέρας ἔλαβε δεξιὸν κρίσει τε ὑμετέρᾳ καὶ φιλανθρωπία τοῦ Κρείττονος.
86. T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Οἷα τυραννεῖς ἡμᾶς ἐκ φιλίας· διακινεῖται ἡμῖν τὸ δόγμα τὸ περὶ τὰς εὐχάς, καὶ τοὺς χλαιοφόρους ἐγκρίνομεν, οὐπω μὲν τοσοῦτον παρανομοῦντες ὅσον οἱ δεινοὶ τὰ ἐρωτικά παρ' Ἑλλησιν.
- 86.2 Οὐ γὰρ θύουσι μόνον ὡς Θεῷ τῷ πάθει, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὄρκοις συγγνώμην νέμουσι τοῖς δι' ἔρωτα. Εἰ δέ τι καὶ παρανομοῦμεν, ὅτι διὰ φιλίαν πάσχομεν, τοῦτο οὐχ ἁμαρτάνοντες. Ἦκε οὖν, εἰ μὲν βούλει, μεταμφιασμένος, ἵν' ἀμφοτέρω ἡμῖν ὡς κάλλιστα ἔχη, καὶ τὸ σοῦ τυχεῖν καὶ τὸ τοῦ δόγματος μὴ διαμαρτεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ ἀπὸ τῆς χλανίδος πάντως.
- 86.3 Κἂν τις ἡμᾶς διώκῃ παρανομίας, ἄχρι τούτου γε ῥητορεύσομεν ὅτι τῶν ἐπιτελούντων εἴ τὴν εὐχὴν, οὐ τῶν καλουμένων. Ἐὰν δὲ τοῦτό τις ἐξ ἡμῶν μὴ προσδέξηται, τί πρὸς ἐκεῖνο ἐρεῖ· ὡς ὀρφανὸν καλοῦμέν σε;
- 86.4 Οὕτω μὲν δὴ καὶ τυραννήσεις, ἐπειδὴ σὸς ὁ καιρός. Τρίτον δὲ καὶ μέγιστον, ἔξεστί σοι καὶ ὡς ἐπ' εὐχὴν ἡμᾶς καλοῦντι, μετασχεῖν τῆς εὐχῆς.
- 86.5 Σὲ μὲν οὖν οὕτως εἰσδεξόμεθα ῥητορεύοντες. Ὑπὲρ δὲ τῆς ἀδελφῆς ἡμᾶς οὐδεὶς εὐθυνεῖ παραγενομένης, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐναντίου κάκείνην καὶ ἡμᾶς, εἰ μὴ παραγένοιτο.
- 86.6 Ὡστε ἢ μὲν αὐτόκλητος ἡκέτω· σὺ δὲ παρακέκλησο καὶ ἀπάντησον τὸ μὲν τι ἡμῖν θαρρήσας, τὸ δὲ τῇ εὐχῇ, ἵνα καὶ φαιδροτέραν ποιήσης ἡμῖν τὴν πανήγυριν· ἐπειδὴ σοι σὺν Θεῷ ἱκανῶς τὰ περὶ τὴν γαστέρα ὑκονόμηται, μᾶλλον δὲ ὀρφανικῶς καί, ἵν' οὕτως εἴπω, λίαν εὐκτικῶς καὶ γενναίως. ΦΙΛΑΓΡΙΩΙ Τοῦ μὲν μὴ δύνασθαι ἡμᾶς συγγενέσθαι ἀλλήλοις ταῦτόν αἴτιον ἀμφοτέροις· σοί τε γὰρ χρῆται τὸ σῶμα ὡς χρῆται, ἵνα μὴδὲν λέγω πλεον, ἐμέ τε ἴσθι λίαν ἔχοντα μοχθηρῶς.
- 87.1 Οὐ γὰρ ἂν ὥκησα πρὸ πάντων, ἐπανήκων ἐκ τῆς ἀποδημίας, εὖ τοῦτο ἐπίστω, καὶ προσδραμεῖν σοι καὶ περιπτύξασθαι καὶ συμβούλῳ χρῆσασθαι περὶ τῶν προκειμένων ἀνδρὶ καὶ φίλῳ καὶ συνετῷ καὶ ὑψηλῷ τὴν εὐσέβειαν. Ὁ δὲ λειπόμενον ἦν, τὸ διὰ γραμμάτων ὁμιλεῖν ἡμᾶς ἀλλήλοις, τοῦτο ἐποίησας μὲν αὐτὸς εὖ ποιῶν, ποιοῦμεν δὲ καὶ ἡμεῖς.
- 87.2 Οὐ μικρὰ ἡμῖν ἐστὶ οὐδὲ μικροῦ λόγου περὶ ὧν ἐπιστέλλεις· ὅθεν οὐδὲ αὐτοὶ παρέργως οὐδὲ ῥαθύμως ταῦτα διασκεψάμενοι, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐπιμελῶς ἐπὶ τὴν κρίσιν ταύτην προεληλύθαμεν. Κεκμήκαμεν ἀγωνιζόμενοι πρὸς τὸν φθόνον καὶ τοὺς ἱερούς ἐπισκόπους τὴν

κοινήν ὁμόνοιαν διαλύοντας καὶ τῶν ἰδίων φιλονεικιῶν τὸ τῆς πίστεως πάρεργον ποιομένους.

- 87.4 Διὰ τοῦτο ἔγνωμεν πρύμναν κρούσασθαι, τὸ τοῦ λόγου, καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς συσταλῆναι, ὥσπερ τὸν ναυτίλόν φασιν ἰχθὺν ὅταν χειμῶνος αἰσθάνηται, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ὁρᾶν πόρρωθεν βαλλομένους καὶ βάλλοντας, αὐτοὶ δὲ πρὸς τὰ ἐκεῖσε μετασκευάζεσθαι. Εἰ δὲ τὴν Ἑκκλησίαν καταλιπεῖν ἐπικίνδυνον, ὡς γράφεις, ποίαν;
- 87.5 εἰ μὲν τὴν ἡμετέραν, κἀγὼ φημι καὶ ὀρθῶς λέγεται· εἰ δὲ τὴν μηδὲν προσήκουσαν μηδ' ἐπικηρυχθεῖσαν ἡμῖν, ἀνεύθυνοι. Ἀλλ' ὅτι ἐπεμελήθημεν χρόνον τινά, τούτῳ κρατούμεθα; πολλοὶ καὶ ἄλλοι κρατηθεῖεν ἄν, ὅσοι ξένων ἐπεμελήθησαν. Καὶ τάχα τὸ μὲν καμεῖν ἔμμισθον, τὸ δὲ ἀπειπεῖν οὐχ ὑπεύθυνον.
- 87.6 Μηδὲν οὖν δείσης περὶ ἡμῶν τούτου γε ἔνεκεν· ἀλλ' ἐκεῖνο μᾶλλον, μὴ τι βλαπτώμεθα. ΝΕΚΤΑΡΙΩΙ Ἦδει τὸ βασιλείον ἄγαλμα τὴν βασιλίδά πόλιν κοσμεῖν.
- 88.1 Διὰ τοῦτό σε μὲν, ὡς ἔπρεπεν, ἐγκόλπιον ἔχει μετὰ τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν λόγων καὶ τῶν ἄλλων καλῶν οἷς ἡ θεία σε χάρις ἀξιοπρεπῶς κατεπλούτισεν. Ἡμᾶς δὲ μακρὰν ἀπεσκυβάλισε καὶ ἀπέρριψεν ὥσανεὶ συρφετόν τινα καὶ ἄχνην καὶ κύμα θαλάσσιον.
- 88.2 Ἀλλ' ἐπεὶ τὰ τῶν φίλων κοινά, κοινοποιοῦμαι μὲν ἔγωγε τὴν σὴν εὐπραγίαν καὶ τῆς τε δόξης μετασχεῖν ἡγοῦμαι καὶ τῆς ἄλλης εὐημερίας. Κοινώνει δὲ καὶ αὐτὸς ὅσα δεῖ τῶν ἐνταῦθα φροντίδων καὶ περιστάσεων τοῖς σοῖς ἀποδήμοις· καὶ μὴ μόνος τὸ χρηστὸν ἀπολαβὼν ἔχ ε, τοῦτο δὴ τὸ τῶν τραγῳδῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν πόνων ἐν μέρει συναντιλαμβάνου τῷ φίλῳ, ἵνα καθόλου δίκαιος ᾖς, δικαίως καὶ ἴσως διαιτῶν φιλίᾳ καὶ φίλοις.
- 88.4 Καί σοι παραμένει τὸ εὐπραγεῖν χρονιώτερον, ὡς καὶ εὖ δράσης πλεῖον, μᾶλλον δὲ ἀναφαίρετόν σοι προσείη καὶ αἴδιον μετὰ τὴν ἐντεῦθεν εὐημερίαν ἐπὶ τὴν ἐκεῖ διαβάντι. ΒΟΣΠΟΡΙΩΙ Αἰδοῦμαί σου τῆς κλήσεως τὸ φιλόπονον.
- 89.1 Αἰσχυνοίμην δ' ἂν πλεόν ἐμαυτὸν μὴ τάληθῇ γράφων. Δέδοικα μὴ πέρας ἡμῖν ἔχη καὶ τὰ πράγματα· οὕτως αἰσχύνομαι τὴν ἐμὴν πολιάν καὶ τὴν κοινήν τράπεζαν καὶ τοὺς ἐκ νεότητος πόνους, ἔλαττον παρ' ὑμῖν ἔχων καὶ τῶν κακίστων καὶ ὑφ' ὧν ἤκιστα ἂν ᾧήθην ἀτιμαζόμενος. ΑΝΥΣΙΩΙ Πῶς ἔχει τὰ πράγματα ἡμῖν ἐρωτᾷς.
- 90.1 Μετὰ τινος ἱστορίας ἀποκρινούμεθα. Ἐπρέσβευον Ἀθηναῖοι πρὸς Λακεδαιμονίους, φησίν, ἡνίκα ἐτυραννοῦντο· ἡ πρεσβεία δὲ ἦν γενέσθαι τι αὐτοῖς ἐκεῖθεν φιλάνθρωπον. Ὡς δ' ἐπανῆκον ἐκ τῆς πρεσβείας, ἔπειτα ἤρετό τις· «Πῶς ὑμῖν οἱ Λακεδαιμόνιοι;
- 90.2 —Ὡς μὲν δούλοις, ἔφασαν, λίαν χρηστῶς· ὡς δὲ ἐλευθέρους, λίαν ὑβριστικῶς». Τοῦτο οὖν καὶ αὐτὸς ἔχω γράφειν· πράττομεν γὰρ τῶν μὲν ἀπεγνωσμένων φιλανθρωπότερον, τῶν δὲ μελόντων Θεῷ φορτικώτερον.
- 90.3 Ὡς γὰρ νόσος παραλυεῖ ἔτι, μᾶλλον δὲ λίαν λυπεῖ, οἱ τε φίλοι κακοῦντες οὐκ ἀνιᾷσι καὶ τὰ δύνата βλάπτοντες. Ἀλλ' εὖχου τὸ Θεῖον εὐμενὲς ἡμῖν εἶναι, καὶ δυοῖν θάτερον ἢ φευξόμεθα τὰ δεινὰ πάντως ἢ καρτερήσομεν.
- 90.4 Ἦστι δὲ καὶ τοῦτο ἐπικικῶς συμφορᾶς ἐλάττωσις. ΝΕΚΤΑΡΙΩΙ Τὰ μὲν καθ' ἡμᾶς ἔχει ὡς ἔχει· ἄνευ πολέμου καὶ πραγμάτων καθήμεθα, σιωπῆς ἀκίνδυνον γέρας ἀντὶ πάντων τιμήσαντες.
- 91.1 Καί τι καὶ ὠνάμεθα τῆς ἡσυχίας, ἐλέω Θεοῦ ἱκανῶς τῆς ἀρρωστίας ἀνενεγκόντες. Σὺ δὲ κατευοδοῦ καὶ βασίλευ ε, ὡς ὁ Θεὸς Δαυΐδ φησι· καὶ σοι συνδιέποι τὴν ἱερωσύνην ὁ τιμήσας Θεός, πάσης ἐπηρείας ὑψηλοτέραν ταύτην χαριζόμενος.

91.3

- ἵνα δὲ τοῦ θαρρεῖν ἀλλήλοις ἀπόδειξιν δῶμεν καὶ μὴ τι πάσχωμεν ἀνθρώπινον Θεῷ παριστάμενοι, ἐγὼ μὲν ταῦτα πρεσβεύω πρὸς σέ, σὺ δέ μοι προθύμως ἐπίνευσον. Τοῦ γνησιωτάτου υἱοῦ ἡμῶν Παγκρατίου κηδόμεθα, πολλῶν ἔνεκεν ἀναγκαίων τοῦτο ποιοῦντες.
- 91.4 Τοῦτον καὶ προσίεσθαι θέλησον εὐμενῶς καὶ συστήσαι τῶν φίλων τοῖς σπουδαιοτέροις, ὥστε τοῦ σκοποῦ τυχεῖν. Ὁ δὲ σκοπός, στρατεία τινὴ τὴν ἀπραγμοσύνην λαβεῖν· ἐπεὶ μὴδὲ εἰς βίος ἀνεπηρέαστος τοῖς πονηροῖς, ὃ καὶ αὐτὸς γινώσκεις.
92. T ΦΙΛΑΓΡΙΩΙ Πῶς ἔχει σοι τὰ τοῦ σώματος;
- 92.1 ἢ δηλονότι βραχύς ὁ λόγος, ὅπως ἂν ἔχοι; Περὶ δὲ τῆς ψυχῆς οὐκ ἐρήσομαι πῶς. Οἶδα γὰρ ὅτι καὶ λίαν καλῶς· ἐπειδὴ γενναίως ἐμφιλοσοφεῖς τοῖς πάθεσιν τοῦ σώματος, ὥσπερ βάσανον ἀρετῆς ἀλλ' οὐχ ὕλης ἀνωμαλίαν τὸ πρᾶγμα δεξάμενος, ἵν' ἢ σοι τὸ κακοπαθεῖν τῆς τῶν ἄλλων ὑγείας μακαριώτερον. Δίδως καὶ ταύτην ἱκανὴν τῆς φιλοσοφίας ἀπόδειξιν, τὸ τοιαῦτα καὶ περὶ τοιούτων ἐπιτάσσειν ἡμῖν· ἃ κὰν ἄλλοις θαρρῶμεν γράφειν, ἀλλὰ τό γε ὑπὸ σοὶ κριτῇ κινδυνεύειν οὐκ ἀσφαλές.
- 92.2 Πειρασόμεθα δ' ὅμως μὴ ἀντιλέγειν κελεύοντι. ΣΩΦΡΟΝΙΩΙ Ἦχει τι δεξιὸν ἡμῖν ἢ ἀναχώρησις, τὸ ἀπραγμον καὶ ἡσύχιον· ἀλλ' οὕτω τοσοῦτον ὅσον σκαιόν, τὸ τῆς ὑμετέρας χωρίζειν φιλίας καὶ συνουσίας τοσούτου πράγματος.
- 93.2 Ἄλλοι τῆς σῆς τελειότητος ἀπολαύουσιν· ἡμῖν δὲ μέγα κὰν εἰ τοῦτο ἔχοιμεν, σκιὰν ὁμιλίας τὴν ἐν τοῖς γράμμασιν. Ἄρά σε ὁψόμεθα πάλιν;
- 93.3 Ἄρα περιπτυξόμεθα τὸ ἡμέτερον σεμνολόγημα, καὶ τοῦτο δοθήσεται τῷ τῆς ζωῆς ἡμῶν λειψάνῳ; Εἰ μὲν δοθείη, πᾶσα τῷ Θεῷ χάρις· εἰ δὲ μὴ, τεθνήκαμεν ἤδη τῷ πλείστῳ μέρει.
- 93.4 Σὺ δὲ μέμνησο τοῦ σοῦ Γρηγορίου καὶ διηγοῦ τὰ ἡμέτερα. AMAZONIΩΙ Ἄν τις ἔρηταί σε τῶν κοινῶν φίλων (πολλοὺς δὲ εἶναι πείθομαι τούτους)· «Ποῦ δὲ νῦν ὁ Γρηγόριος ἡμῖν;
- 94.1 πράττει δὲ τίς;», θαρρῶν φαθὶ ὅτι ἐφ' ἡσυχίας φιλοσοφεῖ, τοσαῦτα τῶν ἀδικούντων φροντίζων ὅσα τῶν οὐδὲ εἰ γεγόνασιν γινωσκομένων· οὕτως ἐστὶν ἀήττητος. Ἄν δέ σε πάλιν ὁ αὐτὸς ἐπανεῖρηται· «Πῶς δὲ τὴν διάζευξιν φέρει τῶν φίλων;
- 94.2 », μηκέτι θαρρῶν εἴπῃς ὅτι φιλοσοφεῖ, ἀλλὰ καὶ λίαν ἀγεννῶς ἔχει. Ἄλλου μὲν γὰρ ἄλλος ἦττων ἐστίν, ἡμεῖς δὲ φιλίας καὶ φίλων.
- 94.3 Τούτων εἷς ἐστὶ καὶ ὁ θαυμάσιος Ἀμαζόνιος. Τάχα ἂν ἐνὶ μόνῳ θεραπεύσαις ἡμᾶς καὶ ῥάους ἐπὶ σοὶ ποιήσαις, εἰ μνημονεύοις ἡμῶν καὶ ὅτι τοῦτο ποιεῖς πείθοις τοῖς γράμμασιν. ΛΕΟΝΤΙΩΙ Ὡ τῆς δεξιᾶς νόσου καὶ τῆς τῶν ἐχθρῶν ἐπηρείας, δι' ἣν ἡμεῖς ἐλεύθεροι γεγόναμεν ἔξω τοῦ Σοδομιτικοῦ πυρὸς καὶ τῆς ἐπισκοπικῆς ἐκλύσεως.
- 95.1 Ὑμῖν δὲ πῶς ἔχει τὰ πρὸς τὸν Θεόν; Ταῦτα ἐχέτω καλῶς, τᾶλλα δέ, ὅπως ἂν ἔχη, χαίρειν ἐάσωμεν. Μικρὸν ἔτι καὶ ὄψομαι τοὺς ἐμοὺς ὑβριστάς, ἡνίκα ἂν πυρὶ κρίνηται τὰ ἡμέτερα. Προσαγορεύομεν ὑμᾶς καὶ δι' ὑμῶν τοὺς κοινούς φίλους. Μέννησθέ μου τῶν λιθασμῶν. ΥΠΑΤΙΩΙ Πολὺν ἐζημιώμεθα χρόνον, οὐκ ἐχούσης τὸν πρῶτον ἐν ἀνδράσι τῆς πρώτης ἐν πόλεσιν.
- 96.1 Ἦδει γάρ, οἶμαι, χεθῆναι τὸ ἀγαθὸν καὶ κοινὸν γενέσθαι τὸ πάντων ὄφελος, ὥς ἂν σπεύrais τὴν εὐνομίαν ἐξ ὕψους, καθάπερ τὰ σπέρματα οἱ τὰς τροφὰς ἡμερώσαντες, ὥς γοῦν τοῖς μύθοις δοκεῖ καὶ τοῖς πλάσμασιν. Ἐμοὶ δὲ καὶ πλέον ἀλγεῖν περίεστιν, ὅτι τοσοῦτον ἀπολαύσας μόνον, ὅσα καὶ ἀστραπῆς ὀλίγα τὴν ὄψιν περιλαμπούσης, ἔπειτα ἡττήθην τοῦ φθόνου καὶ εἰς ἐμαυτὸν συνεστάλην, ἄλλοις τοῦ κράτους τῆς Ἐκκλησίας παραχωρήσας καὶ τῆς εὐπρεπεστερας σκηνῆς (ἵν' οὕτως εἴπω διὰ τοὺς παίζοντας εὐκόλως τὰ μὴ παιδιᾶς ἄξια).
- 96.3

Σὺ δέ, ὦ πάντων ἄριστε, τὴν αὐτὴν σῶζε πρὸς ἡμᾶς διάθεσιν, ἥτις κατὰ τὴν μαγνητὴν πρὸς ἑαυτὴν ἔλκει τὰ σιδήρια. ΗΡΑΚΛΕΙΑΝΩΙ Ἀεὶ σὺ παρ' ἡμῖν ὁ καλὸς Ἡρακλειανὸς καὶ λέγων τι παιδεύσεως καὶ ἀκούων· καὶ Κωνσταντινουπόλις μεθ' ἡμῶν ἡ καλὴ δι' ὑμᾶς, εἰ καὶ πρόσκαιρος, οὕτω τοῦ φθόνου θελήσαντος.

97.1 Εἰ δὲ καὶ παρὰ σοὶ Γρηγόριος, ἄμεινον ἂν ἀμφοτέροις ἔχοι. Δηλώσεις δὲ τοῦτο δι' ἐπιστολῶν ἅς ἐπιστελεῖς, ὃ μόνον ἐνδέχεται. ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΥΟΜΕΝΟΥΣ Ὑμεῖς μοι δοκεῖτε μὴδ' ἂν τῆς Διογένους πῆρας, εἰ καθ' ὑμᾶς, ἀποσχέσθαι τοῦ Σινοπέως, ἀλλὰ ἀκείνῳ ἂν τὰς χεῖρας ἐπιβαλεῖν, τέχνην ἐπικαλοῦντες αὐτῷ τὸν τρίβωνα καὶ τὴν βακτηρίαν καὶ αὐτὸ τὸ κεκτηῖσθαι μὴδὲν ἐκ φιλοσοφίας, ἄλλοτε δὲ ἄλλη θύρα προσφοιτᾶν εἰκὴ διαζῶντα καὶ ὅθεν ἔτυχεν, ὅποτε καὶ τῷ ἀδελφῷ Θεοτέκνῳ ζημίαν ἐπιβαλεῖν ἐπιχειρεῖτε τὴν ἐκ τῶν τεχνῶν.

98.2 Τί πρῶτον ἢ τί μέγιστον εἶπω τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ δικαίων; ὡς διάκονός ἐστιν, ἢ ὡς ἄπορος, ἢ ὡς ξένος καὶ ἄλλοις μᾶλλον ἡμῶν προσήκων, ἢ ὅτι τὸν βίον αἰδέσιμος καὶ τῶν μαρτύρων ἱερεὺς καὶ πάροικος; Ἵστε δὲ ὅτι καὶ ξενотροφεῖ παρὰ δύναμιν.

98.3 Καὶ τοῦτο ἴσως ἀδικεῖ μόνον ὅτι μόνος τῶν αὐτόθι βιάζεται εἶναι χρηστούς. Τούτων ὃ τι μὲν μέγιστόν ἐστιν αὐτοὶ κρίνατε· τῷ δὲ ἀνθρώπῳ διὰ πάντα συγχωρήσατε, μὴ δόξητε μικρὰ τὸ κοινὸν ὠφελοῦντες μεγάλα ζημιοῦσθαι αὐτοί, γυμνόν, ὃ δὴ λέγεται, μὴ ἀμφιεννύντες, ἀλλ' ἀποδύοντες.

99 T ΣΑΚΕΡΔΩΤΙ Πυνθάνομαί σε ἀναχωρητικῶς ἔχειν, καὶ εἴθε γένοιο ἡμῖν Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς ἢ καὶ Ἡλίας ὁ τοῦ Καρμήλου, καὶ τοῦτο μόνον ἀδικήσαιεν ἡμᾶς οἱ μισοῦντες, τὸ πρὸς Θεὸν συναγαγεῖν καὶ δοῦναι γνησίως τοῖς ἄνω, πραγμάτων καὶ θορύβων ἀπαλλαγέντας, ἵν' ἄκοντες γοῦν εὖ ποιῶσιν ἡμᾶς ἐπειδὴ μὴ ἐκόντες δύνανται.

100 T ΓΙΓΑΝΤΙΩΙ Ἡσθεῖς τῇ κλήσει, ὑπερήσθην οἷς γράφεις, οὐχ ὅτι ἐπαινούμεθα (μικρὸν γάρ), ἀλλ' ὅτι φρονεῖς ὀρθῶς· καὶ δεσμός σοι τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης ἢ τῶν αὐτῶν ἐλπίς καὶ ἡ γνησία τῆς Τριάδος προσκύνησις, ἣν φθεγγόμεθα μᾶλλον ἢ ἀναπνέομεν καὶ μετὰ κινδύνων καὶ ἀκινδύνως, τὰ μὲν ἄλλα διδόντες τοῖς καιροῖς, ὡς ἂν βούλωνται, περιφέρειν, τοῦτο δὲ ἀκίνητον ἐν ταῖς ψυχαῖς ἔχοντες, τὸν μόνον ἄφθονον θησαυρὸν καὶ ὄντως ἡμέτερον.

100.3 Ὡς ἔγωγε, ὅταν τᾶλλα ἐνθυμηθῶ καὶ ὅσαι θλίψεις αἱ μὲν περιέσχον ἡμᾶς, αἱ δὲ περιέχουσι, καὶ τὴν ἀνωμαλίαν τῶν ἄνω καὶ κάτω στροβουόντων ἡμᾶς κακῶν, καὶ τὸν πόλεμον ὃν πολεμούμεθα ὑπὸ πάντων οὐδὲν ἀδικοῦντες, πρὸς τοῦτο δὲ ἀποβλέψω μόνον ὅτι κήρυξ γενέσθαι τῆς ἀληθείας κατηξιώθην, παρερριμμένης τε καὶ ἀπεπτυσμένης ἐν γῇ ἐρήμῳ διδασκαλίας ὑγιαίνουσης καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀνύδρῳ, κατὰ τὸ γεγραμμένον, μικρὸν εἰπεῖν ὅτι λύω πᾶσαν ἀδημονίαν, ἀλλὰ καὶ ὑπερήδομαι ὡς μειζόνων ἢ κατ' ἐμαυτὸν ἡξιωμένος. Πρὸς οὖν τί ταῦτα γράφω;

100.4 Ἴν' ἐκεῖνο δηλώσω ὅτι μόνη μοι βεβαία φιλία καὶ οἰκείωσις πρὸς τοὺς οὕτως ἔχοντας. Τῶν δὲ οὕτως ἐχόντων τίς ἂν ἐκὼν ἀπολείποιο εὖ φρονῶν; Τίς δὲ μείζων ἐορτὴ τοῦ τοιούτοις συνεορτάζειν; Εἰ δὲ ἡ ἄρρωστία καὶ ὁ χειμὼν ἐμποδίζει τὴν προθυμίαν, οἶσω μὲν αὐτὸς τὴν ζημίαν· συγγινώσκετε δὲ καὶ ὑμεῖς, καὶ καιρὸν ἄλλον συντυχίας ἡμῖν ἐπεύχεσθε.

103 T ΠΑΛΛΑΔΙΩΙ Εἴ τις ἐρωτήσεί με· τί τῶν ἐν τῷ βίῳ κάλλιστον;

103.1 εἴποιμι ἂν ὅτι φίλοι. Τούτων δὲ τίνας μάλιστα τιμητέον; τοὺς ἀγαθοὺς ἂν εἴποιμι. Τούτων δὲ τίνα πρῶτον ὀνομάξεις; οὐκ ἄλλον τινὰ πρὸ τῆς σῆς ἀρετῆς οἶδ' ὅτι θήσομαι. Καὶ γράφω ταῦτα οὐ τὴν δυναστείαν κολακεύων, ἀλλὰ τὸν τρόπον τιμῶν, οὗ μικροὶ μὲν κήρυκες ἴσως ἡμεῖς, πλὴν τὸ εἰς δύναμιν οὐκ ἐλλείποντες· καὶ οὐ κήρυκες μόνον ἀλλὰ καὶ συναγωνισταί, ταῖς εὐχαῖς τὸ δύνασθαι συνεισφέροντες.

103.3

Μέχρι τούτου στήσαι τὴν ἐπιστολὴν ἐβουλόμην· ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ Θεῖον οὐ σέβομεν μόνον ἀλλὰ καὶ τὸ εὐεργετεῖν ἀπαιτοῦμεν, δέξαι καὶ αὐτὸς οὐ διοχλούμενος παρ' ἡμῶν (οὐ γὰρ ὄχλος σοι τὰ ἡμέτερα· τοῖς προλαβοῦσι τοῦτο εἰκάζειν ἔχω) ἀλλ' ὑπομιμνησκόμενος παρ' ἡμῶν τὸν σὸν ἱκέτην Εὐφῆμιον. Πάλιν προσάγω σοι καὶ πάλιν καθικετεύω μὴ μόνον φιλανθρωπῶς δέξασθαι τὸν νέον ἀλλὰ καὶ συγγνώμῃ τῆς βραδυτῆτος, ἐπειδὴ ὀρφανικοῖς πράγμασιν ἐπιστὰς ἀναγκαίως ἡσυχολήθη περὶ τὸ οἰκίδιον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ πρόσω προαγαγεῖν εἰς τιμὴν τε ἡμετέραν καὶ δόξαν τῆς σῆς καλοκάγαθίας.

103.5 Πολλῶν γὰρ ὄντων οὓς εὖ πεποίηκας καὶ ποιήσεις, οὐδενός σοι τοῦτο εἰς φιλοτιμίαν ἔλαττον, ὥς παρὼν ἐδίδασκα. Καὶ νῦν ἀξιῶ πιστευθῆναι· ὁ γὰρ αὐτὸς καὶ διὰ τὴν ὀρφανίαν ἔλεεινός καὶ διὰ τὸν τρόπον ἀγαπητὸς ἡμῖν, ἵνα μὴ λέγω διὰ τὴν ἀγχιστεῖαν τοῦ αἵματος. ΟΛΥΜΠΙΩΙ Τὰς μὲν ἄλλας χάριτας ὅσων ἔτυχον εἰληφώς οἶδα παρὰ τῆς σῆς ἡμερότητος· καὶ σε ἀντὶ τούτων ἀμείψαιτο τοῖς παρ' ἑαυτοῦ χρηστοῖς ὁ Θεός, ἐν δὲ τῶν χρηστῶν εὐδόκιμον καὶ λαμπρὸν διεξελθεῖν τὴν ἀρχήν.

104.2 Ἦν δὲ νῦν αἰτῶ, δώσων ἔρχομαι μᾶλλον ἥπερ ληψόμενος, εἰ μὴ φορτικὸν εἰπεῖν. Τὴν ἀθλίαν Φιλουμένην δι' ἑαυτοῦ προσάγω σοι καὶ τῇ σῇ δίκῃ προσπεσουμένην καὶ ὑμῖν τὰ δάκρυα στησούσαν οἷς συντρίβει τὴν ἡμετέραν ψυχὴν. Ἄ μὲν οὖν ἡδίκηται καὶ παρ' ὧν, αὐτὴ δηλώσει· οὐ γὰρ ἡμῖν γε κατηγορεῖν οὐδενὸς ἀσφαλές, αὐτοὺς δὲ τοσοῦτον εἰπεῖν ἀναγκαῖον, ὅτι χρειὰ καὶ ὀρφανία πᾶσι μὲν βοηθητέα τοῖς γε νοῦν ἔχουσι, μάλιστα δὲ οἷς γυνὴ καὶ τέκνα ἐν μέσῳ, τὰ μεγάλα τοῦ ἔλεειν ἐνέχυρα· ἐπειδὴ γε ἀνθρώποις δικάζομεν, ὄντες ἄνθρωποι.

104.4 Ἡμῖν δὲ συγγνώμῃ τοῦ δι' ἐπιστολῶν ταῦτα πρεσβεύειν, ἐπειδὴ γε τῷ ἀρρωστεῖν ζημιούμεθα. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ὁ μὲν καιρὸς ὀξύς, ὁ δὲ ἀγὼν πολὺς, ἡ δὲ νόσος βαρεῖα, μικροῦ καὶ ἀκινήτους ἡμᾶς ποιήσασα.

105.1 Τί λοιπόν, ἢ Θεοῦ δεηθῆναι καὶ τὴν σὴν ἱκετεῦσαι φιλανθρωπίαν; τοῦ μὲν, ἐπὶ νοῦν ἀγαγεῖν σοι τὰ χρηστότερα· τὴν δέ, μὴ τραχέως ἀποπέμψασθαι τὴν ἡμετέραν πρεσβείαν, ἀλλ' ἡμέρως δέξασθαι τὸν ἄθλιον Παῦλον, ὃν ὑπὸ χεῖρας ἤγαγεν ἡ δίκη τὰς σὰς ἴσως ἵνα σε λαμπρότερον ἐργάσῃται τῷ μεγέθει τῆς ἡμερότητος, καὶ τὰς ἡμετέρας εὐχάς—εἴ τινές εἰσι—τῇ σῇ προξενήσῃ φιλανθρωπία.

106 T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἰδοὺ σοι καὶ ἄλλη γραμμάτων ὑπόθεσις, ἃς σὺ ποιεῖς, εἰ χρή τάλῃθι λέγειν, τῷ τιμᾷ προκαλούμενος.

106.1 Ἰδοὺ σοι καὶ ἄλλος ἱκέτης φόβου δέσμιος οὗτος, ὁ συγγενὴς ἡμῶν Εὐστράτιος, ὃς μεθ' ἡμῶν καὶ δι' ἡμῶν προσπίπτει τῇ σῇ ἀγαθότητι, οὔτε διαπαντὸς ἀφηνιάζειν τῆς σῆς ἀρχῆς ἀνεχόμενος, εἰ καὶ φόβος δίκαιος αὐτὸν διεπτόησεν, οὔτε δι' ἄλλου σοι προσπεσεῖν ἢ δι' ἡμῶν αἰρούμενος, ἵνα καὶ σεμνοτέραν ἑαυτῷ ποιήσῃ τὴν φιλανθρωπίαν, τοιούτοις πρεσβευταῖς χρώμενος οὓς, εἰ μὴ τι ἄλλο, αὐτὸς μεγάλους ποιεῖς, οὕτω τὰς παρακλήσεις δεχόμενος.

106.3 Ἐν καὶ σύντομον φθέγξομαι. Τὰς μὲν ἄλλας πρώτας χάριτας ἐδίδους ἡμῖν, ταύτην δὲ τῇ σεαυτοῦ κρίσει δώσεις· ἐπειδὴ ἅπαξ ὥρμησας παραμυθεῖσθαι τὸ γῆρας ἡμῶν καὶ τὴν ἀσθένειαν ταῖς τοιαύταις τιμαῖς. Προσθήσω δὲ ὅτι καὶ τὸ Θεῖον αἰεὶ σεαυτῷ ποιεῖς εὐμενέστερον. ΚΛΗΔΟΝΙΩΙ Ἐρωτᾷς τί βούλεται ἡμῖν ἡ σιγή;

107.1 Βούλεται λόγου μέτρα καὶ σιωπῆς. Ὁ γὰρ τοῦ παντὸς κρατήσας ῥᾶον κρατήσει τοῦ μέρους· πρὸς δὲ καὶ θυμὸν ἡμεροῖ μὴ λαλούμενον, ἀλλ' ἐν ἑαυτῷ δαπανώμενον. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Σιωπῶμεν τῷ λόγῳ, τὸ λαλεῖν ἃ χρή διδασκόμενοι, καὶ τῶν παθῶν ἐπικρατεῖν γυμναζόμεθα.

108.1 Εἰ μὲν τις δέχεται τοῦτο, καλῶς· εἰ δὲ μὴ, καὶ τοῦτο κέρδος τῆς σιωπῆς, τὸ τοῖς πολλοῖς μηδὲ ἀποκρίνεσθαι. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Οὐ κωλύω τὴν συντυχίαν· εἰ γὰρ καὶ ἡ γλῶττα σιγᾷ, τὰ γε ὦτα τοῖς σοῖς λόγοις ἡδέως παρέξομεν, ἐπειδὴ τοῦ λαλεῖν ἃ χρή τὸ ἀκούειν οὐκ ἀτιμότερον.

- 110 T ΠΑΛΛΑΔΙΩΙ Καινὸς τῆς νοθεσίας ὁ τρόπος· ἐπειδὴ γὰρ λαλῶν οὐκ ἐπεῖχον τὰς γλώσσας τῇ σιωπῇ τὸ σιγᾶν ἐδίδαξα, τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον ἐκπαιδεύων.
- 110.2 Οὗτος καὶ Χριστοῦ νόμος· ἐπειδὴ νομοθετῶν ἡμῖν οὐκ ἐκάθηρεν, ἡμεροῖ τῷ ἀνθρωπίνῳ τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ τῆς περὶ ἡμᾶς οἰκονομίας φιланθρωπίαν. ΕΥΓΕΝΙΩΙ Σὺ φιλοσοφεῖς τὴν ἐρημίαν καὶ τὴν ἄμετρον οὕτω νηστείαν, ἐγὼ δὲ τὴν σιωπὴν.
- 111.1 Μεταδῶμεν ἀλλήλοις τοῦ χαρίσματος· ἐπειδὴ δὲ εἰς ἓν γενώμεθα, κοινῇ τὸν Θεὸν ἀσόμεθα, καρποφοροῦντες ὥσπερ εὐλογον σιωπὴν, οὕτω καὶ λόγον ἔνθεον. ΚΕΛΕΥΣΙΩΙ Εἰσεδεξάμην σε καὶ σιωπῶν, ἵνα μάθῃς καὶ σιωπῆς λόγον τῇ γραφίδι λαλούμενον.
- 112.1 Λαλήσω δὲ ἃ πρέπει φιλίᾳ καὶ τοιούτῳ καιρῷ. Παρανομεῖς, ὁ δικαστής, οὐ νηστεύων· καὶ πῶς φυλάξεις τοὺς ἀνθρωπίνους νόμους, τοὺς θεῖους περιφρονῶν; Κάθαρόν σου τὸ δικαστήριον, ἵνα μὴ δυοῖν ἓν, ἢ γίνῃ κακός, ἢ νομίζῃ.
- 112.2 Τὸ προτιθέσθαι θεὰς αἰσχρὰς ἑαυτὸν ἐστὶ θεατρίζειν. Κεφάλαιον τοῦ λόγου, ἴσθι κρινόμενος, ὁ κριτής, καὶ ἤττον ἀμαρτήσεις. Τούτων οὐδὲν εἶχόν σοι παρασχεῖν ἄμεινον. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Μὴ κρῖνέ με σιγῶντα, οὐδὲ γὰρ ἐγὼ σὲ φθεγγόμενον, ὃ περὶ τῶν βρωμάτων ὁ Παῦλος ἐνομοθέτησεν.
- 113.1 Εἰ δὲ κρίνεις, φοβοῦ τὴν γλῶσσαν, μὴ κατὰ σοῦ κινήθῃ πρῶτον, εἴ σε λάβοι τοῦ σιωπᾶν ἄξιον. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἐπειδὴ μοι τὴν σιωπὴν ἐγκαλεῖς καὶ τὴν ἀγροικίαν, ὧ λάλε καὶ ἀστικέ, φέρε σοι διαμυθολογήσω μῦθον οὐκ ἄμουσον, εἴ πως, ἀλλὰ ταύτη γε, δυναίμην ἐπισχεῖν σε τῆς φλυαρίας.
- 114.2 Ἐπέσκωπτον αἱ χελιδόνες τῶν κύκνων τὸ μὴ ἐθέλειν ὁμιλεῖν τοῖς ἀνθρώποις μήτε δημοσιεύειν τὴν μουσικὴν, ἀλλ' ἀμφὶ τοὺς λειμῶνας διάγειν καὶ τοὺς ποταμούς, καὶ τὴν ἐρημίαν ἀσπάζεσθαι, καὶ βραχέα μὲν ἄδειν, ἃ δὲ καὶ ἄδοιεν ἄδειν ἐν σφίσιν αὐτοῖς, ὥσπερ αἰσχυνομένους τὴν μουσικὴν. «Ἡμῶν δέ, ἔφασαν, αἱ πόλεις καὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ θάλαμοι, καὶ περιλαλοῦμεν τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὰ ἡμέτερα διηγοῦμεθα, ταῦτα δὲ τὰ ἀρχαῖα καὶ ἀττικά, τὸν Πανδίονα, τὰς Ἀθήνας, τὸν Τηρέα, τὴν Θράκην, τὴν ἀποδημίαν, τὸ κῆδος, τὴν ὕβριν, τὴν ἐκτομήν, τὰ γράμματα, καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸν Ἴτυν, καὶ ὡς ἐγενόμεθα ἐξ ἀνθρώπων ὄρνιθες.
- 114.3 » Καὶ οἱ μόλις μὲν αὐτὰς ἠξίωσαν καὶ λόγου τῆς ἀδολεσχίας μισήσαντες, ἐπεὶ δὲ ἠξίωσαν· «Ἀλλ' ἡμῶν μὲν ἔνεκεν, ἔφασαν, ὧ αὐταί, κἂν εἰς τὴν ἐρημίαν ἀφίκοιτό τις ὥστε ἀκοῦσαι τῆς μουσικῆς, ὅταν ἀνῶμεν τῷ Ζεφύρῳ τὰς πτέρυγας ἐμπνεῖν ἡδὺ τι καὶ ἐναρμόνιον· ὥστ' εἰ μὴ πολλὰ καὶ ἐν πολλοῖς ἄδομεν, ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο κάλλιστόν ἐστιν ἡμῶν ὅτι μέτρω φιλοσοφοῦμεν τὸ μέλος καὶ οὐκ ἀναμίγνυμεν θορύβοις τὴν μουσικὴν.
- 114.5 Ὑμᾶς δὲ καὶ εἰσοικιζομένας οἱ ἄνθρωποι δυσχεραίνουνσι καὶ ἀδούσας ἀποστρέφονται· καὶ μάλα ἐν δίκῃ, αἱ γε οὐδὲ ἐκτμηθεῖσαι τὴν γλῶτταν δύνασθε σιωπᾶν, ἀλλ' αὐταὶ τὴν ἀφωνίαν ὑμῶν ὀδυρόμεναι καὶ τὸ ἐφ' ὑμῖν πάθος, ἔπειτ' ἐστε λαλίστεραι τίνος οὐχὶ τῶν εὐγλώττων καὶ μουσικῶν;» Σύνες ὃ τοι λέγ' ὦ, φησὶν ὁ Πίνδαρος, κἂν εὗρης τὴν ἐμὴν ἀφωνίαν ἀμείνω τῆς σῆς εὐγλωττίας, παῦσαι καταφλυαρῶν ἡμῶν τῆς σιωπῆς· ἢ σοι παροιμίαν ἐρῶ μάλα μὲν ἀληθῆ, μάλα δὲ σύντομον, ὅτι τότε ἄσσονται κύκνοι ὅταν κολοιοὶ σιωπήσωσιν.
- 115 T ΘΕΟΔΩΡΩΙ Ἑορτὴ καὶ τὰ γράμματα, καὶ τὸ κρεῖσσον ὅτι προφθάνεις τὸν καιρόν, τῇ προθυμίᾳ τὸ προεορτάζειν ἡμῖν χαριζόμενος.
- 115.2 Τὰ μὲν οὖν παρὰ τῆς σῆς εὐλαβείας, τοιαῦτα· ἡμεῖς δὲ ὧν ἔχομεν τὸ μεῖζον ἀντιδίδομεν, τὰς εὐχάς. Ἵνα δέ τι καὶ ὑπόμνημα παρ' ἡμῶν ἔχῃς, τὸ δ' αὐτὸ καὶ τοῦ ἀγίου Βασιλείου, πυκτίον ἀπεστάλκαμέν σοι τῆς Ὠριγένους Φιλοκαλίας ἐκλογὰς ἔχον τῶν χρησίμων τοῖς φιλολόγοις.
- 115.4 Τοῦτο καὶ δέξασθαι καταξίωσον καὶ ἀπόδειξιν ἡμῖν δοῦναι τῆς ὠφελείας, καὶ σπουδῇ καὶ Πνεύματι βοηθούμενος. ΕΥΛΑΛΙΩΙ Γέγονε καὶ ἡ Λαμὶς ἐμοὶ τῆς σιωπῆς χωρίον καὶ φιλοσοφίας

ἐγγυμναστήριον· ἦν ὡς σιγῶν ἐθεασάμην, ἰδεῖν ἐπιθυμῶ καὶ φθεγγόμενος, ἵνα τοῖς τε ἀδελφοῖς πληρώσω τὸν πόθον καὶ ὑμᾶς ἀμύνωμαι τῆς μικρολογίας τοὺς κακοὺς τῶν ἐμῶν νευμάτων ἐξηγητάς.

116.2 Αὐτὸς γὰρ ὁ λαλῶν παρέσομαι, οὐκέτ' ἀλληγορούμενος οὐδὲ εἰκαζόμενος, ἀλλὰ καθαρῶς νοούμενος. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Καινόν τι πέπονθα· παρόντι σιγῆσας, ἀπόντα ποθῶ, ἵνα καὶ μεταδῶ λόγου καὶ μεταλάβω.

117.1 Καλὸν γὰρ ὥσπερ ἄλλου παντός, οὕτω δὴ καὶ λόγων ἀπαρχὰς ἀνατιθέναι τῷ Λόγῳ πρῶτον, εἶτα τοῖς φοβουμένοις τὸν Κύριον. ΕΥΓΕΝΙΩΙ Καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι, φησὶν ὁ Ἐκκλησιαστής διὰ τοῦτο Ἐθέμην φυλακὴν τῷ στόματί μου, ἥνίκα καιρός, καὶ ἴδου τὰ χεῖλη μου οὐ μὴ κωλύσω, ἐπειδὴ τούτου καιρός.

118.2 Ἐσιώπησα γάρ, φησὶν ἡ Γραφή· μὴ καὶ αἰεὶ σιωπήσομαι; Ἐσιώπησα μὲν ἑμαυτῷ· λαλήσω δὲ τοῖς ἄλλοις. Οἱ δέ, εἰ μὲν ἂν χρή φθέγγοιντο, πᾶσα χάρις· εἰ δὲ μή, καὶ τὰ ὅλα φραζόμεθα. ΠΑΛΛΑΔΙΩΙ Χριστῷ συνενέκρωσα τὴν γλῶσσαν ἥνίκα ἐνήστευον, καὶ ἀναστάντι συνήγειρα.

119.1 Τοῦτό μοι τῆς σιωπῆς τὸ μυστήριον, ἴν', ὥσπερ ἔθυσα νοῦν ἀνεκκλήτων, οὕτω θύσω καὶ λόγον κεκαθαρμένον. ΕΛΛΑΔΙΩΙ Ὅρᾶν τὰ ἐλπιζόμενα πόρρωθεν διδαχθέντες (χρήσομαι γὰρ τῷ σῶ προοιμίῳ), καὶ τοῖς ἤδη παροῦσιν ἐνευφραίνόμεθα.

120.1 Τὴν γὰρ ἀγίαν τοῦ Πάσχα ἡμέραν, εἰς ἣν ἀπηντήκαμεν, τῶν ἐκεῖθεν ἀγαθῶν οἶδα μυσταγωγίαν, ἐορτὴν οὖσαν διαβατήριον. Ὡν καλῶς ἐποίησας καὶ αὐτὸς ἀναμνήσας ἡμᾶς, οἷς ἀπέσταλκας καὶ οἷς γράφεις. Ἐγὼ δὲ πολλὰ μὲν ἤδη Πάσχα διήλθον, καὶ τοῦτο ὠνάμην τῆς μακροτέρας ζωῆς.

120.2 Νῦν δὲ καθαρώτερον ἐπιθυμῶ, τὴν Αἴγυπτον ταύτην ἐξελθὼν τοῦ βίου τὴν βαρεῖαν καὶ σκοτεινὴν, καὶ τοῦ πηλοῦ καὶ τῆς πλινθείας ἐλευθερωθεὶς ἢ συνδεδέμεθα, πρὸς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας μεταναστῆναι. Ταῦθ' ἡμῶν προσεύχου καὶ ὑπερεύχου, εἴ τί σοι μέλει τοῦ τὰ μέγιστα εὖ ποιεῖν ἡμᾶς.

120.3 Σὲ δὲ πολλάκις γένοιτο τῷ κοινῷ τῆς Ἐκκλησίας συνεορτάσαι βιωσίμως ἔχοντα. Εἰ δέ μοι δοίητε καὶ τὸ γῆρας ἐν καλῷ καταλῦσαι τῇ Ἐκκλησίᾳ ταύτῃ δόντες ἐπίσκοπον, ὃν ἀναδείξει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἔργον ἔσεσθε ἀγαθὸν εἰργασμένοι, καὶ τί ἂν γὰρ ἡ πατρικῶν εὐλογιῶν ἄξιον;

121 Τ ΘΕΟΔΩΡΩΙ Ἀγάπης συμβόλοις ἠδόμεθα, καὶ μάλιστα καιροῦ τοιοῦτου καὶ παρὰ τοιοῦτου νεοπαγοῦς τε ὁμοῦ καὶ τελείου, καί, ἵνα σε τοῖς ἀπὸ τῆς Γραφῆς δεξιώσωμαι, ἰδρυμένου ἐν τῇ νεότητι· οὕτω γὰρ ἐκείνη καλεῖ τὸ πλεῖον ἐν συνέσει τῆς ἡλικίας.

121.2 Οἱ μὲν οὖν παλαιοὶ πατέρες δρόσον οὐρανοῦ καὶ πιότῃ γῆς μετὰ τῶν ἄλλων ἐπηύχοντο τοῖς παισὶν (εἰ μὴ τῷ φίλον καὶ ταῦτα νοεῖν ὑψηλότερον), ἡμεῖς δέ σοι τὸ πᾶν πνευματικῶς ἀντιδώσομεν· Πληρώσαι Κύριος πάντα τὰ αἰτήματά σου, καὶ γένοιτο τοιούτων τέκνων πατὴρ (εἰ δεῖ σοι συντόμως καὶ οἰκείως ἐπεύξασθαι) οἷον σεαυτὸν ὑποφαίνεις τοῖς σοῖς πατράσιν, ὡς ἂν τά τε ἄλλα καὶ ἡμεῖς ἐπὶ σοὶ δοξαζοίμεθα.

122 Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Χρεωστεῖς μὲν ἡμῖν καὶ ὡς νοσηροῖς θεραπείας, εἴπερ μία τῶν ἐντολῶν ἀσθενούντων ἐπίσκεψις· χρεωστεῖς δὲ καὶ τοῖς ἀγίοις μάρτυσι τὴν δι' ἔτους τιμὴν, ἣν ἐν Ἀριανζοῖς τοῖς σοῖς ἐορτάζομεν τῇ εἰκάδι δευτέρᾳ τοῦ καθ' ἡμᾶς μηνὸς Δαθοῦσα.

122.1 Καὶ ἅμα οὐκ ὀλίγα τῶν ἐκκλησιαστικῶν δεῖται κοινῆς διασκέψεως. Πάντων οὖν ἕνεκεν ἀόκνως παραγενέσθαι καταζίωσον· καὶ γάρ, εἰ πολὺς ὁ κάματος, ἀλλ' ἀντίρροπος ὁ μισθός.

123 Τ ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἡδέσθην σου τὴν παρουσίαν καὶ στέργω τὴν συνουσίαν, καίτοι γε ἄλλως ἑμαυτὸν νοθετήσας οἴκοι μένειν καὶ καθ' ἡσυχίαν φιλοσοφεῖν· τοῦτο γὰρ εὖρον ἑμαυτῷ ἐκ πάντων λυσιτελέστερον.

- 123.2 Ἐπεὶ δὲ οἱ τε ἄερες ἔτι ταραχώδεις καὶ οὐκ ἀνῆκεν ἡ ἄρρωστία, παρακαλῶ, μικρὸν μακροθύμησον, συνεύχου δὲ τὴν ὑγίειαν· καὶ ἡνίκα ἂν ᾗ καιρός, ἐπιστησόμεθα σαῖς εὐχαῖς. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Καλεῖς;
- 124.1 Ἡμεῖς δὲ σπεύδομεν· σπεύδομεν δὲ μόνῳ πλησιάσαι καὶ μόνοι. Συνόδους γὰρ καὶ συλλόγους πόρρωθεν ἀσπαζόμεθα, ἐξ οὗ μοχθηρῶν πεπειράμεθα τῶν πολλῶν, οὕτω γὰρ εἰπεῖν μέτριον. Τί οὖν ἔτι λείπεται; Πόθῳ δικαίῳ βοήθησον διὰ τῶν εὐχῶν, ἵνα τύχωμεν ὧν σπουδάζομεν. ΟΛΥΜΠΙΩΙ Παιδεύεται τι καὶ πολιά, καὶ οὐ πάντῃ τὸ γῆρας, ὥς ἔοικεν, εἰς σύνεσιν ἀξιόπιστον.
- 125.1 Ἐγὼ γοῦν πάντων μὲν μάλιστα τῶν Ἀπολλιναριστῶν εἰδὼς τὴν ἐνθύμησιν καὶ ἀσέβειαν, ὁρῶν δὲ οὐκ ἀνεκτὴν τὴν ἀπόνοιαν, ἐνόμιζον τῇ μακροθυμίᾳ πράους ποιήσιν καὶ μαλάξιν κατὰ μικρὸν, ὅπερ οὖν καὶ ταῖς ἐλπίσιν ὑπέτεινον. Ἐλαθον δέ, ὥς ἔοικε, κάκείνους χεῖρους ποιήσας καὶ τὴν Ἐκκλησίαν βλάψας τῇ ἀκαίρῳ φιλοσοφίᾳ· οὐ γὰρ δυσωπεῖ τοὺς πονηροὺς ἐπιείκεια.
- 125.3 Καὶ νῦν, εἰ μὲν αὐτό μοι δυνατόν ἦν δι' ἑμαυτοῦ ταῦτα διδάξαι, οὐκ ἂν ὥκνησα, εὖ ἴσθι, καὶ παρὰ δύναμιν κινηθεὶς προσπεσεῖν τῇ σῇ τιμιότητι. Ἐπειδὴ δὲ περαιτέρω προήγαγεν ἡμᾶς ἡ ἄρρωστία καὶ τοῖς Ξανξαρίδος θερμοῖς χρήσασθαι ἀναγκαῖον ἐγένετο, τῶν ἱατρῶν τοῦτο συμβουλευσάντων, ἀντ' ἑμαυτοῦ ποιοῦμαι τὰ γράμματα.
- 125.5 Ἐτόλμησαν οἱ κακοὶ καὶ κακῶς ἀπολόμενοι πρὸς πᾶσι τοῖς ἄλλοις καὶ καθηρημένους ἐπισκόπους ὑπὸ πάσης ἀνατολικῆς καὶ δυτικῆς συνόδου καλέσαντες, ἢ παριοῦσι καταχρησάμενοι (οὐ γὰρ ἔχω τοῦτο εἰπεῖν ἀκριβῶς), καὶ πασῶν κατεξαναστάντες βασιλικῶν διατάξεων καὶ ὑμετέρων προσταγμάτων, ἐπισκόπου ὄνομα περιθεῖναι τινι τῶν παρ' αὐτοῖς ἀσεβῶν καὶ κιβδήλων, οὐδενὶ τοσοῦτον, ὥς οἶμαι, ὅσον τῇ ἐμῇ νεκρώσει (τοῦτο γὰρ δεῖ λέγειν) θαρρήσαντες. Ταῦτα εἰ μὲν ἀνεκτά, ἐνεγκάτω μὲν ἡ σὴ στερρότης· οἴσομεν δὲ καὶ ἡμεῖς, ὥσπερ οὖν καὶ πολλάκις ἠνέγκαμεν.
- 125.6 Εἰ δὲ βαρέα καὶ οὐδὲ τοῖς εὐλαβεστάτοις βασιλεῦσιν αὐτοῖς φορητά, ἐπεξελθεῖν τοῖς γεγεννημένοις, εἰ καὶ τῆς ἀπονοίας ἔλαττον, καταξίωσον. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ὅναρ ἠυθύμησα.
- 126.1 Καὶ γὰρ μέχρι τῆς μονῆς ἐνεχθεὶς ὥστε τινὸς ἐκ τοῦ λουτροῦ παραμυθίας τυχεῖν, εἴτα τὴν σὴν συντυχίαν ἐλπίσας καὶ ὥσπερ ἐν χεροῖν ἔχων ἤδη τὸ ἀγαθὸν καὶ τινὰς ἡμέρας προσδιατρίψας, ἐξαίφνης ἀπήχθη ὑπὸ τῆς ἀρρωστίας τὰ μὲν ἤδη λυπούσης, τὰ δὲ ἀπειλούσης. Καὶ εἰ δεῖ τινὰ εἰκασίαν εὑρεῖν τῷ πάθει, ταῦτόν ἔπαθον τοῖς πολύποσιν, οἱ βία τῶν πετρῶν ἀποσπώμενοι κινδυνεύουσι καὶ ταῖς κοτύλαις πολλάκις, ὧν τι προσοφιάσι ταῖς πέτραις, ἢ τι παρ' αὐτῶν προσλαμβάνουσι.
- 126.3 Τὸ μὲν οὖν ἡμέτερον τοιοῦτον. Ἄ δ' ἂν παρὼν ἐδεήθην τῆς σῆς καλοκάγαθίας, ταῦτα καὶ ἀπὼν ἐθάρρησα. Τὸν υἱὸν Νικόβουλον σφόδρα εὖρον τῇ τοῦ δρόμου φροντίδι καὶ τῇ τῆς μονῆς προσεδρεΐᾳ στενοχωρούμενον, ἀνθρωπον καὶ ἀσθενῆ καὶ τῶν τοιούτων ἀήθη καὶ τὴν ἐρημίαν οὐ φέροντα. Τούτῳ πρὸς ἄλλο μὲν πᾶν ὃ τι ἂν ᾗ σοι φίλον χρήσασθαι θέλησον· καὶ γὰρ πρόθυμος εἰς πάντα ὑπηρετεῖν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ· ταύτης δέ, εἰ δυνατόν, ἐλευθέρωσον τῆς φροντίδος· εἰ μὴ τι ἄλλο, καὶ ὥς ἡμέτερον τιμῶν νοσοκόμον, ἐπειδὴ πολλὰ καὶ περὶ πολλῶν δεηθέντες καὶ τυχόντες χρῆζομεν καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς τῆς σῆς ἡμερότητος.
- 127 Τ ΕΛΛΑΔΙΩΙ Ἡδὺ μὲν καὶ ἄλλως τὸ προσαγορεύειν τὴν σὴν εὐλάβειαν· ἐμοὶ δὲ ἥδιον οὕτω διακειμένῳ.
- 127.1 Τὸ γὰρ καθ' ἐκάστην ἀπογινώσκεισθαι σχεδὸν τὴν ἡμέραν πλεον ἔχεσθαί σου ποιεῖ, ὥς αἰετὰ τελευταῖα παρακερδαίνοντα. Ἐπειδὴ δὲ τὸ κέρδος ὁμολογῶ, χρεωστῶ τὴν ἀντίδοσιν τῷ αἰδεσιμωτάτῳ υἱῷ Νικοβούλῳ παρ' οὗ τὸ κέρδος· ὅπερ δὲ ποιοῦσιν οἱ πένητες πρὸς τοὺς εὐπόρους βλέποντες ἵνα παρ' ἐκείνων εὖ πάθωσι, τοῦτο καὶ αὐτὸς ποιῶ διὰ σοῦ τῷ ἀνδρὶ διαλύων τὸ χρέος.

- 127.3 Χρήζει ἀπραγμοσύνης, πάντα τὸν χρόνον ταύτῃ συνειθισμένος πρὸς ταύτην αὐτῷ συνάρασθαι καταξίωσον. ΠΡΟΚΟΠΙΩΙ Διὰ μακροῦ σε προσφθέγγομαι, τὸν ἀντὶ πάντων ἔμοι καὶ πρὸ πάντων, ὃν καὶ παρόντα τῶν μεγάλων ἡξίους καὶ ἀπόντα οἶδ' ὅτι τῶν αὐτῶν ἀξιοῖς.
- 128.2 Μισθὸς δὲ γενέσθω τῷ διακόνῳ τῆς ἐπιστολῆς τῷ υἱῷ ἡμῶν Ἀνθίμῳ ὑπὲρ μεγάλων μέγας. Τίς οὗτος; τῆς παρὰ σοῦ προστασίας τυχεῖν, ἐν οἷς ἂν δέχεται. Μέγιστον δὲ εἰς τὴν πρεσβείαν ἡμῖν καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτὸς ἐξ ἐπιφανοῦς στρατείας, ἴσως καὶ τοῖς μεγάλοις ὑμῖν γνώριμος, καὶ ἡ συμφορὰ τοῦ σώματος αὐτόθεν τὴν ὄψιν πείθουσα.
- 128.4 Βαρεῖα μὲν καὶ καθ' ἑαυτήν, τῷ παρ' ἀξίαν δὲ ὡς εἰκὸς βαρυτέρα. Τούτοις προστεθεῖσα καὶ ἡ παρ' ἡμῶν παράκλησις οἶδ' ὅτι κατορθώσει μᾶλλον τὸ σπουδαζόμενον. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Εἰ μὲν μὴ πονηρῶς ἡμῖν ἐχρήτο τὸ σῶμα μηδὲ περὶ τοῦ ζῆν αὐτοῦ πονηρὰς εἶχομεν τὰς ἐλπίδας, πρῶτον μὲν ἂν καὶ μέγιστον ἐκερδάναμεν τὴν σὴν συντυχίαν καὶ συνουσίαν, ἢ σοι παρ' ἡμῶν πάντως ἀφείλετο· δεύτερον δὲ ὡς δι' ἡμῶν αὐτῶν ταύτην ἂν ἐπληρώσαμεν τὴν πρεσβείαν.
- 129.2 Ἐπεὶ δὲ κείμεθα παντελῶς τῇ ἀρρωστίᾳ πεπεδημένοι, καὶ οὐχ ἐκόντες ἐζημιώμεθα, ὁ δεύτερον ἦν ποιοῦμεν, πρόσμιέν σοι διὰ τῶν γραμμάτων καὶ δεξιούμεθα καὶ κατασπαζόμεθα καὶ θαρροῦμεν δεηθῆναι περὶ τοῦ συνδιακόνου ἡμῶν Εὐγενίου, ὃν ἐξαιτούμεθα παρὰ τῆς σῆς μεγαλονοίας. Εἰ μὲν οὖν οὐδὲν ἐστὶν ἀδίκημα ἢ πρὸς τὸν ἀνόσιον Ῥηγιανὸν οἰκειότης (οὐ γὰρ ἄλλο γε οὐδὲν ἀδικῶν φαίνεται) δι' αὐτὸ τὸ δίκαιον, οὗ σὺ βραβευτὴς καὶ προστάτης· εἰ δὲ ἀδίκημα τοῦτο κρίνεις, διὰ γε τὸν Θεὸν ᾧ παρέστηκε καὶ τὴν ἡμετέραν πολιάν, ἣν αἰδέσιμον οἶδας πολλοῖς τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον, δὸς οὖν, παρακαλῶ, καὶ ἡμῖν καὶ τῷ κλήρῳ παντὶ ταύτην τὴν χάριν, καὶ δεξιὰς σεαυτῷ ποιήσον τὰς κατὰ Θεὸν ἐλπίδας, ἐλευθερώσας τῆς ἐπηρείας τὸν ἄνθρωπον.
- 129.5 Ἀντιλήψῃ δὲ ὧν δίδως οὐκ ἐλάττονα (εἰ μὴ μέγα τοῦτο εἰπεῖν), τὰς παρ' ἡμῶν εὐχάς. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἔχω μὲν οὕτως, εἰ δεῖ τάληθές γράφειν, ὥστε πάντα σύλλογον φεύγειν ἐπισκόπων, ὅτι μηδεμιᾶς συνόδου τέλος εἶδον χρηστὸν μηδὲ λύσιν κακῶν μᾶλλον ἐσχηκὸς ἢ προσθήκην.
- 130.2 Ἀεὶ γὰρ φιλονεικίαι καὶ φιλαρχίαι (ἀλλ' ὅπως μὴ με φορτικὸν ὑπολάβῃς οὕτω γράφοντα), καὶ λόγου κρείττονες καὶ θάττον ἂν τις ἐγκληθεῖη κακίαν ἐτέροις δικάζων ἢ τὴν ἐκείνων λύσειε. Διὰ τοῦτο εἰς ἑμαυτὸν συνεστάλην καὶ μόνην ἀσφάλειαν ψυχῆς τὴν ἡσυχίαν ἐνόμισα.
- 130.3 Νῦν δὲ καὶ τὴν ἀρρωστίαν ἔχω προστατοῦσαν τῆς κρίσεως, αἰεὶ σχεδὸν τὰ τελευταῖα πνέων καὶ εἰς οὐδὲν ἑμαυτῷ χρῆσθαι δυνάμενος. Διὰ τοῦτο συγγινωσκέτω μὲν ἡμῖν ἡ σὴ μεγαλόνοια, πεισθήτω δὲ διὰ σοῦ καὶ ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς μὴ ῥαθυμίαν ἡμῶν καταγινώσκειν, ἀλλὰ συγγινώσκειν τῇ ἀσθενείᾳ δι' ἣν οἶδε καὶ συγχωρήσας ἡμῖν δεηθεῖσιν ἀντ' ἄλλης εὐεργεσίας τὴν ἀναχώρησιν.
- 131 T ΟΛΥΜΠΙΩΙ Τοῦτό μοι τῆς ἀρρωστίας ἐστὶ βαρύτερον τὸ ἀρρωστοῦντα μηδὲ πιστεύεσθαι, ἀλλ' ἐκδημίαν οὕτω μακρὰν ἐπιτάττεσθαι καὶ εἰς μέσους θορύβους ὠθεῖσθαι, ὧν τὴν ἀναχώρησιν ἡγαπήσαμεν, μικροῦ καὶ χάριν διὰ τοῦτο τῇ τοῦ σώματος κακοπαθείᾳ ὁμολογήσαντες.
- 131.2 Ἀπράγμων γὰρ ἡσυχία τῆς ἐν πράγμασι περιφανείας τιμιωτέρα. Τοῦτο ἐπέστειλα μὲν καὶ πρῶην τῷ θαυμασιωτάτῳ οὐϊκαρίῳ τὸ αὐτὸ δεξάμενος πρόσταγμα· ἐπιστεῖλαι δὲ καὶ νῦν ὑπὲρ ἡμῶν ἡ σὴ μεγαλόνοια καταξιωσάτω, ὃν ἀξιόπιστον μάρτυρα τῆς ἡμετέρας ἔχομεν ἀρρωστίας. Πείθει δὲ καὶ ἡ ζημία ἣν ἐζημιώμεθα νῦν, μηδὲ προσδραμεῖν καὶ ἀπολαῦσαί σου δυνηθέντες, ἄρχοντας οὕτω δεξιῶ καὶ οὕτω θαυμασίου τὴν ἀρετὴν, ὡς καὶ τὰ προοίμια τῆς σῆς ἀρχῆς εἶναι τιμιώτερα τῆς διὰ τέλους ἐτέρων εὐδοκιμήσεως.
- 132 T ΣΑΤΟΡΝΙΝΩΙ Ἀπαιτεῖς, εὖ οἶδα, τὰ φιλικὰ, καὶ εἰ τολμηρότερον ἄλλως τὸ γράφειν.
- 132.1

Τοῖς μὲν γὰρ ἔξω τὴν ἐξουσίαν, ἡμῖν δὲ νέμεις τὴν παρρησίαν ὡς ὁμόδουλος ἀγαθὸς τοῖς Θεῷ πλησιάζειν ἠξιωμένοις. Διὰ τοῦτό σε καὶ προσφθεγγόμεθα καὶ ποθοῦντί σοι παραστήσομεν τὰ ἡμέτερα.

132.2 Πάντα ἡμῖν σὺν Θεῷ καλῶς ἔχει, πλὴν ἑνός, τοῦ μεριμνᾶν περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν οὕτω ταρασσομένων. Ταύταις ὅτι ἂν δυνηθῇς εἰσενεγκεῖν, μὴ κατοκνήσης τὴν κοινὴν ὁμόνοιαν καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ βραβεῦσαι, ἐπειδὴ ἄλλιν ἐπισκόπων σύνοδος καὶ δέος ἄλλιν μὴ καὶ νῦν αἰσχυνθῶμεν, πικρὸν καὶ ταύτης λαβούσης τὸ τέλος, ὥσπερ τῆς πρότερον.

132.4 Τὰ γὰρ ἡμέτερα Θεῷ τῷ πάντα εἰδότη καὶ γινώσκειν καὶ κρίνειν ἀφήσομεν, εἰ καὶ ἡδέως εἴξαμεν τῷ φθόνῳ καὶ τοῖς βουλομένοις, οὐ χρηστοῦ τινος πράγματος, ὡς δοκεῖ τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐπικινδύνου παραχωρήσαντες, καὶ ὥσπερ ἐκ χειμῶνος δεινοῦ καὶ τραχέος εἰς ὄρμον τινὰ εὐδίων καὶ ἀσφαλῆ καταντήσαντες. ΒΙΚΤΟΡΙ Οὐχ ὅτι νῦν γράφομεν, τολμηροί, ἀλλ' ὅτι μὴ τάχιον, ὁκνηροί, μᾶλλον δὲ οὐδὲ τοῦτο· οὐ γὰρ εὐποροῦμεν δι' ὧν ἐπιστελοῦμεν, καίτοι γε πῶς οἶμι τοῦτο ποθοῦντες, ἐν ἀγρῷ πόρρῳ που τῆς μονῆς διατρίβοντες κάκει τοῦ σώματος ἡμῶν ἐπιμελούμενοι.

133.2 Νῦν δέ, ἡνίκα καιρός, καὶ προσφθεγγόμεθά σε καὶ ἀξιοῦμεν ἥν παροῦσιν ἡμῖν τιμὴν ἐχαρίζου, ταύτην καὶ ἀποῦσι χαρίζεσθαι, καὶ μὴ διὰ γραμμάτων ὀκνεῖν παραμυθεῖσθαι ἡμᾶς σφόδρα τῷ χωρισμῷ κάμνοντας. Ἐπειδὴ δὲ ἄλλιν σύνοδος, ἁγῶν ἄλλιν, καὶ τοῦτο ἐν μέσοις ἐχθροῖς πάντα τηροῦσιν ἐπιμελῶς τὰ ἡμέτερα, δὸς χεῖρα τῇ κοινῇ καταστάσει, ὡς μέρος ὧν τῆς Ἐκκλησίας οὐ τὸ φαυλότατον, καὶ μὴ περιίδης πάντα καταναλωθέντα τῷ ἐμπρησμῷ τῷ νῦν περιέχοντι τὴν Ἐκκλησίαν.

133.4 Ἄλλ' ὅτι ἂν δυνηθῇς τῶν σβεστηρίων ὀργάνων, τοῦτο προσένεγκε, καὶ τοῖς ἄλλοις διακελεύου, ἵνα καὶ τὸ σὸν εὖ ἔχη, τοῦ κοινοῦ πράττοντος ἄμεινον. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ὅντως νικητῆς σὺ καὶ διὰ πάντων ἀριστεύς, ὃ θαυμάσιε.

134.1 Νικῶν γὰρ τοῖς ὅπλοις τοὺς πολεμίους, ἔως ἐξῆν, καὶ νῦν πάντας νικᾷς χρηστότητι. Διὰ τοῦτο καὶ τὴν προσηγορίαν ταύτην ἐθαυρήσαμεν προσαγαγεῖν, καὶ μετὰ τῆς προσηγορίας τὸν τιμιώτατον υἱὸν Ὑπερέχιον, ὃν οἶδα ὅτι καὶ διὰ τὸν τρόπον τιμήσεις, εἰ πεῖραν τοῦ ἀνδρὸς λάβοις, καὶ δι' ἡμᾶς οἷς ἔγνωκας τὰ πάντα χαρίζεσθαι.

134.3 Καὶ θαυρεῖν σοι κέλευε, εἰς ὑπόμνημα τῆς ἡμετέρας φιλίας, ἥν, ὅσον αἰδῇ, πεπεύσμεθα. ΣΩΦΡΟΝΙΩΙ Φιλοσοφοῦμεν ἐφ' ἡσυχίας τοῦτο οἱ μισοῦντες ἡμᾶς ἡδίκηκασιν, ὡς εἴθε τι καὶ ἄλλο τοιοῦτον, ἵνα μᾶλλον αὐτοὺς εὐεργέτας γινώσκωμεν.

135.1 Πολλὰ γὰρ ἐστὶ καὶ ἀδικουμένους εὖ πάσχειν, καὶ καλῶς πάσχοντας ἀδικεῖσθαι. Τὰ μὲν οὖν ἡμέτερα τοιαῦτα.

135.2 Καὶ εἰ μὴ τοὺς ἄλλους πείθομεν, αὐτόν γε σε ἀντὶ πάντων εἰδέναι βουλόμεθα, ὃ λόγον ὑπέχομεν ἡδέως τῶν ἡμετέρων, μᾶλλον δὲ εἰδέναι πεπεύσμεθα καὶ πείθειν τοὺς ἀγνοοῦντας. Ὑμῖν δέ, παρακαλῶ, πᾶσα σπουδὴ γενέσθω νῦν γοῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον, συμφρονῆσαι καὶ εἰς ἓν ἐλθεῖν τὰ τῆς οἰκουμένης τμήματα κακῶς διεστῶτα, καὶ μάλιστα εἰ λάβοιτε αὐτοὺς οὐχ ὑπὲρ τοῦ λόγου τῆς πίστεως, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἰδίων μικροψυχῶν διεστῶτας, ὅπερ ἐγὼ τετήρηκα.

135.4 Οὕτω καὶ ὑμῖν ἔμμισθον ἂν εἴη τὸ δύνασθαι· καὶ ἡμῖν ἡ ἀναχώρησις ἀλυποτέρα, εἰ φανείημεν μὴ κενῶς ταύτην ἀρπάσαντες, ἀλλ' ἐκοντὶ ῥίψαντες ἡμᾶς αὐτοὺς κατὰ πελάγους, ὥσπερ ὁ Ἰωνᾶς ἐκεῖνος, ἵν' ὁ κλύδων παύσῃται καὶ σωθῶσιν ἀσφαλῶς οἱ ἐμπλέοντες. Εἰ δὲ οὐδὲν ἤττον χειμάζονται, τό γε ἡμέτερον εἰσενήνεκται. ΜΟΔΑΡΙΩΙ Ἡμῖν σὺ καὶ συγγενῆς καὶ οἰκεῖος καὶ πᾶν ὅτιοῦν ἂν εἴποι τοιοῦτόν τις.

136.1 Ἡ γὰρ εὐσέβεια συνῆψεν ἡμᾶς καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς εὐδόκιμον, ἥν ἐν σοὶ κατεμάθομεν δείξαντι σαφῶς ὅτι τὸ ἐλληνικὸν καὶ τὸ βάρβαρον σωμαίων, οὐ ψυχῶν ἐστὶ διαφορά, καὶ τόπων

διάστασις, ἀλλ' οὐ τρόπων οὐδὲ προαιρέσεων. Ἡ γένοιτο πολλοὺς τῶν ἡμετέρων τὸ γένος τὴν σὴν μιμήσασθαι καλοκάγαθίαν, καὶ πάντα ἡμῖν οἶδ' ὅτι ἔξει καλῶς, τὰ τε κοινὰ καὶ τὰ ἴδια.

136.3 Παρακαλῶ δέ, ὥσπερ τὸν ἔξωθεν πόλεμον τῇ σεαυτοῦ δεξιᾷ καὶ συνέσει καταλύεις γενναίως ὑπὲρ ἡμῶν ιστάμενος, οὕτω λῦσον καὶ τὸν ἡμέτερον, ὅσα γέ ἐστιν ἐπὶ σοί, εἰρηνικὸν γενέσθαι τὸ τέλος τοῖς συνελθοῦσι νῦν ἐπισκόποις ἀγωνισάμενος. Τὸ γὰρ συνιέναι μὲν πολλάκις, μηδὲν δὲ πέρας εὐρίσκεσθαι τῶν κακῶν ἀλλ' αἰεὶ προστιθέναι ταραχαῖς ταραχάς, μείζονος τῆς αἰσχύνης, ὃ καὶ αὐτὸς γινώσκεις.

137 T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἐπόθουν διὰ πολλοῦ προσειπεῖν σου τὴν τιμιότητα, καὶ χάρις τῷ Θεῷ δεδοκότε τὴν ἀφορμήν.

137.1 Ζητῶν δὲ ὅπως ἂν ἀμειψαίμην τὸν ἐγχειρίζοντά σοι τὴν ἐπιστολήν, κάλλιστον τοῦτο εὔρον παραθέσθαι αὐτὸν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ. Ὅν μέρος τι καὶ δι' ἡμᾶς ἡδέως ὀρᾷν ἀξίου, ἐμόν τε ὄντα καὶ σόν· σύνοικον μὲν ἡμέτερον, στρατιώτην δὲ σόν (λέγω δὲ τὸν νῦν προσιόντα σοι δι' ἡμῶν Θεόδωρον), ὅπως ἂν καὶ αὐτὸς αἰσθῇται τῆς τιμῆς, ἣν αἰεὶ τετιμήμεθα παρὰ σοῦ καὶ νῦν ἔτι τιμώμεθα.

138 T ΒΟΣΠΟΡΙΩΙ Ἐνόμιζον μὲν καὶ ὑπὲρ τῶν προτέρων χρεωστεῖσθαι μοι παρ' ὑμῶν ἀπολογία, οὕτως ἀρχαῖός τις εἰμι καὶ μάταιος.

138.1 Ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἀνίετε πολεμοῦντες ἡμῖν, ἀλλ' αἰεὶ τοῖς προτέροις ἐπαγωνίζεσθε καὶ ταῖς ὕβρεσιν ὕβρεις προσεξευρίσκετε, οὐκ οἶδα δι' ἣντινα αἰτίαν, εἴτε ἡμᾶς μισοῦντες, εἴτε ἄλλοις τὴν ἀτιμίαν ἡμῶν χαριζόμενοι, ταῦτα μὲν τῷ Θεῷ καὶ εἰδέναι καὶ κρίνειν παρήσομεν, ὃν λανθάνει τῶν ὄντων οὐδέν, ὃ φησιν ἡ θεία Γραφή, κἂν κυκῶμεν τὸ τῆς ἀληθείας πρόσωπον εὐπρεπείας ἔνεκεν τῆς πρὸς τοὺς πολλούς.

138.3 Εὐαγγελιζόμεθα δὲ τὴν ὑμετέραν εὐλάβειαν ἡττήμεθα, καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἃν διδῶ Θεός, τὰ δυνατὰ φροντίζειν οὐ κατοκνήσομεν (ἐπειδὴ τοῦτο ἀγωνίζεσθε, καὶ μάλιστα τοῦ καιροῦ κατεπεύγοντος διὰ τὴν προσδοκωμένην τῶν ἐναντίων ἐπιδρομήν, ὡς αὐτὸς γράφεις)· ἀλλὰ τὸ ταπεινὸν τοῦτο σῶμα χρῆσομεν τῷ Θεῷ, μέχρις ἂν διαρκῇ καὶ σθένωμεν, ἵνα μήτε ἡμεῖς βάρος ἔχωμεν, οὕτω κατακρινόμενοι παρ' ὑμῶν καὶ παρὰ παντὸς τοῦ κλήρου καταβοώμενοι παντοίοις ὁδυρμοῖς ἐκθλίβοντος ἡμᾶς, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ὀρῶντες ἀμελουμένην καὶ τοὺς πολλοὺς πλήσσοντες, ὥσπερ ὑπερορῶντες τὰ τῆς Ἐκκλησίας· μήτε ὑμεῖς μακρότερα κάμνητε ἀτιμοῦντες ἡμᾶς.

138.5 Καὶ τοῦτο πράττομεν ταῖς ὑμετέραις εὐχαῖς, εἰ αὐτὸς ὀκνεῖς τῆς Ἐκκλησίας τὴν προστασίαν, ὡς αὐτὸς τε λέγεις καὶ πείθει τὰ πράγματα. Βέλτιον γὰρ ἐκείναις ἐναποθανεῖν ταῖς φροντίσιν ἢ ταύταις, ἐπειδὴ δεῖ πάντως ταλαιπωρεῖν, οὕτω τυποῦντος τοῦ Θεοῦ τὰ ἡμέτερα. ΘΕΟΔΩΡΩΙ Ὁ ἀναλαβὼν Δαυῖδ μὲν τὸν ἑαυτοῦ δοῦλον ἐκ ποιμαντικῆς εἰς βασιλείαν, τὴν δὲ σὴν εὐλάβειαν εἰς ποιμαντικὴν ἀπὸ ποιμένης, ὁ οἰκονομῶν κατὰ τὸ ἑαυτοῦ θέλημα τὰ ἡμέτερα καὶ πάντων τῶν ἐλπίζόντων ἐπ' αὐτόν, αὐτὸς καὶ νῦν ἐπὶ νοῦν ἀγάγοι τῇ σῇ τελειότητι γινῶναι τὴν ἀτιμίαν ἣν ἡτιμάσμεθα παρὰ τῶν κυρίων τῶν ἐπισκόπων περὶ τὰς ψήφους, τῇ μὲν καταστάσει συντιθεμένων, ἡμᾶς δὲ παρωθουμένων.

139.2 Οὐ γὰρ δὴ τὴν σὴν εὐλάβειαν αἰτιάσομαι, νωστί τε ἐπιστᾶσαν τοῖς πράγμασι καὶ ἀγνοοῦσαν τὰ πλεῖστα, ὡς εἰκός, τῆς καθ' ἡμᾶς ἱστορίας. Ταῦτα μὲν οὖν ἱκανῶς οὐδὲ γὰρ βούλομαι διοχεῖν σοι μακρότερα, ἵνα μὴ φαίνωμαι φορτικός, ἄρτι τῆς φιλίας ἀρχόμενος.

139.3 Ἄ δὲ πάρεστι μετὰ τοῦ Θεοῦ βουλευομένοις ἡμῖν, ταῦτα γνωρίζομεν. Ἐγὼ γὰρ ὑπεχώρησα μὲν τῆς κατὰ Ναζιανζὸν Ἐκκλησίας οὔτε ὡς καταφρονῶν τοῦ Θεοῦ, οὔτε ὡς περιορῶν τοῦ μικροῦ ποιμνίου (μηδὲ γὰρ πάθοι τοῦτο ψυχὴ φιλόσοφος), ἀλλὰ πρῶτον μὲν ὡς οὐδενὶ κηρύγματι

τοιούτῳ κρατούμενος, δεύτερον δὲ διὰ τὸ συντετρίφθαι τῇ ἀρρωστίᾳ καὶ νομίζειν μὴ ἐξαρκεῖν πρὸς τὰς τοιαύτας φροντίδας.

- 139.5 Ἐπειδὴ καὶ ὑμεῖς ἐβαρεῖτε, τὴν ἀναχώρησιν ὀνειδίζοντες, καὶ αὐτὸς οὐκ ἔφερον τὰς παρὰ πάντων μοι γινομένης καταβοήσεις, ὃ τε καιρὸς χαλεπός, ἀπειλῶν ἡμῖν ἐχθρῶν ἔφοδον ἐπὶ βλάβῃ τοῦ κοινοῦ πάσης τῆς Ἐκκλησίας, τέλος ἡττήθην ἦταν τῷ σώματι μὲν ὀδυνηράν, τῇ δὲ ψυχῇ ἴσως οὐ πονηράν. Ἐπιδίδωμι τὸ ταπεινὸν τοῦτο σῶμα τῇ Ἐκκλησίᾳ, μέχρις ἂν ᾖ δυνατόν, αἰρετώτερον εἶναι νομίζων ὅτιοῦν παθεῖν σαρκικῶς μᾶλλον ἢ πνευματικῶς πλήσσεσθαι καὶ πλήσσειν τοὺς πολλοὺς τὰ χεῖρω περὶ ἡμῶν ὑπειληφότας, ἐξ ὧν αὐτοὶ πάσχουσι.
- 139.7 Ταῦτ' οὖν εἰδὼς, καὶ συνεύχου καὶ τὴν γνώμην ἡμῶν ἀπόδεξαι· οὐ χεῖρον δ' ἴσως εἶπεῖν, καὶ τυποῦ πρὸς εὐλάβειαν. ΟΛΥΜΠΙΩΙ Πάλιν γράφω, παρεῖναι δέον· ἀλλὰ παρὰ σοῦ μοι τὸ θάρσος, ὃ καὶ τῶν πνευματικῶν βραβευτὰ (ἴνα πρῶτον εἴπω τὸ πρῶτον), καὶ τῶν κοινῶν ἐπανορθωτά, καὶ θεόθεν τὰ ἀμφοτέρω· ὁ καὶ μισθὸν εὐσεβείας λαβὼν, τὸ κατὰ νοῦν χωρεῖν σοι τὰ πράγματα καὶ μόνῳ τυγχάνειν ἀλωτὰ τὰ μὴ τοῖς ἄλλοις ἀλώσιμα.
- 140.2 Σύνεσις γάρ σοι καὶ ἀνδρεία τὴν ἀρχὴν ἄγουσιν, ἡ μὲν εὐρίσκουσα τὸ πρακτέον, ἡ δὲ ῥαδίως ἐπιτελοῦσα τὸ εὐρεθέν. Καὶ τὸ μέγιστον, ἡ τῆς χειρὸς καθαρότης, ἥ πάντα εὐθύνεται. Ποῦ σοι χρυσὸς ὁ ἄδικος;
- 140.3 οὐδ' ἐγένετο, πρῶτον ἐξορίαν κατακριθείς, ὡς ἀφανὴς τύραννος. Ποῦ δὲ ἀπέχθεια; κατακέκριται. Ποῦ δὲ χάρις; ἐνταῦθά τι κλίνη (κατηγορήσω γάρ σου μικρόν), ἀλλὰ Θεοῦ φιланθρωπῖαν μιμούμενος, ἦν καὶ νῦν αἰτεῖ δι' ἡμῶν Αὐρήλιος, ὁ σὸς στρατιώτης, ὃν ἄφρονα φυγάδα καλῶ καὶ ἰκέτην σώφρονα, ὅτι ὑπὸ τὰς ἡμετέρας ἑαυτὸν τέθεικε χεῖρας, καὶ διὰ τῶν ἡμετέρων τὰς σὰς, ὥσπερ τινὰ εἰκόνα βασιλικήν, τὴν πολιὰν ἡμῶν προβαλλόμενος καὶ τὴν ἱερωσύνην, ἣν αἰδεῖσθαι πολλάκις καθωμολόγησας.
- 140.5 Ἰδοῦ σοι προσάγει τοῦτον ἡ θυοφόρος χεὶρ αὕτη καὶ ἀναίμακτος καὶ πολλοὺς μὲν ἐπαίνους σου γράψασα, γράψουσα δέ, οἶδ' ὅτι, καὶ πλείους, εἰ Θεὸς παρατείνειεν ὑμῖν τὴν ἀρχήν, τὴν τε σὴν λέγω καὶ τοῦ συνεργοῦ τῆς σῆς θέμιδος. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Πάλιν φιλανθρωπίας καιρὸς, καὶ πάλιν ἐγὼ τολμηρὸς γράμμασι πιστεύων παράκλησιν περὶ τοσούτου πράγματος.
- 141.1 Ποιεῖ γάρ με θρασὺν ἡ νόσος, οὐδὲ προϊέναι συγχωροῦσα· οὐ γὰρ εὐπρεπῇ παρέχει τὴν εἴσοδον. Τίς οὖν ἡ πρεσβεΐα;
- 141.2 καί μου δέξαι ταύτην ἡμέρως καὶ φιλανθρώπως. Δεινὸν μὲν καὶ ἀνδρὸς θάνατος (πῶς γὰρ οὐ;·) τοῦ σήμερον ὄντος καὶ αὖριον οὐκ ἐσομένου οὐδὲ πρὸς ἡμᾶς ἀναλύσοντος· πολλῷ δὲ δεινότερον πόλιν ἀποθανεῖν, ἣν βασιλεῖς ἰδρύσαντο καὶ χρόνοι συνεστήσαντο καὶ ἀκολουθία μακρὰ διεφύλαξεν. Ὑπὲρ τῆς Διοκαιοσαρέων ὁ λόγος, τῆς ποτε πόλεως, νῦν δὲ οὐ πόλεως, εἰ μὴ σὺ νεύσειας ἥμερον.
- 141.3 Ταύτην σοι προσπίπτειν νόμισον δι' ἡμῶν, καὶ φωνὴν ἐχέτω καὶ σχῆμα πενθικὸν περικεῖσθω καὶ κειράσθω κόμας, ὥσπερ ἐν δράματι, καὶ τούτους ποιείσθω πρὸς σὲ τοὺς λόγους· «Δός μοι χεῖρα χαμαὶ κειμένη, βοήθησον ἀσθενούσῃ. Μὴ συνεπιθῇ τῷ χρόνῳ, μηδὲ διαφθείρης τὰ Περσῶν λείψανα. Πόλεις ἐγείρειν σοι πρεπωδέστερον ἢ καταλύειν τὰς κεκληκυίας.
- 141.4 Γενοῦ πολιστής ἢ τῷ προσθεῖναι τι τοῖς οὖσιν ἢ τῷ φυλάξαι τὴν οὖσαν. Μὴ ἀνάσχη μέχρι τῆς σῆς ἀρχῆς εἶναι πόλιν, καὶ μετὰ σὲ μηκέτ' εἶναι· μηδὲ δοῦναι πονηρὸν τῷ χρόνῳ διήγημα, λαβεῖν ἀριθμουμένην ἐν πόλεσιν, καὶ καταλιπεῖν χωρίον ἀοίκητον τὴν ποτε πόλιν ὅρεσι καὶ κρημνοῖς καὶ ὕλαις μόναις γνωριζομένην.» Ταῦτα μὲν ποιείτω καὶ λεγέτω πρὸς τὴν σὴν φιλανθρωπῖαν ἢ τοῦ πλάσματος πόλις.
- 141.5 Ἡμῶν δὲ ὡς φίλων δέξαι παραίνεσιν· σωφρονίσει μὲν θέλησον τοὺς ἐξημαρτηκότας εἰς τὸ πρόσταγμα τῆς σῆς ἐξουσίας, ὑπὲρ γὰρ τούτου οὐδὲν θαρροῦμεν, εἰ καὶ μὴ ἀπὸ κοινοῦ

σκέμματός φασιν εἶναι τὸ θράσος, ἀλλὰ μειρακίσκων τινῶν ὀρμὴν ἀλόγιστον· τὸ πλεῖον δὲ τῆς ὀργῆς συγχωρῆσαι καὶ λογισμῷ χρῆσασθαι μείζονι· μητρὸς ὑπερήλγησαν νεκρουμένης, οὐκ ἤνεγκαν πολῖται καλεῖσθαι καὶ εἶναι ἀπόλιδες, ἐμάνησαν, παρηνόμησαν, ἀπέγνωσαν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, ἔκφρονας αὐτοὺς τὸ παράδοξον τοῦ πάθους ἐποίησεν.

141.6 Ἄρ' οὖν διὰ τοῦτο χρή μὴδὲ εἶναι πόλιν τὴν πόλιν; Μηδαμῶς, ὦ θαυμάσιε, μὴ τοῦτο ἐπιγράφης. Ἀλλὰ τίμησον μὲν πάντας πολίτας καὶ πολιτευτὰς καὶ ἀξιωματικούς ἰκετεύοντας· πάντων γὰρ οἴου τὴν συμφορὰν ὁμοίως ἄπτεσθαι, καὶ εἰ τῷ μεγέθει τῆς σῆς ἐξουσίας ἐφησυχάζουσιν, οἷον ὑποβρύχια στένοντες.

141.8 Τίμησον δὲ τὴν ἡμετέραν πολιάν, οἷς δεινὸν εἴ ποτε τὴν μεγάλην πόλιν ἔχοντες, νῦν μὴδὲ πόλιν ἔχοιμεν, καὶ θηρίων οἰκητήριον γένοιτο μετὰ τὴν σὴν ἀρχὴν ὃ τε ναὸς ὃν ἠγείραμεν τῷ Θεῷ καὶ ἡ περὶ τοῦτον ἡμῶν φιλοκαλία. Οὐδὲ γὰρ εἰ ἀνδριάντες κατενεχθήσονται, τοῦτο δεινόν, εἰ καὶ ἄλλοις δεινόν· μὴδὲ περὶ τούτων νομίσης ἡμῖν εἶναι τὸν λόγον, οἷς περὶ τὰ κρεῖττονα ἢ σπουδὴ, ἀλλ' εἰ συγκατενεχθήσεται τούτοις πόλιν ἀρχαία καὶ τι λαμπρὸν ἐνεγκοῦσα, ζώντων ἡμῶν καὶ ὀρώντων τῶν παρὰ σοὶ τιμωμένων καὶ τινα ἰσχὺν ἔχειν νομιζομένων.

141.9 Ἀλλ' ὁ μὲν περὶ τούτων λόγος τοσοῦτος. Οὐδὲ γὰρ εἰ πλείονα εἴποιμεν, ἰσχυρότερόν τι τῶν σῶν εὐρήσομεν λογισμῶν, οἷς ἔθνος τοσοῦτον ἄγεται, καὶ ἀχθείη γε πλείω καὶ μείζω, καὶ ἐπὶ μείζοσι ταῖς ἀρχαῖς.

141.10 Ἐκεῖνο δὲ ἀναγκαῖον γινῶναι τὴν σὴν μεγαλόνοιαν περὶ τῶν προεμπεπτωκότων, ὅτι παντελῶς εἰσιν ἄθλιοι, ἀπερριμμένοι, καὶ μηδεμιᾶς ἀταξίας τοῖς ἡμαρτηκόσι κοινωνήσαντες, ὥς πολλοὶ πείθουσιν ἡμᾶς τῶν τότε παρόντων. Πρὸς ταῦτα βούλευσαι ὃ τι ἂν συμφέρειν νομίσης καὶ πρὸς τὴν ἐντεῦθεν δόξαν καὶ πρὸς τὰς ἐκεῖθεν ἐλπίδας.

141.11 Ἡμεῖς δὲ τὸ παραστὰν οἴσομεν, οὐκ ἀλύπως μὲν, οἴσομεν δέ· τί γὰρ ἂν καὶ πράξαιμεν ἕτερον; Εἰ δὲ τὰ χεῖρω νικήσειεν, ἔν χαριούμεθα μόνον, τῇ ποτε πόλει ἐπιβαλούμεθα δάκρυα. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Εἰ καὶ ὁ πόθος τῆς σῆς συντυχίας θερμὸς καὶ ἡ χρεῖα τῶν δεομένων μεγάλη, ἀλλ' ἡ νόσος ἀήττητος.

142.1 Διὰ τοῦτο γράμμασι πιστεῦσαι ταύτην τὴν πρεσβείαν ἐθάρρησα. Αἰδέσθητι μὲν ἡμῶν τὴν πολιάν, ἣν ἠδέσθης ἤδη καλῶς ποιῶν καὶ πολλάκις.

142.2 Αἰδέσθητι δὲ καὶ τὴν ἀρρωστίαν ταύτην ἥ μέρος τι καὶ οἱ κατὰ Θεὸν ἰδρῶτες συνεισῆνεγκαν, εἴ τι δεῖ καὶ νεανιεύσασθαι. Καὶ διὰ τοῦτο φεῖσαι μὲν τῶν πολιτευομένων πρὸς ἡμᾶς βλεπόντων ὥς ἐχόντων ἡμῶν ἐπὶ σοῦ παρρησίαν.

142.3 Φεῖσαι δὲ τῶν ἄλλων τῶν ὑπὸ τὴν ἡμετέραν φροντίδα. Καὶ γὰρ οὐδεμία ζημία τοῖς πράγμασιν ἐκ τῆς φιλανθρωπίας, ἐπεὶ τῷ φόβῳ πλείονα κατορθοῖς ἢ ταῖς τιμωρίαις ἕτεροι. Σοὶ δὲ ἀντὶ τούτων γένοιτο τὸ τοιοῦτου τυχεῖν τοῦ κριτοῦ οἷόσπερ ἂν αὐτὸς γένη τοῖς δεομένοις καὶ ἡμῖν τοῖς πρεσβεύουσιν.

143 T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Τί τὸ πολλὰ παθεῖν καὶ τὸ εὖ παθεῖν τοῖς ἀνθρώποις χαρίζεται;

143.1 διδάσκει φιλανθρωπίαν καὶ κλίνει τοῖς δεομένοις. Οὐδὲν γὰρ τοιοῦτον παίδευμα πρὸς τὸ ἐλεεῖν ὥς τὸ προλαβεῖν χρηστότητα. Τοῦτο καὶ αὐτῷ μοι συμβέβηκεν· ἔμαθον τὸ συμπαθὲς ἐξ ὧν ἔπαθον.

143.2 Καὶ ὅρᾳς τὸ ἡμέτερον μεγαλόψυχον; αὐτὸς χρήζων τῆς σῆς ἡμερότητας ἐν τοῖς ἑμοῖς πράγμασιν, ὑπὲρ ἄλλων πρεσβεύω καὶ οὐ δέδοικα μὴ δαπανήσω σου τὸ φιλάνθρωπον ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις. Γράφω δὲ ταῦτα ὑπὲρ τοῦ πρεσβυτέρου Λεοντίου, εἴτ' οὖν ποτε πρεσβυτέρου· ὃς εἰ μὲν ἄξια πέπονθεν ὧν πεποίηκεν, ἐνταῦθα στῶμεν, μὴ τὸ ὑπερβάλλον ἀδικία γένηται· εἰ δέ τι

τῇ τιμωρίᾳ προσχρεωστεῖται καὶ οὕτω τοῖς ἁμαρτήμασι τὰ τῆς ὕβρεως ἀντισώθη, τοῦτο ἡμῖν συγχώρησον καὶ τῷ Θεῷ καὶ τῷ βήματι καὶ τῷ κοινῷ συλλόγῳ τῶν ἱερέων οἷς ποτε συνηρίθητο, καὶ εἰ νῦν ἀνάξιον ἑαυτὸν ἀπέφηνεν οἷς τε πεποίηκεν, οἷς τε πέπονθεν.

143.5 Εἰ μὲν οὖν πείθομεν, τοῦτο ἄριστον· εἰ δὲ μή, προσάγομέν σοι πρεσβευτὴν αἰδεσιμώτερον, τὸν κοινωνόν σοι καὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς εὐδοξίας. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Οὐ πανταχοῦ τὸ τάχος ἐπαινέτόν.

144.1 Διὰ τοῦτο ἀνεβλόμην τὴν ἀπόκρισιν εἰς τόδε περὶ τῆς τοῦ αἰδεσιμωτάτου Οὐηριανοῦ θυγατρὸς, τῷ χρόνῳ τι διδοὺς εἰς διόρθωσιν καὶ ἅμα τῆς σῆς στοχαζόμενος ἀγαθότητος οὐκ ἐπαινούσης τὸ διαστάσιον, ἐξ ὧν ἡμῖν τὴν πεῦσιν διέτρεψας, οὓς οὐ ταχεῖς ἦδεις οὐδὲ ἀπερισκέπτους πρὸς τὰ τοιαῦτα. Διὰ τοῦτο μὲν οὖν κατέσχον ἑμαυτὸν εἰς δεῦρο καί, οἶμαι, οὐκ ἀλογίστως.

144.2 Ἐπεὶ δὲ εἰς στενὸν ἤκομεν τοῦ καιροῦ καὶ ἀνάγκη γνωρίσαι τὸ παρὰ τῆς ἐξετάσεως εὐρεθέν, καὶ δὴ γνωρίσομεν. Διπλῇ τις ἡ παῖς εἶναί μοι φαίνεται, μεριζομένη αἰδοῖ τε γονέων καὶ ἀνδρὸς συνηθεία.

144.3 Καὶ τὰ μὲν ῥήματα μετ' ἐκείνων ἐστίν, ἡ δὲ διάνοια οὐκ οἶδα εἰ μή τι καὶ μετὰ τούτου, ὡς παραδηλοῖ τὸ δάκρυον. Αὐτὸς μὲν οὖν δηλαδὴ πράξεις ὃ παρίσταται τῇ σῇ δίκη καὶ τῷ κατευθύνοντί σε πρὸς πάντα Θεῷ.

144.4 Ἐγὼ δὲ ἥδιστα ἂν γνώμην ἔδωκα τῷ υἱῷ Οὐηριανῷ πολλὰ τῶν ἐν μέσῳ παραδραμεῖν ἐπὶ τῷ μὴ κυρῶσαι τὸ ἀποστάσιον, ὃ τοῖς ἡμετέροις ἀπαρέσκει πάντως νόμοις, κἂν οἱ Ῥωμαίων ἐτέρως κρίνωσι. Τὸ δίκαιον γὰρ φυλαχθῆναι ἐπαναγκές, ὃ καὶ ἡμεῖς σοι εὐχόμεθα ἀεὶ λέγειν τε καὶ ποιεῖν.

145 T ΟΥΗΡΙΑΝΩΙ Οὐδὲν δεινὸν ποιοῦσιν οἱ δῆμιοι· καὶ γὰρ ὑπηρετοῦνται νόμοις· οὐδὲ τὸ ξίφος παράνομον, ᾧ τοὺς πονηροὺς κολάζομεν· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἐπαινεῖται δῆμιος οὐδὲ ἀσμενίζεται φοινικὸν ξίφος.

145.2 Οὕτως οὐδὲ ἡμεῖς ἀνεχόμεθα γενέσθαι μισητοὶ διὰ τῆς ἡμετέρας χειρὸς καὶ γλώσσης τοῦ ἀποστασίου βεβαιουμένου. Κρεῖττον γὰρ ἐνώσεως καὶ φιλίας ἢ διαστάσεως καὶ βίου λύσεως μέσους γίνεσθαι. Τοῦτό μοι δοκεῖ καὶ ὁ θαυμασιώτατος ἄρχων ἐνθυμηθεὶς ἡμῖν ἐπιτρέψαι τὴν πεῦσιν τῆς σῆς θυγατρὸς, ὡς οὐκ ἀποτόμως οὐδὲ ἀπαθῶς ἐλθεῖν δυναμένοις ἐπὶ τὴν λύσιν.

145.3 Οὐ γὰρ ὡς λογιστήν, ἀλλ' ὡς ἐπίσκοπον δηλαδὴ προεβάλετο καὶ μέσον ἐποίησατο τῆς καθ' ὑμᾶς περιπετείας. Παρακαλῶ τοίνυν χαρίσασθαι τι τῇ ἐμῇ δειλίᾳ· καὶ εἰ μὲν τὰ κρεῖττω νικᾷ, χρῆσασθε ἡμῖν ὑπηρέταις τῆς ὑμετέρας βουλήσεως, καὶ χαίρομεν τὰ τοιαῦτα ἐπιταττόμενοι· εἰ δὲ τὰ χεῖρω τε καὶ σκαιότερα καὶ οἷς οὐδέπω καὶ τήμερον ἐνεχειρήσαμεν, ἄλλον ἐπιζητεῖτε τὸν πρὸς ταῦτα ἐπιτηδειότερον.

145.5 Ἐμοὶ δὲ οὐ σχολή, ἵνα τῇ ὑμετέρᾳ φιλίᾳ χαρίσωμαι (εἰ καὶ τὰ πάντα οἶδα ὑμᾶς ἑμαυτῷ τιμιωτάτους), Θεῷ προσκρούειν, ᾧ λόγον ὑπέχω παντὸς κινήματος καὶ διανοήματος. Τῇ δὲ σῇ θυγατρὶ τότε πιστεύσομεν (εἰρήσεται γὰρ τάληθές), ὅταν δυνηθῇ τὸ αἰδεῖσθαι ὑμᾶς φυγοῦσα παρρησιάζεσθαι τὴν ἀλήθειαν.

145.6 Ὡς νῦν γε τὸ πάθος ἐλεεινόν· μερίζει γὰρ ὑμῖν μὲν τὰ ῥήματα, τῷ δὲ ἀνδρὶ τὸ δάκρυον. ΟΛΥΜΠΙΩΙ Τοῦτο ἦν ὅπερ ἔλεγον ὥσπερ ἔκ τινος προφητείας εἰς πάντα δεξιού σου τυγχάνων καὶ ἀπλήστως τῆς σῆς ἡμερότητος ἐμφορούμενος, ὅτι δέδοικα μὴ κενώσω τὸ φιλάνθρωπον ὑμῶν ἐν τοῖς ἄλλοτρίοις.

146.2 Ἰδοὺ γὰρ ἀγὼν ἐμὸς (εἴπερ ἐμός, ὁ τῶν ἐμῶν), καὶ οὐ μετὰ τῆς ἴσης παρρησίας ποιοῦμαι τοὺς λόγους. Πρῶτον μὲν ὅτι ἐμός. Τὸ γὰρ ὑπὲρ ἑαυτοῦ δεῖσθαι, εἰ καὶ χρησιμώτερον, ἀλλὰ

ταπεινότερον. Ἐπειτα ὑφορῶμαι τὸν κόρον ὡς τὸ ἡδὺ λύνοντα καὶ πᾶσιν ἐναντιούμενον τοῖς καλοῖς.

146.3 Ἔχει μὲν οὖν οὕτως ταῦτα, καὶ εἰκάζω λίαν ὀρθῶς. Ὅμως δὲ τῷ τε Θεῷ θαρρῶν, ᾧ παρέστηκα, καὶ τῇ σῇ περὶ τὸ εὖ ποιεῖν μεγαλοψυχία, τὴν ἰκεσίαν ταύτην ἐθάρρησα. Ἔστω κάκιστος πάντων Νικόβουλος ὃς ἐν ἀδικεῖ μόνον ὅτι δι' ἡμᾶς ἐστὶν ἐπίφθονος καὶ τοῦ δέοντος ἐλευθεριώτερος.

146.4 Ἔστω καὶ δικαιοτάτος ἀνθρώπων ὁ νῦν ἡμῖν πολεμῶν. Αἰσχύνομαι γὰρ κατηγορεῖν ἐπὶ τῆς σῆς ὀρθότητος οὗ πρώην ὑπερεμάχουν· ἀλλ' οὐκ οἶδα εἴ σοι παραστήσεται δίκαιον ὑπὲρ ἄλλων ἀμαρτημάτων ἐν ἄλλοις ἀπαιτεῖσθαι δίκην, καὶ τούτων ἀλλοτρίων, καὶ οὐδὲ ἐκουσίων, τὸν οὕτω κινήσαντα τοὺς οἰκέτας καὶ τοσοῦτον ἀγανακτήσαντα, ὥστε ἐνδοῦναι τῷ ἐγκαλοῦντι προθυμότερον ἢ περ ἐκεῖνος ἔβούλετο.

146.6 Ἀλλὰ δεῖ δουλεύειν Νικόβουλον, ἢ τοὺς τούτου παῖδας, ὃ δοκεῖ τοῖς ἐπηρεάζουσιν; αἰσχύνομαι γὰρ τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἐπηρείας καὶ τὸν καιρόν, εἰ σοῦ τε ἄρχοντος καὶ ἡμῶν παρὰ σοὶ δυναμένων τοῦτο γενήσεται. Νῦν βοηθεῖται τὰ δημόσια, νῦν αὖξεται τὰ βουλευτήρια, ὅτε λυπεῖ τὰ ἴδια; Μηδαμῶς, ᾧ θαυμάσιε, μὴ τοῦτο παραστήτω τῇ σῇ καθαρότητι. Ἀλλὰ συνεῖς μὲν τῷ πτηνῷ τάχει τῆς διανοίας τὴν ἀφ' ἧς ταῦτα γίνεται κακοήθειαν, αἰδεσθεῖς δὲ ἡμᾶς τοὺς σοὺς ἐπαινέτας, φιλάνθρωπον σεαυτὸν παράσχου τοῖς κινουμένοις κριτὴν, ὡς οὐκ ἀνθρώποις μόνον δικάζων σήμερον, ἀλλὰ καὶ ἀρετῇ καὶ κακίᾳ· οὗ μᾶλλον ἢ τοῦ καθ' ἕκαστον φροντιστέον τοῖς γε κατὰ σὲ τὴν ἀρετὴν καὶ δεξιοῖς ἄρχουσιν.

146.8 Ἔσται δέ σοι παρ' ἡμῶν ἐπὶ τούτοις οὐ τὸ τῶν εὐχῶν μόνον, ὧν οἶδά σε μὴ περιφρονοῦντα κατὰ τοὺς πολλούς, ἀλλὰ καὶ τὸ περιβόητον καταστήσαι τὴν σὴν ἀρχὴν πᾶσιν οἷς γνωρίζομεθα. ΑΣΤΕΡΙΩΙ Τί Θεοῦ δικαιότερον;

147.1 Ἀλλ' ὅμως, πάντων ποιητῆς ὦν καὶ δεσπότης, ἐξαίρετον ἑαυτοῦ λαὸν ποιεῖται καὶ ὀνομάζει τὸν Ἰσραὴλ, καὶ οὐκ αἰσχύνεται μὴ ἄδικος παρὰ τοῦτο νομίζηται. Τί οὖν θαυμαστὸν εἰ καὶ ἡμεῖς, πάντων κηδόμενοι τῶν ὑπὸ τὴν ἡμετέραν χεῖρα καὶ προστασίαν, πλέον τοῦ υἱοῦ Νικοβούλου περιεχόμεθα, ὃν καὶ γηροκόμον καὶ νοσοκόμον γινώσκομεν, καὶ οἷον ἔρεισμα καὶ βακτηρίαν τῆς ἀσθενείας ἡμῶν ὑποβεβλήμεθα;

147.3 Τοῦτον ὑπὸ τὰς σὰς τίθεμεν χεῖρας, καὶ διὰ τῶν σῶν ταῖς τοῦ ἄρχοντος, πάνυ δεινὸν νομίζοντες τοὺς μὲν ἄλλους καὶ τῶν μεγίστων ἐγκλημάτων ἐλευθεροῦν δι' ἡμῶν, καὶ πρώτους γε τοὺς νῦν πικροὺς κατηγοροῦς, τοῦτον δὲ μηδὲ τῆς ἐπηρείας δύνασθαι, καὶ ἧς τυγχάνομεν ἐπὶ τῶν ξένων τιμῆς, ταύτης ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν μὴ τυγχάνειν, ἀλλὰ ταύτῃ πᾶσχειν τοῖς ὀφθαλμοῖς οἱ τᾶλλα ὀρῶντες ἑαυτοὺς οὐχ ὀρῶσιν, ἢ τῶν πηγῶν ταῖς ἐν βάθει κειμέναις αἱ τὰ πλησίον οὐχ ὑπορρέουσαι τὰ πόρρω ποτίζουσιν.

147.5 Ἔστω δεινὰ τὰ τετολμημένα τοῖς παιδαρίοις, ἢ ὑπέρδεινα· ὥσπερ οὖν ἴσως οὐδὲν ἢ μικρὸν εὐρηθήσεται, εἰ μὴ τῷ καιρῷ τῆς ἐξετάσεως στενοχωρηθῆίμεν. Ἀλλὰ τί τοῦτο πρὸς τοὺς δεσπότας, οἱ μηδενὸς τῶν γεγεννημένων κεκοινωνήκασιν;

147.6 ἢ τίς ὁ λόγος, ὑπὲρ τῶν ἀλλοτρίων ἀμαρτημάτων ἐν ἄλλοις ἀπαιτεῖσθαι δίκην καὶ νῦν τῶν δημοσίων φροντίζειν, ἥνίκα λυπεῖ τὸ ἴδιον; ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Τί τοῦτο;

148.1 Ἰσως ἐρεῖς· πάλιν ἡμῖν Γρηγόριος; πάλιν ἐπιστολαί; πάλιν αἰτήσεις; Ὡ τῆς ἀπληστίας, ἦν αὐτοὶ κεκινήκαμεν. Μηδαμῶς, ᾧ θαυμάσιε, μὴ τοῦτο πάθῃς.

148.2 Τίνων γὰρ οἱ λιμένες, ἢ τῶν χειμαζομένων; τίνων δὲ τὰ φάρμακα, ἢ τῶν ἀρρωστούντων; ὧν περ ἡμεῖς μὴ ἀποστερηθῆίμεν, καὶ τοσοῦτῳ μᾶλλον ὅσῳ πιστευόμεθα δύνασθαι παρὰ σοί. Οὐκ ἔτι γὰρ αἰτοῦμεν, ἀλλ' ἀπαιτοῦμεν, ἀεὶ χάριτος χάριν προκαλουμένης.

148.3

Νικόβουλος ἐν ἐπηρείαις, ταὐτὸν δὲ εἶπεῖν ὅτι ἡμεῖς ἡμῶν γάρ ἐστιν ἀνάπαυσις. Καὶ πῶς οἶδόν τε σιωπᾶν καὶ μὴ φορτικὸν εἶναι καὶ τὸν σφόδρα φιλόσοφον;

148.4 Δὸς χεῖρα πιεζομένοις, ἵνα καὶ αὐτὸς τῆς ἐκ Θεοῦ τύχης, χρήζων ταύτης ὡς ἄνθρωπος. Καὶ χρῆσαι πάσῃ τῇ φιλίᾳ καὶ τῇ συνέσει καὶ τῷ δύνασθαι σὺν Θεῷ περὶ τὰ ἡμέτερα πράγματα.

148.5 Οὔτε γὰρ σίδηρος ἔμπυρος πολλῶν δεῖται τῶν παρὰ τοῦ λίθου κρουμάτων ἵνα τὸ ἐγκείμενον πῦρ δημοσιεύσῃ· ἀλλ' ἐπλήγη τε ὁμοῦ καὶ τὸ πῦρ ἥστραψεν. Οὔτε αὐτὸς μακροτέρας δεῖσιν παρακλήσεως, καὶ τοῦτο ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ τοιοῦτου τοῦ πείθοντος ὄντος, καὶ οὕτω γνησίου κοινωνοῦ τῆς ἀρχῆς. Ἐν καὶ σύντομον φθέγγομαι· τὰς μὲν ἄλλας χάριτας ἄλλοι δι' ἡμῶν ἐλάμβανον, ταύτης δὲ ἡμεῖς χρῆζομεν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν, ὃ καὶ μᾶλλον δυσωπησάτω τὴν σὴν λογιότητα.

149 T ΓΕΩΡΓΙΩΙ Τὸ ἀρρωστοῦν θεραπεύεται, ἀλλ' οὐ συντρίβεται.

149.1 Πῶς οὖν ὁ συνδιάκονος ἡμῶν Εὐθάλιος, οὔτε τὸν βαθμὸν αἰδεσθεῖς, οὔτε τὴν οἰκειότητα τιμήσας, δεσμοῖς καὶ πληγαῖς συνέτριψε τὸν ἄθλιον Φιλαδέλφιον, ὡς δείκνυσι καὶ τῶν πληγῶν τὰ σημεῖα, τοῦτο τεθαύμακα. Μὴ τοίνυν παρέργως δέξῃ τὸ γεγονός, ἀλλὰ τὸ συμβάν, ἐλθὼν διὰ σεαυτοῦ, παράστησον ἡμῖν.

149.2 Παρέστω δὲ καὶ ὁ διάκονος, καὶ λόγον ὑφέξων τῆς κατηγορίας καὶ τύπον ληψόμενος περὶ τῆς τοῦ συντριβέντος ζωῆς. Οὐ γὰρ ἀνεχόμεθα τοιαύτην ἀσχημοσύνην τολμᾶσθαι σχεδὸν ἐν ταῖς ἡμετέραις ὥσεσιν. ΑΣΤΕΡΙΩΙ Χαίρω καὶ γράφων καὶ ἐγκαλούμενος ὅτι μὴ γράφω, εἴ ποτε τοῦτο συμβαίνει· χρηστὰ γάρ σου καὶ τὰ ἐγκλήματα.

150.1 Καίτοι γε πολλάκις καὶ περὶ πολλῶν ἐπιστείλας οἶδα, καὶ μέντοι καὶ τυχῶν περὶ ὧν ἐδεήθην σου. Καὶ εἰ μὴ τι ἄλλο, τό γε πλῆθος τῶν εὖ πεπονθότων μαρτυρεῖ μοι τὰ γράμματα. Εἰ δὲ σὺ μὲν ἀφθονώτερος εἶ τὴν φιλίαν ἢ τις ἄν εὐξαιτο, ἐγὼ δὲ περὶ τὰς αἰτήσεις δειλότερος, σὺ μὲν ἔχε τὰ πρῶτα τῆς ἀρετῆς, ἐμοὶ δὲ συγγνώμη τὸ φορτικὸν φεύγοντι, ἐπειδὴ πᾶν μέτρον ἄριστον οἶδεν ὁ τοῦ σοφοῦ λόγος.

150.3 Πλὴν τῷ Θεῷ χάρις, ὅτι σοι τὸ εὖ ποιεῖν ἐνεχείρισεν, οὕτω κοινὸν ἐπιστήσας ἡμῖν εὐεργέτην τε καὶ συνάρχοντα. Ἐπεὶ καὶ νῦν ἐγχειρίζω σοι διὰ ταύτης μου τῆς ἐπιστολῆς τὸν ἀδελφὸν καὶ συνδιάκονον ἡμῶν Γεώργιον, ἄνδρα τῶν ἐξαιρέτων ἡμῖν καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ χρησιμώτατον, ἀξιῶν θάρσους αὐτὸν τυχεῖν ἐν οἷς πρὸς τινὰς διαφέρεται καὶ μὴ συναρπασθῆναι τῇ τυραννίδι. ΝΕΚΤΑΡΙΩΙ Καλῶς οἱ πολλοὶ στοχάζονται τῆς σῆς διανοίας μᾶλλον δὲ οὐκ εἰκάζουσιν, ἀλλ' ἡμῖν φιλοτιμουμένοις οὐκ ἀπιστοῦσιν, ὅτι μὴ μικρὰς ἡμᾶς ἀδιοῖς αἰδοῦς καὶ τιμῆς.

151.1 Τούτων εἷς ἐστὶ καὶ ὁ τιμιώτατος υἱὸς ἡμῶν Γεώργιος, ὅς, πολλὰς ζημίαις περιπεσὼν καὶ κάμνων ἱκανῶς ἐν τοῖς πράγμασιν, ἓνα λιμένα σωτηρίας εὐρίσκει, τὸ προσαχθῆναι σοι δι' ἡμῶν καὶ τυχεῖν τινος φιλανθρωπίας παρὰ τοῦ τιμιωτάτου τῶν οἰκείων Κόμητος.

151.3 Δὸς οὖν τὴν χάριν, εἰ βούλει μὲν, αὐτῷ καὶ τῇ χρειᾷ· εἰ βούλει δέ, ἡμῖν, οἷς τὸ πάντα χαρίζεσθαι οἶδ' ὅτι ἐγνωσμένον ἐστὶ σοι καὶ αὐτοῖς πείθεις τοῖς πράγμασι. ΘΕΟΔΩΡΩΙ Καιρὸς μοι τὸ τῆς Γραφῆς εἶπεῖν· Πρὸς τίνα βοήσομαι ἀδικούμενο ς ;

152.1 Τίς ὀρέξει μοι χεῖρα πιεζομένῳ ; Εἰς τίνα τὸ βάρος τῆς Ἐκκλησίας χωρήσει, κακῶς οὕτω διακειμένης καὶ λελυμένης; Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων ὅτι μὴ δίκαια πάσχει τὸ τοῦ Θεοῦ ποίμνιον, ἀποίμαντον ὃν καὶ ἀνεπίσκεπτον διὰ τὴν ἡμετέραν νέκρωσιν.

152.3 Ἐμὲ γὰρ ἡ νόσος κατέχει καὶ τάχιον ἀπήγαγε τῆς Ἐκκλησίας καὶ νῦν παντάπασιν ἀχρειοῖ, ἀεὶ τὰ τελευταῖα πνέοντα καὶ πλέον τοῖς πράγμασι συντριβόμενον. Εἰ μὲν οὖν ἄλλην τινὰ κεφαλὴν

εἶχεν ἡ ἐπαρχία, πρὸς ἐκείνην ἔδει βοᾶν καὶ διαμαρτύρεσθαι· τῆς δὲ σῆς εὐλαβείας ὑπερκειμένης, πρὸς σὲ βλέπειν ἀναγκαῖον.

152.4 Φρόντισον τῆς σῆς Ἐκκλησίας ὃν βούλει τρόπον καὶ μὴ παρίδης ἀναξίως ἐαυτῆς πράττουσαν. Ἵνα γὰρ τᾶλλα ἐάσω, οἷα νῦν ἐπιστάντες οἱ Ἀπολλιναριανοί, τὰ μὲν πεποιήκασι, τὰ δὲ ἀπειλοῦσι, παρὰ τῶν κυρίων μου τῶν συμπρεσβυτέρων μαθήσῃ, Εὐλαλίου τοῦ χωρεπισκόπου καὶ Κελευσίου, οὓς ἐξ ἔργου πρὸς τὴν σὴν εὐλάβειαν ἀπεστάλκαμεν.

152.6 Καὶ τὸ ταῦτα ἐπισχεῖν, οὗ τῆς ἡμετέρας ἐστὶν ἡλικίας καὶ ἀσθενείας, ἀλλὰ τῆς σῆς ἀγχινοίας καὶ δυνάμεως, ἐπειδὴ σοι, μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ τὸ ἰσχύειν ἔδωκεν ὁ Θεὸς ἐπὶ τῇ κοινῇ τῆς Ἐκκλησίας προστασίᾳ. Εἰ δὲ ταῦτα λέγων καὶ γράφων μὴ ἀκουοίμην, ὃ λείπεται μόνον, τοῦτο γενήσεται, δημοσίᾳ κηρύξαι πᾶσι καὶ καταστήσαι γνώριμον ὅτι ἐπισκόπου χρήζει ἡ Ἐκκλησία, ἵνα μὴ παρὰ τῆς ἡμετέρας ἀρρωστίας καταβλάπτηται.

152.7 Τὸ δὲ ἐξῆς ὑμεῖς εἴσεσθε. ΒΟΣΠΟΡΙΩΙ Δὲς ἤδη τοῦτο ἐπτέρνισμαι παρ' ὑμῶν καὶ ἡπάτημαι (οἷδας ὃ λέγω)· καὶ εἰ μὲν δικαίως, ὁσφρανθεῖ Κύριος παρ' ὑμῶν ὁσμήν εὐωδίας· εἰ δὲ ἀδίκως, συγγνοίη Κύριος.

153.2 Οὕτω γὰρ ἐμὲ περὶ ὑμῶν λέγειν εὐλογον, ἐπειδὴ φέρειν καὶ ἀδικούμενοι προστετάγμεθα. Πλὴν ὥσπερ ὑμεῖς κύριοι τῆς ἡμετέρας γνώμης, οὕτω καὶ γὰρ τῆς ἐμῆς. Οὐκέτι βαρὺς ὑμῖν ἔσται Γρηγόριος ὁ βαρὺς. Ἀναχωρήσω πρὸς Θεὸν τὸν μόνον καθαρὸν τε καὶ ἄδολον. Εἰς ἐμαυτὸν συσταλήσομαι. Ταῦτα ἐμαυτῷ νενομοθέτηκα· δις γὰρ πρὸς τὸν αὐτὸν λίθον πταίειν τοῖς ἀνοήτοις μόνοις ἡ παροιμία δίδωσιν.

154 T ΟΛΥΜΠΙΩΙ Ἡμῖν ἄρχων σὺ καὶ μετὰ τὴν ἀρχὴν (κρίνομεν γὰρ ἐτέρως ἢ ὥς οἱ πολλοὶ τὰ πράγματα), ὅτι πᾶσαν ἀρχικὴν ἀρετὴν ἐν σεαυτῷ συλλαβὼν ἔχεις.

154.1 Πολλοὶ μὲν γὰρ τῶν ὑψιθρόνων ἐμοὶ κάτω, ὅσους ἡ χεὶρ ποιεῖ ταπεινοὺς καὶ δούλους τῶν ἀρχομένων· πολλοὶ δὲ ὑψηλοὶ καὶ μετέωροι, καὶ ἐστήκασιν κάτω, ὅσους ἄνω τίθησιν ἀρετὴ καὶ ποιεῖ μειζόνων ἀρχῶν ἀξίους. Ἀλλὰ τί τούτων ἐμοί;

154.2 Οὐκέτι μεθ' ἡμῶν ὁ μέγας Ὀλύμπιος οὐδὲ φέρει τοὺς ἡμετέρους οἷακας· οἰχόμεθα, προδεδόμεθα, γεγόναμεν αὐθις δευτέρα Καππαδοκία, πρώτη παρὰ σοῦ γεγονότες. Καὶ τὰ μὲν τῶν ἄλλων τί χρὴ λέγειν;

154.3 Ἀλλὰ τίς γηροκομήσει τὸν σὸν Γρηγόριον καὶ φαρμακεύσει τὴν ἀσθένειαν ταῖς τιμαῖς καὶ θήσει τιμιώτερον τὸν παρὰ σοῦ πολλοῖς προξενοῦντα φιλάνθρωπον; Νῦν μὲν οὖν ἀπίοιτε τὴν ἡμετέραν ὁδὸν σὺν ὁδηγίᾳ καὶ πομπῇ κρείττονι, πολλὰ μὲν δάκρυα καταλιπόντες ἡμῖν, πολὺν δὲ πλοῦτον ἐπικομιζόμενοι παρ' ὑμῶν καὶ οἷον οὐ πολλοὶ τῶν ἀρχόντων, τὴν εὐδοξίαν καὶ τὸ ἀνάγραπτοι τυγχάνειν ἐν ταῖς ἀπάντων ψυχαῖς, στήλαις οὐκ ἐυκινήτοις.

154.5 Εἰ δὲ πάλιν ἡμῖν ἐπισταίητε μετὰ μείζονος καὶ λαμπροτέρας τῆς ἀρχῆς (τοῦτο γὰρ ὁ πόθος ἡμῖν μαντεύεται), τελεώτερα τῷ Θεῷ τὰ χαριστήρια πάντως ἀνοίσομεν. ΑΣΤΕΡΙΩΙ Τί τοῦτο πάσχομεν;

155.1 οἷχεσθε καταλιπόντες ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ἀρρωστοῦμεν, οὐδὲ τοσοῦτον παρὰ τοῦ φθόνου συγχωρηθέντες, ὅσον ἐφ' ὑμῖν τὰ προπεμπτήρια φθέγξασθαι. Ὡς τῆς ζημίας καὶ τῆς ἐπηρείας. Κινδυνεύω τι καὶ τολμηρὸν εἰπεῖν· τί λαβεῖν ἔδει τὸ ἀγαθόν, εἰ μὴ παραμένειν ἔμελλεν;

155.2 Οὐ γὰρ τοσοῦτον εὐφραίνει παρὸν τῶν τερπνῶν οὐδὲ ἓν, ὅσον ἀνιᾶ χωριζόμενον. Τετιμήμεθα παρ' ὑμῶν, δεδοξάσμεθα, τῆς ἀρχῆς ἀπηλαύσαμεν, τῆς φιλανθρωπίας ἐνεφορήθημεν.

155.3 Οὔτε γὰρ ἐπιλελήσμεθα τούτων, οὔτε ἐπιλησόμεθα πρότερον ἡμῶν αὐτῶν ἢ ὑμῶν. Τί δὲ παρ' ἡμῶν ἀντὶ τούτων ὑμῖν;

155.4

Τί δ' ἄλλο γε, ἢ ὧν ἔχομεν τὸ κάλλιστον; ἔχομεν δὲ τὰς εὐχάς, αἷς σώζοισθε καὶ εὐδοκιμοίητε. Καὶ πάλιν ἡμῖν ὀφθεῖντε, ἂν ἄρα τοσαύτης τύχωμεν τοῦ ζῆν προθεσμίας. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Μέγας ἐν ἀνθρώποις ὁ Ἡρακλῆς, ὡς ὁ λόγος (ἵνα σε λόγιον ὄντα καὶ τινος ἀναμνήσω τῶν σῶν)· ἀλλ' οὐκ ἂν τοσοῦτος ἦν, εἰ μὴ τὸν Ἰόλαον εἶχε συναγωνιζόμενον, καὶ κατὰ τῆς Ὑδρας μάλιστα, τοῦ πικροῦ τούτου καὶ πολυκεφάλου θηρίου, ἧς ὁ μὲν ἐξέτεμνε τὰς κεφαλὰς, ὁ δὲ ἐπέκαιεν, ὥσπερ τὰς τῆς κακίας ὑμεῖς.

- 156.2 Πολλοὺς παρήλαυνον οἱ Ἀκτορίωνες ἄρμασιν, ὡς Ὀμήρῳ δοκεῖ· δίδυμοι γὰρ ἦσαν καὶ τὰ σώματα καὶ τὴν τέχνην, ὁ μὲν τὰς ἡνίας, ὁ δὲ τὴν μάστιγα μεριζόμενοι καὶ τὸ νικᾶν ἀλλήλοις συνερανίζοντες. Πολλοὺς διασώζει κυβερνήτης πλωτῆρας, ἀλλ' οὐκ ἂν ὁμοίως διέσωζε μὴ καλῶ πρῶρεϊ βοηθούμενος, ὃς καὶ διαθρεῖ τοὺς ἀνέμους καὶ τὰς ὑφάλους προδείκνυσι καὶ γίνεται τῆς νηὸς οἶόν τις ὀφθαλμός.
- 156.4 Τοιοῦτον ἡμῖν καὶ τὸ ὑμέτερον. Λαμπρὸν γὰρ ὄντα τὸν ἄρχοντα καὶ παρ' ἑαυτοῦ, λαμπρότερον αὐτὸς ἐργάζη τῇ συνεργίᾳ· ὃν πολλὰ ἐπαινοῦντες τοῦτο θαυμάζομεν μάλιστα ὅτι τοσαύτην τοῖς δημοσίοις εὐνοίαν σώζοντες χώραν δίδοτε τοῖς φιλικοῖς, οὐ τραχύτητι τρόπου τὸ ἀκριβὲς ἐνδεικνύμενοι, κατὰ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀμέτρων, ἡμερότητι δὲ μᾶλλον τὸ τῆς ἀρχῆς αὐστηρὸν τιθασσεύοντες. ΘΕΟΔΩΡΩΙ Τὰ μὲν πνευματικά πέρας ἔχει· οὐκέτι προσθήσω διοχλεῖν ὑμῖν.
- 157.1 Συνίοιτε, φράσσοισθε, βουλεύοισθε καθ' ἡμῶν. Νικάτωσαν οἱ μισοῦντες ἡμᾶς φυλαττέσθωσαν ἀκριβῶς οἱ κανόνες, ἀφ' ἡμῶν ἀρξάμενοι τῶν ἀμαθεστάτων. Οὐδεὶς ἀκριβείας φθόνος· τὰ φιλικὰ δὲ μὴ κεκωλύσθω.
- 157.2 Οἱ τοῦ τιμιωτάτου υἱοῦ Νικοβούλου παῖδες ἦκασιν εἰς τὴν πόλιν ταχυγραφεῖν μαθησόμενοι· τούτους τά τε ἄλλα καὶ οἰκείως ἰδεῖν καὶ πατρικῶς θέλησον (οὐ γὰρ καὶ τοῦτο κωλύουσιν οἱ κανόνες), καὶ ὅπως ἂν γειτονῶσι τῇ ἐκκλησίᾳ φρόντισον. Βούλομαι γὰρ αὐτοὺς καὶ τὸ ἦθος τυποῦσθαι πρὸς ἀρετὴν, τῇ σῇ τελειότητι συνεχῶς ἐντυγχάνοντας.
- 158 T ΕΥΛΑΛΙΩΙ Οὐδὲν ἰσχυρότερον ἀληθείας, ὡς τῷ Ἑσδρά κάμοι δοκεῖ· ἡ γὰρ παρθένος Ἀλυπιανὴ κατὰ πᾶσαν ἀκρίβειαν λόγον ἀπαιτουμένη παρ' ἡμῶν, ὡς προσέταξας, τοῦ οἰκείου φρονήματος, ἐπαρρησιάσατο καθαρῶς τὴν ἀλήθειαν, παρθενίαν ὁμολογοῦσα καὶ ταύτης ἐχομένη θερμότερον μὲν ἢ ὡς προσεδοκῶμεν, εὐσταθέστερον δὲ ἢ θερμότερον, λέγω ζήλω μὲν παρθενικῷ, πολιαῖς δὲ ταῖς ἀποκρίσεσι.
- 158.2 Καὶ τὸ τραχὺ τῆς ἐρωτήσεως ἡμῶν τῷ τέλει χρηστὸν ἐφάνη· τὸ γὰρ στερρὸν τῆς γνώμης μᾶλλον διέδειξε. Ταῦτ' οὖν εἰδὼς, ὑπερεύχου τε τῆς παιδὸς καὶ ἦν ἔλαβεν ἀρχὴν τῆς σωτηρίας γεώρησον, εἰς δόξαν Θεοῦ τε καὶ ἡμῶν καὶ παντὸς τοῦ τῶν εὐλαβῶν συντάγματος. ΘΕΟΔΩΡΩΙ Αἶμα μὲν ἐμόν, θρέμμα δὲ ὑμέτερον, κτῆμα δὲ Θεῷ τῶν τιμίων προσάγω τῇ σῇ εὐλαβείᾳ τὴν αἰδεσιμωτάτην θυγατέρα ἡμῶν Ἀμαζονίαν τὴν παρθένον· ἧς καὶ τὸ πιστὸν αἰδούμενος καὶ τῇ ἀρρωστίᾳ τοῦ σώματος βοηθῶν καὶ διὰ τοῦτο ἐν πᾶσι χεῖρά τε ὀρέγων καὶ κηδόμενος, πρᾶγμα ποιήσεις ἐλευθέριον καὶ τῆς σῆς εὐλαβείας ἄξιον, προσθήσω δέ, καὶ τῆς ἡμετέρας φιλίας.
- 160 T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Σὺ καὶ ἡμεῖς διὰ τοῦτο βουλόμεθα τὰ δίκαια γενέσθαι τῇ θυγατρὶ ἡμῶν Εὐγενίᾳ παρὰ τῆς σῆς εὐλαβείας καὶ μὴ περιδεῖν αὐτὴν ἀδικουμένην ὑπὸ τῶν αὐτῆς κληρονόμων· ἀδικηθεῖν δ' ἂν, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, εἴ τινος στερηθεῖν τῶν τῇ ἐγγόνῃ παρὰ τῆς τήθης καταλειφθέντων, ἦν καὶ ἀνεθρέψατο κατὰ πᾶσαν ἐπιμέλειαν· καὶ ἀπέλιπεν ἐπ' ὀλίγοις ἀντὶ πολλῶν ὧν ὑπισχνεῖτό τε καὶ ἥλπιζεν.
- 161 T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἄ δίκαια ὦμην, ἐπέσταλκα.
- 161.1 Εἰ δὲ ἄλλο τι καὶ μὴ ταῦτα παρέστη (πείθομαι γὰρ ὡς ὀρθῶς παρέστη), καὶ τοῦτο δεξόμεθα. Ἡ ἀδικοῖμεν ἂν καὶ παρανομοῖμεν εἰς αὐτὴν τὴν εὐσέβειαν, ὡς μὲν τὰ δίκαια κρίνονται τοὺς

προσιόντας ἡμῖν προσάγοντες, οἷς δ' ἂν δικάσης μηκέτι ἐμμένοντες· ὁ τοῖς πολλοῖς ποιεῖν σύνηθες τῶν λίαν ἀθλίων καὶ ἀπαιδευτῶν.

- 162 T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἄ παρὰ τῶν κυρίων μου τῶν τιμιωτάτων ἐπισκόπων ἐπέσταλται πρὸς τὴν σὴν εὐλάβειαν, ταῦτα καὶ παρ' ἡμῶν ἐπεστάλθαι νομίσας, δός, παρακαλῶ, χεῖρα ταῖς ἐλευθέραις καὶ μὴ περιίδης αὐτὰς τυραννουμένας καὶ περιωθυμένας ὑπὸ τῆς τοῦ ἀνδρὸς δυναστείας, καθ' οὗ προεληλύθασιν, ἀλλ' ἐπικούρησον τὰ εἰκότα, εἰ μὲν οἶδας ἃ πάσχουσι δι' ἃ πάσχουσιν· εἰ δ' ἀγνοεῖς, ὅτι καὶ τοῦτο πάσχουσι, τῷ σοι μὴ γινώσκεσθαι τὴν ἀδικίαν μηδὲ πιστεύεσθαι.
- 162.2 Εἰ δέ τις οἶεται περιεργότερους εἶναι ἡμᾶς, ὥς οὐδὲν προσήκουσαν δίκην οἰκειουμένους, πειθέτω τοῦτο, καὶ στέρξομεν. Νῦν δὲ δέδοικα μὴ οὐχ οὕτως ἔχει· μάλιστα μὲν γὰρ οὐδὲ μεμέρισται τὰ Χριστοῦ καὶ Χριστὸς οὐδὲ ὄρους ἔχει φιланθρωπία.
- 162.3 Εἰ δὲ καὶ μεμερίσθαι θεΐη τις, δύο τοὺς ἐν τῷ πράγματι βαρουμένους γινώσκω, τὴν τε σὴν εὐλάβειαν καὶ ἡμᾶς, εἰ παροφθείη τὸ δίκαιον. Ὑπὸ γὰρ τὴν ἀμφοτέρων οἰκονομίαν οἱ κρινόμενοι.
- 162.4 Καὶ δέος μὴ παρασυρῇ λόγων πιθανότητι τὸ ἀληθές. Διὰ τοῦτο καὶ συνδίκασε καὶ προδίκασε καὶ ὑπερμάχει τῆς ἀσθενείας ἡμῶν, μὴ πως εἰς ἀνάγκην καταστῶμεν, καίπερ οὕτω τοῦ σώματος ἔχοντος, θερμότερον τῇ ἀληθείᾳ συναγωνίζεσθαι μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς τῶν σῶν εὐχῶν συνεργίας. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ὁ Θεὸς χαρίσαιτό σε ταῖς Ἐκκλησίαις, εἰς δόξαν τε ἡμῶν καὶ πολλῶν ὄφελος, οὕτως ὄντα περιεσκεμμένον καὶ ἀσφαλῆ τὰ πνευματικά, ὥστε καὶ ἡμᾶς ποιεῖν ἀφελεστέρους, τοὺς πλέον ἔχειν τι τῷ χρόνῳ νομιζομένους.
- 163.2 Ἐπειδὴ τοίνυν ἠθέλησας κοινωνοὺς ἡμᾶς λαβεῖν πνευματικοῦ σκέμματος (λέγω δὴ τοῦ ὅρκου ἔνεκεν, ὃν Γεώργιος ὁ Πασπασινὸς ἄνθρωπος ὁμωμοκῶς φαίνεται), τό γε παραστὰν ἡμῖν τῇ σῇ εὐλαβείᾳ δηλώσομεν. Παίζουσιν ἑαυτοὺς οἱ πολλοί, κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον, τοὺς μὲν κατὰ τῶν ἁρῶν προκειμένους ὅρκους ὅρκους νομίζοντες, τοὺς ἐγγράφους δὲ δίχα τῶν ῥημάτων ἀφοσίωσιν ἀλλ' οὐχ ὅρκον ὑπολαμβάνοντες.
- 163.4 Πῶς γὰρ τὸ μὲν τῶν χρεῶν χειρόγραφον δεσμεῖ πλέον τῆς ἀπλῆς ὁμολογίας, τὸν δὲ ἐγγεγραμμένον ὅρκον, ἄλλο τι ἢ ὅρκον ὑποληψόμεθα; Καί, συντόμως εἰπεῖν, ὅρκος ἡμῖν ἐστὶν ἢ τοῦ ἐπερωτήσαντος καὶ πεισθέντος πληροφορία. Οὐ μὴν οὐδὲ τὸ βεβιασθαι φάσκειν ἱκανὸν εἰς παραίτησιν (ἢ βία γὰρ ἦν ὁ νόμος ὃν ἔδειξεν), οὐδὲ τῷ δικαστηρίῳ ὕστερον ὑπερέχειν· αὐτὸ γὰρ τὸ δικάσασθαι, παρορκίας.
- 163.6 Τοῦτο καὶ τὸν ἀδελφὸν Γεώργιον ἐπέισαμεν μὴ προφασίζεσθαι προφάσεις ἐν ἀμαρτίαις, μηδὲ λόγους ἀνευρίσκειν συνηγόρους τοῦ πλημμελήματος, ἀλλ' ὅρκον εἰδέναι τὸν ἐγγεγραμμένον καὶ ὑποκλαίειν τῷ Θεῷ καὶ τῇ σῇ εὐλαβείᾳ περὶ τῆς ἀμαρτίας, εἰ καὶ πρότερον ἄλλως ὑπελάμβανεν, ἑαυτὸν ἀπατῶν. Ταῦτα οὖν αὐτοῖς τε διελέχθημεν τῷ ἀνδρί· καὶ σὺ δηλον ὅτι διαλεχθεὶς ἐπιμελέστερον, ἐπὶ πλέον αὐτὸς κατανύξεις, ὥς μέγας τῶν ψυχῶν θεραπευτὴς καὶ τῷ κανόνι φαρμακεύσας αὐτὸν ἐφ' ὅσον ἂν δοκῇ χρόνον, οὕτως ἐποίσεις τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ χρόνου· τοῦ χρόνου δὲ μέτρον, τὸ μέτρον τῆς κατανύξεως.
- 164 T ΤΙΜΟΘΕΩΙ Ἀεὶ καλὸς ἐγὼ τῶν καλῶν θηρευτῆς (ἵνα τι καὶ νεανιεύσωμαι), ὃς καὶ τὴν σὴν λογίότητα κρυπτομένην καὶ τὸ λανθάνειν φιλοσοφοῦσαν ἀνεῦρόν τε λόγοις ἰχνευτικοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις ἐγνώρισα· καί, ἵν' εἴπω τι τῶν ἡμετέρων, τὸ ὑπὸ τῷ μοδίῳ φῶς ἐπὶ τῆς λυχνίας ἐδημοσίευσα.
- 164.2 Ἵνα γὰρ ἐάσω τᾶλλα τῶν σῶν καλῶν, τὴν παιδευσιν, τὴν εὐσέβειαν, τὸ τοῦ ἡθους ἐπιεικές τε καὶ μέτριον (ἃ πάντα ἐνὸς γενέσθαι τῶν λίαν ἐστὶ χαλεπῶν), ἰδοὺ τό γε παρὸν πηλίκον· καὶ μνημονεύεις ἡμῶν, καὶ δεξιοῦσαι τοῖς γράμμασι, καὶ προστίθης ἐπαίνους, οὐχ ἵν' ἐπαινέσης

(συνήμι γάρ σου τῆς φιλοσοφίας), ἀλλ' ἵνα κρείττους ποιήσης καὶ προαγάγῃς εἰς τοῦμπροσθεν, αἰσχυνομένους μὴ τοιούτους φαίνεσθαι οἷους ὑπολαμβάνεις.

164.4 Τὰ μὲν οὖν ἡμέτερα πέρας ἔχει. Ὑπεχωρήσαμεν τῷ φθόνῳ, φιλοσοφοῦμεν ἐφ' ἡσυχίας τῷ Θεῷ, καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς συγγινόμεθα ταῖς εὐχαῖς, τῶν ἐν μέσῳ κλόνων καὶ θορύβων ἡλευθερώμεθα. Σὺ δὲ ἡμῖν ἀνδρίζου καὶ κραταιοῦ καὶ ὑπεραγωνίζου τῆς Τριάδος εἰς δύναμιν.

164.5 Καὶ ὁ πραῦς ἔστω μαχητής, ὃ καὶ ἡμᾶς ἐώρας ποιοῦντας· οὐ γὰρ βούλομαι κέρκωπας μὲν εὐδοκιμεῖν, ἡρεμεῖν δὲ λέοντας. Καὶ ἡμῶν ὑπερέυχου σφόδρα καμνόντων, ἵν' εἰρηνικῆς τύχωμεν τῆς ἐξόδου, ἥδη πρὸς τοῦτο νεύοντες.

165 T ΣΤΑΓΕΙΡΙΩΙ Πυνθάνομαί σε πρὸς τὸ πάθος ἀφιλοσόφως ἔχειν καὶ οὐκ ἐπήνεσα· δεῖ γὰρ τάληθῃ γράφειν, ἄλλως τε καὶ πρὸς ἄνδρα φίλον καὶ καλοκάγαθίας μεταποιούμενον.

165.2 Ἔχω γὰρ οὕτω περὶ τούτων, ὥς γε ἑμαυτὸν πείθω, καὶ λίαν ὀρθῶς· οὔτε τὸ λίαν ἀπαθὲς ἐπαινῶ, οὔτε τὸ ἄγαν περιπαθές· τὸ μὲν γὰρ ἀπάνθρωπον, τὸ δὲ ἀφιλόσοφον. Ἀλλὰ δεῖ τὴν μέσσην βαδίζοντα, τῶν μὲν ἄγαν ἀσχέτων φιλοσοφώτερον φαίνεσθαι, τῶν δὲ φιλοσοφούντων ἀμέτρως ἀνθρωπικώτερον. Καὶ εἰ μὲν πρὸς ἄλλον τινὰ ἐπέστελλον, ἴσως ἂν μοι καὶ μακροτέρων ἐδέξῃς λόγων, καὶ τὰ μὲν συμπαθεῖν ἔδει, τὰ δὲ παραινέσαι, τὰ δὲ ἴσως ἐπιτιμῆσαι· τό τε γὰρ συναλγεῖν ἱκανὸν εἰς παραμυθίαν καὶ δεῖται τὸ ἀρρωστοῦν τῆς ἐκ τοῦ ὑγιαίνοντος θεραπείας.

165.4 Ἐπεὶ δὲ πρὸς ἄνδρα πεπαιδευμένον ποιοῦμαι τοὺς λόγους, ἀρκεῖ τοσοῦτον εἰπεῖν· Γενοῦ σεαυτοῦ καὶ τῶν βίβλων αἷς καθωμίλησας, ἐν αἷς πολλοὶ μὲν βίοι, πολλοὶ δὲ τρόποι, πολλὰ δὲ ἡδοναὶ καὶ λειότητες, πολλὰ δέ, ὥς τὸ εἶκός, συμφοραὶ καὶ τραχύτητες. Πλέκει γὰρ ταῦτα δι' ἀλλήλων ὁ Θεός, ἔμοι δοκεῖν, ἵνα μήτε τὸ λυποῦν ἀθεράπευτον ᾖ, μήτε τὸ εὐφραῖνον ἀπαιδαγωγήτον καὶ ἵνα τὸ ἐν τούτοις ἄστατον καὶ ἀνώμαλον θεωροῦντες πρὸς αὐτὸν μόνον βλέπωμεν.

165.5 Ταῦτα οὖν ὥσπερ κανόνα καὶ γνώμονα προσάγομεν τῷ σῶ πάθει. Καὶ εἰ μὲν ἐπαινούμενόν τινα ἔγνωσ τῶν λίαν ὑποπεσόντων τοῖς ἀλγεινοῖς ἢ τι τῷ ἀλγεῖν κατορθώσαντα, χρῶ τῷ λυποῦντι καὶ τοῦ πένθους ἀπόλαυε (οὐδεὶς φθόνος, συμφορᾶς θρηγουμένης)· εἰ δὲ κακιζόμενον καὶ ψεγόμενον, ἢ μὲν παροιμία φησὶν· «Ὁ τρώσας ἰάσεται», νῦν δὲ καλῶς ἔχει λέγειν· «Ὁ τετρωμένος.

165.7 » Ἡμῖν δὲ καὶ ἄλλως αἰσχρὸν καὶ παρὰ τὸν ἡμέτερον νόμον μιμεῖσθαι τοὺς πολλοὺς ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐπειδὴ καὶ τῶν παρόντων ἡμᾶς ὑψηλοτέρους ὁ λόγος ποιεῖ, καὶ πείθει ταῦτα μὲν παρατρέχειν ὥς σκιάς καὶ αἰνίγματα, καὶ μήτε τὸ λυποῦν μήτε τὸ εὐφραῖνον νομίζειν ἀλήθειαν, ζῆν δὲ ἀλλαχοῦ κάκεῖσε ὁρᾶν, καὶ μόνον μὲν λυπηρὸν εἰδέναι κακίαν, μόνον δὲ ἡδὺ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν πρὸς Θεὸν οἰκείωσιν.

165.9 Ταῦτα κατέπαδε σεαυτοῦ καὶ ῥάων ἔση· μᾶλλον δὲ οἶδ' ὅτι κατέπησάς τε ἤδη καὶ κατεπάσεις, καὶ αὐτοὶ μὴ γράφωμεν. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἔχω τι τῆς ἐπιστολῆς, ὃ θαυμάσιε, ὄφελος, καὶ οὐ μικρὸν ἴσως, ὥς δεινὸς τῶν τοιούτων θεραπευτής.

166.1 Ἐξέκρουσέ σοι τὴν λύπην ἢ ἐπιτίμησις καὶ τοῦ πάθους τὸ ἐρυθριᾶν ἀντεισῆλθε καὶ πρὸς ἀντίρρησην διανίστασαι μάλα σοφιστικῶς καὶ γενναίως. Καί μοι δοκεῖς, καθάπερ οἱ Ἀχιλλέως ἵπποι παρ' Ὀμήρῳ, τὴν κεφαλὴν διάρας καὶ τὴν κόνιν ἀποσεισάμενος (ἐπειδὴ τοῦ ἀποπενθεῖν Πάτροκλον καιρὸς ἦν), αὐθις πεδίων ἐπιθυμεῖν καὶ ὅπλων καὶ ἐπιδείξεων· οὕτω σοι τὸ γράμμα τὸ πρὸς ἡμᾶς λαμπρὸν καὶ φιλότιμον καὶ τι καὶ πληκτικόν, εἴ τι ἐγὼ σου συνήμι.

166.3 Ἀνδρίζου μόνον καὶ φιλοσόφει κατὰ τοῦ πάθους, καὶ ἡμεῖς δεξόμεθα μὴ μέγα εἶναι τὸ ἀπὸ γῆς κρίνειν τοὺς πλεόντας καὶ μεῖζον εἶναι τὸ ἀγωνίζεσθαι ἢ ἀλείφειν πρὸς συμφοράς, εἰ μὴ τις ἐκεῖνο λέγοι, ὅτι οὔτε σοι τοῦ ἀγωνίζεσθαι ἢ ἀνάγεσθαι ἀνάγκη τις ἦν (εἴπερ κρεῖττόν τι

φιλοσοφία τῶν ἐν οἷς ἐστι νῦν), ἡμῖν τε πρὸς πολλὰ καὶ πολλάκις καὶ ὅλον, οἶμαι, τὸν βίον ἢ παράταξις· ἐν οἷς εἰ μὴ λίαν ἀμαθῶς μηδὲ ἀνάνδρως ἀλείφομεν ἢ ἀγωνιζόμεθα, πολλοὶ δοκιμάζουσιν.

167 t ΕΛΛΑΔΙΩΙ Ἰδοῦ σοι καὶ ὑπόμνημα τῆς ἡμετέρας φιλίας, ὁ γλυκύτατος υἱὸς ἡμῶν Νικόβουλος, τὸ πρῶτον ἡμῖν τῶν ἐν τῷ γένει σπουδαζομένων· ὃν χαριῇ μὲν ἡμῖν καὶ διδασκάλων συστήσας τοῖς σπουδαιοτέροις χαριῇ δὲ πλεον καὶ τὸ ἥθος πρὸς ἀρετὴν ῥυθμίσας.

167.2 Ἔσται δὲ τοῦτο, εἰ προτραπεῖη συχνὰ πλησιάζειν σοι, τὸ δὲ μέγιστον, εἰ γινώσκοι μὴ παρορώμενος· ἐπεὶ καὶ ὀφθαλμὸς παιδευτοῦ σιωπῶσα διδασκαλία. Χρεωστεῖς δὲ ἡμῖν, εἰ μὴ φορτικὸν εἰπεῖν, καὶ τὰ πνευματικά, ὡς ἀρχιερεὺς ἀρχιερεῦσι, καὶ τὰ λογικά, ὡς λόγιος φιλολόγοις.

168 t ΦΩΤΙΩΙ Πάντα ὅσα ἔχεις ἐμὰ ἐστὶ (Θεοῦ γὰρ φωνὴν ποιήσομαι τὸ προοίμιον), ἐμὰ δὲ λέγω οὐ κατὰ τὴν κοινωνίαν μόνην τοῦ πνεύματος, ἀλλ' ὅτι καὶ τῇ παρουσίᾳ καταστάσει τῆς Ἐκκλησίας ἴσως οὐκ ὀλίγην μοῖραν συνεισηνέγκαμεν, ἕως ἡμεῖς ἔτι ἐν τοῖς πράγμασι καὶ τοῦ κοινοῦ προειστέκουμεν.

168.1 Νῦν γὰρ ἐν φροντίζεται μόνον ἡμῖν, ἡ ἐκδημία, πρὸς ἣν συστελλόμεθα καὶ συσκευαζόμεθα. Ἔστω δὴ καὶ τὰ ἐμὰ σά, τῇ ἀγάπῃ κοινοποιούμενα· κάλλιστον δὲ τῶν ἐμῶν ὁ τιμιώτατος ἀδελφὸς καὶ συμπρεσβύτερος ἡμῶν Σακερδῶς, δι' οὗ σὲ καὶ προσφθεγγόμεθα καὶ ὁρᾶν νομίζομεν.

169 T ΣΤΡΑΤΗΓΙΩΙ Ὡς πόσον ἀλλήλων διετειχίσθημεν, οὕτω τοῦ Θεοῦ τὰ ἡμέτερα φέροντος.

169.1 Ὡς τῆς ἱερᾶς ἐστίας καὶ συζυγίας καὶ τοῦ κοινοῦ λιμένος πάντων τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον. Ἄλλοι τῶν ἡμετέρων καλῶν ἀπολαύουσιν· ἐμοὶ δὲ ὑπελείφθη μόνον ἡ μνήμη καὶ τὸ ζηλοτυπεῖν τοὺς μετέχοντας. Ἵνα καὶ αὐτὸς τῶν ἡμετέρων μετέχῃς καλῶν, γνωρίζω σοι τὸν τιμιώτατον ἀδελφὸν καὶ συμπρεσβύτερον ἡμῶν Σακερδῶτα, ὃν οἶδα ὅτι θεασάμενος ἔρεῖς· «Ὦντως καλοῦ παντὸς ἐραστής ὁ Γρηγόριος.

169.2 » ΠΑΛΛΑΔΙΩΙ Τὸ πολλάκις θαρρεῖν ἐπιστέλλειν οὐ τῆς ἡμετέρας θρασυτήτος, ἀλλὰ τῆς σῆς ἡμερότητος· οὐδεὶς γὰρ κόρος ἡμῖν τοῦ διὰ γραμμάτων ὑμῖν ὁμιλεῖν, ἐπειδὴ γε ἄλλως οὐκ ἔχομεν, οὕτως οἰκονομήσαντος τοῦ Θεοῦ τὰ ἡμέτερα.

170.2 Τῷ δὲ τιμιωτάτῳ υἱῷ ἡμῶν καὶ συμπρεσβυτέρῳ Σακερδῶτι (ὃν διαφερόντως ἡγαπήσαμεν τε καὶ ἀγαπῶμεν γνησίως φιλοσοφοῦντα καὶ τῷ Θεῷ διὰ τῆς πολιτείας ἐνούμενον), ὁρμήσαντι τῶν οἰκείων ἔνεκεν ἐπὶ τὴν μεγάλην διὰ σὲ πόλιν, οὐκ οἶδα τί ἂν ἐχαρισάμεθα μεῖζον ἢ τῇ σῇ καλοκάγαθίᾳ γνωρίσαντες. ΑΜΦΙΛΟΧΙΩΙ Μόλις ποτὲ τῶν ἐκ τῆς ἀρρωστίας ἀνανεύσαντες πόνων, ἐπὶ σὲ τὸν τῆς ἰάσεως πρόξενον δεδραμήκαμεν· γλῶσσα γὰρ ἱερέως φιλοσοφοῦσα τὸν Κύριον ἀνεγείρει τοὺς κάμνοντας.

171.1 Ποίει τοίνυν τὸ κρεῖττον ἱεουργῶν καὶ λῦε τῶν ἡμαρτημένων τὸ μέγεθος, τῆς ἀναστασίμου θυσίας ἀπτόμενος. Ἐμοὶ γὰρ καὶ ἐγρηγορότι καὶ καθεύδοντι μέλει τὰ κατὰ σέ, καί μοι γέγονας πληκτρον ἀγαθόν, καὶ λύραν ἐναρμόνιον ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς εἰσώκησας, ἀφ' ὧν μυριάκις γράφων πρὸς ἐπίγνωσιν τὰς ἡμετέρας ψυχὰς ἐξήσκησας.

171.3 Ἀλλ', ὦ θεοσεβέστατε, μὴ κατόκνει καὶ προσεύχεσθαι καὶ πρεσβεύειν ὑπὲρ ἡμῶν, ὅταν λόγῳ καθέλκῃς τὸν Λόγον, ὅταν ἀναιμάκτῳ τομῇ σῶμα καὶ αἷμα τέμνης δεσποτικόν, φωνὴν ἔχων τὸ ξίφος. ΕΛΛΑΔΙΩΙ Ἦσθην τοῖς γράμμασι· πῶς δὲ οὐκ ἔμελλον τῷ μνήμην εἶναί σοι καὶ τεθνηκότων;

172.1 Προσόντων δὲ καὶ τῶν συμβόλων τῆς ἐορτῆς, πλείων ἢ χάρις. Ἀλλὰ πρόσθε οἷς δίδως, ἅπερ αἰτεῖς.

- 172.2 Προσεύχου δὲ περὶ ἡμῶν, εἰ μὲν συμφέρει, πάλιν ἡμᾶς ὑπομνησθῆναι καὶ ὑπομῆσαι τῆς ἐορτῆς· εἰ δὲ μή, πρὸς τὰ ἐκεῖσε μετατεθῆναι, καὶ τὴν ἀληθινὴν ἐορτὴν ἢ λαβεῖν ἢ ἰδεῖν ἔνθα εὐφραينوμένων πάντων ἢ κατοικία. Τῶν γὰρ τοῦ βίου στροφῶν κεκορέσμεθα. ΠΟΣΤΟΥΜΙΑΝΩΙ Ὑψηλὸς εἶ τὴν παίδευσιν, καὶ ταύτην ὅποτέραν βούλει καὶ εἰς ὃ τι βούλει τῶν λόγων εἶδος.
- 173.1 Τῆς μὲν γὰρ κλέος οἶον ἀκούομεν (οὐ γὰρ Ῥωμαϊκός τις ἐγὼ τὴν γλῶσσαν, οὐδὲ τὰ Ἰταλῶν δεινός), τῆς δὲ πεπειράμεθα ὥστε καὶ ἄλλοις γνωρίζειν ἔχειν, εἴ τι καὶ ἡμῖν μέτεστι τοῦ τὰ τοιαῦτα κρίνειν· μετεῖναι δὲ οὐκ ὀλίγοι φασίν. Ἦρθης ἀρχαῖς οὐκ ὀλίγαις· μᾶλλον δὲ ἥρας οὐκ ὀλίγας, εἰ δεῖ τὸν ἀληθέστερον εἰπεῖν λόγον.
- 173.2 Ἦλθες ἐπὶ τὸ ἀκρότατον τῆς ἐξουσίας, οὐ τύχης δῶρον, ὥς ἂν πολλοὶ φαῖεν, ἀλλ' ἀρετῆς ἄθλον ταύτην δεξάμενος, ἵνα καὶ αὐτὴ γένηται σεμνοτέρα καὶ βασιλεὺς ἐπαινεθῇ τῆς ἐπὶ σοὶ κρίσεως. Ἔτι καὶ ταῦτα μικρά, προσθήσω δέ τι καὶ τῶν ἡμετέρων· προετελέσθης πρότερον τὴν εὐσέβειαν, εἴθ' ὑπεδέξω.
- 173.3 Μέννημαι γὰρ τῶν σῶν λόγων καὶ τὸ θαῦμα ἔνχον ἔτι ταῖς ἐμαῖς ἀκοαῖς. Εἰ τούτοις προσθείης τὸ καὶ μεμνησθαι τῶν φίλων (προσθήσεις δὲ οἶδ' ὅτι, τοῖς παρελθοῦσι τοῦτο τεκμαίρομαι), μᾶλλον σε θαυμασόμεθα. Οὗτος τῆς ἀνθρωπίνης ὅρος εὐδαιμονίας, εἴτ' οὖν μακαριότητος.
- 173.4 Τὸ δὲ πρόσθε Γαδεῖρων μὴ πειρατὸν εἶναι ἀνθρώποις, Πινδάρῳ φιλοσοφοῦντι πιστεύομεν. Ἐπεὶ δὲ μεγάλων τυχῶν, μεγάλων καὶ ὑπόχρεως εἶ, καὶ σε πεποίηκεν ἡμέτερον πρότερον, εἴτα ἐπέστησεν ἡμῖν εὖ ποιῶν ὁ Θεός, καὶ ἅμα τῶν ἀτόπων ἄνδρα τοσοῦτον μὴ τὰ μέγιστα ἀπαιτεῖν, ἐκεῖνο δέξαι με παραινοῦντα.
- 173.6 Μηδὲν οὕτω νόμιζε τῇ σῇ πρέπειν ἀρχῇ (ἐπειδὴ πάλιν σύνοδος ἐπισκόπων, οὐκ οἶδα δι' ὃ τι καὶ ὅπως συναγομένων), ὥς τὸ ἐπὶ σοῦ καὶ διὰ σοῦ εἰρηνεύεσθαι τὰς Ἐκκλησίας, κἂν δέη σφοδρότερον ἐπιτιμῆσαι τοῖς στασιάζουσιν. Εἰ δέ τῳ δοκῶ περιττὸς εἶναι, τῶν μὲν πραγμάτων ἀναχωρήσας, τὴν δὲ φροντίδα μὴ καταλύσας, τοῦτο σὺ μὴ θαυμάσης.
- 173.7 Οὐ γὰρ ὥσπερ τῶν θρόνων καὶ τῆς ὀφρύος τοῖς βουλομένοις, οὕτω καὶ τῆς εὐσεβείας παρεχωρήσαμεν· ἀλλὰ νῦν ἀξιόπιστοι καὶ πλέον, ὥς οἶμαι καὶ σοὶ δοκεῖν, ὥς οὐδὲν ἴδιον, ἀλλὰ τὸ κοινὸν θεραπεύοντες. ΕΥΔΟΞΙΩΙ Νικῶ σε τοῖς φιλικοῖς· ἐπιστέλλω γὰρ πρότερος, ὥς ὀρᾷς.
- 174.1 Καὶ οὐδ' ἂν ἐκαλλωπισάμην, εὖ ἴσθι (οὐ γὰρ ἐμόν), εἰ μὴ μέγα ἐποιούμην τὴν σὴν φιλίαν, μηδὲ τῶν ἀναγκαίων ἐδόκει μοι, ὥσπερ ὕσπληγι πῶλον, διεγεῖραί σε πρὸς τὸ γράφειν. Μάλιστα δ' ἂν πρὸς τοῦτο παροξυνθείης, εἰ ἐκεῖνο ἐνθυμηθείης, τίς ὢν, καὶ τίνι, καὶ τὸ τίνοσ, ἃ γράφω, γράφω, καὶ ὅτι πρέπει τοὺς παῖδας, ὥσπερ τῆς οὐσίας τῆς πατρικῆς, οὕτω δὴ καὶ τῆς φιλίας κληρονομεῖν.
- 174.3 Πρὸς δέ, ἀκεῖνο λογίζεσθαι καλῶς ἔχει, ὅτι σὺ μὲν ἀκμὴν φιλοσοφεῖς, ἡμεῖς δὲ φιλοσόφων πατέρες, καὶ δεῖ ἐπιδείκνυσθαι ἡμῖν τὴν ἀρετὴν, ὥσπερ τῶν ἀθλητῶν οἱ γενναῖοι τοῖς παιδοτρίβαις. Εἶπω τι καὶ μείζον τῶν εἰρημένων;
- 174.4 Οὐ μικρά ἡμῖν φιλοσοφίας ὄμηρα παρὰ σοί· αἶμα ἡμέτερον ἐκπαιδεύεις καὶ αἶμα τῶν ἐγγυτάτων. Οἶδας οὖς λέγω, τοὺς τοῦ γνησιωτάτου καὶ τιμιωτάτου υἱοῦ ἡμῶν Νικοβούλου παῖδας. Τούτοις ὃ τι ἂν συμπράττης, ἡμῶν μνημονεύειν οἶου, οἱ οὐδενὸς ἄλλου φαυλότεροι, εἴ τι δεῖ τοῖς λέγουσι πιστεύειν, κρίνειν τε λόγους καὶ σπουδὴν δοκιμάζειν καὶ διδασκάλους δεξιὸς ὑψηλοτέρους ποιεῖν τοῖς ἐπαίνους.
- 175 T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Πάλιν πρὸς σὲ Νικόβουλος ὁ ἐμός· καὶ πάλιν ἐγὼ περιττός, μάλα σε σπεύδοντα καὶ αὐτὸν ὀτρύνων.
- 175.1 Ἐπειδὴ φύσεως μὲν ἔχει δεξιᾶς ὁ νέος (εἰ μὴ με ἀπατᾷ τὸ βούλεσθαι), ὃ δὲ τοῖς εὐφυέσιν ὥς τὰ πολλὰ συνέζευκται, ῥαθυμότερός πῶς ἐστι καὶ κέντρων δεόμενος, τὴν παρὰ σεαυτοῦ σπουδὴν

ἀντεισένεγκε. Καὶ ἵνα τι τῶν ὑμετέρων εἴπω, τὸν μυθικὸν τέττιγα μιμησάμενος καὶ ἀντὶ τῆς
ράγεισης νευρᾶς Εὐνόμῳ τῷ σῶ γενόμενος, ἀναπλήρωσον τὴν ὥδην.

175.2 Οὕτω μοι δοκεῖς ἐνευδοκιμήσειν τῷ νέῳ καὶ ἡμῖν χαριεῖσθαι τὰ μέγιστα, οἳ μὴ πολλά σου καὶ
τῆς σῆς λογιότητος ἔμπροσθεν ἄγομεν. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Τί φῶμεν πεπονθέναι σε πρὸς ἡμᾶς, ὦ
θαυμάσιε;

176.1 Τίς ἢ τοῦ μὴ γράφειν αἰτία; Οὔτε ὑπεροψίαν ἐγκαλέσομεν, οὔτε ἀργίαν, οὔτε τὸ μὴ ἔχειν ὃ τι
γράψεις οὐ πρὸς σοῦ τὸ ταῦτα παθεῖν. Ἡ που τῶν ἰάμβων ἡμῖν μνησικακεῖς, ὣν ὁ κακῶς
ἀπολούμενος Οὐαλεντίνος προσέπτυσσε, καὶ ταῦτα σοῦ θέλοντος.

176.3 Οὐ γὰρ ἦν ῥήτορος ἀνδρὸς καὶ δεινοῦ ἄνδρ' ἐπαμύνασθαι, ὅποτε τις πρότερον ἱαμβοποιεῖν
τοιαῦτα κατετόλμησεν. Ἄλ λ' , Ἀχιλεὺς , δάμασον θυμὸν μέγαν ... καὶ κίνησον αὐθις ἡμῖν τὴν
γραφίδα, τὴν σὴν μελίαν· μὴ δόξης, μικρὰ πεπονθῶς, ἀπαντᾶν εἰς μείζω, τὸν ἐπισκοπικὸν
τρόπον. Ἴππευε, θήρα, βάδιζε ὡς ἂν ἐθέλης, ἐμοῦ γε εἵνεκα, οὔτε τι γράψομεν ἔτι, οὔτε
προσπαίξομεν.

176.4 Καὶ ταῦτα ἱκανῶς, τοσούτου τιμώμεθα τὴν σὴν φιλίαν. Ἡ μὲν οὖν παιδιὰ τοσαύτη καὶ ἐπὶ
τοσοῦτον.

176.5 Ὅδε οὐκέτι παίζοντων ἐστίν, ἀλλὰ καὶ λίαν σπουδαζόντων, τὸν γλυκύτατον υἱὸν ἡμῶν
Νικόβουλον αὐθις ἐγχειρίζομέν σοι. Καὶ δέχοιο παρ' ἡμῶν τοῦτον ὡς παρ' ἡμῶν, τὸ μὲν
ῥητορικὸν ἔργον τῷ πατρὶ χαριούμενος, τὸ δὲ σοφιστικὸν ἡμῖν.

176.6 Οἶδα γὰρ ὅτι θελήσαντί σοι τὸ πρᾶγμα ἐπίδρομον. Τοῖς δὲ θαυμασίοις σοφισταῖς τὴν ὀφρῦν
μόνον ἀφήσεις, καὶ τὸ περὶ τοῦ πλείονος μάχεσθαι. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Πῶς σοι τὰ τῆς ἀρετῆς ἔχει;

177.1 καὶ εἰ κατὰ θεόν τι προεληλύθαμεν; ὃ παντός σοι μᾶλλον ἀρμόζειν ὑπολαμβάνομεν. Ταῦτα γὰρ
ἡμῖν φίλον καὶ ἀνερωτᾶν καὶ ἀκούειν. Τὰ δὲ ἄλλα χαίρειν ἐάσωμεν, ὅπως ἂν ἔχη.

177.2 Καίτοι κἂν εἰ βουλοίμεθα καὶ ταῦτα δεξιῶς ἔχειν, δι' ἐν τοῦτο βουλοίμεθ' ἂν, ἵνα ἔχῃς ὦν
ὑπερεῖδες καὶ πλείω φιλοσοφῆς ἐπὶ μείζοσι. Ταῦτα καὶ προσείρησο παρ' ἡμῶν, καὶ τῷ καλῷ
Νικοβούλῳ γενοῦ τοιοῦτος οἷον ἐλπίζομεν.

177.3 Ἐὰν δὲ καὶ πλέον αἰτῶμεν, τὴν ἀπληστίαν ἡμῶν, ὡς φιλότιμος, κόρεσον. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Νόμος ἦν
Ἀθήνησι παλαιός, ὡς δ' ἐγὼ φημι, καὶ κάλλιστα ἔχων, ἐπειδὰν φθάσαιεν εἰς ἡβὴν οἱ νέοι, πρὸς
τέχνας ἄγεσθαι, ἄγεσθαι δὲ τοῦτον τὸν τρόπον· προτίθεσθαι δημοσίᾳ τέχνης ἐκάστης ὄργανα
καὶ προσάγεσθαι τούτοις τοὺς νέους· ὅτῳ δὲ τύχοι χαίρων ἕκαστος καὶ προστρέχων, τούτου καὶ
τὴν τέχνην διδάσκεσθαι· ὡς τοῦ μὲν κατὰ φύσιν ἐπιτυχάνοντος ὡς τὰ πολλά, τοῦ δὲ παρὰ
φύσιν διαμαρτάνοντος.

178.3 Τί μοι βούλεται τὸ διήγημα; Καὶ σέ φημι χρῆναι, πρὸς φιλοσοφίαν γὰρ ἔχεις ἐπιτηδεύς,
ταύτης μὴ ἀμελεῖν, μηδὲ πρὸς ἄλλο τι μᾶλλον ὠθίζεσθαι τῶν οὐκ οἰκείων ἢ ταύτης
περιέχεσθαι πρὸς ἣν νένευκας, οὐχ ὅτι ἀρίστη μόνον ἐστίν, ἀλλ' ὅτι καὶ προσφυστέρη. Τὸ δὲ μὴ
βιάζεσθαι ῥοῦν ποταμοῦ, καὶ ἡ παροιμία κελεύει, καὶ ἵπποσύνην δεδαῶτα μὴ ἄδειν ἐθέλει ἢ
ποίησις μὴ τί γένηται;

178.4 μὴ καὶ τῆς ἵπποσύνης διαμάρτης καὶ τῆς ὥδης. Ἀλλὰ τίς ἢ ἐπιτηδειότης;

178.5 Ὡς γοῦν ἐμοὶ θεωρήσαντι κατεφάνη, πρῶτον μὲν ὁ τρόπος καὶ τὸ τοῦ ἥθους γαληνόν τε καὶ
ἄτεχνον καὶ πρὸς τὰς τοῦ βίου στροφὰς ταύτας ἀνεπιτήδειον· ἔπειτα τὸ τῆς ψυχῆς εὐφυὲς καὶ
ὑψίνουν καὶ πρὸς θεωρίαν εὐκίνητον· τρίτον ἡ νοσοκομία καὶ τὸ τοῦ σώματος ἀσθενές, ἐπειδὴ
καὶ τοῦτο οὐ μικρὸν εἰς φιλοσοφίαν εἶναι δοκεῖ τῷ Πλάτῳ. Καὶ μὴν καὶ ἡλικίας οὕτως ἔχεις
ὡς ἤδη τὰ πάθη κλίνεσθαι· καὶ τῇ πενίᾳ οὐ κάμπτεσθαί μοι δοκεῖ μᾶλλον ἢ καλλωπίζεσθαι· τό
τε αἰσχύνεσθαι εἰδέναι, οὐ κατὰ ῥήτορας.

- 178.7 Ἄλλ' οὐδὲ φωνὴ μιὰ σοι, οὐδὲ γέγονας κακός, οὐδὲ ἀγοραῖος εἶ, οὐδέ τι τῶν τοιούτων ἔχεις, ἴν' εἴπω συντόμως, οἷς πλάττει τὸν Ἀγοράκριτον εἰς δημαγωγίαν Ἀριστοφάνης· ἀλλὰ ῥήτωρ καλούμενος, πάντα πρότερον ἢ κατὰ τὸ ἥθος τελεῖς εἰς ῥήτορας. Μὴ τοίνυν θελήσης προέσθαι τῆς φιλοσοφίας ὅσον προεῖληφας, μηδὲ τὰ δευτέρα ἔχειν ἐν τοῖς δευτέροις μᾶλλον ἢ τὰ πρῶτα ἐν τοῖς μεγίστοις· εἰ δὲ καὶ τὰ πρῶτα τῶν ἐνταῦθα δοίημεν, μὴ ἀνάσχη ἀριστεύειν ἐν κολοιοῖς, ἀετὸς εἶναι δυνάμενος.
- 178.9 Μέχρι τίνος φουσώμεθα τοῖς μικροῖς καὶ χαμαὶ ἐρχομένοις, καὶ παίζομεν ἐν μειρακίσκοις καὶ πλάσμασι, καὶ ὑπὸ τῶν κρότων αἰρόμεθα; Μεταβῶμεν ἐντεῦθεν, ἄνδρες γενώμεθα, ῥίψωμεν τὰ ὀνειράτα, παραδράμωμεν τὰς σκιάς, ἄλλοις παρῶμεν τὰ τερπνὰ τοῦ βίου καὶ πλεόν ὀδυνηρά. Ἄλλους πεττευέτω καὶ μεταρριπτεῖτω καὶ παιζέτω φθόνος καὶ χρόνος καὶ τύχη, ὃ δὴ φασι τῶν ἀνθρωπίνων τὸ ἄστατον καὶ ἀνώμαλον, ἐρρέτωσαν θρόνοι, δυναστεῖαι, πλοῦτοι, λαμπρότητες, ἐπάρματα, πτώματα, τὸ εὐτελὲς τοῦτο δοξάριον καὶ ἀπόπτυστον ὧ μᾶλλον ἀδοξήσειεν ἢ τις αἰρόμενος ἢ γελώμενος τὰ τῆς μεγάλης ταύτης σκηνῆς παίγνιά τε καὶ θεατρίσματα.
- 178.11 Ἡμεῖς δὲ τοῦ λόγου περιδραξώμεθα καὶ Θεὸν ἀντὶ πάντων ἔχειν ἐλώμεθα, τὸ μόνον διαρκὲς ἀγαθὸν καὶ ἡμέτερον, ἴν' ἡμῖν καὶ τὸ ἐνταῦθα εὐδοκιμεῖν γένηται, τοῖς ἔτι μικροῖς καὶ τοῦτο ζητοῦσιν, ἢ τὸ ἐκεῖθεν πάντως, ἐπειδὴ τῆς ἀρετῆς ἄθλον Θεὸν γενέσθαι καὶ τῷ καθαρωτάτῳ φωτὶ καταστράπτεσθαι τῷ ἐν τῇ τρισῇ μονάδι θεωρουμένῳ, ἧς νῦν μετρίως ἔχομεν τὰς αὐγὰς. Πρὸς ταῦτα ἴθι, πρόβαινε, πτεροῦ τῇ διανοίᾳ, λαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, μηδαμοῦ στῆς τῶν ἐλπίδων, ἕως οὗ ἔλθῃς ἐπὶ τὸ ἄκρον ἐφετὸν καὶ μακάριον· καὶ ἡμᾶς ἐπαινέσεις, εὖ οἶδα, νῦν μὲν ὀλίγα, μικρῶ δὲ ὕστερον ἀφθονώτερα, ἐπειδὴ ἴδῃς σεαυτὸν ἐν οἷς ὑπὸ σκηνῇ καὶ μὴ κενὴν μακαρίαν ταῦτα εὐρίσκῃς μηδὲ διανοίας ἀναπλάσμούς, ἀλλὰ πραγμάτων ἀλήθειαν.
- 179 T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Τί φής;
- 179.1 πείθομέν σε τοῖς λόγοις τούτοις καὶ μεταθήσῃ τὴν παιδείου καὶ μεθ' ἡμῶν ταχθήσῃ τῶν ποτε κατὰ σέ, νῦν δέ, εἰ δίδως εἰπεῖν, ὑπὲρ σέ; ἢ δεῖ σοῦ κατεπάδειν μακρότερα; Μηδαμῶς, ὦ θαυμάσιε, μὴ τοῦτ' ἀναμείνης. Αἰσχρὸν γὰρ τὸ πλεῖον ἔχοντα, τὸ πᾶν ἐλλείπειν.
- 179.2 Εἰ γὰρ ἡ ἀρχὴ τὸ ἥμισυ τοῦ παντὸς γίνεται, τοῦ ἡμίσεος τὸ πλεόν τί ἄλλο γε, ἢ τὸ πᾶν; Εἰ μὲν οὖν ἀρκοῦντες ἡμεῖς εἰς παραίνεσιν, ἔχει ταῦτα καλῶς καὶ μηδὲν πλεόν ἐπιζητεῖσθω. Εἰ δὲ δεῖ σοι καὶ κρεῖττονος συμβούλου, μετὰ βουλῆς μὲν οἰνοποτεῖν Σολομών σοι διακελεύεται, ἵνα μὴ τῇ τοῦ βίου μέθῃ καὶ δίνῃ περιτραπῆς, ἐγὼ δέ τί φημι μικρὸν τῆς συμβουλῆς παρατρέψας· Μετὰ Θεοῦ βουλεύου, καὶ οὐ διαμαρτήσεις τοῦ δέοντος.
- 180 T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Πατρὸς εἰς ἀγαθοῖο, φίλον τέκος, οἷα πυνθάνομαι περὶ σοῦ.
- 180.1 Μόνον ἐπαίρου καὶ κατευοδοῦ καὶ βασίλευε· καὶ ἡμεῖς εὐθυμήσομεν, κἂν μήπω τὴν φιλοσοφίαν ὁμολογῇς. Οὐ γὰρ οἷς λέγεις προσέχομεν μᾶλλον, ἢ οἷς ποιεῖς· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ τὸ μὴ ὁμολογεῖν τὴν φιλοσοφίαν σφόδρα φιλόσοφον.
- 180.2 Ὁ περὶ τοῦ Λυσίου τοῦ ῥήτορος φησιν ὁ κριτικὸς Διονύσιος, ὅτι τὸ ἄτεχνον αὐτοῦ λίαν ἔντεχνον ἦν. ΣΑΤΟΡΝΙΝΩΙ Εἰ καὶ τὸ τῆς ἀρχῆς ὕψος ἀπρόσιτον, ἀλλὰ φιλάνθρωπον ἢ φιλία, δι' ἣν ἐθαρρήσαμεν ταύτην σοι προσαγαγεῖν τὴν παράκλησιν.
- 181.2 Πᾶσιν οἷς εὖ πεποίηκας ἡμᾶς, καὶ τοῦτο πρόσθε· τὸν λογιώτατον υἱὸν ἡμῶν Εὐδόξιον, ἄνδρα καὶ βίῳ καὶ λόγῳ τῆς σῆς ἀρετῆς ἄξιον, καὶ τᾶλλα ἡδέως ἰδεῖν καταξίωσον καὶ τῆς παρὰ σεαυτοῦ προστασίας ἀξιῶσαι περὶ ὧν ἂν δέχεται τῆς σῆς καλοκάγαθίας. Ἡμεῖς δὲ ἀντιδώσομεν τὰς εὐχάς, ὧ μόνῳ δυνατὸν ἡμῖν τοὺς εὐεργέτας ἀμείβεσθαι.
- 182 T ΓΡΗΓΟΡΙΩΙ Οἵμοι ὅτι ἡ παροικία μου ἐμακρύνθη· καὶ τὸ κεφάλαιον ἐν πολέμῳ καὶ στάσει τὰ ἡμέτερα, καὶ ἦν παρελάβομεν παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων εἰρήνην οὐκ ἐτηρήσαμεν.

- 182.2 Ταύτην μὲν οὖν οἶδ' ὅτι αὐτὸς ἀποκαταστήσεις ἐν τῇ δυνάμει τοῦ σέ τε καὶ τὰ σὰ φέροντος Πνεύματος. Ἡμῶν δὲ μηδεὶς καταψευδέσθω, παρακαλῶ, μηδὲ τῶν κυρίων τῶν ἐπισκόπων, ὅτι ἀκόντων ἡμῶν ἄλλον ἐπεκήρυξαν ἡμῖν ἐπίσκοπον· οὐ γὰρ τοσοῦτον αὐτοῖς ἀπερρίμμεθα, οὐδὲ οὕτως ἔχουσι πρὸς ἡμᾶς ἀπεχθῶς.
- 182.4 Ἀλλὰ πολλὰ δεηθεὶς διὰ τὴν ἑμαυτοῦ νέκρωσιν, καὶ ἅμα τὸ βάρος φοβηθεὶς τῆς Ἐκκλησίας ἀμελουμένης, ταύτην ἤτησα παρ' αὐτῶν χάριν, οὔτε κανόσιν ἐναντιουμένην, καὶ ἡμᾶς ἀναψύχουσαν, δοθῆναι τῇ Ἐκκλησίᾳ ποιμένα, ὃς καὶ δέδοται ταῖς σαῖς εὐχαῖς, ἄξιός τῆς ὑμετέρας θεοσεβείας· ὃν καὶ εἰς χεῖράς σου τίθημι, τὸν αἰδεσιμώτατον Εὐλάλιον λέγω, τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον, οὗ καὶ ταῖς χερσὶν ἐναποψύξαιμι. Εἰ δέ τις οἶεται μὴ χρῆναι ζῶντος ἐπισκόπου ἄλλον χειροτονεῖν, ἴστω μὴδ' ἐνταῦθα κρατῶν ἡμῶν· πᾶσι γὰρ δῆλον ὅτι μὴ Ναζιανζοῦ, Σασίμων δὲ προεβλήθημεν, εἰ καὶ πρὸς ὀλίγον, αἰδοῖ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἱκετευσάντων, ὡς ξένοι τὴν προστασίαν κατεδεξάμεθα.
183. T ΘΕΟΔΩΡΩΙ Ἔσχε τι καὶ παρ' ἡμῖν ὁ φθόνος, ὃν οὐδεὶς ῥαδίως διέφυγεν.
- 183.1 Ἴδου καὶ Καππαδόκαι στασιάζομεν, ἴν' οὕτως εἴπω, —τὸ μὴ πρότερον ἀκουσθὲν μηδὲ πιστευθὲν κακόν, ὅπως μὴ καυχῆσθαι πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· —ἀλλ' εἰδῶμεν ἅπαντες ὄντες ἄνθρωποι, καὶ μὴ προχείρως ἐτέρων καταγινώσκωμεν. Ἀλλ' ἐμοί τι κέρδος καὶ παρὰ τῆς συμφορᾶς (εἰ δεῖ παραδόξως εἰπεῖν), καὶ ὄντως ῥόδα ἐξ ἀκανθῶν, ὡς ἡ παροιμία, συλλέγομεν.
- 183.3 Ἐγὼ γοῦν οὕτω πρότερον οὔτε κατ' ὄψιν συντετυχηκὼς τῇ σῇ εὐλαβείᾳ, οὔτε διὰ γραμμάτων ὠμιληκὼς, ἀλλὰ τῇ περὶ σοῦ φήμῃ μόνῃ καταυγαζόμενος, νῦν καὶ εἰς ἀνάγκην ἦλθον τῆς διὰ τῶν γραμμάτων ἐντεύξεως καὶ χάρις πολλὴ τῷ τοῦτο χαρισμένῳ. Τὸ μὲν οὖν τοῖς ἄλλοις ἐπισκόποις περὶ ὧν ἐπέστεilas γράφειν, οὕτω γὰρ τοῦτου καιρός, παραλείψομεν καὶ ἅμα ἡ ἄρρωστία ὀκνηροτέρους ἡμᾶς πρὸς τοῦτο καθίστησιν· ἃ δέ σοι γράφομεν, κάκεῖνοις διὰ σοῦ γράφομεν.
- 183.5 Πausάσθω περιεργαζόμενος τὰ παρ' ἡμῖν ὁ κύριός μου καὶ θεοφιλέστατος Ἑλλάδιος ὁ ἐπίσκοπος· οὐ πνευματικῇ γάρ, ἀλλὰ ἐριστικῇ ταῦτα ζητεῖ περιόδῳ, οὐδὲ ἀκριβεῖς κανόνων, ἀλλ' ὀργῆς ἐκπληρώσει, ὡς δῆλόν ἐστιν ἐκ τοῦ καιροῦ καὶ πολλῶν τῶν σὺν τούτῳ κекινημένων ἔξω τοῦ λόγου· χρὴ γὰρ οὕτω λέγειν καὶ μὴ λυπεῖν. Ἐγὼ γὰρ εἰ μὲν τοῦ σώματος οὕτως εἶχον ὡς Ἐκκλησίας δύνασθαι προστατεῖν Ναζιανζοῦ, ἢ τὴν ἀρχὴν ἐπεκηρύχθην ἀλλὰ μὴ Σασίμοις, ὥς τινες ὑμᾶς πείθουσιν οὐκ ὀρθῶς, οὐχ οὕτως ἡμῖν ἄθλιος οὐδὲ τῶν θείων διατάξεων ἀμαθὴς ὡς ἡ τῆς Ἐκκλησίας ὑπεριδεῖν ἢ τὴν τοῦ βίου ῥαστώνην μεταδιώκειν, πρὸ τῶν ἀποκειμένων μισθῶν τοῖς κάμνουσι κατὰ Θεὸν καὶ τὸ πιστευθὲν τάλαντον ἀπεργαζομένοις.
- 183.7 Τί γάρ μοι τῶν πολλῶν πόνων ὄφελος καὶ τῶν μεγάλων ἐλπίδων, περὶ τῶν μεγίστων βουλευσαμένῳ κακῶς; Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸ σῶμα κακῶς ἔχει μοι, ὃ πᾶσι δῆλόν ἐστι, καὶ βάρος οὐδὲν ἐκ τῆς ὑποχωρήσεως ἔδωκεν ταύτης δι' ἣν εἶπον αἰτίαν· καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἐώρων ἐχομένην ἡμῶν, βλαπτομένην δὲ περὶ τὰ καίρια καὶ λελυμένην σχεδὸν ἐκ τῆς ἐμῆς λύσεως, ἐδεήθην καὶ πρότερον καὶ νῦν τῶν κυρίων μου τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, τῶν πατριωτῶν λέγω, δοῦναι τῇ Ἐκκλησίᾳ κεφαλὴν, ἣν σὺν Θεῷ δεδώκασιν, ἀξίαν καὶ τῆς ἐμῆς ἐπιθυμίας καὶ τῶν ὑμετέρων εὐχῶν. Ταῦτ' οὖν αὐτὸς γίνωσκε, κύριε τιμιώτατε, καὶ τοὺς λοιποὺς ἐπισκόπους ἀναδίδασθαι καὶ ἀποδέχεσθαι καὶ συνεπιψηφίζειν καὶ μὴ βαρεῖν τὸ ἡμέτερον γῆρας ταῖς διαβολαῖς πειθομένους.
- 183.9 Προσκέισθω δὲ κάκεῖνο τοῖς γράμμασι· τὸν κύριόν μου τὸν θεοφιλέστατον συλλειτουργὸν Βοσπόριον, εἰ μὲν ἢ παρ' ὑμῶν ἐξέτασις εὕρισκει περὶ τὴν πίστιν κακόν, ὃ μηδὲ λέγειν ἐστὶ θεμιτὸν (ἐγὼ γὰρ τὸν μακρὸν χρόνον καὶ τὴν μαρτυρίαν τὴν ἡμετέραν), αὐτοὶ τοῦτο κρίνατε. Εἰ

δὲ ἡ τῶν παροικιῶν ζήτησις τὴν κακοδοξίαν δημιουργεῖ καὶ νέον τὸ ἔγκλημα, μὴ ταῖς διαβολαῖς παρασύρεσθε, μηδὲ ἰσχυροτέρας τῆς ἀληθείας ποιεῖσθε, παρακαλῶ, μὴ πολλοὺς εἰς ἄθυμίαν καταστήσητε τῶν εὖ πράττειν προηρημένων.

183.11 Ἐρρωμένος, εὐθυμος, προκόπτων κατὰ Θεὸν χαρισθείης ἡμῖν καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ, τὸ κοινὸν σεμνολόγημα. ΑΜΦΙΛΟΧΙΩΙ Πληρώσαι Κύριος πάντα τὰ αἰτήματά σοι, καὶ μὴ ἀπαξιώσης πατρὸς εὐχὴν· ἱκανῶς γὰρ τὸ γῆρας ἡμῶν ἀνέπαυσας καὶ γενόμενος μέχρι Παρνασσοῦ, καθὼς προεκλήθης, καὶ τὴν ἐπενεχθεῖσαν τῷ τιμιωτάτῳ καὶ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ συκοφαντίαν ἐλέγχας· ἐπειδὴ φιλοῦσιν οἱ πονηροὶ τὰς ἑαυτῶν αἰτίας περιτρέπειν εἰς τοὺς ἐλέγχοντας.

184.2 Ἰσχυρότερος μὲν γὰρ πάσης κατηγορίας ὁ χρόνος τοῦ ἀνδρὸς καὶ ὁ βίος καὶ ἡμεῖς οἱ πολλάκις τὰ αὐτὰ καὶ ἀκούσαντες παρ' αὐτοῦ καὶ διδάξαντες, οἳ τε ἐκ τῆς πλάνης ἐπαναχθέντες καὶ προστεθέντες τῷ κοινῷ σώματι τῆς Ἐκκλησίας· ἐδεῖτο δὲ ὅμως πονηρὸς ὁ καιρὸς ὧν, καὶ ἀκριβεστέρας ἀποδείξεως διὰ τοὺς ἐπηρεαστὰς καὶ κακοήθεις ἦν αὐτὸς ἡμῖν ἐχαρίσω, μᾶλλον δὲ καὶ τοῖς κουφοτέροις καὶ ῥαδίως ὑπὸ τῶν τοιούτων ἀπατωμένοις.

184.4 Ταῦτα δὲ εἰ θελήσειας καὶ μακροτέραν ὁδὸν ὑποστὰς διὰ σεαυτοῦ μαρτυρῆσαι καὶ διαιτήσεις τοῖς ἀμφισβητούμενοις μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων, ἔργον ποιήσεις πνευματικὸν καὶ τῆς σῆς τελειότητος ἄξιον. Τὴν σὺν σοὶ ἀδελφότητα ἐγὼ τε καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες προσαγορεύομεν. ΝΕΚΤΑΡΙΩΙ Ὅταν ἄλλος ἄλλο τι τῶν ὧν ἐπαινῇ καὶ πάντες ὡς ἐν ἀγορᾷ προβάλλωνται τὴν σὴν εὐφημίαν, ἐγὼ τὰ κατ' ἐμαυτὸν συνεισφέρω, καὶ οὐδενὸς ἔλαττον, ὅτι καὶ τιμᾶν ἡμᾶς ἄξιοις καὶ ὡς τέκνον ἀγαπητὸν πατρὸς γῆρας παραμυθεῖσθαι.

185.2 Διὰ τοῦτο καὶ νῦν ἐθάρρησα ταύτην προσαγαγεῖν τὴν παράκλησιν ὑπὲρ τοῦ αἰδεσιμωτάτου καὶ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Βοσπορίου, αἰσχυνόμενος μὲν εἶ γε τοσοῦτος ἀνὴρ τῶν ἡμετέρων δεῖται γραμμάτων, ᾧ καὶ πολιτεία καὶ χρόνος βεβαιοῖ τὸ αἰδέσιμον, αἰσχυνόμενος δὲ οὐχ ἥττον τὸ σιωπᾶν καὶ τὸ μὴ τίνα περὶ αὐτοῦ ποιήσασθαι λόγον, φωνὴν ἔχων καὶ πίστιν τιμῶν καὶ πάντων μάλιστα τὸν ἄνδρα γινώσκων. Τὴν μὲν οὖν περὶ τῶν παροικιῶν ἀμφισβήτησιν δηλαδὴ αὐτὸς διαλύσεις κατὰ τὴν ἐν σοὶ τοῦ Πνεύματος χάριν καὶ τὴν τῶν κανόνων ἀκολουθίαν.

185.4 Ἐκεῖνο δὲ μὴ ἀνεκτὸν φανήτω τῇ σῇ εὐλαβείᾳ στηλιτεύεσθαι τὰ ἡμέτερα. Κἂν γὰρ ᾧσι χριστιανοί, ὥσπερ οὖν εἰσι τῇ τοῦ Θεοῦ φιланθρωπία, οἱ τῶν τοιούτων κριταί, τί κοινὸν ξίφει καὶ Πνεύματι; Ἄν δὲ καὶ τοῦτο συγχωρήσωμεν, πῶς ἢ ποῦ δίκαιον τὸν περὶ πίστεως λόγον συμπλέκεσθαι τοῖς ἄλλοις ἀμφισβητήμασι;

185.5 Σήμερον ἡμῖν κακόδοξος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Βοσπόριος; Σήμερον πολὺ ταλαντεύεται τοῦ τοσοῦτος μὲν ἐκ τῆς πλάνης ἐπαναγαγόντος, τοσαύτην δὲ ἀπόδειξιν δεδωκότος ὀρθοδοξίας, διδασκάλου δὲ πάντων ἡμῶν; Μή, παρακαλῶ, μὴ δῶς χώραν ταῖς τοιαύταις συκοφαντίαις· ἀλλ' εἰ μὲν δυνατόν, εἰρήνευσον τὰ διεστῶτα καὶ προστεθήτω τοῦτο τοῖς σοῖς ἐπαίνοις· εἰ δὲ μή, τοῦτό γε μὴ δέξῃ καθυβρίζεσθαι πάντας ἡμᾶς διὰ τῆς τοιαύτης ἐπηρείας, οἷς καὶ συνεβίωσε καὶ συνεγήρασεν, οὓς οἶδας ἀκριβεῖς τῆς Θεότητος κήρυκας καὶ μετὰ κινδύνων καὶ ἀκινδύνως, καὶ μηδὲν ὑφαιρεῖν ἀνεχομένους τῆς μιᾶς καὶ ἀπροσίτου Θεότητος.

185.7 Καὶ ὑπὲρ ἡμῶν προσεύχου, παρακαλῶ, σφόδρα καμνόντων τῇ ἀρρωστίᾳ. Τὴν σὺν σοὶ ἀδελφότητα ἐγὼ τε καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες προσαγορεύομεν. Ἐρρωμένος, εὐθυμος, εὐδόκιμος ἐν Κυρίῳ χαρισθείης ἡμῖν καὶ ταῖς Ἐκκλησίαις τὸ κοινὸν στήριγμα. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Τί ἂν ἐποίησας, εἰ παρὼν αὐτὸς εἶχον πράγματα;

186.1 Ἡ δὴλον ὅτι πᾶσαν ἂν ἔθου σπουδὴν ἐλευθερώσαί με τῆς ἐπηρείας, εἴπερ τι δεῖ τοῖς προλαβοῦσι τεκμαίρεσθαι. Τοῦτο καὶ νῦν ἡμῖν χάρισαι διὰ τῆς κοσμιωτάτης ἀνεψιᾶς ἡμῶν τῆς προσπιπτούσης σοὶ δι' ἡμῶν, αἰδεσθεῖς μὲν τὴν ἡλικίαν τῆς ἱκετιδος, αἰδεσθεῖς δὲ τὸν τρόπον καὶ τὴν εὐλάβειαν οὐ κατὰ πολλὰς οὕσαν γυναικας, αἰδεσθεῖς δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν

ἀπραγμοσύνην τῆς γυναικὸς καὶ τὸ παρὰ τῶν οἰκείων νῦν ἔχειν πράγματα, πρὸ πάντων δὲ τὴν ἡμετέραν παράκλησιν.

- 186.4 Ἡ μείζων δὲ χάρις, τὸ τάχος τῆς εὐεργεσίας ἦν ἀπαιτοῦμεν. Τὸ μὲν γὰρ φιλάνθρωπον τῇ χήρᾳ καὶ ὁ ἄδικος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ κριτῆς ἐχαρίσατο, ἀλλὰ μετὰ πολλὴν ἰκεσίαν καὶ προσεδρεΐαν. Παρ' ὑμῶν δὲ ὑπαρχέτω τὸ τάχος ἵνα μὴ κάμνη μακρὰ ταῖς φροντίσι καὶ ταῖς ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς κακοπαθείαις· εἰ καὶ τὰ μάλιστα οἶδα σαφῶς ὅτι οἰκείαν αὐτῇ ποιήσει καὶ τὴν ἀλλοτρίαν ἢ σὴ θεοσέβεια.
- 187 T ΕΥΔΟΞΙΩΙ Αἰτιᾶ τὸ μὴ γράφειν, οὐδὲ αὐτὸς ὢν, οἶμαι, τῶν πλεῖστα ἐπεσταλκότων, εἰ μὴ με ἡ νόσος λῆρον ποιεῖ καὶ ὢν εὖ πέπονθα ἐπιλήσιμονα.
- 187.2 Καίτοι γε, εἰ μὴ τι ἄλλο, ὡς ἀποθανοῦσιν ἡμῖν ὁ παρὰ τῶν σῶν λόγων ὠφείλετο ἐπιτάφιος, ὦ τέχνη τὸ λέγειν καὶ γράφειν. Ὁ μὲν οὖν ἔλεγχος τοσοῦτος· οὐδὲ γὰρ δεῖ φιλικῶς ἐγκαλοῦντας ἔξω τῶν τῆς φιλίας ὅρων τοῦτο ποιεῖν. Ἄ δὲ περὶ τοῦ γλυκυτάτου υἱοῦ Νικοβούλου γράφεις, μεγάλα μὲν σφόδρα καὶ θαυμαστά καὶ ἱκανὰ συναρπάσαι πατρὸς εὐκολίαν ῥαδίως οἷς βούλεται καὶ πιστεύουσιν.
- 187.4 Τότε δὲ ἀληθῆ εἶναι δεξόμεθα, ὅταν πείραν διδούς ἡμῖν ὁ νέος μὴ ἀνάξιος φαίνεται ἢ τῶν σῶν ὑποσχέσεων ἢ τῶν ἡμετέρων ἐλπίδων. ΣΤΑΓΕΙΡΙΩΙ Ἀττικὸς σὺ τὴν παιδευσιν;
- 188.1 Ἀττικοὶ καὶ ἡμεῖς. Νέων προκαθέζη; Πάσης ἡλικίας ἡμεῖς. Τυποῖς πρὸς λόγον; Ἡμεῖς πρὸς ἥθος. Πολλὰ κοινὰ πρὸς ἀλλήλους ἡμῖν· ἐν δὲ ἀντὶ πάντων καὶ πρὸ πάντων, ὁ γλυκύτατος υἱὸς ἡμῶν Νικόβουλος ἐν μέσῳ κείμενος.
- 188.3 Ὡς σὺ καλῶς ποιῶν ἐνεπιδείξῃ καὶ τὴν παιδευσιν καὶ τὴν ἡμετέραν φιλίαν, εἴπερ σοι μέλει ταύτης. Οἶμαι δέ· καὶ γὰρ ἀθληταὶ παλαιοὶ νέοις τιμῶνται· καὶ τοσοῦτον ὥστε καὶ τὰ τῆς νίκης ἄθλα προσφέροντες τούτοις εὐγνώμονες εἶναι νομίζονται περὶ νόμους ἀθλήσεως.
- 189 T ΕΥΣΤΟΧΙΩΙ Μίμησαί μοι τὸν Ἀλέξανδρον, ὃ θαυμάσιε· καὶ ὥσπερ ἐκεῖνος, ἵν' Ἀθηναίοις ἀρέσῃ, φιλοτιμότερος ἦν, διὰ ταῦτά τοι καὶ θέατρον τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας τὰς Ἀθήνας ὠνόμαζεν, οὕτω καὶ σὺ τὸ καθ' ἡμᾶς εἶναί τι νομίσας, εἰ καὶ μηδαμῇ, ἀλλ' ἢ τῶν γε λόγων εἵνεκα καὶ τῶν Ἀθηνῶν αὐτῶν, πρὸς δὲ καὶ τοὺς κοινοὺς πατέρας τῶν λόγων αἰδούμενος, διπλασιάσαι προθυμήθητι τῷ καλῷ Προνοίῳ τὴν περὶ λόγους σπουδήν.
- 189.3 Πάντως ὃ τι ἂν εἰσενέγκῃς τῷ νέῳ, ἡμῖν τοῦτο εἰσοίσεις, οἱ καὶ παθεῖν εὖ ἐπιτήδειοι καὶ λόγων ἐπαινέται ἴσως οὐ φαῦλοι· εἰ καὶ κατωτέρω σοφιστικῶν θρόνων καθήμεθα, σιωπῆς ἀκίνδυνον γέρας ἡμῖν αὐτοῖς ἐπιτάξαντες. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ὡς Ὀδυσσεὺς ὦ, μάλα πῶς με καθίκε ο, σταγειρισμὸν ὀνειδίζων καὶ κατασοφιστεύων ἡμῶν ἐπιμελέστατα.
- 190.1 Καὶ σοῦ τὴν παρρησίαν ἐπαινῶν ἐφ' οἷς γράφεις ἃ γράφεις (κρεῖσσον γὰρ ἐκλαλεῖν τὸ λυποῦν ἢ ἐρήμην αἰρεῖν ἀγνοοῦντας), ἔχω τι καὶ ἐγκαλεῖν. Ὅμως δέ, ἵνα νόμον φυλάξω δικαστικόν, ἀπολογήσομαι πρότερον, εἴτα κατηγορήσω, καὶ ἀμφοτέρα μετὰ τῆς ἴσης εὐνοίας.
- 190.3 Τῷ καλῷ Σταγειρίῳ προσῆλθεν Νικόβουλος ὁ ἐμός, οὗ τι καὶ θ' ἡμέτερόν γε νόον, μὴ τοῦθ' ὑπολάβῃς· οὐχ οὕτως ἢ τῶν Ἀθηνῶν ἐπιλήσιμων ἐγώ, ἢ τῆς σῆς φιλίας καὶ ἐταιρείας. Ἀλλ' ὥρμησε μὲν παρ' ἑαυτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς οὕτω θελήσαντος· παρ' ἐμοῦ δὲ διὰ τῶν γραμμάτων ἐνεχειρίσθη. Τί τοῦτο ἄφιλον ἢ ἀπάνθρωπον; Ἐπεὶ δὲ τὴν ἀπολογίαν ἔχεις, δέξαι καὶ τὴν κατηγορίαν.
- 190.4 Οὐκ ἐπαινῶ σοῦ τοὺς κοροπλάθους καὶ τοὺς Τελχῖνας οἷς βάλλεις τὸν ἀντίτεχνον, ἐπειδὴ νενίκηκε τοὺς ὁμοτέχνους ἀντιτέχνους καλεῖν. Μέχρι τίνος γὰρ ταῦτα; Καὶ ποῦ στησόμεθα τῆς σοφιστικῆς ἐπηρείας; ἕως ἂν τί γένηται; ἕως ἂν θάνατος ἡμᾶς διακόψῃ τῆς πονηρίας; Ταῦτα γὰρ νέον μὲν ὄντα, φιλοτιμίας ἡττώμενον, κέρδους μεταποιούμενον, καὶ τότε μετρίως ποιεῖν,

ἔχει τινὰ συγγνώμην (μικρὸν γάρ τι δημοσθενίσω σὴν χάριν)· ἐν τούτῳ δὲ τῆς ἡλικίας καὶ οὕτω πράττοντα κυρίττειν τε καὶ κυρίττεσθαι, παντελῶς ἄωρον καὶ φιλόνεικον, οὐ μόνον ὅτι ἀπρεπὲς καὶ παντάπασιν ἀνελεύθερον, ἀλλ' ὅτι καὶ ῥαστώνῃ πολλὴ τοῦ πράγματος.

190.5 Ὅποῖόν κ' εἴπησθα ἔπο ς, τοῖόν κ' ἐπακούσαι ς, καθάπερ ῥεύματος ἀντιστρέφοντος (πάλιν γὰρ Ὀμήρῳ συγχρήσομαι)· τὸν ζύοντα δ' ἀντιζύει ν, παντελῶς ἀνεπίφθορον. Τίς οὖν ἡ σοφία, ἐξδὸν ἀρετῇ πρωτεύειν, ἡττᾶσθαι κακίᾳ ἢ καὶ νικᾶν, ὃ πολλῶ χειρόν ἐστι;

190.6 ἀλλ' ἐγὼ γε καὶ τῶν δικαστῶν τοῦτο μέφομαι (εἰρήσεται γὰρ τάληθέ ς), ὅτι ἃ κολάζουσι κρίνοντας, ταῦτα ἐπαινοῦσιν ἀκροώμενοι. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἔχουσι τοὺς συνειπαινέτας καὶ τὴν κακίαν ἀνάπτοντας καὶ ταῖς σπουδαῖς ἄχρι τούτου μεμερισμένους· δέον, εἰ μὲν ἀπιστεῖται, μὴ ἐπαινεῖσθαι· εἰ δὲ πιστεύεται, δημοσίᾳ κρίνεσθαι· ἢ οὕτως, εἰ μὲν ψευδῇ, τοὺς κατηγοροὺς κολάζεσθαι· εἰ δὲ ἀληθῇ, τοὺς καθ' ὧν ὁ λόγος· καὶ μὴ οὕτω μέγιστον πρᾶγμα, τὴν τῶν εὖ γεγονότων ὑπόληψιν, οὕτω ῥαδίως παίζεσθαι.

190.8 Εἴ τι οὖν ἐμοὶ πείθεσθε (πρὸς γὰρ ἀμφοτέρους ὁ λόγος), τοὺς μὲν τοιούτους λόγους καὶ ψόγους χαίρειν ἐάσατε, εἰ μὴ τι ἄλλο, τὴν πολιὰν αἰδούμενοι ἢ καὶ ἀποκάμνοντες ἐν τοῖς αἰσχίστοις. Αὐτοὶ δὲ βουλευσάσθε τὴν παλαιὰν τιμῆσαι παραίνεσιν τήν, ὅταν τῷ βίος ἱκανὸς ᾖ, ἀρετὴν ἀσκεῖσθαι κελεύουσιν. Καὶ οὐκ ἐπιβουλεύσετε μὲν ὑμῖν αὐτοῖς, ἐπιβουλεύσετε δὲ ταῖς τῶν νέων ἐλπίσιν, οἱ πάντως ἂν τὰ δεινότατα πάθοιεν, εἰ λόγους ἀσκούμενοι κακίαν μάθοιεν, καὶ ταύτην οὐκ ἄμισθον, ὥσπερ οὐκ ἀρετῆς ἀλλὰ ταύτης ἔχοντες ὑμᾶς διδασκάλους.

190.10 Εἰ δέ σοι φορτικὸς εἶναι δοκῶ ταῦτα γράφων, ἄμυνέ με τοῖς ἴσοις καὶ αὐτὸς παραινέσας τι τῶν χρησίμων, ἴν' ἢ πειθόμενον ὠφελῆς ἢ ἐγκαλῆς ἀντιτείνοντι. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Οἶον ἡγνόησα· ὡς λίαν σκαιὸν καὶ ἀπαίδευτον· ἄνδρα σοφιστὴν ἐνουθέτησα· ὦ τῆς ἀπονοίας· καὶ οὐδὲ ὑπὸ τῆς παροιμίας τῆς ἰδιωτικῆς ἐπαιδεύθην, φαλακρὸς ὢν κατὰ κριοῦ μὴ νυστάζειν ἀντὶ προσώπου, μηδὲ σφηκίαν ἐγείρειν κατ' ἐμαυτοῦ, γλῶσσαν πρὸς τὸ κακῶς λέγειν ἐτοιμοτέραν.

191.2 Τούτῳ μὲν οὖν οὐ πάνυ τι δυσχεραίνω (μετὰ γὰρ πολλῶν προσετέθην, ὥς γε πυνθάνομαι, εἰ δὲ ζώοις, καὶ πρὸ πολλῶν)· ἐκείνῳ δὲ μᾶλλον, ὅτι μὴ ἐπιστεύθην φιλικῶς τοῦτο ποιεῖν. Πλὴν ὑγιαίνουσιν καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν, καὶ τὴν γλῶσσαν κατέχοις, εἰ δυνατόν· ἀλλὰ νῦν τό γε ἡμέτερον στέρζομεν.

192 T ΣΤΑΓΕΙΡΙΩΙ Παρρησιάσομαί τι πρὸς σέ· καὶ γὰρ πέφυκα οὕτω, καὶ βούλομαι.

192.1 Εἰ μὴ μεταδοίης ἡμῖν τὸν Νικόβουλον, ἀδικήσεις· φίλῳ τε γὰρ ἐσόμεθα προσκεκρουκότες καὶ παρὰ σοῦ μηδὲν ἔχοντες πλέον. Εἰ δὲ δοίης ὅσον ἐλπίζομεν, εὐγνώμονήσεις, καὶ ἀμφοτέρα ἡμῖν ὡς κάλλιστα ἔξει.

192.2 Ἐκείνῳ μὲν γὰρ ἀπολογησόμεθα, σὲ δὲ ἐπαινεσόμεθα. Εἰ δὲ δίδως ἡμῖν καὶ παραινέσαι σοι πατρικῶς, ἀλλὰ μὴ τῇ συνηθείᾳ τοῦ ἄρχειν τὴν συμβουλὴν διαπτύσης· δέξει λόγον ἀνδρὸς τὰ τοιαῦτα οὐκ ἀμαθοῦς. Κατάθεσθέ ποτε τὰ ὅπλα καὶ τὰς σφενδόνας καὶ τὰς δεινότερας μελίας, τὰς γλώσσας, αἷς ἀλλήλους βάλλετέ τε καὶ τιτρώσκετε, καὶ ταῦτα ἐν ἐπαινέταις τοῖς σπουδασταῖς.

192.4 Καὶ κατάθεσθε τοσοῦτῳ μᾶλλον, ὅσον προχειρότερον τοῦτο τῶν ὅπλων ἐστίν· ἵνα μὴ κακίας μᾶλλον ἢ ἀρετῆς ἐξηγῆσθε τοῖς νέοις, καὶ εἰ μὴ τοῖς λόγοις, ἀλλὰ τοῖς πράγμασιν· οἷς γὰρ τις χαίρει γινομένοις, ταῦτα καὶ σιωπῶν συμβουλεύει. Ἄν οὕτω ποιῆτε, ὑμᾶς τε αὐτοὺς ὀνήσετε καὶ ἡμᾶς φίλους ἔξετε καὶ οὐ ψεύσεσθε τὰς τῶν πεπιστευκότων ἐλπίδας.

192.5 Οὗτός σοι τῶν ἐπὶ Νικοβούλῳ πόνων μισθός. Εἰ δὲ πεῖραν τελεωτέραν λάβοιμεν, τελεωτέραν καὶ τούτων ἀντιδώσομεν τὴν εὐφημίαν. ΒΙΤΑΛΙΑΝΩΙ Αἰσθάνομαί σου τῶν ἐγκλημάτων καὶ σιωπῶντος.

193.1

«Γάμους εἰσιτῶμεν», ἴσως ἐρεῖς, «καὶ ταῦτα τῆς χρυσῆς Ὀλυμπιάδος καὶ σῆς, καὶ παρῆν ἐπισκόπων ὄμιλος· σὺ δὲ ἀπῆς ἡμῖν, ὁ γεννάδας, ἡ ἀπαξιώσας, ἡ κατοκνήσας.» Οὐδέτερον, ὦ θαυμάσιε.

193.2 Ἀλλ' οὐκ ἦν, οἶμαι, πράττοντα τραγικῶς, πανηγυρίζειν κωμικῶς, καὶ ἅμα παντελῶς ἄωρον καὶ οὐ γαμικόν, δύο ποδαλγοὶ περιφερόμενοι καὶ γελῶμενοι, μέσοι πηδῶντων, —ἵνα τί σοι καὶ προσπαίξωμεν γαμικῶς. Ἐπεὶ τῷ γε βούλεσθαι καὶ πάρειμι καὶ συνεορτάζω καὶ τῶν νέων τὰς δεξιὰς ἀλλήλαις τε ἐμβάλλω καὶ ἀμφοτέρας τῇ τοῦ Θεοῦ.

193.3 Πρέπει γάρ, ὥσπερ ἄλλο σοι πᾶν ἀγαθόν, οὕτω δὴ καὶ τὴν συζυγίαν ἐπὶ παντὶ βελτίστῳ γενέσθαι καὶ κατὰ τὰς κοινὰς ἡμῶν εὐχάς. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἴδου καὶ δευτέρός σοι γαμβρός· καὶ τὸ γλυκὺ φορτίον ἀποσκευάζη, καλῶς γε ποιῶν.

194.1 Ἀργοὶ δ' ἡμεῖς, ὥς ἂν αὐτὸς εἴποις· ὥς δὲ ὁ ἀληθὴς λόγος, ἀσθενεῖς, οὐκ ἄργοι. Πλὴν καλῶς ἡμῖν ἔχει τὰ ἐκ Θεοῦ.

194.2 Τῶν μὲν γὰρ θορύβων ἄλλοις παρεχωρήσαμεν, τῆς φιλοσοφίας δὲ ἡμεῖς ἀπολαύσομεν, ἐπειδὴν Θεῷ συσταλῆς καὶ ὅλως τῶν ἄνω γένη, μηδενὶ δεσμῷ κατεχόμενος. Καὶ νῦν δὲ τοῖς γάμοις συνεισφέρομεν τὰς εὐχάς, εἰ δεῖ δωροφορεῖν ὑμῖν τὸ κάλλιστον.

195 T ΓΡΗΓΟΡΙΩΙ ΑΡΧΟΝΤΙ Οὐκ ἐπαινῶ τὸν Ἡσίοδον ὅτι τοὺς ὁμοτέχνους ἀντιτέχνους ὠνόμασεν· καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει (λέγων) καὶ τέκτονι τέκτω ν.

195.1 Οὐ γὰρ φθονεῖ μᾶλλον ἢ προστρέχει τε καὶ ἀσπάζεται, ὥς ὁ ἐμὸς λόγος, καὶ ὥς οἰκείου περιέχεται. Ἀοιδὸς δὲ ἀοιδῷ τοσούτῳ πλεόν ὅσῳ καὶ λόγος ἐστὶ τούτοις τὸ σπουδαζόμενον. Τοῦτο δὲ καὶ αὐτὸς πεπονθὼς πρὸς τὴν σὴν λογιότητα, εἰ μὲν οὕτως εἶχον τοῦ σώματος ὥστε ταῖς τῆς ψυχῆς ὁρμαῖς ὑπουργεῖν δύνασθαι, οὐκ ἂν μέ τις ἔφθη καὶ προσδραμῶν καὶ περιπτυσσόμενος καὶ τὰ ἐπιβατήρια προσφθεγζόμενος.

195.3 Ἀλλ' ἡλίω μὲν ἐπισκοτεῖ νέφος, ἐμοὶ δὲ καὶ ἡ ἀρρωστία καὶ τὸ φθονερὸν τοῦτο σαρκίον καὶ δεσποτήριον. Ἄρα δέξῃ μου τὴν ἐπιστολὴν ἀντὶ τῆς παρουσίας; Ναί, δέξῃ, λόγιός τε ὢν καὶ συγγνώμων, εὖ οἶδα τοῦτο καὶ οὐκ εἰκάζειν ἔχω. Καὶ ἵν' εἰδῆς ὅσον θαρρῶ τῇ σῇ καλοκάγαθίᾳ, ἰδοὺ καὶ πρεσβείαν προσάγω σοι σφόδρα ἡμῖν ἀναγκαίαν, καὶ πρὸς τῆς σῆς φιλίας αἰτῶ τὰ τῶν φίλων.

195.5 Τὸν ἐμὸν Νικόβουλον ἀπὸ τῆς ἐμῆς δεξιᾶς ἐγχειρίζω σοι σὺν τοῖς ἀδελφοῖς οὐ δώσοντα δίκην, ἀλλὰ ληψόμενον, καὶ χήραν ἄωρον τὴν τούτων μητέρα, καὶ οἰκίαν ἣν ὅτε λαμπρὰν οὔσαν καὶ ἀπόβλεπτον, ἕως περιῆν ὁ πολὺς ἡμῖν Νικόβουλος, νῦν δὲ οὐδὲ πενθῆσαι συγχωρηθεῖσαν ἐκ τῶν ἤδη ἀναφυέντων κακῶν καὶ προσδοκωμένων, εἰ μή σοί τε παρασταίῃ καὶ τῇ σῇ δίκη στήναι πρὸς τὸν πονηρὸν δαίμονα καὶ ἡμᾶς τιμῆσαι καὶ τὸ ἀνθρώπινον αἰδεσθῆναι καὶ λαμπρὰν σεαυτῷ ποιῆσαι τὴν ἀρχὴν διὰ τῆς εἰς ἡμᾶς εὐποιΐας.

196 T ΕΚΗΒΟΛΙΩΙ Βοήσομαί τι κατ' ἐμαυτοῦ· καὶ συγγνώμη τῷ ἀλγοῦντι τὰ τοῦ ἀλγοῦντος καὶ φθέγξασθαι.

196.1 ὦ σαρκίον πονηρὸν καὶ κακόηθες, οἶά με κακὰ δρᾶς, οἶα ἐργάζῃ· ἐγγὺς ἀνὴρ ὢν καὶ πόρρῳ τυγχάνοντα μεταδιώκειν τῶν ἀναγκαίων, τῆς τε ἀρχικῆς ἀρετῆς εἵνεκα καὶ τῆς ἄλλης ἡμερότητος. Σὺ δὲ πονηρῶς ἔχεις καὶ σχεδὸν ἀκινήτως, καὶ περιορᾷς ἄλλους τοῦ ἀγαθοῦ μεταλαμβάνοντας, ἡμᾶς δὲ ζημιουμένους.

196.2 Τὰ μὲν οὖν τῆς κατηγορίας τοιαῦτα. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐξαρκεῖ τὸ ἀποδύρασθαι μόνον ἃ πάσχομεν, ἀλλὰ δεῖ καὶ τινος φαρμάκου πρὸς τὴν πληγὴν, τοῦτο ἐξεύρομεν, τὸ θαρρῆσαι τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ καὶ τοῖς γράμμασι σκιαγραφῆσαι τὴν παρουσίαν.

196.4

Εἰ δὲ καὶ τὸ εὖ ποιεῖν ἡμᾶς ἐπιζητεῖς, βρύων τὸ ἀγαθόν, προσάγομεν θαρροῦντες οἰκίαν ἐλεεινὴν καὶ φιланθρωπίας ἀξίαν, χήραν μετ' ὄρφανων ἔτι θερμῶν ἐν τοῖς δάκρυσιν, τήν τε ἀδελφιδὴν τὴν ἐμὴν λέγω καὶ τοὺς ταύτης παῖδας οἱ, πατὴρ ἀγαθοῦ γεγονότες καὶ πολλὰ μὲν βασιλεῦσι καμόντος ἐν ὅπλοις οὐκ ἀνωνύμως, ἀλλὰ καὶ λίαν λαμπρῶς, πολλὰ δὲ τοῖς ἄρχουσιν ὑμῖν ὑπουργήσαντος (εἴ τινα Νικόβουλον ἀκούεις), κινδυνεύουσι νῦν πάσχειν τὰ χαλεπώτατα. Μετὰ γὰρ τὴν τῶν φίλων ἔκδοσιν καὶ τοὺς ὅρκους ἐκείνους, οὓς ἐπὶ τῇ ἐξετάσει ὑπέστησαν, νῦν πάλιν ἐπηρεάζειν ἐπιχειροῦσι τοῖς ὀρφανοῖς.

197 T ΓΡΗΓΟΡΙΩΙ ΝΥΣΣΗΣ Ὁρμημένον με πρὸς ὑμᾶς κατὰ πᾶσαν σπουδὴν καὶ μέχρις Εὐφημιάδος γενόμενον ἐπέσχεον ἡ σύνοδος ἦν αὐτόθι τελεῖτε τοῖς ἀγίοις μάρτυσι, καὶ τὸ μὴ μετασχεῖν ταύτης οἷόν τε εἶναι διὰ τὴν ἀρρωστίαν, καὶ ἄλλως βαρὺν ἂν γενέσθαι τῇ ἀκαίριᾳ.

197.2 Ὁρμησα δὲ ὁμοῦ μὲν ἐπισκεψόμενος ὑμᾶς οὕτω διὰ μακροῦ, ὁμοῦ δὲ θαυμασόμενός σε τῆς καρτερίας καὶ τῆς φιλοσοφίας ἦν φιλοσοφεῖς (πυνθάνομαι γὰρ) ἐπὶ τῇ μεταστάσει τῆς ἀγίας ἀδελφῆς ἡμῶν καὶ μακαρίας, ὡς ἀνὴρ ἀγαθός τε καὶ τέλειος καὶ Θεῷ παριστάμενος καὶ πάντων μᾶλλον εἰδὼς τὰ τε θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα, καὶ ὁ τοῖς ἄλλοις βαρύτερόν ἐστιν ἐν τοῖς τοιούτοις, τοῦτο κουφότατον κρίνων, τὸ τοιαύτη μὲν συζῆσαι, τοιαύτην δὲ παραπέμψαι καὶ εἰς τὰς ἀσφαλεῖς ἀποθέσθαι μονάς, ὥσπερ θημωνιὰν ἄλωνος κατὰ καιρὸν συγκομισθεῖσα ν, ἴν' εἴπω τὸ τῆς θείας Γραφῆς, καὶ τῶν μὲν τερπνῶν τοῦ βίου μετασχοῦσαν, τὰ δὲ λυπηρὰ διαφυγοῦσαν τῷ μέτρῳ τῆς ἡλικίας, καὶ πρὶν ἐπὶ σοὶ πενθῆσαι παρὰ σοῦ τιμηθεῖσαν τῇ καλῇ κηδεῖα καὶ τοῖς τοιούτοις ὀφειλομένην.

197.5 Ποθῶ δὲ καὶ αὐτός, εὖ ἴσθι, τὴν μετᾶστασιν, εἰ καὶ μὴ καθ' ὑμᾶς (πολὺ γὰρ τοῦτο εἰπεῖν), ἀλλ' εὐθὺς μεθ' ὑμᾶς. Ἀλλὰ τί χρὴ παθεῖν πρὸς Θεοῦ νόμον πάλαι κεκρατηκότα, ὃς ἔχει Θεοσεβίαν τὴν ἐμὴν (ἐμὴν γὰρ ὀνομάζω τὴν κατὰ Θεὸν ζήσασαν, ἐπειδὴ κρείττων ἢ πνευματικὴ συγγένεια τῆς σωματικῆς)· Θεοσεβίαν, τὸ τῆς Ἐκκλησίας καύχημα, τὸ τοῦ Χριστοῦ καλλώπισμα, τὸ τῆς καθ' ἡμᾶς γενεᾶς ὄφελος, τὴν γυναικῶν παρρησίαν· Θεοσεβίαν, τὴν ἐν τοσοῦτῳ κάλλει τῶν ἀδελφῶν εὐπρεπεστάτην καὶ διαφανεστάτην· Θεοσεβίαν, τὴν ὄντως ἱερὰν καὶ ἱερέως σύζυγον καὶ ὁμότιμον καὶ τῶν μεγάλων μυστηρίων ἀξίαν· Θεοσεβίαν, ἣν καὶ ὁ μέλλων ὑπολήπεται χρόνος ἐν στήλαις ἀθανάτοις κειμένην, ταῖς ἀπάντων ψυχαῖς τῶν τε νῦν ἐγνωκότων καὶ τῶν ὕστερον εἰσομένων;

197.7 Καὶ μὴ θαυμάσης εἰ πολλάκις ταύτην ἀνακαλῶ· ἐντροφῶ γὰρ καὶ τῇ μνήμῃ τῆς μακαρίας. Οὗτος ἐκείνη τε παρ' ἡμῶν ἐπιτάφιος ἐν βραχεῖ πολὺς καὶ σοὶ παρακλητικὸς λόγος, καίπερ ἄλλους τὰ τοιαῦτα παρακαλεῖν δυναμένῳ διὰ τὴν ἐν πᾶσι φιλοσοφίαν. Τὴν δὲ συντυχίαν (ἐπεὶ καὶ ταύτην ποθοῦμεν) νῦν μὲν ἀφηρήμεθα δι' ἣν εἶπον αἰτίαν, συνευχόμεθα δὲ ἡμῖν αὐτοῖς, ἂν ἔτι ὑπὲρ γῆς ὦμεν, καὶ μὴ τὸ κοινὸν ἡμᾶς διαζεύξῃ τέλος ᾧ πλησιάζομεν.

197.8 Διὸ καὶ πάντα φέρειν ἀναγκαῖον ἡμῖν, ὡς οὔτε ἡσθησομένοις οὔτε ἀνιασομένοις μακρότερα. ΝΕΜΕΣΙΩΙ Ἐπαινοῦσί τινες Πυθαγόραν τὸν Σάμιον ὅτι, θῦσαι δεῖσαν αὐτῷ (ἐπειδὴ γε ἄλλως οὐκ ἐπὶ τὸ θύειν), πηλίνῳ βοῖ τὴν θυσίαν ἀφωσιώσατο· μηδὲ γὰρ χρῆναι νεκρὰ νεκροῖς καθαίρειν, οὕτω λέγων τὰ σώματα.

198.2 Τοῦτόν μοι καὶ αὐτὸς μιμήσασθαι καλῶς ἔχεις, ᾧ θαυμάσιε, —ἐπειδὴ γε τὸ προστιμᾶν ἀπηγόρευταί σοι καὶ μόνος ἀρχόντων ἢ κοιμηθῇ σὺν ὀλίγοις ἀζήμιον ἐνίδρυσας τοῖς ἀρχομένοις τὸν φόβον, —μηδὲ Οὐαλεντινιανὸν ζημιῶσαι τὸν σὸν καὶ ἡμέτερον (ὑπὲρ συγγενοῦς γὰρ πρεσβεύομεν) ἀλλ' ὅσον φθέγξασθαι πλάσαντα τὴν προστίμησιν, ἐπισχεῖν τὴν ζημίαν. Καὶ γὰρ οὐδὲ οἰκείας ραθυμίας ὑπέχει δίκην, εἰ δεῖ θαρρήσαντας τοῦτο εἰπεῖν.

198.3

Εἰ μὲν οὖν ὥς δικαστὴν πείθομεν, τοῦτο ἄριστον· εἰ δὲ μή, πρὸς τὸν φίλον καταφευξόμεθα καὶ τοῦτο φθεγξόμεθα πρὸς τὴν σὴν λογιότητα ὅπερ λέγεται πρὸς ἑαυτοῦ φίλον γεγραφέναι τις ὅτι· «Τὸν δεῖνα, εἰ μὲν οὐδὲν ἀδικεῖ, διὰ τὸ δίκαιον ἄφες· εἰ δὲ ἀδικεῖ, ἡμῖν ἄφες.

198.4 » Πάντως δὲ ἄφες, ἐκεῖνο πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐνθυμηθεῖς ὅτι τὸ μὲν κοινὸν οὐδὲν ἂν μέγα ὀνήσαιεν ἵππῳ δύο προστίμησις, ἡμῖν δὲ ἡ χάρις ἀνάγραφτος. Καὶ τοῦτο δὲ προσκείσθω τῇ συμφορᾷ τοῦ ἀνδρὸς βοήθησον σφόδρα συντριβέντος ἀπὸ συμπτώματος.

199 T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Εἴ σοι δοκῶ φορτικὸς συχνὰ ἐπιστέλλων, μὴδὲν θαυμάσης, ἢ κατερῶ σου πρὸς σὲ τὸν δίκαιον δικαστὴν, καὶ οἶδ' ὅτι ἀφήσεις με τῆς αἰτίας.

199.2 Αὐτός μοι τοῦ θαρρεῖν αἴτιος γέγονας τῷ προθύμως παρέχειν τὸ αἰτεῖν προκαλούμενος· καὶ θαυμαστὸν οὐδέν. Πολλὰ γάρ ἐστιν οἷς προθύμως ἂν δοίης τὴν χάριν, τὸ γῆρας, ἡ ἀρρωστία, ἡ κοινωνία τῶν λόγων (εἴπερ τι καὶ τὸ ἡμέτερον ἐν λόγοις), αὐτὸ τὸ ποθεῖν με τὴν συντυχίαν, ὑπὸ δὲ τῆς ἀσθενείας κωλύεσθαι καὶ διαμαρτάνειν τοσούτου πράγματος. Ἀλλὰ τίς ἡ πρεσβεία;

199.3 καὶ εἰ μὲν ἄδικος, αἰσχυνοίμην ἂν ἄνδρα τοσοῦτον· εἰ δὲ δικαία, προθύμως ἐπίνευσον. Πάλιν ὁ αἰδεσιμώτατος υἱὸς ἡμῶν Θεοδόσιος ἤκει πρὸς τὴν σὴν λογιότητα, ὁ ἐμὸς καὶ σός, σκοπὸς μὲν ἐμός, σὸς δὲ ἰκέτης.

199.4 Καὶ ἤκει πρεσβεύων ὑπὲρ ἔλεεινοῦ πράγματος· ὀρφανοὶ κινδυνεύουσι, καὶ τὸ ἀνθρώπινον ἐν μέσῳ ἄδηλον ὃν εἰς ὃ περιστήσεται, καὶ μετάστασιν αἰδούμεθα πατρὸς πολλοῖς ὀρφανίαν ἐπικουφίσαντος. Μίαν τοῖς πᾶσι κατάθου χάριν· δὸς χεῖρα τῇ συμφορᾷ, ἣν αὐτὸς δοκιμάσεις.

199.6 Δεῖται μὲν γὰρ οὐδεμιᾶς προσθήκης εἰς εὐδοξίαν ἢ σὴ ἀρχή, οὐδὲ γὰρ λαμπρότητος Ἐωσφόρος· εἰ δέ τινα καὶ προσθήκην ζητεῖς, οὐκ ἂν μείζων ταύτης, εὖ ἴσθι, οὐδὲ λαμπροτέρα γένοιτο, ὥς πολλοὶ τάληθ' ἐβουλόμενοι λέγειν τὴν σὴν καλοκάγαθίαν διδάξουσιν. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἐποίεις μὲν ἡμῖν καὶ τὴν ἀρχὴν φιλοσοφίαν, καὶ οἶδ' ὅτι ποιήσεις, εἴ γε τῷ Θεῷ μέλει τῶν ἡμετέρων.

200.2 Ὅμως δὲ κράτιστον ἦν νῦν συγγενέσθαι σοι, ἡνίκα σχολὴν ἄγεις, ὅπερ ἐπόθεις, ἀπὸ τῶν δημοσίων, καὶ καθ' ἡσυχίαν ἔξεστι τῆς σῆς ἀπολαύειν συνέσεως, ἥς ὀλίγα μετασχόντες, καὶ ὅσα γε ἀστραπῆς τῆς ὄψει μὴ κρατουμένης, τοῦ πλείονος διημάρτομεν. Ἀλλὰ τοῦτο εὖξασθαι μὲν μέγα, λαβεῖν δὲ οὐ ῥᾶστον, οὕτως ἔχοντος ἡμῖν, ὥσπερ ἔχει, τοῦ σώματος.

200.4 Εἰ μὲν οὖν καὶ τούτου τύχοιμεν, τὸ πᾶν ἔξομεν (καὶ γὰρ τινα καὶ χρεωστεῖς ἡμῖν συνουσίαν ἐξ ὑποσχέσεως περὶ τοῦ λόγου τοῦ καθ' ἡμᾶς, ἣν πως ἀτελῆ κατέλιπες)· εἰ δὲ μή, αὐτοὶ μὲν τὴν ζημίαν οἴσομεν ἄκοντες. Σὺ δὲ ἴσθι μεθ' ἡμῶν ὦν, ὅπουπερ ἂν ᾦς, καὶ ὁδηγοῖο ταῖς ἡμετέραις εὐχαῖς.

200.6 Καὶ αὐτὸς δὲ ἴσθι παρ' ἡμῖν μένων, ἕως ἂν ἐμπνέωμεν, οἷς σαυτὸν ἐνέγραψας, οὐδεμιᾶς στήλης ἀτιμωτέροις, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐγγράψεις, ἐπειδὰν γένῃ Θεοῦ καὶ σαφῶς ἡμέτερος, ἢ σοὶ γε ἡμεῖς, εἰ τοῦτο λέγεσθαι ἥδιον. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Τί τοῦτο;

201.1 παρέδραμες ἡμᾶς ἀγνοήσαντας, καὶ λαβέσθαι οὐκ ἦν, οὐ μᾶλλον γε ἢ τῆς ἡχοῦς τοὺς πλησίον ἔχειν αὐτὴν νομίζοντας καὶ ἀπατωμένους ταῖς ἀντιρρήσεσιν· ἢ τοῦτο μόνον ἂν τῶν πάντων ἐτυραννήσαμεν. Ἀλλ' ἐπιστέλλοις γε ἡμῖν, ὦ θαυμάσιε, καὶ τοῦτο ἔξομεν ἀντὶ σοῦ, σκιάν, ὃ δὴ λέγεται, ἀντὶ σώματος.

203 T ΟΥΑΛΕΝΤΙΝΙΑΝΩΙ Ἐξελαυνόμεθα Καρβάλης ἀνοσιώτατ α, συγχρήσομαι γὰρ τῷ τῆς τραγωδίας, μικρὸν ἐναλλάξας.

203.1 Ἐξελαυνόμεθα δὲ λόγῳ μὲν οὐδαμῶς, ἔργῳ δὲ καὶ πάνυ σφοδρῶς. Πολλῷ γὰρ βέλτιον ἦν προγράμματι κηρύξαι τὴν ὑποχώρησιν ἢ γυναιξίν, ἃς ἀντιπροσώπους ἡμῶν συνώκισας, τὸ σεμνὸν τοῦ βίου περικόπτων καὶ καθημερινὴν ἀσχημοσύνην καὶ βλασφημίαν παραζευγνὺς παρὰ τῶν ῥαδίως ἐπηρεαζόντων τοῖς οὕτω ζῆν ἐλομένοις, ὥσπερ ἡμεῖς.

- 203.3 Εἰ δὲ μὴ τολμηρὸν εἶπεῖν, καὶ ἡμᾶς τοῦ παραδείσου διὰ τῆς Εὕας ἐκβέβληκας. Ῥάδιον μὲν γὰρ εὐρεῖν εὐπρεπές τι καὶ ἀφοσιώσασθαι καὶ δόξαι δίκαια λέγειν, ὥς οὔτε ἐξωθούμεθα παρὰ σοῦ καὶ τιμώμεθα γειτνιαῖν ἡμῖν θέλοντος· προσθήσεις δὲ ἴσως, ὅτι καὶ δεξιοῦσθαι φιλικῶς τε καὶ συγγενικῶς καὶ τι παραπολαύειν τῆς φιλίας τῆς ἡμετέρας.
- 203.4 Τὸ δὲ λόγος, οὐκ ἔργον ἐστίν. Ὑμᾶς μὲν γὰρ ἐπιδημοῦντας τῷ τόπῳ καὶ δεχόμεθα καὶ ἀσπαζόμεθα· οἰκαρχίαις δὲ γυναικῶν οὕτως ὑποχωρήσομεν ὥσπερ ἐχιδναίοις ἐπιδρομαῖς.
- 203.6 Τὸ μὲν οὖν ἡμέτερον ἔχει πέρας. Κατεσοφίσθημεν, συνεστάλημεν, ἡμᾶς αὐτοὺς τετιμήκαμεν, ἀφέντες καὶ πόνους χειρῶν ἡμῶν καὶ ἐλπίδας καὶ πολλὰ τοῖς ἀγίοις ἀπολογησάμενοι μάρτυσι. Πάντως εἰ καὶ βαρέα ταῦτα καὶ δύσφορα, ἀλλὰ καθ' ὁδὸν γε τοῦ καθ' ἡμᾶς βίου φιλοσοφούμενα, καὶ οὐπω τοῦ πόλεις ἐκ πόλεων ἀμείβειν (ὃ φέρειν ἐκελεύσθημεν) φορτικώτερα.
- 203.8 Σὺ δὲ τὸν τόπον οἰκοίης μακρότερα μὲν ἢ κατὰ τοὺς προενοικήσαντας, σωφρονέστερον δὲ ἢ ἐλπίζομεν, ὥς ἂν μήτε τοὺς ἀγίους ὑβρίζοιτε μάρτυρας, μήτε αὐτοὶ πλήσσοισθε τῇ παροικίᾳ. Ἐκεῖνο δὲ πρὸ πάντων ἀσφαλίσασθε, τῶν καθιερωμένων τοῖς μάρτυσι φείσασθε, ἵνα μὴ κακῶς περὶ τε ὑμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ὑμετέρων βουλευσῆσθε, πονηρῷ τῷ ἐπεισοδίῳ τὰ ὄντα φθείροντες.
- 204.1 ΑΔΕΛΦΙΩΙ Εἶεν· τὰ μὲν δὴ πρῶτα ἡμῖν ἔχει καὶ πάνυ καλῶς.
- 204.1 Ἀρετὴν ἐπαινοῦμεν, ἄμφω πρὸς Θεὸν νεύομεν, οὐ δεδέμεθα πρὸς τὰ κάτω, ὅτι μὴ πᾶσα ἀνάγκη, τὴν κρείττω καὶ θειοτέραν φιλίαν ἀσπαζόμεθα, χεῖρας ἀλλήλων εἰλήφαμεν καὶ ἐπιστῶσάμεθα. Φέρε δὲ ἤδη καὶ περὶ τῆς δευτέρας οἰκειότητος πρεσβεύσωμεν πρὸς ὑμᾶς, Θεὸν προστῆσάμενοι τοῦ λόγου, καὶ σὺν τούτῳ κινούμενοι, ὥνπερ δὴ παντὸς ποιούμεθα καὶ ἔργου καὶ λόγου προστάτην.
- 204.3 Εἰ δὲ γράμμασι πρᾶγμα τοσοῦτον πιστεύομεν, μὴ θαυμάσης. Μάλιστα μὲν γὰρ ἡ σὴ δεξιότης καὶ τὸ τῶν σῶν ἡθῶν ἀπλοῦν τε καὶ ἐλευθέριον (ὅπερ ὀλίγον καὶ παρ' ὀλίγοις εὖροι τις ἂν), ἐπῆρεν ἡμᾶς καὶ τὰ τοιαῦτα θαρρεῖν. Ἐπειτα οὐδὲ γράμμασι τὸ πᾶν ἐπιτρέπομεν (οὐχ οὕτως ἐσμέν ἀρχαῖοι καὶ μικρῶς τὰ μεγάλα πράττοντες, οὐδὲ τὰ σπουδαῖα παρέργως), ἀλλὰ νῦν μὲν, ὥς φησι Πίνδαρος, οἷον χρυσέας ὑφίσταμεν εὐτειχεῖ θαλάμῳ κίονα ς, μικρὸν δὲ ὕστερον δι' ἡμῶν αὐτῶν, ἡνίκα ἂν διδῷ Θεός, καὶ θεητὸν μέγαρον πῆξομεν, ἔργον λόγῳ, ὃ φασι, συνάπτοντες.
- 204.6 Πολλοὶ προσίασι τῶν ἐν ὑμῖν εὐπατρίδαι (καὶ γὰρ πείθομαι προσιέναι πολλούς· τίς δὲ οὐχ ὑμῶν ἐρᾷ καὶ τῆς συναφείας τῆς ὑμετέρας;), πολλοὶ τῶν τῆς μεγάλης ὀφρῦος, χρήματα, συγγένειαν, φίλους, δυναστείαν ἐν πόλεσι, δυναστείαν ἐν βασιλείοις, πάντα προτείνοντες ὅσα ἐστὶ περιφορᾶς ἀλόγου καὶ καιροῦ παίγνια, νῦν μὲν τοῖς προσπίπτοντα, νῦν δὲ τοῖς, καὶ ὥσπερ ἐν πεττῶν θέσει ἄλλοτε εἰς ἄλλους μεταρριπτούμενα καὶ μεταποιούμενα. Ἡμεῖς δὲ ἐν ἀντὶ πάντων προσάγομεν ὑμῖν, ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ μέντοι καὶ ζητοῦμεν ἐν ἀντὶ πάντων, ὑμᾶς.
- 204.7 Εἰ τοίνυν καὶ βελτίους καὶ ἐκ βελτιόνων (ὁμολογοῦμεν γάρ, ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἡμέτερον γίνεται), ἀλλ' ἐνὶ γε οὐχ ὑπερέξοντα ἡμῶν (ἐν Θεῷ δὲ εἰρήσεται), τῷ πιστῷ καὶ γνησίῳ περὶ τὴν οἰκειότητα· οὐπὲρ δεῖ μᾶλλον ποιεῖσθαι λόγον ἢ πάντων ὁμοῦ, τοὺς γε νοῦν ἔχοντας. Ἀρκεῖ τοσαῦτα πρὸς τὴν σὴν τελειότητα, καὶ ταῦτα πέρα ἴσως ἢ κατὰ μέτρον ἐπιστολῆς.
- 204.8 Λοιπὸν τι καὶ ἐμαυτῷ καὶ ὑμῖν ἐπεύξομαι· Θεὸς ἐπὶ νοῦν ὑμῖν ἀγάγοι, παρ' οὗ καὶ ταῦτα καὶ τᾶλλα οἰκονομεῖται τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν, ὃ τι ἂν ᾗ βέλτιστον καὶ συμφέρον ἡμῖν τε καὶ ὑμῖν ἐπίσης, ἄλλως τε καὶ περὶ τηλικούτων βουλευομένοις. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Υἱὸς οὐκ ἀτιμάζεται, ἀλλ' οὐδὲ ἀπιστεῖται πατήρ.
- 205.1

Διὰ τοῦτο μὴ ἀπιστήσης ἡμῖν ἀπολογουμένοις ὅτι ἀρρωστία καὶ ἀσχολία πνευματικὴ τὸ κωλύσαν ἦν ἡμᾶς γενέσθαι μέχρι Ναυίλων καὶ τῆς συνόδου μετασχεῖν, ἄλλως τε καὶ τοσαύτη σπουδῇ κεκλημένους, ἀλλ' οὐκ ὄκνος τις οὐδὲ περιφρόνησις, ὅπερ ἴσως ὑπέλαβες. Νῦν μὲν οὖν ἔτι τῇ ἀσθενείᾳ κρατούμεθα.

- 205.2 Εἰ δὲ δοίῃ τὸ ὑγιαίνειν Θεός, καὶ τὴν ἀπολογίαν προσθήσομεν, καὶ δραμόντες μέχρι τῆς σῆς εὐγενείας καὶ πλήρεις τὰς εὐλογίας τῷ οἴκῳ ἡμῶν ἀποδώσοντες. Ἡμέτερα γὰρ εἶναι τὰ σὰ καὶ βουλόμεθα καὶ εὐχόμεθα. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἦτι σε καλῶ τίμιον, καίπερ οὐ τίμια βουλευόμενον.
- 206.1 Καί μου δέξαι τὴν παρρησίαν σπλάγχνοις πατρικοῖς κινουμένου καὶ καρτερεῖν οὐ δυναμένου διὰ τὴν εὐνοίαν. Πολλῷ γὰρ βέλτιον βραχέα λυπήσαντα μέγιστα ὠφελεῖσαι, ἢ τὸ πρὸς ἡδονὴν διώκοντα ζημιῶσαι τῷ κεφαλαίῳ.
- 206.2 Ἱερεὺς ἦν ὁ Ἥλῑ, καὶ τοῖς παισὶν ἀσεβοῦσιν ἐπέπληττε μέν, Οὐκ ἀγαθὴ ἡ ἀκοή, λέγων, ὦ τέκνα, ἦν ἐγὼ ἀκούω περὶ ὑμῶν· ὅτι δὲ μὴ σφοδρῶς ἐπέπληττε, σφοδρῶς ἐνεκλήθη καὶ δίκην ὑπέσχε πατὴρ εὐσεβῆς παίδων παρανομίας. Τοῦτο φοβούμενος τὸ ὑπόδειγμα καὶ αὐτός, ἐπὶ ταύτην ἦλθον τὴν παραίνεσιν.
- 206.3 Τί ἐστὶν ὃ πέπονθας, ἀγνοῶ. Τίς ἡ τοσαύτη περὶ σὲ σκοτομήνη;
- 206.4 Πῶς αἰσχύνεις μὲν σεαυτοῦ τὸ γένος; αἰσχύνεις δὲ τὴν ἡμετέραν πολιὰν καὶ τὰς ἐλπίδας ἃς εἵχομεν ἐπὶ σοί, ἡνίκα ἐπέστημεν Ναυίλοις, πᾶν ἀγαθὸν καὶ διαλεχθέντες καὶ πείσαντες, ὡς ὥόμεθα; Πῶς οὐκ ἀκούεις λεγούσης τῆς Γραφῆς· Μὴ δῶς γυναιξὶ τὸν σὸν πλοῦτον καὶ τὰ σὰ χρήματα εἰς ὑστεροβουλία ν;
- 206.6 Εὖ γὰρ ἴσθι, μεταμελήσει σοι τούτων μικρὸν ὕστερον, ἡνίκα ἂν κατατριβῶσι σάρκες σώματός σο υ, κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ δυνηθῇ διασχῶν ὥσπερ ἐκ νέφους ὁ νοῦς πρὸς Θεὸν ἰδεῖν καὶ λογίσασθαι καθαρῶς τὰ συμφέροντα. Φύλαξαι τὴν παγίδα, μὴ ἀγρευθῆς σοῖς ὀφθαλμοῖς, καί, εἰ ἡγρεύθης, ἔκνηψον.
- 206.7 Μὴ καὶ τὸ θρυλλούμενον βεβαιώσης, ὅτι φαρμάκοις τὸν νοῦν ἐκλάπης, ἐπειδὴ δεινὸν εἰς κακῶν ἐπίνοιαν ἡ ἀσέλγεια. Ἀλγινὸν μὲν γὰρ τὸ καὶ οἶκον τοσοῦτον καὶ τοσοῦτοις πόνοις συνειλεγμένον οὕτως ἐν βραχεὶ διασπεῖραι καὶ καταλῦσαι, καὶ μάλιστα ἐν ἀρχαῖς βίου, ἡνίκα ἦ τὴν καλὴν ἢ τὴν πονηρὰν δόξαν ἕκαστος ἑαυτῷ καταβάλλεται.
- 206.9 Πολλῷ δὲ δεινότερον τὸ καὶ γυναικας παρθένους οὔσας, ἃς καὶ οἱ σοὶ γονεῖς καὶ αὐτός, ὡς ἡμᾶς ἔπειthes, καθιέρωσας τῷ Θεῷ, ταύτας ἱεροσυλεῖν καὶ ἀρπάζειν· καὶ τὰς μὲν ἔχειν ἤδη, τὰς δὲ πτοεῖν ὡς τὰ αὐτὰ πεισομένας. Τὸν οὖν Θεὸν φοβηθεῖς, ὧς λατρεύεις, καὶ ἡμᾶς αἰδεσθεῖς, ἐπίσχες σεαυτὸν τοῦ λοιποῦ πάσης πονηρᾶς προαιρέσεως.
- 206.10 Εἰ γὰρ οἷόν τε παρακύψαντά σε γνῶναι τὴν ἀδοξίαν ἣν πάντων ἡμῶν κατέχεας, τάχα ἂν οὐκ ἐδεήθης ἄλλης παραινέσεως, ἀλλ' αὐτὴν τὴν αἰσχύνην σύμβουλον ἐποιήσω τῶν σοὶ πρακτέων. Τούτων ἡδίω μὲν εἶχον γράφειν, λυσιτελέστερα δὲ οὐδαμῶς.
- 206.11 Καὶ τὰ πλείω παρήσω γράφειν, ἐκεῖνο εἰδὼς ὡς εἰ μὴ σε ὁ τοῦ Θεοῦ φόβος παιδαγωγήσειε, μικρὸν ἢ οὐδὲν οἱ λόγοι δυνησονται· ἐπεὶ καὶ σιδήρῳ κηρὸς μὲν εὐκόλως χαράσσεται, σίδηρος δὲ ἐργωδέστερον, ἀδάμας δὲ οὐδὲ τῷ στερροτάτῳ διὰ σκληρότητα φύσεως. ΙΑΚΩΒΩΙ Εἰ μὲν οὕτως εἶχον τοῦ σώματος ὡς ἐξαρκεῖν πρὸς τοὺς πόνους, αὐτὸς ἂν ἀφικόμενος πρὸς ὑμᾶς τὸν τε τῆς συντυχίας πόθον ἐπλήρωσα καὶ διελέχθην περὶ ὧν ἐβουλόμην· οὐ γὰρ περὶ μικρῶν ἡμῖν ὁ λόγος.
- 207.2 Ἐπεὶ δὲ τῇ ἀρρωστίᾳ κατέχομαι, ἀναγκαιῶς ἦλθον ἐπὶ τὰ γράμματα. Τὴν κοσμιωτάτην θυγατέρα ἡμῶν Σιμπλικίαν, τὴν τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ Ἀλυπίου ποτὲ γυναῖκα, τοῦ κόσμου πάσης ἡμῶν τῆς πατρίδος, προσάγω τῇ σῇ εὐγενείᾳ, μετὰ τῶν οἰκτρῶν ὀνομάτων χρεΐας καὶ

ὀρφανίας, τῶν δικαίων παρὰ σοῦ τευξομένην περὶ ὧν σοῦ δεήσεται. Καὶ σκόπει τῆς συμφορᾶς τὸ μέγεθος· οὕτω τῶν θρήνων πέπαυται, καὶ ἀγωνιᾷ περὶ τῶν ὀρφανῶν καὶ ὁδοὺς ἐκδημεῖ μακρὰς ἐν οὕτῳ ἀσθενεῖ τῷ σώματι καὶ ἀπειρία πραγμάτων, ἢ μηδὲ προκύπτειν τῆς οἰκίας εἰθισμένη.

- 207.4 Τούτου τί ἔλκεινότερον; μηδὲ θρήνοις γενέσθαι χώραν καὶ τὴν τῆς εὐγενείας αἰδῶ λυθῆναι τῷ πάθει. Ταῦτα οὖν πάντα ἐνθυμηθεὶς καὶ πρὸς γε τὴν ἡμετέραν παράκλησιν αἰδεσθεὶς, μὴ ἀναμείνης ἄλλον γενέσθαι σοι δικαστὴν τῷ μεγάλῳ καὶ χρηστῷ Ἰακώβῳ· μηδὲ εἰς ἀνάγκην αὐτὴν καταστῆσαι μακροτέρας ἀποδημίας σφόδρα θαρροῦσαν τοῖς ἐαυτῆς δικαίοις, ὡς πείθει πολλοὺς καὶ ἡμᾶς· ἀλλὰ ταῖς ἐπιστολαῖς ἐντυχὼν καὶ μετὰ πάσης ὀρθότητος τὰ δίκαια βασανίσας, εὐθυμοτέραν ἡμῖν ἀπέπεμψον, ἐκεῖνο πρὸ πάντων ἐνθυμηθεὶς ὡς ἔστι πολλή σοι παρὰ Θεοῦ δυναστεία, χρήματα, δόξα, μείζωνος εὐπραξίας ὁδός.
- 207.5 Ταῦτα φύλαξον σεαυτῷ διὰ τῆς παρουσίας φιланθρωπίας, καὶ ὡς τέκνων πατήρ, καὶ τῶν μὲν ἐξαίρεθεις κινδύνων, τοῖς δὲ ἐμβεβηκώς, οὕτω διανοήθητι καὶ δεξιὰς σεαυτῷ ποιήσον ἐκ τῆς παρουσίας ὑποθέσεως τὰς κατὰ Θεὸν ἐλπίδας. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἀκοῇ μὲν γινώσκω τὴν σὴν τιμιότητα, θαυμάζω δὲ ὅσον ὀλίγοι τῶν ἐπὶ πλεῖστον ὠμιληκότων· τοσοῦτος παρὰ πᾶσι τῆς σῆς καλοκάγαθίας ὁ λόγος.
- 208.2 Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ταύτην ἐθάρρησα τὴν πρεσβείαν. Ἀπέλιπεν ἡμᾶς ὁ θαυμαστὸς Ἀλύπιος, ὁ κοινὸς τῶν φίλων προστάτης καὶ τῶν ὀρφανῶν κηδεμών. Οὐ μικρὸν τοῦτο ἡμῖν εἰς συμφοράν. Δεύτερον προσεγένετο τὸ καὶ τὴν κοσμιωτάτην ἐλευθέραν αὐτοῦ φροντίζειν ὑπὲρ τῶν ὀρφανῶν.
- 208.4 Ταύτην παραμύθησαι τῇ νῦν φιланθρωπία, καὶ τὸ ἀσφαλὲς τοῖς σοῖς τέκνοις χάρισαι διὰ τῆς εἰς τοὺς ὀρφανοὺς εὐποιΐας, καὶ δεῖξον πλεον ἔχουσαν τῶν ξένων τὴν οἰκειότητα. Πρόσεσται δὲ καὶ τὸ ἡμῖν χαρίσασθαι, οὓς ὅ τι ἂν τιμήσης, Θεὸν ἔση τετιμηκώς, οὔπερ ἡμεῖς ἠξιώμεθα εἶναι παραστάται καὶ λειτουργοί, καὶ εἰ τῆς ἀξίας ἐλάττονες.
- 209 T ΚΑΣΤΟΡΙ Ὡς τυραννικὸς εἶ καὶ βίαιος· γράμμα σὸν ὥφθη μόνον, καὶ ἡμεῖς ὑπερώφθημεν.
- 209.1 Ἀλλ' ἰδοὺ σοι καὶ ὁ πολὺτλας Σακερδῶς, ὁ σὸς μὲν ἀδελφός, υἱὸς δὲ ἐμὸς καὶ τῶν παθῶν κοινωνός. Ἵνα δὲ μὴ παντελῶς ἡττηθῶμεν, τάχιστα ἡμῖν ἀπόδος, τὴν τοῦ βίου παραμυθίαν, φιλοσοφεῖν καὶ διδαχθησόμενον καὶ διδάζοντα.
- 209.2 Μέγιστον γὰρ εἰς μὲν ὁμόνοιαν τὸ συμπάσχειν, εἰς δὲ συμβουλὴν ἡ ὁμόνοια. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἐμοὶ τῆς πατρίδος, ὡς ἔοικεν, ἢ ἀλλοδαπὴ χρηστοτέρα· ἢ μὲν γὰρ ἐδίδου τῆς σῆς ἀπολαύειν φιλίας, ἢ δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἡμῖν ἐχαρίσατο.
- 210.1 Καὶ τοῦτό μοι παρὰ τῆς ἀρρωστίας, ἢ με κατέχει πεδήσασα καὶ πρὸς πολλὰ ποιεῖ δυσκίνητον ἢ ἀκίνητον, εἰ χρή λέγειν τὸ ἀληθέστερον. Ταύτην μὲν οὖν τὴν ζημίαν λυπούμενοι μὲν οἴσομεν· τί δὲ οὐ φέρει τῶν ἀνιαρῶν ἄνθρωπος;
- 210.2 Μόνον ὑγιαίνεις καὶ πράττοις τὰ κατὰ νοῦν, καὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ εἴη τὰ σά· ἔσται δέ, εἰ γνησίως αὐτοῦ λαμβάνοιο. Τὴν δὲ κυρίαν, τὴν κοινὴν ἡμῶν ἀδελφὴν τάχιστα ἀποπέμψασθαι θέλησον, ὡς κοινὸν ἔρεισμα καὶ τῶν εὐλαβῶν καὶ τῆς ἀσθενείας τῆς ἡμετέρας· ἢ πολλὰ σου τῆς Σακερδῶτιδος καταβοησόμεθα, δι' ἣν ζημιούμεθα, καὶ καλέσομεν αὐτὴν τῇ οἰκείᾳ προσηγορίᾳ.
- 210.3 Γνώση δὲ ἢ τις, παρ' αὐτῆς πυθόμενος. ΚΥΡΙΑΚΩΙ Τιμᾶς τοὺς εὐλαβεῖς, εὖ οἶδα, καὶ πτωχοὺς εὖ ποιεῖς.
- 211.1 Τούτων ἀμφοτέρων σοι νῦν καιρός. Ἔχει γὰρ οὕτως ὁ τιμιώτατος καὶ θεοφιλέστατος υἱὸς ἡμῶν Σακερδῶς, ὁ συμπρεσβύτερος, πτωχεῖον προέσθηκε τῶν ἐπισήμων πολυανθρώπου, εὐσεβείας τε ἔνεκα καὶ τῆς εἰς τὸ πρᾶγμα σπουδῆς. Ἔστι δὲ τῶν ὑπηρετουμένων τῷ πτωχεῖῳ

κτήματα Λιριάνδος καὶ Καβερίνα ὁμοροῦντα τόποις τοῖς τῆς οἰκίας, ἐξ ἐπιδόσεως τοῦ τιμιωτάτου Κάστορος, τῷ πτωχεῖω τι συνεισφέροντα.

- 211.3 Ταῦτα πάσης ἐπηρείας ἐλευθερώσας, μέρος οὐκ ἐλάχιστον συνεισοίσεις, καὶ τοῖς πτωχοῖς τῆς θεραπείας, καὶ σεαυτῷ τῆς ἀντιδόσεως ἦν οἶδας ὀφειλομένην τοῖς εὐσεβέσι. Δῆλον δὲ ὅτι ἅπαξ ὁρμήσας εἰς τὴν εὐεργεσίαν καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας ποιήσῃ πρόνοιαν, ὡς μὴδὲ βουλομένῳ τινὶ ἐξεῖναι κακὸν γενέσθαι περὶ τοὺς τόπους, τρόπον ὃν ἂν ἐπινοήσειεν ἡ σὴ σύνεσις.
- 212.1 ΣΑΚΕΡΔΩΤΙ Προσαγορεύω σε τὴν νέαν ἡμῶν ἐλπίδα, τὸν πολὺν ἐν νεότητι· καὶ πᾶν ὃ τι σοὶ κάλλιστον βούλομαί τε καὶ εὐχομαι.
- 212.2 Τῶν δὲ καλῶν τὸ πρῶτον οὐκ ἀγνοεῖς· ὅπερ ἐστὶν αἰεὶ Θεὸν κτᾶσθαι καὶ γίνεσθαι κτῆμα Θεοῦ διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειώσεώς τε καὶ ἀναβάσεως· ὃ καὶ σεαυτὸν οἶδ' ὅτι νουθετήσεις τε καὶ νενουθέτηκας. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Εἴ σοι μὴδὲν ἡλπίζετο δυσχερές, ἡνίκα φιλοσοφία προσέβαινες, ἀφιλόσοφος ἡ ἀρχὴ καὶ τοὺς πλάστας μέμφομαι.
- 213.2 Εἰ δὲ ἡλπίζετο, εἰ μὲν οὐκ ἀπήντησε, τῷ Θεῷ χάρις· εἰ δὲ ἀπήντησεν, ἡ καρτέρει πάσχων ἢ ἴσθι ψευδόμενος τὴν ὑπόσχεσιν. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Οὐ δόκιμον τὸ ἀπείραστον· τὸ δὲ βασανισθὲν ἐν τοῖς πράγμασι δοκιμώτερον, ὡς ἐν καμίνῳ χρυσός.
- 214.2 Εἰ μὲν ἱκανῶς σοι τοῦτο πεφιλοσόφηται, τῷ Θεῷ χάρις, εἰ δὲ οὐπω τελείως, ἐμαυτὸν προτίθημί σοι καὶ τὰ ἐμά· ὑβρίσμεθα, μεμισήμεθα, τί γὰρ οὐ πεπόνθαμεν τῶν δεινῶν, ὅσον ἐπὶ τοῖς βουληθεῖσι; Εἴτα τί; τῶν λυπούντων ἡμᾶς ἀπηλλάγμεθα. Τούτων τί ἂν μείζον εὐεργετηθεῖμεν;
- 214.3 Ταῦτ' οὖν ἐννοῶν καὶ αὐτὸς χάριν ὁμολογεῖ τῷ Θεῷ τῆς ἐπηρείας, εἰ καὶ μὴ τοῖς δράσασιν. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Τί δεινὸν ἡμῖν;
- 215.1 Οὐδέν, ὅτι μὴ Θεοῦ καὶ τῶν θείων διαμαρτάνειν. Τᾶλλα δέ, ὡς ἂν φέρῃ Θεός, οὕτως ἐχέτω, εἴτε διὰ τῶν δεξιῶν ὅπλων καὶ χρηστοτέρων οἰκονομεῖ τῆς δικαιοσύνης ἡμᾶς, εἴτε διὰ τῶν ἀριστερῶν τε καὶ σκαιωτέρων. Οἶδε τοὺς λόγους τούτων ὁ τῆς ζωῆς ἡμῶν οἰκονόμος.
- 215.2 "Ἐν φοβηθῶμεν μόνον, τὸ μῆτι παθεῖν ἀφιλόσοφον. Ἐπτωχοτροφήσαμεν, ἐφιλαδελεφήσαμεν, ψαλμωδίαις ἐνετρυφήσαμεν, ἕως ἐξῆν.
- 215.3 Οὐ συγχωρούμεθα τοῦτο· ἄλλο τι φιλοσοφήσωμεν, οὐ πενιχρὰ ἡ χάρις· ἰδιάσωμεν, θεωρήσωμεν, τὸν νοῦν καθάρωμεν ταῖς θείαις ἐμφάσεσιν, ὃ τάχα καὶ τῶν προειρημένων ὑψηλότερον. Ἡμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἔχομεν, ἀλλ' ὅτι τοῦ ἐνὸς διημάρτομεν, τοῦ παντὸς ἐκπεπτωκέναι νομίζομεν;
- 215.4 Μὴ οὕτως, ἀλλ' ἔτι κρατῶμεν τῆς χρηστῆς ἐλπίδος· ἴδωμεν εἴ τι ἡμῖν ὑπολειπόμενον, καὶ μὴ ταῦτὸν πάσχωμεν τοῖς πῶλοις, οἳ τῷ μὴ συνειθίσθαι ταῖς πτόαις πρὸς τοὺς ψόφους ἐξαγριαίνοντες τοὺς ἐπιβάτας ἑαυτῶν καταβάλλουσιν. ΕΥΔΟΚΙΩΙ Ὁ σύμπνους, καὶ συμπαθής· τὸ δὲ συμπαθές, καὶ γνήσιον· τὸ γνήσιον δέ, καὶ εἰς συμβουλὴν ἀξιόπιστον.
- 216.2 Ἐπειδὴ τοίνυν ἡμεῖς μὲν ἀρχαιότεροι τὴν εὐσέβειαν, καὶ πολλῶν καὶ ἀνδρῶν καὶ ἡθῶν ἐν πείρᾳ γεγόναμεν (πεῖρα δὲ μήτηρ συνέσεως), ὑμεῖς δὲ οἷον πῶλοι νεοζυγεῖς, καὶ ἄρτι τῶν κατὰ Θεὸν ἀγώνων ἀρχόμενοι (τὸ δὲ ἀρχόμενον ἅπαν θερμότερον καὶ δυνατώτερον, δυναμούμενον τῇ ζέσει τοῦ πνεύματος πολλὰ μὲν κατορθῶσαι τῶν δεόντων, πολλὰ δὲ διαμαρτεῖν ἐξ ἀγνοίας), θέλησον, γενόμενος μέχρις ἡμῶν, καὶ ὡς γέροντας τιμῆσαι, καὶ ὡς πατέρας αἰδεσθῆναι, καὶ μεσίταις χρήσασθαι τῆς πρὸς τὸν αἰδεσιμώτατον ἀδελφὸν καὶ συμπρεσβύτερον ἡμῶν Σακερδῶτα διαφορᾶς, πάρεστι γὰρ καὶ αὐτός· ἵνα τὰ πρὸς ἀλλήλους εὖ θέμενοι, καὶ τὸν ἐπίσκοπον θεραπεύσητε, καὶ τὸ σκάνδαλον τῶν πολλῶν λύσητε, καί, τὸ μέγιστον πάντων, τὸν

Θεὸν ἰλεώσῃσθε, μὴ πρᾶγμα τοσοῦτον καὶ οὕτως ἔνδοξον (λέγω δὲ τὴν σύμπνοιαν ὑμῶν καὶ τὰς κατὰ Θεὸν τοῦ βίου συνθήκας) οὕτως ἐν βραχεὶ καταλύσητε.

217 T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Μετὰ τὸν πόλεμον ἢ συμμαχία· καὶ δέον βουλευσασθαι πρότερον, εἴτα πρᾶξαι, τὴν τάξιν ἀνεστρέψαμεν· μετὰ τὴν πρᾶξιν βουλευόμεθα.

217.2 Εἰ μὲν οὖν κολακεύειν ἔδει καὶ χεῖρῳ ποιεῖν, πολλὰς ἂν εὖρον κολακείας ὁδοὺς, ὅσω καὶ ῥᾶον τὸ πρᾶγμα καὶ πολλοῖς νῦν κατορθούμενον. Ἐπεὶ δὲ τὸ βλάπτειν οὐ πρὸς ἡμῶν, καὶ μάλιστα ψυχὴν ἔτι νεοτελῇ καὶ ἄρτι τῷ καλῷ προσβαίνουσιν, ἄκουε τάληθῃ. Ἀφιλόσοφος ἡ ἀρχή, καὶ κακῶς ἡγάπησάν σε οἱ θεραπεύσαντες καὶ ὑπ' ἄλλῳ προσωπεῖω τὰ ἑαυτῶν παίζαντες.

217.4 Εἰ μὲν οὖν ἀλλὰ νῦν μεταβάλοις καὶ θεραπεύσεις τὴν ἀμαρτίαν, τάχα ἂν τις ὑμῖν ἔλθοι συνουλῳσις, εἰ καὶ μόγις· εἰ δ' ἐπὶ τῶν αὐτῶν μένοις καὶ τῇ κακῇ νίκη μέγα φρονοίης, Ἀληγρὰ ἡ πληγὴ μοι, φησὶν ἡ θεία Γραφή, πόθεν ἰαθήσομαι; ποιοῦμαι γὰρ ἑμαυτοῦ τὰ ὑμέτερα. Καίπερ δὲ οὕτως ἔχων καὶ γράφων, εἰ τὴν συντυχίαν ποθεῖς, οὐκ ἀρνήσομαι.

218 T ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ἐμοὶ φίλος μὲν ἐστίν, ὁμολογῶ, καὶ εἴη ὁ καλός τε καὶ ἀγαθὸς Σακερδῶς ὁ συμπρεσβύτερος, καὶ ταύτῃ μᾶλλον ὅτι σου περιέχεται.

218.2 Οὐδὲ γὰρ ἐν οἷς ἡτιᾶτο τὸ φίλτρον ἀπέλειπεν, ἀλλ' ἀδελφικὴν μᾶλλον ἐποιεῖτο μέμψιν ἢ κατηγορίαν φιλαπεχθήμονα. Οὐ μέντοι τοσοῦτον ἀμαθῶς ἔχω καὶ προπετῶς, ὥστε δίκην δικάζειν πρὶν ἀμφοτέρων ἀκοῦσαι (μὴ τοῦθ' ὑπολάβῃς), ὅς γε καὶ δι' αὐτῆς τῆς ἐπιστολῆς, ἥς κατέγνωκας ὡς θρασείας (εἰ μὴ παρέργως ταύτην ἀνέγνωνς), οὐ τοσοῦτόν σου καθηψάμην ὅσον τῶν ἀναπτόντων ὑμᾶς καὶ παρακερδαινόντων ἐκ τῆς ὑμετέρας μικροψυχίας ἰδίαν ἀπόλαυσιν.

218.4 Τί οὖν ἐστὶν ὃ πέπονθα; Γνοίης ἂν οὕτως. Οἱ πωλοδάμναι τοὺς πώλους γυμνάζουσι πρὸς τὰ χρώματα καὶ τοὺς ψόφους, καὶ τῶν χωρίων τὰ πρηνῇ τε καὶ τὰ ὑπτία, οὐχ ἵνα πτοήσωσιν, ἀλλ' ἵνα μὴ πτοεῖσθαι διδάξωσι· τοῦτο κἀγὼ διανοηθεῖς, τραχυτέραν πως καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἐποίησάμην. Πολλὰ γὰρ τὰ φιλοσοφίας γυμνάσματα· καὶ τῷ Θεῷ χάρις, ὅτι σε μὴ ἀφιλόσοφον εὖρον μηδὲ τῆς ὕλης, ἀλλ' ἡμερον ἱκανῶς καὶ τῆς ἡμετέρας αὐλῆς, ὑφ' ἥς καὶ γράφεις ἐπεικῶς καὶ τὴν συντυχίαν ποθεῖς.

218.6 Εἰ μὲν οὖν καὶ ταύτην ἡμῖν χαρίζοιο, κρεῖττον ποιεῖς καὶ σε δεξόμεθα, εὖ ἴσθι, πατρικοῖς ὄμμασιν· εἰ δ' ἄρα τι ὁ χειμὼν ἐμποδίζει, τῇ παραινέσει τέως σε δεξιούμεθα. Μηδὲν προτιμῆσης ἔτι καὶ νῦν τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν Σακερδῶτα φιλίας καὶ ὁμονοίας (ἐμοὶ πείσθητι), μηδ' ἄλλο τι νομίσης ἢ πεῖραν εἶναι τοῦ πονηροῦ τὸ γενόμενον τῇ σῇ φιλοσοφίᾳ βασκαίνοντος.

218.8 Ἀλλὰ πρὸς τὴν πρώτην πεῖραν ἀγώνισαι γενναίως καὶ ἀνδρικῶς, ἵνα μὴ δευτέραν ποιήσῃται καὶ τρίτην πάλιν καὶ ἄλλας ἐξῆς, ἀλλ' ἡττημένος ἀπέλθῃ καὶ ἡσχυμένος. Ἴσμεν γὰρ αὐτοῦ τὰ παλαίσματα, τῷ μακρῷ χρόνῳ τοῦτο μαθόντες, καὶ τοῖς πρὸς αὐτὸν ἀγωνίσμασι. ΕΛΛΑΔΙΩΙ Οὐς ποιήσομαι πρὸς σὲ λόγους ὑπ' εὐνοίας ποιήσομαι, ὥστε δίκαιος ἂν εἴην μάλιστα μὲν ἀκουσθῆναι παρακαλῶν· εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ συγγνωσθῆναι τῆς παραινέσεως.

219.2 Οὐ πολλοὶ τὴν πρᾶξιν ὑμῶν ἀποδέχονται, τὴν περὶ τὸν τιμιώτατον ἡμῶν ἀδελφὸν καὶ συμπρεσβύτερον Σακερδῶτα, ὡς ἐκ διαβολῆς τινῶν μᾶλλον ἢ κρίσεως οἰκείας γεγεννημένην, οἷ τὴν μὲν ἀκολουθίαν τῶν πραγμάτων τυχὸν ἀγνοοῦσι, τὸ δὲ τέλος αὐτὸ καθ' αὐτὸ θεωροῦντες οὐκ ἐπαινοῦσι. Ταῦτα μὲν οὖν αὐτὸς ἂν εἰδείης.

219.3 Οὐ γὰρ ἡμῶν τὰ σὰ πολυπραγμονεῖν, ὅς καὶ τοῖς ἄλλοις τὰ πρακτέα νομοθετεῖς. Ἡμεῖς δὲ παρακαλοῦμεν τὴν σὴν ἀγαθότητα, τὸ μὲν πρῶτον συγχωρῆσαι τῷ ἀνδρὶ πᾶσαν τὴν ἐπιμέλειαν ὣν ἐφρόντιζεν· οὐδὲ γὰρ οὕτω ῥᾷδιόν τινι φιλοσοφῆσαι, κἂν ὁ καρτερικώτατος ἢ καὶ φιλοσοφώτατος, ὥστε πόνων τοσούτων καὶ συνηθείας τοσαύτης ἀποστερούμενον φέρειν. Εἰ δὲ μή, τό γε δεύτερον, τὴν μὲν τῶν πτωχῶν ἐπιμέλειαν, ὡς βούλει, διαθέσθαι δι' ὧν ἂν αὐτὸς δοκιμάσῃ, τὴν δὲ τῆς μονῆς φροντίδα καὶ τῶν ἀδελφῶν ἐπ' αὐτῷ ποιήσασθαι καὶ μὴ

λυπῆσαι μὲν αὐτὸν τῇ καινοτομίᾳ, λυπῆσαι δὲ πλεον ἐκείνους τῆς συνηθείας ἀντεχομένους καὶ ὥσπερ σώματος ἑνὸς διασπασμὸν μελῶν οὐ φέροντας.

219.4 Τοῦτο γὰρ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐλθόντες τινὲς αὐτῶν ἀπωδύραντο. Εἰ μὲν οὖν τί σοι καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ὁ ἀνὴρ αἰδέσιμον ἔχειν φαίνεται, ὥσπερ οὖν ἄξιον, αὐτὸν δι' αὐτὸν αἰδέσθητι, καὶ τὴν πολιάν, καὶ τοὺς καμάτους, τοὺς τε ἄλλους οὐς κατὰ Θεὸν ὑπέστη πρεσβύτεραν τῆς ἡλικίας τὴν εὐλάβειαν ἐπιδεικνύμενος, καὶ τοὺς ἐπὶ τῇ πτωχοτροφίᾳ καὶ προστασίᾳ τῶν ἀδελφῶν.

219.6 Εἰ δὲ τοῦτο μικρόν σοι δοκεῖ, ἀλλ' ἡμᾶς γε καὶ τὴν ἡμετέραν πρεσβείαν πάντως μὴ ἀτιμάσης· καὶ πρὸ πάντων τῶν ἄλλων ἄνεις αὐτῷ τὴν ὀργὴν καὶ τὴν λύπην, ναὶ παρακαλῶ, καὶ ὡς πατὴρ τέκνον οἰκείωσαι· εἴ τι καὶ λελύπηκεν, ὅπερ οὐκ οἶομαι, τοῦτο ἡμῖν συγχωρήσας, καὶ μηδὲν ἀνάξιον μὲν αὐτοῦ, ἀνάξιον δὲ τῆς σῆς ἡμερότητος ἢ εἰπὼν ἢ γράψας περὶ αὐτοῦ· εἰ δέ τι καὶ γέγραπται, λύσας.

219.8 Μηδὲ τὴν λύπην δημοσιεύσης, ἣν κρύπτεσθαι βέλτιον ἢ γνωρίζειν τοῖς ἔξωθεν, ὡς ἂν τά τε ἄλλα καὶ αὐτὸν μακροθυμεῖν διδάξης τῷ ὑποδείγματι. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ ὦν ἐπέστειλας τὰ μὲν λίαν ἥμερα καὶ φιλάνθρωπα, τὰ δὲ οὐκ ἔχω τί λέγω, πλὴν ἡμῖν λυπηρά, καὶ μάλα εἰκότως, ὡς ἑμαυτὸν πείθω.

220.2 Εἴτε γὰρ δικαίως ἐγκαλεῖται ὁ ἀδελφὸς καὶ συμπρεσβύτερος ἡμῶν Σακερδῶς, ὅπερ οὐκ οἶομαι, λυπηρόν. Πῶς γὰρ οὐ; τοσαύτην εὐλάβειαν καὶ τοσοῦτους πόνους οὕτως ἐν βραχεῖ καταλυθῆναι; Εἴτε διαβολὴ ταῦτά ἐστι παρὰ τῶν φθονούντων αὐτῷ κατασκευασθεῖσα, καὶ τοῦτο ἀνιάρων, οὗ ἢ πολιτεία συνῆπται σοι, τοῦτον ἀλλοτριουῖσθαι ταῖς ἐπηρεαίαις.

220.4 Ἦν οὖν ἐν τοῖς παροῦσιν ἀρίστην γνώμην καὶ λυσιτελεστάτην ἔγνων, ταύτην ἀπόδεξαι· αὐτὸν ἔπεμψά σοι τὸν ἀδελφόν, μᾶλλον δὲ ὠρμημένον προέπεμψα δι' ἑαυτοῦ καὶ τὸ λυποῦν θεραπεύσοντα καὶ πάντα μετὰ ἀληθείας ἀναδιδάξοντα. Περὶ μὲν γὰρ τῶν ἀπολογήσασθαι φησιν ἔτοιμος εἶναι, τὰ δὲ ὡς ψεύδη κατεσκευάσται δεῖξαι.

220.5 Τοῦτο γὰρ καὶ ἡμᾶς ἔπεισεν, ὡς φόβῳ Θεοῦ τοὺς λόγους ποιούμενος. ΟΜΟΦΡΟΝΙΩΙ Ἐπὶ τὴν σύνοδον ἡμᾶς καλεῖς· ἐγὼ δὲ ἡνύχου οὕτως ἔχειν τοῦ σώματος ὥστε παρεῖναι ὑμῖν καὶ αὐτόκλητος, ἵν' ἴδω τὸν ἱερὸν οἶκον ὑμῶν, τὸ Χριστοῦ καταγώγιον, τὴν τῶν ἀγίων κλάδων ῥίζαν, τὴν ὡς ἀληθῶς μητέρα τέκνων εὐφραινομένην τε καὶ εὐφραινομένων.

221.2 Οἶδα τοῦτο καὶ πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ καὶ διὰ τοῦτο λέγω θαρρῶν· καὶ εἴ τι λυπηρὸν νῦν ὑμῖν ἀπῆντηκεν, οὐ μὴ ἀποσβεσθῇ ὁ λύχνος τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ταῖς αὔραις τοῦ πονηροῦ ῥιπίζεται, οὐδὲ ἢ τοῦ Θεοῦ χρηστότης ἐπὶ πλεῖον κρυφθήσεται, ἣν κρύπτει τοῖς φοβουμένοις αὐτὸν λόγοις ἀρρήτοις οἰκονομίας, ἀλλ' ἐνδοξασθήσεται μᾶλλον καὶ θαυμασθήσεται διὰ τῆς ὑμετέρας ὑπομονῆς καὶ τῆς μὴ κατασχυνοῦσης ἐλπίδος. Τοῦτο δὲ παραίνει καὶ τῷ τιμιωτάτῳ υἱῷ ἡμῶν Σακερδῶτι, μηδὲν ἀθυμεῖν μηδ' ἀνάξιον ἑαυτοῦ τι πάσχειν, ἀλλ' οὕτω τὸν καιρὸν διαθέσθαι ὡς φιλοσοφίας ὕλην τὰ λυπηρὰ λαβεῖν.

221.4 Ἦτι θεραπευσάτω τὸν τιμιώτατον ἡμῶν ἐπίσκοπον· ἔτι ῥωννύτω τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μάλιστα μὲν μὴ καταλυθῇ τὸ ἔργον ἡμῶν ὃ προεθέμεθα ἐν Κυρίῳ, τοσοῦτόν τε ὃν καὶ οὕτω περιβόητον. Εἰ δὲ μή, τὸ γοῦν ἐπιεικὲς δεῖξομεν καὶ τὸν φθόνον νικήσομεν, ὡς μηδεμίαν δεδωκότες καθ' ἑαυτῶν λαβὴν τοῖς πονηροῖς ματαίως ἡμῖν ἐχθραίνουσι ν.

222.1 ΘΕΚΛΗΙ Ὁρμησα μὲν καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν σὴν εὐλάβειαν, καίπερ ἀσθενούντος ἡμῖν τοῦ σώματος, ἐπισκεψόμενός τε ὁμοῦ καὶ τῆς καρτερίας ἐπαινεσόμενος, ἣν ἐπὶ τῷ μακαριωτάτῳ ἀδελφῷ σου φιλοσοφεῖς· τοῦτο γὰρ οὐκ ἀμφίβολον.

222.2

Ἐπειδὴ δὲ ὑπὸ τινος περιστάσεως ἐκωλύθην, ἀναγκαίως ἦλθον ἐπὶ τὰ γράμματα καὶ συμφιλοσοφῆσω σοι διὰ βραχέων τὰ σά. Πόθεν ὁ καλὸς Σακερδῶς ἡμῖν, ὁ γνήσιος τοῦ Θεοῦ παραστάτης καὶ νῦν καὶ πρότερον;

222.3 Ἐκ Θεοῦ. Ποῦ δὲ νῦν Σακερδῶς; Πρὸς Θεόν, οὐκ ἀηδῶς ὑποχωρήσας, εὖ οἶδα, τῷ φθόνῳ καὶ τοῖς τοῦ πονηροῦ παλαίσμασι. Πόθεν δ' ἡμεῖς;

222.4 Οὐκ ἐκεῖθεν; Ποῦ δ' ἡμεῖς ἀναλύσομεν; Οὐ πρὸς τὸν αὐτὸν Δεσπότην; Καὶ εἴθε μετ' ἴσης τῆς παρρησίας. Τοῦ αὐτοῦ προσκυνηταὶ καὶ παρήχθημεν καὶ μεταχθησόμεθα, ὀλίγα ἐνταῦθα κακοπαθήσαντες, ὥς γε πρὸς τὴν ἐκεῖθεν ἐλπίδα, καὶ ἴσως ἵνα γνῶμεν τὴν χάριν, ἐξ ᾧ ἐνταῦθα πεπόνθαμεν. Πατήρ, μήτηρ, ἀδελφός, οἱ προειληφότες, τί τοῦτό ἐστιν;

222.5 Ἀριθμὸς ἐπαινετῶν ὁδοιπόρων. Τούτοις ἀκολουθήσει καὶ Θέκλα μετὰ μικρόν, ἡ τοῦ Θεοῦ δούλη καὶ ἀπαρχὴ τῶν καλῶν, ὀλίγον ὑπομείνασα, ὅσον ἐκείνους τε τιμῇσαι τῇ καρτερίᾳ καὶ πολλοῖς ὑπόδειγμα γενέσθαι τῆς περὶ ταῦτα φιλοσοφίας. Ἐπαινῶμεν οὖν τὴν αὐτὴν δεσποτείαν καὶ δεχόμεθα τὴν οἰκονομίαν τῶν πολλῶν ὑψηλότερον.

222.6 Ταῦτα ἔχε νῦν ἀνθ' ἡμῶν καὶ τούτοις σύνεσο τοῖς λογισμοῖς, εἰ καὶ κρείττονας παρὰ σεαυτῇ ἀνευρίσκεις. Εἰ δέ σε καὶ κατ' ὄψιν ἰδεῖν καταξιωθείμεν μετὰ παντὸς τοῦ σοῦ καὶ περὶ σὲ πληρώματος, πλείων ἢ χάρις τῷ εὐεργέτῃ.

223 T ΤΗΙ ΑΥΤΗΙ Ἀλγεῖς ἀπολειφθέντων ἡμῶν, ὡς εἰκός· ἡμεῖς δὲ πλεόν ἐπὶ τῷ χωρισμῷ τῆς σῆς εὐλαβείας.

223.1 Πλὴν εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ μέχρι σοῦ φθάσαντες, καὶ οὐκ ἐμεμψάμεθα τῷ κόπῳ. Εἶδομεν γάρ σου τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως καὶ τὴν ἐπαινετὴν ἐρημίαν καὶ τὸν φιλόσοφον ἰδισμόν, ὅτι πάντων χωρισθεῖσα τῶν τοῦ κόσμου τερπνῶν Θεῷ μόνῳ συνέκλεισας ἑαυτὴν καὶ τοῖς ἀγίοις μάρτυσιν, οἷς παροικεῖς, καὶ προσήγαγες τῷ Θεῷ καὶ προσάγεις μετὰ τῶν ἀγαπητῶν σου τέκνων θυσίαν ζῶσα ν , εὐάρεστο ν.

223.3 Ταῦτα οὖν ἔστω σοι καὶ παραμυθία τῶν λυπηρῶν, ἐπεὶ καὶ Δαυῖδ ὁ μέγας ἐγκρύπτει τοῖς ἐκεῖθεν ἀγαθοῖς, εἰς ᾧ πέμπει τοὺς λογισμοὺς, τὰ ἐντεῦθεν ὀδυνηρά, ὅταν λέγῃ· Ὅτι ἔκρυσέ με ἐν σκηνῇ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ κακῷ ν· καὶ οὐκ ἀποτίθεται μόνον τὸ ἀλγεινὸν ὅταν μνησθῇ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ εὐφραίνεται· Ἐμνήσθην γάρ, φησι, τοῦ Θεοῦ καὶ εὐφράνθη ν. Ἀλγοῦσι καὶ οἱ τῷ κόσμῳ προστετηκότες καὶ πολὺ πλείονα τῶν τῷ Θεῷ δουλευόντων· ἀλλ' ἄμισθον αὐτοῖς τὸ ἀλγεῖν· ἡμῖν δὲ καὶ τὸ πάσχειν ἔμισθον, ὅταν διὰ τὸν Θεὸν καρτερῶμεν.

223.5 Φέρε γὰρ ἀντισταθμήσωμεν τὰ λυπηρὰ τοῖς ἡδέσι καὶ τὰ παρόντα τοῖς μέλλουσι, καὶ οὐδὲ πολλοστὸν μέρος εὐρήσομεν ταῦτα ἐκείνων· τοσοῦτον ὑπερβάλλει τὰ χρηστότερα. Καλὸν οὖν φάρμακον ἡμῖν, ὅταν ὀδυνώμεθα, τότε μεμνήσθαι Θεοῦ καὶ τῶν ἐκεῖθεν ἐλπίδων καὶ τὸ τοῦ Δαυῖδ πάσχειν, ἐν θλίψει πλατύνεσθαι, ἀλλὰ μὴ στενοχωρεῖσθαι τοῖς λογισμοῖς μηδὲ ὥσπερ νέφει τῇ λύπῃ καλύπτεσθαι, ἀλλὰ τότε μάλιστα τῆς ἐλπίδος ἔχεσθαι καὶ πρὸς τὴν ἐκεῖθεν διαβλέπειν μακαριότητα τὴν ἀποκειμένην τοῖς ὑπομένουσι.

223.7 Μάλιστα δ' ἂν οὕτω πεισθῇμεν ἐγκαρτερεῖν τοῖς δεινοῖς καὶ ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς εἶναι ὅταν ἀλγῶμεν, εἰ ἐνθυμηθῇμεν τί ἐπηγγελάμεθα τῷ Θεῷ καὶ τί ἡλπίσαμεν ὅτε τῇ φιλοσοφίᾳ προσέβημεν· πλουτεῖν;

223.8 εὐθυμεῖν; εὐημερεῖν κατὰ τὸν βίον τοῦτον; ἢ ἐκ τῶν ἐναντίων θλίβεσθαι; κακοπαθεῖν; στενοχωρεῖσθαι; πάντα στέγει ν , πάντα ὑπομένειν διὰ τὴν τῶν μελλόντων ἐλπίδα; Ταῦτα, οἶδα, οὐκ ἐκεῖνα προσεδοκίσαμεν. Φοβοῦμαι οὖν μὴ καὶ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς Θεὸν ψευδώμεθα, ὅταν καὶ ταῦτα ζητῶμεν ἔχειν κάκεῖνα ἐλπίζωμεν.

223.9

Μὴ καταλύσωμεν τὴν πραγματείαν ἀλλ' ἐνέγκωμεν ταῦτα ὑπὲρ τοῦ τυχεῖν ἐκείνων. Ἐθλίψαν ἡμᾶς οἱ θλίψαντες, ἡνίασαν οἱ μεταχωρήσαντες· ἀλλ' ἡμεῖς ἀδούλωτον τοῖς πάθεσι τὴν ψυχὴν φυλάζωμεν.

223.10 Οὕτω τῶν λυπούντων κρατήσομεν. Κἀκεῖνο σκόπει διὰ τίνα θλιβόμεθα· οὐ διὰ τοὺς μεταστάντας;

223.11 Τί δ' ἂν ποιοῦντες ἐκείνοις χαρισαίμεθα; Οὐ καρτεροῦντες; Τοῦτο οὖν αὐτοῖς χαρισώμεθα· καὶ γὰρ πείθομαι τὰς τῶν ἀγίων ψυχὰς τῶν ἡμετέρων αἰσθάνεσθαι. Ἐπὶ πᾶσι καὶ πρὸ πάντων ἐκεῖνο λογιζώμεθα, ὅτι τῶν ἀτόπων ἐστὶν ἕξω μὲν τῆς ἀνάγκης φιλοσοφεῖν, ἐν δὲ τοῖς πάθεσιν ἀφιλοσόφους φαίνεσθαι, ἀλλὰ μὴ τοῖς πολλοῖς τύπον γενέσθαι ὥσπερ τῆς ἐν τοῖς εὐθύμοις εὐχαριστίας, οὕτω καὶ τῆς ἐν τοῖς δεινοῖς καρτερίας.

223.13 Καὶ ταῦτα γράφω, οὐχ ὥς ἀγνοοῦσαν διδάσκων, ἀλλ' ὥς ἐπισταμένην ὑπομιμνήσκων. Ὁ δὲ Θεὸς τῆς παρακλήσεως σέ τε ἄτρωτον φυλάξειε τοῖς πάθεσι καὶ ἡμῖν γε χαρίσαιο πάλιν ἰδεῖν σου τὴν εὐλάβειαν καὶ διὰ τῶν ἔργων πεισθῆναι ὅτι ὁ κόπος ἡμῶν οὐκ εἰς κενὸν ἐγένετο, ἀλλ' ἐσμέν τι παρὰ σοὶ πλεόν τῶν ἄλλων, ὥς τῆς θλίψεως ἐκοινωνήσαμεν οὕτω καὶ τῆς φιλοσοφίας κοινωνὸν λαβόντες, ὃ τάχα τῇ πολιᾷ ἡμῶν ταύτῃ καὶ τοῖς κατὰ Θεὸν καμάτοις ὀφείλεται.

224 T ΑΦΡΙΚΑΝΩΙ Τίσιν ἵπποι μάλιστα χαίρουσι;

224.1 Δῆλον ὥς ἵπποις. Ἄετοί δὲ τίσι; Οὐκ ἄλλοις ἢ ἀετοῖς. Κολοιὸν δὲ ποτὶ κολοιὸν ἰζάνειν καὶ τῆς παροιμίας ἀκούεις. Οὕτω δὴ καὶ Ἀττικὸν Ἀττικοῖς οἴου χαίρειν καὶ τὸν καλοκάγαθας μεταποιούμενον τῷ ταύτης ἐραστῇ καὶ προστάτῃ.

224.3 Τοῦτο γὰρ ὁ ἄρχων εἶναί μοι φαίνεται, βοηθὸς ἀρετῆς καὶ ἀνταγωνιστὴς κακίας, κἂν τὴν ἀναίμακτον ἀρχὴν ἄρχῃ καθάπερ ἡμεῖς, κἂν τὴν μετὰ ξίφους καὶ τελαμῶνος. Αἶμα γὰρ οὐδέ σοι προσθήσομεν, ἀρετῇ κρατοῦντα γινώσκοντες, οὐ βίᾳ καθείργοντα, καὶ φόβῳ μᾶλλον ἢ ἔργῳ κολάζοντα τοὺς κακοὺς, ὅπερ τῆς ἀρίστης ὁρος ἀρχῆς.

224.5 Διὰ δὴ ταῦτα σφόδρα μὲν τὸ τῆς συντυχίας ἐσπουδάζετό μοι καὶ νῦν ἔτι σπουδάζεται· οὐκ ἔχων δὲ ὅπως τούτου τύχοιμι διὰ τὴν ἀρρωστίαν, ἀναγκαιῶς ἦλθον ἐπὶ τὰ γράμματα καὶ τὸ κάλλιστον, ὅτι προσφθέγγομαί σε δι' ἀνδρὸς οἰκείου καὶ φίλου καὶ συγγενοῦς, τοῦ τιμιωτάτου τὰ πάντα ἐμοὶ Νικοβούλου, ὃς καὶ ἀπολογήσεται σοι περὶ ἡμῶν (ἀξιόπιστος δὲ ὁ ἀνὴρ, εἴπερ ἄλλος τις, ὅσα δὴ ἐμὲ γινώσκειν), καὶ δι' ἡμῶν ἑαυτὸν γνωρίσει τῇ σῇ τελειότητι. ΕΛΛΕΒΙΧΩΙ Οἷα ζημιούμεθα παρὰ τῆς ἀρρωστίας· προσδραμεῖν ἔδει καὶ περιπτύξασθαι καὶ τῆς παλαιᾶς ἀναμνησαί φιλίας καὶ συνηθείας.

225.2 Ἔχει δὲ οὐχ οὕτως ἡμῖν τὰ τοῦ σώματος. Διὰ τοῦτό σοι πρόσσιμεν διὰ τῶν γραμμάτων καὶ τῇ προσηγορίᾳ δεξιούμεθα. Ἐπεὶ δὲ καὶ δωροφορεῖν ἔδει τι, τοῦτο προσφέρομεν, Μάμαντα τὸν ἀναγνώστην, ὄντα μὲν ἀπὸ στρατιώτου πατρός, καθιερωθέντα δὲ τῷ Θεῷ διὰ τὸν τρόπον.

225.4 Ἄφες τῷ Θεῷ καὶ ἡμῖν, ἀλλὰ μὴ συναριθμήσης τοῖς πλάνησι, καὶ δὸς ἔγγραφον τὴν ἐλευθερίαν ἵνα μὴδὲ ὑπ' ἄλλων ἐπηρεάζεται. Δώσεις γὰρ σεαυτῷ δεξιὰς τὰς τοῦ πολέμου καὶ τῆς στρατηγίας ἐλπίδας. Ναί, παρακαλῶ, τούτου φρόντισον. Οἷς γὰρ τὰ μέγιστα ἐν χερσὶ καὶ ἐν οἷς τὸ πᾶν ταλαντεύεται, τούτοις μάλιστα φροντιστέον Θεοῦ καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἐπικουρίας.

226 T ΑΝΥΣΙΩΙ Ἦκεν ἡμῖν παρὰ σοῦ γράμματα τὴν τε ὑγίειαν δηλοῦντα καὶ ὅτι σοι κατὰ νοῦν ἐξέβη τὰ τῆς ἐκδημίας.

226.1 Καὶ πᾶσα τῷ Θεῷ χάρις. Εἰ δὲ καὶ ἡμεῖς ἔχοιμέν τι τοιοῦτον περὶ ἡμῶν ἐπιστέλλειν, πλείων ἢ χάρις. ΟΥΡΣΩΙ Ἦδὺ μὲν τὸ προσαγορεύειν τοὺς φίλους· τὸ δὲ καὶ διὰ φίλων, ἥδιον.

227.1 Ἦν ἐστὶν ὁ τιμιώτατος υἱὸς ἡμῶν Ἀνύσιος, ὃς καὶ τὴν ὑγίειαν ὑμᾶς εὐαγγελίσεται τὴν ἡμετέραν, εἴπερ ὑγίεια τοῦτό ἐστιν ἢ βραχεῖα πρὸς τὸ κρεῖττον ῥοπή, καὶ περὶ ὧν ἡξιώθη

κοινώσεται. Ὡς τό γε μέχρις ὑμῶν γενέσθαι, ὅπερ ἐπιζητεῖτε φιλικῶς καὶ γνησίως, καὶ ἀγάπης ἀπολαῦσαι τῆς ὑμετέρας, ἐμοὶ μὲν ἥδιστον, εὖ ἴσθι, καὶ οἷον οὐκ ἄλλο τι τῶν σπουδαζομένων, ὥς ἴσασιν οἷς βοῶμεν τὴν ὑμετέραν δεξίωσιν.

227.3 Εἰ δὲ καὶ δυνατόν, ἢ καὶ ἄλλως εὐπρεπές, ἢ σὴ δοκιμάσει σύνεσις, μή πως ἀκαιρίαν καταγνωσθῶμεν καὶ φορτικοί τισι δόξωμεν, ὥς ἄνευ λόγου παραφανέντες καὶ προδήλου τινὸς αἰτίας. Ἐπειδὴ μὴ πείθομεν τοὺς πολλοὺς ὥς ἀδόλως φιλοσοφοῦμεν, καὶ πάντα δίδομεν Θεῷ τὰ ἡμέτερα.

228 T ΠΑΝΣΟΦΙΩΙ Τίς οὐκ ἐπαινεῖ φυτὸν ἄρτι βρύον τοῖς ἄνθεσι;

228.1 Τίνα οὐκ εὐφραίνει λήϊον ἄρτι δεσμούμενον καὶ στάχυν ὥριμον ὑπισχνούμενον; Τίνα δὲ οὐ νεοτελὴς ψυχὴ, ἄρτι Θεῷ κοσμουμένη καὶ τὰς χοϊκὰς ἀποσεῖσθαι πέδας ἀρχομένη, ἵνα μετὰ Θεοῦ γένηται καὶ ἴδῃ τὴν ἀλήθειαν ὣν νῦν τὰς σκιάς ὀρώμεν; Χαίρω μὲν οὖν διὰ ταῦτα διαφερόντως τῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συνδιακόνῳ ἡμῶν Εὐαγρίῳ, οὐκ ἀγεννῶς αὐτὸν ὀρῶν φιλοσοφίᾳ προσβαίνοντα· ἐπειδὴ φιλοσοφία καὶ τὸ σοφίας ἔρᾳν.

228.3 Χαίρω δὲ ὅτι μοι καὶ τὴν σὴν προξενεῖ φιλίαν, καὶ ἔτι χαρήσομαι ἐὰν ἐπιστέλλῃς πλείονα καὶ πλείοσιν ἡμᾶς ἀμείβοιο τοῖς τῆς φιλίας γνωρίσμασιν. ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ Ὅσον Ἰβήρων καὶ ἡμῶν τὸ μέσον, ἡμερῶν οὐκ ὀλίγων ὁδός· ἀλλ' ἡ φιλία καὶ τὰ διεστῶτα ποιεῖ πλησίον.

229.1 Τὰ δὲ σύμβολα τῆς ἐορτῆς, ὥς ἡδέα· τὸ δὲ τῆς κλήσεως, ὅσον, καὶ τὸ ποθεῖν τὴν συντυχίαν τὴν ἡμετέραν. Τί οὖν ἀντὶ τούτων ἐπεύχομαι σοι τοσοῦτον ἀγαθόν;

229.2 Εἷς τοιοῦτος· εἰ δὲ δεῖ τι καὶ μεῖζον εἰπεῖν, σαυτὸν ὑπερβάλλοις. ΘΕΟΔΟΣΙΩΙ Μιμούμεθα τοὺς ζωγράφους, οἱ ταῖς σκιαῖς τὰ σώματα προχαράσσοντες δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ χειρὶ ταύτας ἀπακριβοῦσι καὶ τελειοῦσι τοῖς χρώμασι.

230.2 Πρὸς τί βλέπει μοι τὸ παράδειγμα; Ἦν ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους φιλία καθαρὰ τε καὶ ἄδολος, — πρᾶγμα τῶν σπανίων νῦν μάλιστα καὶ παρ' ὀλίγοις εὐρισκόμενον, — καὶ ταύτην ἡμῖν ἐποίει οὔτε συγγένεια τοσοῦτον οὔτε κοινωνία πατρίδος οὔτε ὃ φησιν Ὅμηρος ὁμηλικὴ ἐρατεῖν ἢ, ὅσον ὁμοτροπία καὶ τὸ τοῖς αὐτοῖς χαίρειν, ὃ μάλιστα πῆγνυσι τὰς φιλίας καὶ βεβαιότερας ἐργάζεται. Νῦν καὶ τὰ γένη συνάπτεται (σὺν Θεῷ δὲ ὁ λόγος), ἵνα τῇ φιλίᾳ προσθήκη γένηται καὶ μᾶλλον ὦμεν ἀλλήλων, καὶ τοῦτο πραγματεύεται φίλτρῳ δικαίῳ βοηθῶν ὁ Θεός.

230.4 Ἔχε οὖν καὶ ἡμᾶς διὰ τοῦ γλυκυτάτου υἱοῦ ἡμῶν Εὐφημίου, καὶ ἔχομεν ὑμᾶς διὰ τῆς γλυκυτάτης ὑμῶν θυγατρὸς. Τὸ δ' ἐξῆς, οὐκ οἶδα ὑπὲρ τίνος μᾶλλον ἢ τίνι διαλεχθῶ, ὑπὲρ τοῦ νέου τῇ ὑμετέρᾳ τιμιότητι, ἢ τῷ νέῳ περὶ ὑμῶν.

230.5 Εὐνοία γὰρ πατρὸς τέκνοις ὁμότιμον. Πλὴν ἐπεύχομαι ὑμῖν ἐπὶ παντὶ βελτίστῳ γενέσθαι τὴν συζυγίαν καὶ οἷαν εἰκός, Θεοῦ συναρμόζοντος.

231 T ΕΥΣΕΒΙΩΙ Εὐώπιον ἢ φιλτάτη, καὶ γάμου καιρὸς, καὶ βίου κρηπὶς, καὶ πατέρων εὐχαὶ πληρούμεναι.

231.1 Ἡμεῖς δὲ ἄπεσμεν, οὓς μάλιστα παρεῖναι καὶ συνεύχεσθαι δίκαιον ἦν. Καίτοι καὶ ὑπεσχόμεν, τὸ γὰρ ἐλπίζειν ὑπὴν τῷ ποθεῖν· ἱκανὸν δὲ εἰς ἀπάτην τὸ βούλεσθαι.

231.2 Καὶ πολλάκις μὲν ὀρμήσας, πολλάκις δὲ κατοκνήσας, τέλος ἡττήθην τῆς ἀρρωστίας. Ἄλλοι μὲν οὖν καλεῖτωσαν ἔρωτας, — ἐπειδὴ γαμικὸν καὶ τὸ παίζειν, — καὶ παρθένου κάλλος γραφέτωσαν καὶ νυμφίου χάριν ἀντεγειρέτωσαν καὶ βαλλέτωσαν λόγοις μετὰ τῶν ἀνθέων τὰς παστάδας.

231.4 Ἐγὼ δὲ ὑμῖν προσάσω τὸν ἐμὸν ἐπιθαλάμιον· Εὐλογῆσαι Κύριος ὑμᾶς ἐκ Σιώ ν, καὶ αὐτὸς ἀρμόσαι τὴν συζυγίαν, καὶ ἴδοις υἱοὺς τῶν υἱέω ν, οὐ πολὺ δ' εἰπεῖν ὅτι καὶ κρεῖσσονας. Τοῦτο καὶ παρῶν ἐπηυξάμην ἂν ὑμῖν καὶ νῦν ἐπεύχομαι.

231.5

Τάλλα δὲ ὑμῖν μελέτω καὶ στεφανούτω πατήρ, ὡς εὔξατο. Τοῦτο γὰρ καὶ εἴ που γάμοις παραγεγόναμεν, ἐτυπώσαμεν· ἐκείνων μὲν εἶναι τοὺς στεφάνους, ἡμῶν δὲ τὰς εὐχάς, ἃς οἶδα μὴ τόποις ὀριζομένας. ΔΙΟΚΛΕΙ Οὐτε κεκλήμεθα πρὸς τοὺς γάμους τῆς θυγατρὸς ἡμῶν, καὶ πάρεσμεν καὶ συνεορτάζοντες καὶ συμπροθυμούμενοι καὶ ἐπευχόμενοι πᾶν ὑμῖν ὃ κάλλιστον.

232.2 Ἐν δὲ τῶν καλῶν, παρεῖναι Χριστὸν τοῖς γάμοις (οὗ δὲ Χριστός, εὐκοσμία), καὶ τὸ γενέσθαι οἶνον τὸ ὕδωρ (τὸ δὲ ἐστὶ πάντα μεταποιεῖσθαι πρὸς τὸ βέλτιον), οὕτως, ὡς μὴ τὰ ἄμικτα μίγνυσθαι, μηδὲ εἰς ταύτῃ ἄγειν ἐπισκόπους καὶ γελωτοποιούς, εὐχὰς καὶ κρότους, ψαλμωδίας καὶ συναυλίας. Δεῖ γάρ, ὥσπερ τάλλα πάντα, οὕτω καὶ τοὺς γάμους Χριστιανῶν ἔχειν τὸ εὐκοσμον· κόσμος δέ, ἡ σεμνότης.

232.3 Ταῦτα δωροφοροῦμεν τῷ γάμῳ· σὺ δ' ἡμῖν ἀντιδοίης τὴν εὐπείθειαν. Τὸν δὲ γαμβρόν, εἰ μὲν ἔπεται τούτοις, ἔχεις υἱόν· εἰ δὲ μή, στρατιώτην. ΑΒΛΑΒΙΩΙ Πυνθάνομαί σε σοφιστικῆς ἐρᾶν, καὶ τὸ σχῆμα εἶναι θαυμάσιον, οἶον σοβαρὸν φθέγγεσθαι, μέγα βλέπειν, βαδίζειν ὑψηλὸν καὶ μετέωρον, τὸ λῆμά σοι φέρειν ἐκεῖσε εἰς Μαραθῶνα καὶ Σαλαμίνα, ταῦτα δὲ τὰ ὑμέτερα καλλωπίσματα, καὶ μηδὲν ἐννοεῖν ὅτι μὴ Μιλτιάδης καὶ Κυναιγεῖρους, Καλλιμάχους τε καὶ Λαμάχους, καὶ πάντα ἐσκευάσθαι σοφιστικῶς καὶ ὅτι ἐγγύτατα τῆς ἐγχειρήσεως.

233.2 Εἰ μὲν οὖν μετὰ τούτου καὶ ἀρετῆς ποιῇ τινα λόγον, ἡμέτερος εἶ καὶ καθ' ὁδόν σοι προῖοι τὰ τῆς εὐδοκίμησης· εἰ δὲ τὸ ὅλον εἶ σοφιστὴς καὶ τῆς ἡμετέρας ἐπιλανθάνῃ φιλίας, ὣν τε πρὸς ἀλλήλους πολλάκις περὶ τοῦ καλοῦ διελέχθημεν, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐρῶ δυσχερές, ἐκεῖνο δὲ εἰπεῖν ἴσως μέτριον· ἴσθι βραχέα μὲν παίζων ἐν τοῖς μεираκίοις, πλεῖστα ὑπὸ σεαυτοῦ παισθησόμενος, ἡνίκα ἂν ἔλθῃ σοι τὸ φρονεῖν, —ἀλλ' εἰς ὕστερον.

234.1 ΟΛΥΜΠΙΑΝΩΙ Τὸ πυκτίον ὅπερ εἴληφας παρ' ἡμῶν, τὰς Ἀριστοτέλους Ἐπιστολάς, ἡδυνάμην μὲν μὴ ἀνακομίσασθαι, ἀλλὰ παρὰ σοὶ μένειν ἔἶσαι, λογίῳ τε δῶρον οἰκεῖον καὶ φιλίας ὑπόμνημα δεξιόν.

234.2 Ὡς ἂν δὲ μὴ γραφὴν ἀπενέγκῃς καθ' ἡμῶν τῆς εἰς ἀρχὴν παρανομίας καὶ ὕβρεως, ὡς καὶ ῥήτωρ δεινότατος καὶ δικαστὴς ἄριστος, ὅτι διαφθείρειν ἐπιχειροῦμεν δικαστὴν οὕτως ἀνάλωτον καὶ παντὸς ὑψηλότερον λήμματος, ἡκέτω πάλιν ὃ δεδώκαμεν. Μισθὸν δὲ ἐπιζητοῦμεν παρὰ τῆς σῆς λογιότητος ἄλλο μὲν οὐδὲν (τί γὰρ ἂν καὶ δοίης ἡμῖν τὸ μηδὲν ἔχειν φιλοσοφοῦσιν;

234.3), αὐτὸ δὲ τὸ ἐπιστέλλειν, ἵνα σοὶ καὶ πρὸς λόγον ἢ τὸ τῆς ἀντιδόσεως, τὴν ἐπὶ ταῖς Ἐπιστολαῖς χάριν δι' ἐπιστολῶν διαλύοντι. ΑΔΑΜΑΝΤΙΩΙ Αἰτεῖς πυκτία παρ' ἡμῶν εἰς ῥητορικὴν ἀνηβάσκων, ἣν ἡμεῖς κατελύσαμεν, ἐκ Θεοῦ καὶ διὰ Θεὸν ἄνω νεύσαντες, ἐπειδὴ ἐχρῆν ποτε παύσασθαι καὶ παίζοντας ἡμᾶς καὶ τὰ μεираκίων ψελλιζομένους, καὶ πρὸς τὴν ἀληθινὴν ἀνακύβαι παιδευσιν, καὶ δοῦναι τῷ Λόγῳ τοὺς λόγους μετὰ τῶν ἄλλων ἃ ποτε εἴχομεν.

235.2 Κάλλιον μὲν εἰ θεϊκὰς ἤτεες βίβλους, ἀλλὰ μὴ ταύτας· ἐπεὶ καὶ λυσιτελεστέρας σοὶ καὶ οἰκειοτέρας ἐκεῖνας οἶδαμεν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ χεῖρω νικᾷ καὶ μεταπείθειν οὐκ ἔστιν, ἰδοὺ σοὶ καὶ τὰ πυκτία παρ' ἡμῶν ἅπερ αἰτεῖς, ὅσα τοὺς σῆτας διέφυγε καὶ τὸν καπνὸν ὑπὲρ οὗ κατέκειτο, καθάπερ τοῖς ναυτικοῖς τὰ πηδάλια μετὰ τὸν πλοῦν καὶ τὴν ὥραν.

235.4 Σὺ δὲ μοι προεισένεγκε τῆς σοφιστικῆς μὴ μικρολόγως μηδὲ ἀνάνδρως, ἀλλὰ λίαν ἐπιδεικτικῶς καὶ γενναίως, ἐπειδὴ καὶ πολλοὺ ἄξιον ὑμῖν οἱ Κυναίγειροι καὶ Καλλιμάχοι, καὶ τὰ τρόπαια, Μαραθῶν τε καὶ Σαλαμίς, ὑφ' ὧν αὐτοὶ τε εὐδαίμονες εἶναι νομίζετε καὶ ποιεῖν τοὺς νέους. Ταῦτα μὲν οὖν εἰς τοσοῦτον ἡμῖν παιζέσθω, εἰ καὶ ἔξω τοῦ καιροῦ καὶ τῆς ἡμετέρας προαιρέσεως· ἀλλ' οὖν ἐκ τῆς παλαιᾶς συνηθείας.

235.6 Σὲ δὲ εἴη καὶ κτήσασθαι ταῦτα καὶ χρήσασθαι εἰς καλὸν τοῖς κτηθεῖσι. Χρήσῃ δὲ οὕτω, τοῦ θεοῦ φόβου νικῶντος τὴν ματαιότητα (ὃν πᾶσι καὶ πανταχοῦ τιμητέον), ὅσον ἐνδέχεται, εἰ καὶ

μη παντελῶς αὐτὴν ἀποσκευαζόμεθα. Εἰ δέ σοι ταῦτα μὲν ὀρθῶς δοκεῖ λέγεσθαι, οὐ φιλόσοφον δὲ εἶναι τὸ τιμὴν τῶν πυκτίων αἰτεῖν, σύ μοι τὰ χρήματα, λύσουσι δὲ οἱ πένητες τὴν ἀντίθεσιν.

236 T ΛΙΒΑΝΙΩΙ ΣΟΦΙΣΤΗΙ Μήτηρ πατρὶ πέπομφα παῖδας, ἡ κατὰ φύσιν τῷ κατὰ λόγους ὅπως οὖν ἐμοὶ μελήσει, σοὶ μελήσει.

237 T ΜΑΚΕΔΟΝΙΩΙ Οὐκ ἄπληστοι περὶ τὸ πάσχειν εὖ παρὰ τῶν φίλων ἡμεῖς, εἰ καὶ σὺ πρὸς τὸ ποιεῖν ἄφθονος· διὰ τοῦτό σοι τὸν ψάλτην ἀπεπεμψάμην κατὰ τὰ συγκείμενα, βέλτιστόν τε ἄλλως ὄντα (ὅσον ἐν βραχεῖ χρόνῳ καταμαθεῖν) καὶ σοι κεχαρισμένον ἴσως διὰ τὴν ψαλμωδίαν ὑπόμνησιν ἔχουσαν αἰεὶ Θεοῦ καὶ τῆς σωτηρίας.

237.3 Εἰ δὲ καὶ πάλιν εὐεργετήσεις ἡμᾶς, ἡνίκα ἂν ᾗ τοῦτό σοι φίλον καὶ καιρὸς φαίνεται, ποιήσεις ἅμεινον, καὶ μᾶλλον τι τῆς σῆς τοῦτο φιλίας. Τῇ εὐλαβεστάτῃ καὶ διὰ πάντα κεκοσμημένῃ ἐν Χριστῷ ἀδελφότητι τῇ κατὰ Σανναβοδάην τοῦ μακαρίου Λευκαδίου ἐν μονάζουσι καὶ παρθένοις ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Γρηγόριος ἐν Κυρίῳ χαίρειν.

238.1 Τὸ μὲν γενόμενον κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ, εὐχαριστίας οὐ δακρύων ὑπόθεσις ἐστὶ τοῖς γε νοῦν ἔχουσι, τὸ ἔξωθεν τοῦ σταδίου γενέσθαι τὸν ἀθλητὴν μετὰ τῆς καλῆς ἀγωνίας ἧς ἠγωνίσαστο καὶ παραληφθῆναι παρὰ τοῦ ἀγωνοθέτου, ὥστε ἀπολαβεῖν τὸν τῆς δικαιοσύνης στέφανον καὶ πλεονάσαι δι' ἑαυτοῦ τὸν τῶν ἀγγέλων χορόν. Πάντα ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης ἀφορμὴ τοῖς πρὸς τὴν ἀλήθειαν βλέπουσι κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον γίνεται.

238.3 Ἐπειδὴ δὲ συνήθειά τις ἐκράτησεν ὥστε καὶ σκυθρωπάζειν ἐπὶ τῇ μεταστάσει τῶν ἀγίων καὶ τῆς παρὰ τῶν ἀγαπητῶν παρακλήσεως ἀξιοῦσθαι, τούτου ἔνεκεν σκυθρωπὸν μὲν τι καὶ κατηφές οὔτε λαλῆσαι καταδεχόμεθα, οὔτε ὑμῖν συμβουλεύομεν ὑποσχεῖν τὰς ἀκοὰς τοῖς τοιούτοις τῶν λόγων, τὴν δὲ χρεωστουμένην παράκλησιν ἀποπληροῦμεν ἐν τῷ συμβουλευῶναι τῇ κοσμιότητι ὑμῶν αἰεὶ πρὸς ἐκεῖνον βλέπειν διὰ τοῦ πρὸς ἀλλήλους ὁρᾶν· τοῦτο γὰρ εὐχόμεθα ἕκαστον καὶ ἑκάστην τῷ βίῳ τοῦ μακαρίου μορφωθῆναι, ὥστε ὅταν ἀλλήλους ὁρᾶτε πληροφορεῖσθαι ὑμᾶς, ὅτι τῷ ἐκείνου χαρακτηρὶ ἐνατενίζετε.

238.5 Μορφούτω τὴν ζωὴν ὑμῶν τὸ ἐκείνου καθαρὸν, τὸ ἀόργητον, ἡ ταπεινοφροσύνη, ἡ ἐνεργὴς φιλοσοφία, τὸ αἰεὶ πρὸς τὸν Θεὸν συντεταμένην τὴν ψυχὴν ἔχειν, τὸ μὴ πρὸς τὰς ἀπάτας τοῦ βίου τούτου ἐμμετεωρίζεσθαι· ἵνα ταῦτα ἐν ἀλλήλοις βλέποντες τὸ ἐκείνου μνημόσυνον ἐν ἑαυτοῖς ζωγραφήσητε, καὶ οὔτε ἐκεῖνος οὔτε ὑμεῖς ἐν θανάτῳ γενήσεσθε. Ἐν γὰρ τῷ ὑμετέρῳ βίῳ κἀκεῖνος ζῶν διαπαντὸς ἐπιδειχθήσεται, καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς ἀγαθῆς πολιτείας τῆς τοῦ θανάτου κοινωνίας ἀλλοτρίους ἑαυτοὺς καταστήσετε.

238.7 Ἐρρωμένους ὑμᾶς, ψυχῇ καὶ σώματι προκόπτοντας, ἐν τῇ δυνάμει τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὁ Κύριος σκεπάζοι μεμνημένους ἡμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς. ΕΠΙΦΑΝΙΩΙ Νόμῳ προκαλοῦμαι νόμον, τὸν κελεύοντα τιμᾶσθαι πατέρας τῷ κελεύοντι διδάσκεσθαι παῖδας.

239.1 Νῦν μὲν οὖν ἐξηγοῦμαί σοι πρὸς τὰ κάλλιστα καὶ οἷον δεξιὰν φιλίας δέχου τὰ γράμματα. Εἰ δὲ ἀντεπιθείης καὶ πολλάκις τοῦτο ποιεῖν βουλευθείης, ἴσως ποιήσεις καὶ γέροντα αἰχμητὴν, οὐδὲν τοῦ Νέστορος ἀγεννέστερον.

240 T ΜΕΛΕΤΙΩΙ Οὔτε ἐδεξάμην σου γράμματα πώποτε, τοσοῦτος ἐξ οὗ χρόνος ἤδη, πῶς οἶει ποθῶν· οὔτε ἐπέσταλκα, πείθομαι δὲ ὅτι καὶ αὐτῷ ποθοῦντι.

240.2 Ὡς τῆς ἀργίας, ἵνα μὴ λέγω τῆς ἀναλγησίας μικρὸν καὶ ὁ Ἀργανθώνιος ἡμῖν εἰς ὕπνου λόγον, οὕτως ἐκαθευδήσαμεν. Ποῦ μὲν ὁ θίασος ἡμῖν ἐκεῖνος; Ποῦ δὲ οἱ κοινοὶ λόγοι καὶ σύλλογοι καὶ ἡ γλυκεῖα πηγὴ καὶ ἄφθονος, ἀφ' ἧς ἠρυόμεθα; Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ διανίσταμαι καὶ τὴν κόνιν ἀποσεῖομαι, κατὰ τοὺς Ἀχιλλέως ἵππους, ὅψε γοῦν (ὁκνῶ γὰρ εἰπεῖν), καὶ τὴν χαιτὴν ἀνασεῖομαι.

240.4

Μή με κωμωδεῖν ὑπολάβῃς. Σοὶ δὲ εἴ τι μέλει τῆς ἡμετέρας φιλίας, ἐξ ὧν ἐπιστέλλεις δηλωθήσεται. ΑΒΟΥΡΓΙΩΙ Διάττειν σε ὡς τοὺς ἀστέρας, ἄλλοτε κατ' ἄλλο μέρος τῆς βαρβαρικῆς ἀνίσχοντα, νῦν μὲν σιτηρέσια τῷ στρατιωτικῷ παρέχοντα, νῦν δὲ βασιλεῖ φαινόμενον μετὰ λαμπροῦ τοῦ σχήματος, ἢ τῶν ἀγαθῶν ἄγγελος φήμη ἀγγέλλουσα ἡμῖν οὐ διαλείπει.

241.2 Εὐχόμεθα δὲ τῷ Θεῷ κατὰ λόγον μὲν σοι προῖοῦσαν τὴν ἐπιχείρησιν, ἐπὶ μέγα σε προελθεῖν ἀξίωμα καὶ φανῆναί ποτε τῇ πατρίδι σου, ἕως ἐσμέν ὑπὲρ γῆς καὶ τὸν ἀέρα τοῦτον ἀνέλκομεν. Τοσοῦτον γὰρ μέτεστιν ἡμῖν τοῦ βίου, ὅσον ἀναπνεῖν μόνον. ΠΕΤΡΩΙ Πλεῖστον ἐμακρύναμεν ἀπ' ἀλλήλων, μήτε κατ' ὄψιν πλησιάσαντες μήτε δι' ἐπιστολῶν ὁμιλήσαντες.

242.1 Θαρρῶ δὲ ὅτι σωμάτων ἐστὶν ἡ διάστασις, ἀλλ' οὐχὶ πνεύματος. Ἀλλὰ νῦν ὅτε καιρὸς, καὶ προσαγορεύω σου τὴν εὐλάβειαν καὶ προσεύχεσθαι περὶ ἡμῶν ἀξιῶ, καὶ γήρα καὶ νόσῳ καμνόντων καὶ ἀγωνίᾳ τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐκδημίας. ΒΑΣΙΛΙΣΣΗ Εἰ μὴ περιττὸν τὴν πονοῦσαν ἐγεῖραι πρὸς πόνους, οὐκ ὀκνήσω, τῆς κοινῆς ἕνεκεν ἀσφαλείας, ὅπως ἂν δύνωμαι, τὴν σὴν ἐπιρρῶσαι προθυμίαν οὐ κατὰ προσθήκην ἐτέρων τινῶν ἢ ξένων, ἀλλὰ πρὸς ὑπόμνησιν τῶν ἡμῖν τε πολλάκις εἰρημένων καὶ σοὶ συνήθως ἐκπονουμένων.

244.2 Ταῦτα δὲ ἐστὶν· ἄγειν τὴν ψυχὴν τῶν λυπηρῶν ἀνωτέραν τῇ περὶ τὰ κράτιστα διατριβῇ, ἀποκρίνειν τῆς διανοίας πᾶν ὅσον ἀρετῆς ἀλλότριον καὶ τῆς σῆς ἀνάξιον γνώμης, συντείνειν ἑαυτὴν πρὸς εὐσέβειαν καὶ πᾶσαν εὐκοσμίαν, λεπτύνειν τὸν νοῦν εἰς τὸ μηδὲν μήτε δέχεσθαι μήτε φρονεῖν ἀνεξέταστον, κρατύνειν τὴν φρόνησιν κατὰ πάντα καιρὸν καὶ πάντα τρόπον τῷ προσομιλεῖν ἀεὶ ταῖς τῶν προλαβόντων ὑποθήκαις ὁσίων, προτάττειν πάσης ἀπεχθείας καὶ φιλίας τὴν πρὸς τοὺς οἰκείους καὶ ξένους δικαιοσύνην, σύνοικον ἔχειν καὶ συνόμιλον πάντοτε τὴν σωφροσύνην ἐρριζωμένην εἰλικρινῶς τῇ ψυχῇ καὶ παγίως ἰδρυμένην, μὴ συμεταβάλλειν τὸν τρόπον ταῖς ἀνωμαλίαις τοῦ βίου καὶ μεταβολαῖς· οὔτε γὰρ ἐν πενίᾳ τὸ φρόνημα τοῦ βίου συστέλλειν εὐπρεπές, οὔτε ἐν περισσίᾳ μέγα φρονεῖν ἀσφαλές, διὸ δὴ κράτιστον ἀσκεῖν ἐν μὲν τοῖς τέρπουσι τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τοῖς λυπηροῖς τὴν καρτερίαν· ἀμνημονεῖν τῆς παλαιᾶς περιουσίας, αἰτεῖν τὴν αὐτάρκειαν, στέργειν τὸ διδόμενον, ἐλπίζειν τὸ βέλτιον, καὶ φέρειν πρᾶως τὴν τοῦ σώματος ἀρρωστίαν, ἐπὶ μηδενὶ μεμψιμοιεῖν, μηδὲ σχετλιάζειν, ἀλλ' εὐχάριστον εἶναι περὶ τὴν Πρόνοιαν, ὅση τις εἴη, καὶ κρύπτειν πολλάκις τὰς αἰτίας τῶν γινομένων, ἀλλ' οὐκ ἀμελεῖν τοῦ πρὸς ἀξίαν πρὸς ἣν ἀποδιδούσα λογίζου πρὶν ἐξεῖπειν τὸ λεκτέον καὶ πρὸ τοῦ πρᾶξαι τὸ πρακτέον· οὕτω γὰρ δὴ ἔσται σοι πᾶν τὸ ῥηθὲν ἢ πραχθὲν ἀμεταμέλητον.

244.8 Εὐσχημονεῖν ἡγοῦ μὴ τοῖς ἔξωθεν προκαλύμμασιν, ἀλλὰ τοῖς τῆς ψυχῆς πλεονεκτημασιν. Πλοῦτον νόμιζε γνήσιον καὶ βέβαιον τὴν ὀλιγόδειαν· οὐ γὰρ ἐν τῷ πολλᾷ κεκτῆσθαι τὸ πλουτεῖν ἐστὶ βεβαίως, ἀλλὰ τῷ μὴ πολλῶν δεῖσθαι· τὸ μὲν γὰρ ἐπὶ σοί, τὸ δὲ τῶν ἔξωθεν. Ῥύθμιζε τὸν μὲν τρόπον ἐπιεικείᾳ, τὸ δὲ ἦθος ἀταραξίᾳ, τὴν δὲ γλῶσσαν βραχυλογία.

244.9 Διὰ δὲ τούτων κόσμει τὴν μὲν κεφαλὴν τῷ σκέπειν, τὰς δὲ ὀφρῦς τῷ κατεσταλμένας ἔχειν, τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς τῷ συννεύειν καὶ κοσμίως βλέπειν, τὸ δὲ στόμα τῷ μηδὲν ἀπρεπῶς λαλεῖν, τὰ δὲ ὦτα τῷ μόνον τοῖς σπουδαίοις ὑπέχειν, σύμπαν δὲ τὸ πρόσωπον τῷ ἐξ αἰδοῦς χρώματι. Ἐν πᾶσι δὲ καὶ διὰ πάντων φύλασσε σεαυτὴν ἀμόλυντον, ὥσπερ τι κειμήλιον ἄψαυστον.

244.10 Κόσμος γὰρ οἰκεῖος καὶ πρέπων γυναιξί, σεμνότης, εὐστάθεια, σωφροσύνη. Τρυφὴν νόμιζε καλλίστην ὁμοῦ καὶ ῥάστην τὴν χρεῖωδὴ τροφήν· αὕτη γὰρ καὶ καθ' ἑαυτὴν ἐπαινετὴ καὶ πρὸς τὸν ἐν σωφροσύνῃ βίον αἰρετὴ καὶ πρὸς ὑγίειαν ἀρίστη, καὶ συμμετρίαν καὶ τὴν ἄλλην εὐκοσμίαν καὶ παιδείαν οὐκ ἀνόνητος.

245 Τ ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ Ὁ παρ' ὑμῖν μῖμος, παρ' ἡμῖν δὲ εὐλαβής, ἤτησέ με γράψαι πρὸς ὑμᾶς λαμπρῶς ἀκουσθῆναι.

- 246 T ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ Πρᾶγμα μὲν ὑπέστης ἐπεικῶς ἡμερον καὶ φιλάνθρωπον τὴν τοῦ καταφρονητοῦ Γλυκερίου (τέως γὰρ οὕτω γράφομεν) αἰχμαλωσίαν συναγαγὼν καὶ τὴν κοινὴν ἀσχημοσύνην ἡμῶν, ὡς οἶόν τε ἦν, συγκαλύψας.
- 246.1 Δεῖ δὲ ὅμως τὴν σὴν εὐλάβειαν, μαθοῦσαν τὰ κατ' αὐτόν, οὕτω λῦσαι τὴν ἀτιμίαν. Οὗτος ὁ νῦν σοβαρὸς καὶ σεμνὸς ὑμῖν Γλυκερίος ἐχειροτονήθη μὲν παρ' ἡμῶν τῆς κατὰ Οὐήνασαν Ἐκκλησίας διάκονος, ὡς καὶ τῷ πρεσβυτέρῳ διακονήσων καὶ τοῦ ἔργου τῆς ἐκκλησίας ἐπιμελησόμενος.
- 246.2 Καὶ γὰρ ἔστιν, εἰ καὶ τὰ ἄλλα δύστροπος ὁ ἀνὴρ, ἀλλὰ τὰ ἐπίχειρα οὐκ ἀφυῆς. Ἐπεὶ δὲ κατέστη, τοῦ μὲν ἔργου τοσοῦτον ἠμέλησεν ὅσον οὐδὲ τὴν ἀρχὴν γεγονότος.
- 246.3 Παρθένους δὲ ἀθλίας συναγαγὼν κατ' ἰδίαν ἐξουσίαν καὶ αὐθεντίαν, τὰς μὲν ἐκούσας προσδραμούσας αὐτῷ (οἶσθα δὲ τὸ τῶν νέων περὶ τὰ τοιαῦτα πρόχειρον), τὰς δὲ ἀκούσας, ἀγελαρχεῖν ἐπεχείρησε καὶ πατριαρχίας ὄνομα καὶ σχῆμα ἑαυτῷ περιθεὶς ἐξαίφνης ἐσοβαρεύσατο, οὐκ ἔκ τινος ἀκολουθίας δικαίας ἢ εὐσεβείας ἐπὶ τοῦτο ἐλθὼν, ἀλλ' ἀφορμὴν βίου ταύτην ὥσπερ ἄλλος ἄλλην τινὰ προστησάμενος, καὶ μικροῦ τὴν Ἐκκλησίαν πᾶσαν ἀνάστατον πεποίηκε περιφρονῶν μὲν τὸν ἑαυτοῦ πρεσβύτερον, ἄνδρα καὶ πολιτείᾳ καὶ ἡλικίᾳ αἰδέσιμον, περιφρονῶν δὲ τὸν χωρεπίσκοπον καὶ ἡμᾶς ὡς οὐδενὸς ἀξίους, θορύβων δὲ ἀεὶ καὶ ταραχῶν πληρῶν τὴν πόλιν καὶ σύμπαν τὸ ἱερατεῖον.
- 246.5 Καὶ τέλος, ἵνα τι λόγῳ μικρὸν ἐπιτιμηθῇ παρ' ἡμῶν καὶ τοῦ χωρεπισκόπου πρὸς τὸ μὴ καταφρονεῖν αὐτόν (καὶ γὰρ καὶ τοὺς νέους ἐγύμναζεν εἰς τὴν αὐτὴν ἀπόνοιαν), πρᾶγμα διανοεῖται λίαν τολμηρὸν καὶ ἀπάνθρωπον. Συλήσας τῶν παρθένων ὅσας ἠδύνατο καὶ νύκτα τηρήσας δραπέτης γίνεται.
- 246.6 Πάνυ σοι δεινὰ ταῦτα φανεῖται. Σκόπει καὶ τὸν καιρόν. Ἦγετο μὲν ἡ ἐκεῖσε σύνοδος καὶ πολὺ πανταχόθεν, ὡς εἰκός, ἐπέρρει τὸ πλῆθος. Ὁ δὲ ἀντεξῆγε τὸν ἑαυτοῦ χορὸν νέοις ἐχόμενον καὶ περιχορεύοντα καὶ πολλὴν μὲν κατήφειαν κινοῦντα τοῖς εὐλαβέσι, πολλὴν δὲ γέλωτα τοῖς ἀκρατέσι καὶ τὴν γλῶσσαν ἐτοιμοτέροις. Καὶ οὐκ ἀρκεῖ ταῦτα, καίπερ τηλικαῦτα ὄντα τὸ μέγεθος, ἀλλ' ἔτι καὶ τοὺς γονεῖς, ὡς πυνθάνομαι, τῶν παρθένων τὴν ἀτεκνίαν οὐ φέροντας καὶ τὴν διασπορὰν ἀπαναγαγεῖν βουλομένους καὶ μετ' ὀδυρμῶν προσπίπτοντας, ὡς τὸ εἰκός, ταῖς ἑαυτῶν θυγατράσι περιυβρίζει καὶ ἀτιμοὶ ὁ θαυμαστὸς νεανίσκος μετὰ τοῦ ληστρικοῦ συντάγματος.
- 246.7 Ταῦτα μὴ ἀνεκτὰ φανήτω τῇ σῇ εὐλαβείᾳ· καὶ γὰρ κοινὸς πάντων ἡμῶν ὁ γέλως· ἀλλὰ μάλιστα μὲν αὐτόν κέλευσον μετὰ τῶν παρθένων ἐπανελθεῖν. Τύχοι γὰρ ἂν τινος φιланθρωπίας, εἰ μετὰ σῶν ἐπανήκοι γραμμάτων· εἰ δὲ μή, τὰς γε παρθένους ἀπόπεμψον τῇ μητρὶ αὐτῶν τῇ Ἐκκλησίᾳ.
- 246.9 Εἰ δὲ μὴ τοῦτο, τὰς γε βουλομένας τυραννεῖσθαι μὴ συγχωρήσης, ἀλλ' ἐπανελθεῖν τύπωσον πρὸς ἡμᾶς, ἢ μαρτυρόμεθα καὶ Θεὸν καὶ ἀνθρώπους, ὅτι μὴ καλῶς ταῦτα γίνεται μηδὲ θεσμοῖς Ἐκκλησίας. Γλυκερίος δὲ εἰ μὲν ἐπανεέλθοι μετ' ἐπιστήμης καὶ τῆς πρεπούσης εὐσταθείας, τοῦτο ἄριστον· εἰ δὲ μή, ἴστω πεπαυμένος τῆς ὑπηρεσίας. ΓΛΥΚΕΡΙΩΙ Μέχρι τίνος ἀπονοῇ καὶ κακῶς βουλευὴ περὶ σεαυτοῦ, κινεῖς μὲν ἡμᾶς, αἰσχύνεις δὲ τὸ κοινὸν τάγμα τῶν μοναστῶν;
- 247.1 Ἐπανελθε οὖν τῷ Θεῷ θαρρῶν καὶ ἡμῖν, οὗ τὴν φιλανθρωπίαν μιμούμεθα. Καὶ γὰρ εἰ πατρικῶς ἐπετιμήσαμεν, ἀλλὰ καὶ συγγνωσόμεθα πατρικῶς.
- 247.2 Ταῦτά σοι παρ' ἡμῶν, ἐπειδὴ πολλοὶ τε ἱκετεύουσιν ἄλλοι καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ὁ σὸς πρεσβύτερος, οὗ τὴν πολὺν αἰδούμεθα καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν. Εἰ δὲ μακρύνεις ἀφ' ἡμῶν, τοῦ βαθμοῦ μὲν πάντως ἐκπέπτωκας, ἐκπεσῇ δὲ καὶ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν μελῶν σου καὶ τῆς στολῆς, οἷς ἄγεις τὰς νέας οὐ πρὸς Θεόν, ἀλλ' εἰς βάραθρον.

- 248 T ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ Ἐπέσταλκά σοι καὶ πρώην περὶ Γλυκερίου καὶ τῶν παρθένων.
- 248.1 Οἱ δὲ οὐδέπω καὶ τήμερον ἐπανάκασιν, οὐκ οἶδα ὅθεν καὶ ὅπως. Οὐ γὰρ ἂν ἐκεῖνό σου καταγνοίην ὡς ἐφ' ἡμετέρα διαβολῇ τοῦτο ποιεῖς ἢ αὐτὸς πάσχων τι πρὸς ἡμᾶς ἢ ἄλλοις χαριζόμενος. Ἠκέτωσαν οὖν μηδὲν δεδοικότες· σὺ γενοῦ τούτου ἐγγυητής.
- 248.2 Καὶ γὰρ ἀλγοῦμεν τεμνομένων τῶν μελῶν, εἰ καὶ καλῶς ἐτμήθησαν. Εἰ δὲ ἀντιτείνουσιν, ἐπ' ἄλλους τὸ βάρος, ἡμεῖς δὲ ἀποπλυνόμεθα. ΦΛΑΒΙΑΝΩΙ ΕΠΙΣΚΟΠΩΙ Οὐκ ἐν καλοῖς, ὧ ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, τὰ ἡμέτερα· προϊόντα γὰρ τὰ κακὰ ἐν τοῖς τὸ ἄδικόν τε καὶ ἀπροφάσιτον καθ' ἡμῶν κινήσας μῖσος οὐκέτι διὰ στοχασμῶν τινων ὑπονοεῖται, ἀλλ' ἐν παρρησίᾳ σπουδάζεται, καθάπερ τι τῶν ἀγαθῶν κατορθωμάτων.
- 249.2 Ὑμεῖς δὲ οἱ τέως ἔξω ὄντες τοῦ τοιούτου κακοῦ καταρραθυμεῖτε τοῦ παῦσαι νεμομένην ἐν τῇ γειτονίᾳ τὴν φλόγα, ὥσπερ οὐκ εἰδότες ὅτι οἱ καλῶς περὶ τῶν ἰδίων βουλευσάμενοι τὸν τῶν γειτόνων ἐμπρησμόν ἐν πολλῇ τῇ σπουδῇ καταστέλλουσι, δι' ὧν τοῖς πλησίον βοηθοῦσι τὸ μὴ δεηθῆναι τῆς ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις βοηθείας πραγματευόμενοι. Τί οὖν ἐστὶν ὃ λέγω;
- 249.3 Ἐπιλέλοιπεν τὸν βίον ἡ ὁσιότης, πέφευγεν ἀφ' ἡμῶν ἡ ἀλήθεια· τῆς δὲ εἰρήνης πρότερον μὲν τὸ γοῦν ὄνομα εἶχομεν περιφερόμενον ἐν τοῖς στόμασιν, νῦν δὲ οὐ μόνον ἐκείνη οὐκ ἔστιν, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἡμῖν ὑπολέλειπται. Ὡς δ' ἂν εἰδείης σαφέστερον ὑπὲρ ὧν σχετλιάζω, δι' ὀλίγων σοι τὴν τραγωδίαν ἐκθήσομαι. Ἦσάν τινες οἱ τὸν αἰδεσιμώτατον Ἑλλάδιον δυσμενῶς πρὸς ἡμᾶς ἔχειν καταμηνύοντες καὶ πρὸς πάντας διεξιέναι ὡς τῶν μεγίστων αὐτῷ κακῶν αἴτιος εἶην ἐγώ.
- 249.4 Οὐκ ἐπειθόμην τοῖς λεγομένοις, πρὸς ἑμαυτὸν καὶ τὴν ἐν τοῖς πράγμασιν ἀλήθειαν βλέπων· ὡς δὲ παρὰ πάντων ὁμοφώνως τὰ αὐτὰ πρὸς ἡμᾶς ἀπηγγέλλετο καὶ συνέβαινεν ταῖς φήμαις τὰ πράγματα, πρέπειν ψήθην μὴ περιδεῖν ἀθεράπευτον τὴν ἄρριζόν τε καὶ ἀφύτευτον ταύτην δυσμένειαν. Διὸ καὶ πρὸς τὴν σὴν ἐπέστειλα θεοσέβειαν, καὶ πολλοὺς ἄλλους τοὺς δυναμένους συμβαλέσθαι τι πρὸς τὸ προσκείμενον ἐπὶ τὴν σπουδὴν ταύτην παρῶρμυσα· καὶ τέλος, τὴν μνήμην τοῦ μακαριωτάτου Πέτρου παρὰ Σεβαστηνοῖς πρώτως ἀγομένην ἐπιτελέσας, καὶ τὰς συνήθως παρ' αὐτῶν ἐπιτελουμένας τῶν ἀγίων μαρτύρων μνήμας κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον συνδιαγαγὼν ἐκείνοις, ἐπὶ τὴν ἑμαυτοῦ πάλιν ἐκκλησίαν ὑπέστρεφον.
- 249.6 Καὶ τινος μηνύσαντος κατὰ τὴν ὀρεινὴν αὐτὸν ἐνορίαν διάγειν μαρτύρων ἐπιτελοῦντα μνήμας, τὰ μὲν πρῶτα τῆς ὁδοῦ εἰχόμεν, εὐπρεπέστερον εἶναι κρίνων ἐπὶ τῆς μητροπόλεως γενέσθαι τὴν συντυχίαν· ὡς δέ τις τῶν γνησίων κατὰ σπουδὴν μοι συντετυχηκῶς ἄρρωστεῖν αὐτὸν διεβεβαίωσατο, καταλιπὼν ἐν τῷ τόπῳ τὸ ὄχημα, ἐν ᾧ παρὰ τῆς τοιαύτης κατελήφθην φήμης, ἵππῳ τὸ μεταξὺ διήλθον διάστημα, κρημνῶδες καὶ ὀλίγου ἀπόρευτον ταῖς τραχυτάταις ἀνόδοις. Ἦν δὲ πεντεκαίδεκα σημεῖα, ὡς παρὰ τῶν ἐγχωρίων ἠκούσαμεν, οἷς τὸ ἐν τῷ μέσῳ διεμετρεῖτο διάστημα.
- 249.7 Τούτων τὰ μὲν ἐκ ποδός, τὰ δὲ διὰ τοῦ ἵππου μόλις διελθὼν, ὄρθριος, μέρει τινὶ καὶ τῆς νυκτὸς συγχρησάμενος, κατὰ τὴν πρώτην τῆς ἡμέρας ὥραν ἐφίσταμαι τοῖς Ἀνδαμονοῖς· οὕτω γὰρ ὀνομάζεται τὸ χωρίον ἐν ᾧ ἦν ἐκκλησιάζων ἐκεῖνος μετὰ ἄλλων ἐπισκόπων δύο. Ἀποθεν δὲ κατιδόντες ἐξ αὐχένος τινὸς ὑπερκειμένου τῆς κώμης τὴν ἐν τῷ ὑπαίθρῳ τῆς ἐκκλησίας συνδρομὴν, βάδην τὸν μεταξὺ διήλθομεν τόπον, ἐκ ποδός τε προϊόντες αὐτός τε καὶ ἡ μετ' ἐμοῦ συνοδία καὶ τοὺς ἵππους διὰ χειρὸς ἐφελκόμενοι· ὥστε φθάσαι ὁμοῦ τὰ δύο γενέσθαι, ἐκεῖνόν τε ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τὴν οἰκίαν ὑποστρέψαι καὶ ἡμᾶς πλησιάσαι τῷ μαρτυρίῳ.
- 249.9 Μηδεμιᾶς δὲ γενομένης ἀναβολῆς ἐπέμφθη παρ' ἡμῶν ὁ μηνύσων αὐτῷ τὴν παρουσίαν· καὶ μικροῦ διαγεγονότος διαστήματος ὁ ὑπηρετούμενος αὐτῷ διάκονος συνέτυχεν ἡμῖν, ὃν παρεκαλέσαμεν διὰ τάχους μηνῦσαι, ὥστε ἐπὶ πλεῖον αὐτῷ συνδιαγαγεῖν, ἐφ' ᾧ τε καιρὸν

εὐρεῖν πρὸς τὸ μηδὲν περιοφθῆναι τῶν ἐν ἡμῖν ἀθεράπευτον. Μετὰ τοῦτο ἐγὼ μὲν ἐκαθήμην κατὰ τὸ ὕπαιθρον ἀναμένων τὸν εἰσκαλοῦντα καὶ προεκείμεν ἄκαιρον θέαμα τοῖς ἐπιδημοῦσι κατὰ τὴν σύνοδον.

249.10 Καὶ χρόνος διεγένετο οὐκ ὀλίγος, καὶ νυσταγμὸς ἐπὶ τούτοις καὶ ἀκηδία καὶ ὁ ἐκ τῆς ὁδοῦ κόπος ἐπιτείνων τὴν ἀκηδίαν καὶ τὸ θάλλπος ἰσχυρὸν καὶ οἱ πρὸς ἡμᾶς ἀποβλέποντες καὶ ἀλλήλοις διὰ τῶν δακτύλων ὑποδεικνύοντες—καὶ ἅπαντα τὰ τοιαῦτα οὕτω μοι βαρέα ἦν, ὡς ἀληθεύειν ἐπ’ ἐμοῦ τὸ τοῦ προφήτου ὅτι Ἦκηδίασεν ἐπ’ ἐμὲ τὸ πνεῦμά μοι υ. Καὶ πρὸς μεσημβρίαν ἤδη προσελθούσης τῆς ὥρας εἰσηνέχθη, πολλὰ μεταμεληθεὶς καὶ πρὸ τῆς συντυχίας ὡς ἐμαυτῷ τῆς ἀτιμίας ἐκείνης παρασχὼν τὴν αἰτίαν· καὶ χαλεπώτερον τῆς παρὰ τῶν ἐχθρῶν μοι γινομένης ὕβρεως ὁ ἐμός με λογισμὸς ἡνία, μαχόμενος τρόπον τινὰ πρὸς ἑαυτὸν καὶ μεταγινώσκων ἐν ὑστεροβουλίᾳ ὑπὲρ ὧν προέθετο.

249.12 Ὡς δ’ οὖν μόλις ἠνοίγη ἡμῖν τὰ ἀνάκτορα καὶ τῶν ἀδύτων ἐντὸς ἐγενόμεθα, οἱ μὲν πολλοὶ ἀπεκλείσθησαν τῆς εἰσόδου, ὁ δὲ ἐμός συνεισῆλθε διάκονος, ὃς τῇ χειρὶ τὸ σῶμα ὑπήρειδεν πεπονηκὸς ἐκ τοῦ κόπου. Ἐγὼ δὲ προσειπὼν αὐτὸν καὶ ἐπ’ ὀλίγον σταθεὶς ὥστε μοι γενέσθαι προτροπὴν εἰς καθέδραν, ὡς οὐδὲν τούτων ἐγίνετο, ἐπὶ τινος τῶν πόρρωθεν βάθρων διατραπείς ἀνεπαυσάμην, ἀναμένων εἰ ἄρα τι φθέγγαίτο πρὸς ἡμᾶς εὐμενὲς ἢ τι φιλάνθρωπον ταῖς γοῦν ὀφρῦσιν ἡμῖν ἐπινεύσειεν. Ἀλλ’ ἀπ’ ἐναντίας τῇ ἐλπίδι τὰ πάντα· σιωπὴ γὰρ ἦν τὸ ἀπὸ τούτου νυκτερινὴ καὶ κατήφεια τραγικὴ καὶ θάμβος καὶ ἔκπληξις καὶ παντελὴς ἀφωνία καὶ χρόνος οὐκ ἐν μικρῷ διαστήματι καθάπερ ἐν μελαίνῃ νυκτὶ δι’ ἡσυχίας παρατεινόμενος. Ἐγὼ δὲ τούτοις ἐναποπαγεὶς τὴν διάνοιαν διὰ τὸ μηδὲ τῆς κοινῆς αὐτὸν θελῆσαι μεταδοῦναι φωνῆς διὰ τῶν κατημαξευμένων τούτων τὴν συντυχίαν ἀφοσιούμενον, οἷον τοῦ «Εὖ ἦκεις;

249.13 » ἢ τοῦ «Πόθεν ἦκεις;» ἢ «ὑπὲρ τίνος; αὐτόματος, ἢ τίς ἡ τῆς παρουσίας σπουδὴ;» τὴν ἡσυχίαν ἐκείνην τῆς ἐν ἄδου διαγωγῆς ἐποιούμην εἰκόνα. Μᾶλλον δὲ καταγινώσκω τοῦ ὑποδείγματος· ἐν ἄδου γὰρ ἰσονομία πολλή, μηδενὸς τῶν ὑπὲρ γῆς τὴν περὶ τὸν βίον τραγωδίαν ἐργαζομένων κάκεινην τὴν διαγωγὴν διοχλοῦντος· οὐ γὰρ συγκαταβαίνει ἰ, καθά φησιν ὁ προφήτης, τοῖς ἀνθρώποις ἡ δόξα, ἀλλὰ καταλιποῦσα ἡ ἐκάστου ψυχὴ τὰ νῦν σπουδαζόμενα τοῖς πολλοῖς, ὕβριν λέγω καὶ ὑπερηφανίαν καὶ τυφον, λιτὴ τις καὶ ἀκατάσκευος ἐπιχωριάζει τοῖς κάτω, ὡς μηδὲν τῶν τῇδε μοχθηρῶν καὶ παρ’ ἐκείνοις εἶναι.

249.15 Πλὴν ἀλλ’ ἐμοὶ ἄδης ἢ δεσμωτήριον ἀφεγγὲς ἢ ἄλλο τι σκυθρωπὸν κολαστήριον ἐδόκει τὰ παρόντα εἶναι, λογιζομένῳ ὅσων ἀγαθῶν ἐγενόμεθα παρὰ τῶν πατέρων ἡμῶν διάδοχοι καὶ οἷα διηγήματα τοῖς μεθ’ ἡμᾶς καταλείψομεν. Τί δὲ λέγω τῶν πατέρων τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγαπητικὴν σχέσιν;

249.16 Θαυμαστὸν γὰρ οὐδὲν ἀνθρώπους ὄντας ἐν ὁμοτίμῳ τῇ φύσει μηδὲν ἐθέλιν πλεον ἀλλήλων ἔχειν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγεῖσθαι ἑαυτῶν ὑπερέχειν· ἀλλ’ ἐκεῖνο μάλιστα μοι τῆς διανοίας καθήπτετο, ὅτι ὁ πάσης κτίσεως δεσπότης, ὁ μονογενὴς υἱὸς ὁ ὢν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ πατρὸς, ὁ ἐν ἀρχῇ ὢν, ὁ ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, ὁ τὰ σύμπαντα φέρων τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, οὐκ ἐν τούτῳ μόνον ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, ἐν τῷ διὰ σαρκὸς ἐπιδημῆσαι τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, ἀλλὰ καὶ τὸν προδότην ἑαυτοῦ Ἰούδαν τῷ ἰδίῳ στόματι διὰ φιλήματος προσεγγίζοντα δέχεται καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος τοῦ λεπροῦ τὸ μὴ φιληθῆναι παρ’ αὐτοῦ ὡς ἀφιλάνθρωπον ὀνειδίζει· ἐγὼ δὲ οὐδὲ ἀντὶ λεπροῦ ἐλογίσθην. Τῷ τίνι ὁ τίς;

249.17 τὴν διαφορὰν εὐρεῖν οὐκ ἔχω· τῷ πόθεν καταβεβηκότι ὁ ποῦ κείμενος; εἴ γε τὰ τοῦ κόσμου βλέπει τις τούτου. Εἰ μὲν γὰρ τὰ τῆς σαρκὸς ἐξετάζοι τις, τοσοῦτον ἴσως ἀνεπαχθὲς ἐστὶ λέγειν, ὅτι ὁμότιμον ἐπ’ ἀμφοτέρων τὸ εὐγενὲς καὶ ἐλεύθερον· εἰ δὲ τὴν ἀληθῆ τις ἐπιζητοίῃ τῆς

ψυχῆς ἐλευθερίαν τε καὶ εὐγένειαν, ἐπ' ἴσης δοῦλοι τῆς ἀμαρτίας ἀμφότεροι, ἐπ' ἴσης τοῦ αἵροντος τὰς ἀμαρτίας δεόμεθα.

249.18 Ἄλλος ἐστὶν ὁ τῷ ἰδίῳ αἵματι τοῦ θανάτου καὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμᾶς λυτρωσάμενος, ὃς καὶ ἐξηγόρασεν ἡμᾶς καὶ ὑπερηφανίαν τινὰ κατὰ τῶν ἐξαγορασθέντων οὐκ ἐπεδείξατο, ὁ νεκροῦς εἰς ζωὴν ἀνακαλούμενος, ὁ πᾶσαν ἐξιώμενος ἄρρωστίαν καὶ ψυχῶν καὶ σωμάτων, Ἐπεὶ οὖν ὁ καθ' ἡμῶν τῦφος καὶ ὁ τῆς ὑπερηφανίας ὄγκος μικροῦ δεῖν τῷ οὐρανίῳ ὕψει στενοχωρούμενος ἦν, ὕλην δέ τινα καὶ ἀφορμὴν πρὸς τὴν νόσον οὐδεμίαν ἐώρων, ὅθεν συγγνωστὸν γίνεται τὸ τοιοῦτον πάθος ἐπὶ τῶν ἐκ περιστάσεως τινος ταύτην ἀναλαμβάνοντων τὴν νόσον, ὅταν ἢ γένος ἢ παιδευσίς ἢ ἀξιώματος ὑπεροχὴ τὰ χαυνότερα ἤθη διαφύσῃ, οὐκ εἶχον ὅπως ἐμαυτὸν ἀτρεμεῖν νοθεύσω, διοιδούσης μοι πρὸς τὴν ἀλογίαν τῶν γινομένων ἔνδοθεν τῆς καρδίας καὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς λογισμοὺς διαπτύουσης.

249.20 Ὅτε καὶ μάλιστα τὸν θεῖον ἡγάσθην ἀπόστολον οὕτως ἐναργῶς τὸν ἐμφύλιον ἡμῖν διαγράφοντα πόλεμον, λέγοντα εἶναί τινα ἐν τοῖς μέλεσι νόμον ἀμαρτίας τὸν ἀντιστρατεύμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοῦς καὶ ποιοῦντα πολλάκις ἐαυτῷ τὸν νοῦν αἰχμάλωτόν τε καὶ ὑποχείριον, ταύτην ἐν ἐμαυτῷ βλέπων τῶν δύο λογισμῶν τὴν ἐξ ἐναντίου παράταξιν, τοῦ τε χαλεπαίνοντος πρὸς τὴν ἐξ ὑπερηφανίας ὕβριν καὶ τοῦ τὸ διοιδεῖν καταστέλλοντος. Ἐπεὶ δὲ κατὰ Θεοῦ χάριν ἐπεκράτησεν ἡ κρείττων ῥοπή, τότε πρὸς αὐτὸν εἶπον ἐγώ· «Μὴ ἄρα τί σοι τῶν περὶ τὴν θεραπείαν τοῦ σώματος σπουδαζομένων τῇ παρουσίᾳ μου βλάπτεται, καὶ ὑπεξελεθεῖν ἐστὶν εὐκαιρον;

249.21 » Τοῦ δὲ εἰπόντος μὴ χρῆζειν τοῦ θεραπευθῆναι τὸ σῶμα, εἰπὼν τινὰς λόγους πρὸς αὐτὸν θεραπευτικούς, ὡς οἷόν τε ἦν· κακείνου δι' ὀλίγων τὸ ἐπὶ πολλοῖς ἀδικήμασιν τὴν καθ' ἡμῶν ἔχειν λύπην ἐνδειξαμένου, ταῦτα πρὸς αὐτὸν ἀπεκρινάμην ἐγώ, ὅτι «Ἐν ἀνθρώποις πολλὴν ἔχει δύναμιν πρὸς ἀπάτην τὸ ψεῦδος, τὸ δὲ θεῖον κριτήριον τὸν ἐξ ἀπάτης παραλογισμόν οὐ προσδέχεται.

249.22 Ἐμοὶ δὲ τοσοῦτον πέποιθεν ἐν τοῖς πρὸς σὲ πράγμασιν ἢ συνείδησις, ὡς εὐχεσθαι τῶν μὲν ἄλλων ἀμαρτιῶν γενέσθαι μοι τὴν συγχώρησιν, εἰ δέ τι κατὰ σου πέπρακταί μοι, τοῦτο μεῖναι εἰς τὸ διηνεκὲς ἀσυγχώρητον.» Σχετλιάσας δὲ τῷ λόγῳ, οὐκέτι προστεθῆναι τὰς ἀποδείξεις τοῖς εἰρημένοις ἐδέξατο.

249.24 Ὡρα ἦν πλείων ἢ κατὰ τὴν ἔκτην, καὶ τὸ λουτρὸν εὐτρεπὲς καὶ ἐν παρασκευῇ ἢ ἐστίαις καὶ σάββατον ἢ ἡμέρα καὶ μαρτύρων τιμὴ· καὶ πάλιν ὁ μαθητὴς τοῦ εὐαγγελίου πῶς μιμεῖται τὸν τοῦ εὐαγγελίου δεσπότην; Ὁ μὲν μετὰ τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν ἐσθίων καὶ πίνων ἀπελογεῖτο τοῖς ὀνειδίζουσιν ὡς κατὰ φιλανθρωπίαν τοῦτο ποιῶν, ὁ δὲ ἄγος κρίνει καὶ μίasma τὴν ἐπὶ τραπέζης κοινωνίαν. Μετὰ τὸν κόπον ἐκείνον ὃν ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ὑπέστημεν, μετὰ τὸ θάλαπος τὸ τοσοῦτον ἐν ᾧ ὑπαίθριοι ταῖς θύραις αὐτοῦ προσκαθήμενοι κατεφρύγημεν, μετὰ τὴν σκυθρωπὴν ἐκείνην κατήφειαν ἦν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ γεγονότες ἀνέτλημεν, ἀποπέμπεται ἡμᾶς πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ διάστημα διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ταλαιπωροῦντας ἐν ἐκλελοιπότῃ ἤδη καὶ καταπεπονημένῳ τῷ σώματι· ὥστε μόλις ἡμᾶς περὶ δέϊλην ὀψίαν, πολλὰ διὰ μεσοῦ κακοπαθήσαντας, καταλαβεῖν τὴν συνοδίαν· καὶ γάρ τι καὶ νέφος ἐκ λαίλαπος κατὰ τὸ ἀθρόον ἐν τῷ ἀέρι γενόμενον αὐτῶν τῶν μυελῶν ἡμῶν λάβρῳ τῷ ὄμβρῳ καθίκετο· ἀπαρασκευοὶ γὰρ ἦμεν διὰ τὸ ὑπερβάλλον θάλαπος ὡς πρὸς ὑετοῦ φυλακὴν.

249.26 Πλὴν ἀλλὰ κατὰ Θεοῦ χάριν, ὡς οἱ ἀπὸ κλύδωνος ἢ ναυαγίου περισωθέντες, ἄσμενοι τὴν συνοδίαν ἡμῶν κατελάβομεν, καὶ ἀναπαυσάμενοι τὴν νύκτα μετὰ ἀλλήλων, ζῶντες μέχρι τῶν ἡμετέρων διεσώθημεν τόπων, τοῦτο προσλαβόντες ἐκ τῆς συντυχίας, ὅτι πάντων τῶν πρότερον γεγονότων ἢ ἐναγχος γενομένη καθ' ἡμῶν ὕβρις τὴν μνήμην ἀνενεώσατο. Καί τι

ἀναγκαζόμεθα λοιπὸν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν βουλευσασθαι, μᾶλλον δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκείνου· τὸ γὰρ μὴ ἀνακοπῆναι αὐτοῦ τὴν προαίρεσιν ἐν τοῖς πρότερον γεγενημένοις, εἰς ταύτην αὐτὸν ἤγαγε τὴν τύφουσαν ἀμετρίαν· οὐκοῦν ὥς ἂν κάκεῖνος ἑαυτοῦ γένοιτο κρείττων, τάχα τι προσήκει καὶ παρ' ἡμῶν γενέσθαι, ὥς ἂν μάθοι ἄνθρωπος ὢν καὶ οὐδεμίαν κατὰ τῶν ὁμοφρόνων τε καὶ ὁμοτίμων ὕβρεως καὶ ἀτιμίας τὴν αὐθεντίαν ἔχων.

249.28 Ἴδου γὰρ ἀληθὲς εἶναι δεδόσθω (λέγω δὲ καθ' ὑπόθεσιν) γεγενῆσθαι παρ' ἐμοῦ τι λυπηρὸν κατ' ἐκείνου· ποῖον συνέστη καθ' ἡμῶν ἐπὶ τοῖς γενομένοις ἢ ὑπονοουμένοις κριτήριον; Τίς ἀπόδειξις τὴν ἀδικίαν ἀπήλεγξεν; Τίνες κανόνες καθ' ἡμῶν ἀνεγνώσθησαν; Ποία ἔννομος ἐπισκόπου ἀπόφασις τὴν καθ' ἡμῶν κρίσιν ἐκύρωσεν; Εἰ δέ τι καὶ ἐγεγόνει τούτων ἐννόμως, πάντως ἂν περὶ τὸν βαθμὸν ὁ κίνδυνος ᾦν· ὕβριν δὲ κατὰ ἐλευθερίας καὶ ἀτιμίαν κατὰ τῶν ὁμοτίμων ποῖοι κανόνες ἐνομοθέτησαν;

249.30 Κρίμα δίκαιον κρίνατε οἱ πρὸς Θεὸν ὀρῶντες, ἐν τίνι συγγνωστὴν ἡγεῖσθε τὴν καθ' ἡμῶν ἀτιμίαν; Εἰ κατὰ τὴν ἱερωσύνην τὸ ἀξίωμα κρίνοιτο, ἴση παρὰ τῆς συνόδου καὶ μία γέγονεν ἀμφοτέροις ἡ προνομία, μᾶλλον δὲ ἡ φροντίς τῆς τῶν κοινῶν διορθώσεως, <ὡς> ἐν τούτῳ τὸ ἴσον ἔχειν.

249.32 Εἰ δέ τινες ἡμᾶς γυμνοῦς τοῦ κατὰ τὴν ἱερωσύνην ἀξιώματος ἐφ' ἑαυτῶν βλέποιν, τί τοῦ ἐτέρου πλεον ἔχει ὁ ἕτερος; Γένος; Παίδευσιν; Ἐλευθερίαν πρὸς τοὺς ἀρίστους τε καὶ εὐδοκιμωτάτους; Γνώσιν; Ταῦτα ἢ ἐν τῷ ἴσῳ καὶ παρ' ἡμῖν ἔστιν εὐρεῖν ἢ πάντως οὐκ ἐν ἐλάσσονι. Ἀλλὰ πλοῦτον λέγει;

249.33 Μὴ γένοιτο εἰς ἀνάγκην ἐλθεῖν ταῦτα περὶ αὐτοῦ διηγήσασθαι. Ἡ τοσοῦτον ἀρκεῖ μόνον εἰπεῖν, ὅσος ᾦν τὸ κατ' ἀρχὰς καὶ νῦν ὅσος ἐγένετο, καὶ καταλιπεῖν ἄλλοις ἀναζητῆσαι τῆς αὐξήσεως τοῦ πλούτου τὰς ἀφορμὰς τοῦ μέχρι τοῦ παρόντος καθ' ἐκάστην μικροῦ δεῖν ἡμέραν διὰ τῶν καλῶν ἐπιτηδευμάτων αὐξομένου τε καὶ τρεφομένου. Τίς οὖν τῆς καθ' ἡμῶν ὕβρεως ἡ ἐξουσία, εἰ μήτε γένους ὑπεροχὴ μήτε ἀξιώματος περιφάνεια μήτε δύναμις ὑπερβάλλουσα λόγων, μηδὲ ἔστιν εὐεργεσία τις προϋπάρξασα;

249.35 Ὅποτε καὶ εἰ ταῦτα ᾦν, καὶ οὕτως ἂν ᾦν τὸ κατὰ τὴν ὕβριν ἐπὶ τῶν ἐλευθέρων ἀσύγγνωστον· μηδενὸς δὲ τούτων ὄντος οὐκ οἶμαι καλῶς ἔχειν τὴν τοσαύτην τοῦ τύφου νόσον περιιδεῖν ἀθεράπευτον. Θεραπεία δέ ἐστι τὸ ἐπικλῖναι τὴν ὑπερηφανίαν καὶ διαστεῖλαι τὸν διάκενον ὄγκον, μικρὸν διαπνευσθέντος τοῦ κατὰ τὸν τύφον φουσήματος ὅπως δ' ἂν γένοιτο τοῦτο, Θεῷ μελήσει.